

විමතිවිච්ඡේදනී

(ප්‍රථම භාගය)

(විශාලිත දෙවන සංස්කරණය)

ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය, අටුවා, ටීකා හා පාළි
භාෂාව පිළිබඳ හැඳින්වීමක්

අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම අනුනාහිමි
ගුණානුස්මරණ “විමතිවිච්ඡේදනී” ග්‍රන්ථමාලාව - අංක 01

පටුන

පිළිම	v
හැඳින්වීම.....	vi
ආරම්භක ගාථා	xi
01 ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය	1
අභිධර්ම පිටකය	7
අභිධර්ම පිටකය ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්.....	13
විනයපිටකයේ පරිවාරපාළිය	16
සූත්‍ර පිටකයේ බුද්දක නිකායට අයත් ඇතැම් පොත්	18
02 අර්ථකථා, අවධිකථා නොහොත් අටුවා	19
අටුවාව දැනගැනීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පෙළෙහි දැක්වෙන උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.....	23
අටුවා යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ මොනවාද?	25
පූර්වාචාරීන් වහන්සේලා යැයි අටුවා වල දක්වන්නේ කවුරුන්ද?	28
අටුවා නොතිබුනා නම්.....	31
අටුවා ගැන වංසකථා වල දැක්වෙන අයුරු.....	34
අටුවා ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්....	35

	පිළිවෙත් සරු යෝගාශ්‍රමීය මානිමිපාණන් වහන්සේලා අටුවා- විකාදිය පිළිබඳ දරණ අදහස	43
03	බුද්ධසෝප මහාස්වාමිපාදයන් වහන්සේ යනු කවුද?..	49
	ලක්දිවට වැඩමකිරීමට පෙර අවදිය	50
	ලක්දිවදී සිදුකළ සාසන මෙහෙවර	51
	එතුමන්ට කරන දෝෂාරෝපන හා ඒවාට පිළිතුරු	52
	බුදුගොස් ඇදුරිඳු ගැන පුරාණ ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන්ගේ අදහස් කිහිපයක්... ..	54
	එතුමන් ගැන අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ දැක්වූ අදහස	57
	බුදුගොස් මානිමි තමාගේ අදහස් අටුවාවන්හි දැක්වූ අයුරු ...	60
	එතුමන් වහන්සේගේ හැකියාව ගැන නූතන ග්‍රන්ථ කතීවරුන්ගේ අදහස්	74
04	විකා ග්‍රන්ථ හා විකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා	77
	විකා යනු මොනවාද?	77
	විකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා යනු කවුද?	81
	විකා පිළිබඳ ඇති දුර්මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු	93
05	බුදුරජාණන්වහන්සේ දහම් දෙසූ භාෂාව හා ඒ ගැන ඇති මතවාද	98
	භාෂා :	98
	පාළි භාෂාව :	99
	පාළි භාෂාව හැදෑරීමේ ඇති වැදගත් කම	100

සිංහල පරිවර්තන වල අපට හමුවූ වැරදි කීපයක්	100
පාළු භාෂාව පිළිබඳ ඇති මතවාද :	113
පාළු වියරණය :	115
06 විශුද්ධිමාර්ගය, අප රටේ ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම, ඒ පිළිබඳ ඇති දුර්මත හා ඊට පිළිතුරු	139
විශුද්ධිමාර්ගය	139
I ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගාශ්‍රමයේ භාවිත කරන භාවනා ක්‍රම.	146
II මහාසී භාවනා ක්‍රමය	151
III එා ඔහු භාවනා ක්‍රමය	152
IV ගොඵන්කා භාවනා ක්‍රමය	157
මෙම භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ පොදුවේ පවතින වැරදි මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු	157
07 අභිධර්ම පිටකය, අට්ඨකථාදිය පිළිබඳව මෙසේ වැරදි මත පැනනැගීමේ හේතු මොනවාද?	161
08 එම අධර්මවාදී මතවාදයන්ගේ නූතන ව්‍යාප්තිය	168
09 මෙකල පවතින වැරදි මතවාද කීපයක් හා එසේ ධර්මය වරදවා දැක්වීමෙන් වන අනතුරු	192
එසේ මෑතකාලයේ පැනනැගුණු වැරදි මතවාද කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු	202
මෙසේ ධර්මය විකෘති කළ අයට ලැබුණු විපාක	223
10 නිගමනය	227

පිදුම

සියලු ලෝවැසි සත්වයන්ට මොක්සුව සලසනු පිණිස තමා ලත්
සියලු සැප කැප කරමින්, අනේක කල්ප අසංඛ්‍ය ගණන් අප
වෙනුවෙන් පාරමි සපිරූ ලොවුතුරා සර්වඥ රාජෝත්තමයාණන්
වහන්සේටත්

එතුමන් වහන්සේ විසින් අවබෝධ කළ, උතුම් නිවන් සාදන
සපරියාප්තික නව ලොවුතුරු ශ්‍රී සද්ධර්මරත්නයටත්,

එම ධර්මය අනුව පිළිපැද, එහි සත්‍යතාවය ලොවට ප්‍රත්‍යක්ෂ
කොට පෙන්වූ පිළිවෙත් සරු අෂ්ටාර්ය පුද්ගල මහා
සංඝරත්නයටත්,

එම නිර්මල දහම මෙතුවක් කල් නිරූපදිතව පැවැත්වීමටත්, එහි
විර පැවැත්ම වෙනුවෙනුත්, අපරිමිත වෙහෙස විඳිමින් ග්‍රන්ථ
රචනාදී නොයෙක් විදියෙන් උපස්ථම්භ සැලසූ සියලු
උතුමන්ටත්

වත්මන්හි අසීමිත වෙහෙස විඳිමින්, දිවා රැ නිදි වරමින් එම දහම
පසක් කිරීමට වෙහෙසෙන පිළිවෙත් සරු බුදුපුතුන්ටත්

මෙම ග්‍රන්ථය උතුම් පූජාවක් වේවා.!!!

හැඳින්වීම.

“මනුසසලාභං ලඛ්‍යාන සද්ධමම සුප්පවෙදිතෙ
යෙ ඛණං නාධිගච්ඡන්ති අතිනාමෙනති තෙ ඛණං”
(අංගුත්තරනිකාය අක්ඛණ සූත්‍රය)

ඉහත බුදුවදනේ සඳහන් පරිදි අතිදුර්ලභ බුද්ධෝත්පාද කාලයක්, උතුම් මිනිසත්ඛවක් හා පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය පවතින කාලයක් එමෙන්ම නිවැරදි ප්‍රතිපත්තියේ යෙදෙන හා ඉන් ප්‍රතිඵල ලබන සත්පුරුෂයන් සිටින කාලයක් යන මේ අති දුර්ලභ කරුණු ඒකරාශී වූ ඉතාම වටිනා අවස්ථාවක් අපට ලැබී ඇත. මෙම පරම දුර්ලභ අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීමට සෑම දෙනාටම අවස්ථාව නො ලැබෙන්නේය. ඒ අවස්ථාව ලැබෙන්නේ ශ්‍රද්ධා - ප්‍රඥාදී යහ ගුණයන්ගෙන් යුතු නුවණැති උතුමන්ට පමණි.

ඇතැම්හු මෙතරම් ලාභයක් ලැබී තිබියදීත් භාවනා ක්‍රමයන්ගේ ඇති වැරදි සොයමින් ද ධර්ම ග්‍රන්ථයන්ගේ වැරදි අඩුපාඩු සොයමින් හා ඒවා නුසුදුසු පරිදි විවේචනය කරමින් ද අන්‍යයන්ටද තමාගේ වැරදි මත දක්වමින් අනුන්ගේ නිවන් මාර්ගයටද බාධා කරමින් බොහෝ අකුසල් සිදුකර ගෙන දුගතිගාමී වෙත්. මෙසේ පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාවන් විකෘති කිරීම, ඒ නිවැරදි දහම් ග්‍රන්ථ ගැන අන්‍යයන් අපැහැදවීම හා එම ධර්මග්‍රන්ථ මත පදනම් වූ භාවනාක්‍රම අනිසි ලෙස විවේචනය කිරීම මේ යුගයේ බහුල බැවින් නුවණැතියන්ගේ දැනගැනීම පිණිස මෙම කරුණු දැක්වීම සිදු කරන්නෙමු.

බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙනෙකුන්ට වුවද සියලු දෙනාටම නිවැරදි කළ නොහැකි බව අපි දනිමු. මහාරජක්ඛ,

මුදින්දිය, දුවාකාර, දුවිඤ්ඤාපය ආදී නුගුණ වලින් යුත් අය ද ලෝකයේ සිටින බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන වදාළ සේක. එබැවින් අපගේ මෙම උත්සාහය ද සෑම දෙනාටම කරුණු අවබෝධ කරවීමට නොව, ප්‍රධානවම මෙය අවස්ථාවක් කරගනිමින් අපගේ නිවන් ගමනට හේතු සපුරා ගැනීමත්, නුවණැති පිරිසට කරුණු දැන නිවැරදි වීමට අවස්ථාවක් ලබාදීමත්, අපට හැකි අයුරින් සාසනයට දිරිදීමත් පිණිසය. මෙහි බොහෝ සෙයින් පැරණි ග්‍රන්ථයන්ගෙන් හා ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන්ගේ ප්‍රකාශයන්ගෙන් උදාහර දැක්වීමු. සුදුසු පරිදි අපගේ අදහස් ද දැක්වීමු. අපට ඇතිවූ බොහෝ විනය ගැටළු නිරාකරණය කරගැනීමට අතිශයින් උපකාර වූ “විමනිවිනෝදනී” ටීකාවේ නාමයෙන් කොටසකුත් ගෙන “විමනි - සැක සිඳදමන්නා වූ ග්‍රන්ථ මාලාව” යන අර්ථයෙන් මෙම ග්‍රන්ථ මාලාවට “විමනිවිච්ඡේදනී” යැයි නම යෙදීමු.

පුරාණයේ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන් වහන්සේලා බැමිණිකියා සාය වැනි අති දුෂ්කර අවදි වලදී වැටකේ යුෂ, මි පොතු, මානෙල් දඬු ආදිය වළඳමින්, ක්ෂීණාශ්‍රව බැවින් තමාට දහමින් ලැබිය යුතු තවත් දේ නැතත් භාණ්ඩාගාරික පරියත්ති වශයෙන් මේ දහම සුරැකි සේක. ඒ ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් විසින් මේ නිවැරදි දහමත් එහි නිවැරදි අර්ථයත් රැකගැනීමට ගත් වෙහෙස සිහි කරමින්, ඒ උතුමන් අනුව යමින්, නිවැරදි ශ්‍රී සද්ධර්මය, එහි නිවැරදි අර්ථ හා නිවැරදි භාවනා මාර්ග හඳුනාගනිමින් සිල-සමාධි-ප්‍රඥා ගුණධර්ම සපුරා ඉක්මණින්ම නිවන් අවබෝධය පිණිස සියලුම සත්වයින්ට අපගේ මෙම කුඩා ව්‍යායාමයද හේතු උපනිශ්‍රය වේවා යනු අපගේ මෙමත්‍රී සහගත ප්‍රාර්ථනාවයි.

මෙබඳු කාර්යයක් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය පසුබිම සකසමින් අපට පිරිසිදු පැවිදි උපසම්පදාවක් ලබාදීමට කටයුතු කළ පුරාණ

ඇදුරු පරම්පරාවටමත්, විශේෂයෙන්ම මෑතකාලයේ වැටීගෙන
 යමින් තිබූ ප්‍රතිපත්ති සාසනය බැබළවීම පිණිස ශ්‍රී කලාණි
 යෝගාග්‍රම සංස්ථාව පිහිටුවීමට මූලිකව කටයුතු කළ අතිපූජනීය
 මාතර ශ්‍රී ඥාණාරාම මානිමිපාණන් වහන්සේ හා අතිපූජනීය
 කඩවැද්දුවේ ජනවංස මානිමිපාණන් වහන්සේ අතුලු ඊට
 උපකාරක සියලු උතුමන්ටත්, අපගේ උපාධ්‍යායෝත්තම පරම
 පූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ හා සියලු
 කර්මාචාර්ය උතුමන්ටත්, බුරුම රටේදී අපට කර්මස්ථාන
 ලබාදෙන මෑත කාලයේ මුළු ලොව පුරාම පිරිසිදු භාවනා මාර්ගය
 ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ප්‍රවලිත කිරීමට කටයුතු කරන
 අග්ගමහාකම්මට්ඨානාචාර්ය අතිපූජනීය ආචිණ්ණ (එා ඔබ්බ
 සෙයාබෝ) මානිමිපාණන් වහන්සේටත්, නාඋයන ආරණ්‍යයේ
 අපගේ නිග්‍රහාචාර්යෝත්තමයන් වහන්සේ වන අල්පේච්ඡ
 සන්තුෂ්ටි ගුණයන්ගෙන් යුතුව ශිෂ්‍ය පිරිසට ආදර්ශ සපයන
 අතිපූජනීය මිගොඩ ස්වාමීන් වහන්සේ, අපගේ
 කර්මස්ථානාචාර්යෝත්තමයන් වහන්සේ වන කරුණා මෙත්‍රී
 ගුණයන්ගෙන් සුපෝෂිත වූ ලක්දිව මෑතකාලීන ප්‍රතිපත්ති
 සාසනය බැබළවීමට මහාශක්තියක් ලබාදෙන අතිපූජනීය
 අගුල්ගමුවේ ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුලු සියලු ආචාර්ය
 උතුමන්ටත්, මූලික ධර්මවිනය ඥාණය, පාළි භාෂා ඥාණය හා
 අටුවා ටීකා පරිශීලනය කළයුතු අයුරු කියාදෙමින් අපේ පැවිදි
 දිවියේ අත්තිවාරම දැමූ, මෑත කාලයේ විනය පරියත්තිය
 නගාසිටුවීමට මහත් වෙහෙසක් ගන්නා වූ අපගේ
 ආචාර්යෝත්තම පූජනීය නුවරඑළියේ ඥාණසීල මානිමිපාණන්
 වහන්සේ ඇතුලු සියලුම උපකාරක සබ්බත්ථවාරීන්
 වහන්සේලාටත්, බුරුමජාතික කර්මස්ථානාචාර්ය අතිපූජනීය
 කුමාරාභිවංස මානිමිපාණන් වහන්සේටත්, අවශ්‍ය පොතපත හා

දහම් කරුණු වලින් අවවාද දෙමින් අපව දිරිමත් කරන පූජනීය නීතිටගල පඤ්ඤාරාම ස්වාමීන් වහන්සේටත්, අපේ අභිධර්ම දැනීම දියුණු කරමින් අපට උපකාර කළ පූජනීය දිගන සුගතවංස ස්වාමීන් වහන්සේටත්, නිරතුරුව අපට අවවාද ලබා දෙමින් අපගේ පැවිදි ජීවිතයේ දියුණුව පිණිස මගපෙන්වන ගුරු උතුමන් දෙනමක් වන පූජනීය සීලගම ඤාණසිරි ස්වාමීන් වහන්සේටත්, පූජනීය ගලේවෙල ඤාණදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේටත් එසේම මෙම ග්‍රන්ථයට එකතු වියයුතු කරුණු ආදිය දක්වමින් අපව දිරිමත් කරන අපගේ කලාශාණ්‍යමිත්‍ර මහව ඤාණාලෝක ආයුෂ්මතුන්ට හා කඩුවෙල අතුලඤාණ ආයුෂ්මතුන්ටත්, අවශ්‍ය කරුණු සැකසීමට උපකාර කළ බත්තරමුල්ලේ පද්මසිරි, මාකඩුවාවේ සුධම්මරක්ඛිත, නාවලපිටියේ නාරද, නුවරඑළියේ ඤාණෝපම, කිරිවත්තේ තේජානන්ද, බිංගිරියේ අරියචිත්ත, ඇමටියගොඩ වන්දසුමන, කිරිවත්තුවුවේ ධීරානන්ද, අක්මීමන ධම්මවිසුද්ධි යන ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාටත් ගිහි ජීවිතයේදී අපට උපකාර සැලසූ පිංවත් දෙමාපියන් ගුරුවරුන් සහෝදර-සහෝදරියන් ඇතුලු උපකාරක ගිහි-පැවිදි සැමටත්, මේ කුසලය අනුමෝදන් වන අනන්ත ලෝකවාසී සත්වයන්ටත් ඉක්මනින්ම නිර්වාණාවබෝධය පිණිසත්, ඒතාක් මිසදිටු නොගෙන පිරිසිදු දහම හඳුනාගැනීම පිණිසත් මෙම කුසලය හේතු උපනිශ්‍රය වේවායි මෙසේ පුණ්‍යානුමෝදනා සිදුකරමු.

මෙය මුද්‍රණය කිරීමට දායකත්වය දරණ සැමටත් මෙය මනාව මුද්‍රණය කර දුන් සෑම දෙනාටමත් ඉතා ඉක්මනින් ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් නිවන් අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවා යැයි ආශිංසනය කරමු.

මෙම දෙවන සංස්කරණයේදී නව වන (09) පරිච්ඡේදයට බොහෝ සෙයින් අලුත් කරුණු අතුලත් කළ අතර එයට අනුමානාකා දෙකක් ද එකතු කළෙමු. ඊට අමතරව දහවන (10) පරිච්ඡේදයේ අගට අතීතයේ මෙරට වැඩසිටියා වූ ද පෙළ අටුවා ධරාගෙන පැමිණියා වූ ද අටුවාවන්හි දැක්වෙන ආචාර්යවාද ඉදිරිපත් කළා වූ ද මහරහත් උතුමන් කීපදෙනෙකුගේ කථාවස්තු කීපයක් ඒ උතුමන්ගේ තත්වය කෙබඳුදැයි තේරුම් ගැනීම පිණිස දැක්වීමු.

එසේම මෙම ග්‍රන්ථයට අපගේ අදහස් ද ඇතුලත් බැවින් ඒවායේ යම් වරදක් අඩුපාඩුවක් වෙතොත් එයද, මෙයට එකතු විය යුතු යැයි හැඟෙන යම් කරුණක් වෙතොත් ඒවාද අපට දන්වා එවන්නේ නම් එය අපට කරන මහත් අනුග්‍රහයක් කොට සලකමු. තවද මෙහි අඩංගු කරුණු විකෘති නොකර කැමති අයුරින් උපුටා ගැනීම ද වරදක් නොවේ.

සබ්බේ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තා!!!

විරං තිට්ඨතු ලෝකස්මිං සම්මා සම්බුද්ධසාසනං.

මෙයට,
සම්බුද්ධසාසනවිරස්ථිතිකාමී,
දිද්දෙණියේ අරියදස්සන හිමි,
නාඋයන අරණ්‍ය සේනාසනය,
පන්සියගම.

2019-01-17

ආරම්භක ගාථා

පඤ්ඤාසොතිහදයං	-	අනන්තගුණසාගරං
කරුණාකරසුගතං	-	නමාමි සිරසා අහං

(ප්‍රඥාවෙන් ශෝභමාන වූ චිත්තසන්නානයකින් යුක්ත වූ, අනන්ත ගුණ සාගරයක් වූ, කරුණා ආකර වූ සුගතයින් වහන්සේව මම සිරසින් නමදිමි)

නාථස්ස හදයෙ ජාතං	-	සරතොපි සාරාවහං
පරිපුණ්ණං සුනිම්මලං	-	ධම්මඤ්ච සරණං වජ්‍ජෙ

(නාථ වූ බුදුරජුන්ගේ හදමඩලෙහි හටගත්තා වූ, සිහිකරන්නහුට ද සාර නිවන් ලබාදෙන්නා වූ, පිරිපුන් වූ ඉතා නිර්මල වූ ධර්ම රත්නය ද සරණ යමි.)

සඛිසානං පවරුත්තමං	-	වන්දනං සුඛසාධකං
වන්දෙ සබ්බසම්භාසං	-	සඛිසඤ්ච තං ජීවොරසං

(සමූහයන් අතුරින් ශ්‍රේෂ්ඨ වූ උතුම් වූ, වන්දනා කරන්නවුනට ද ලෝකික ලෝකෝත්තර සුව ලබා දෙන්නා වූ, මෘදුවචන හා සමයක් වචන ඇත්තා වූ, ඒ ජීවේන්ද්‍රයින් වහන්සේගේ ඖරසපුත්‍ර මහා සංඝරත්නය ද මම වන්දනා කරමි.)

පුබ්බාවරියසිහානං	-	නමො කත්වා කතඤ්ජලි
සාසනෙ කුලපුත්තානං	-	ජාතවිමතිජේදකං
ගන්ථමිමං කරිස්සාමි	-	පොරාණමනිදීපකං

(පූර්වාචාර්ය මහරහත් උතුමන්ට අඳිලි බැඳ නමස්කාර කොට, සාසනට පැමිණි කුලපුත්‍රයින්ගේ විමති දුරුකරන්නා වූ ද, පුරාණ මහරහත් උතුමන්ගේ මත ද දක්වන්නා වූ මේ ග්‍රන්ථය කරනෙමි.)

01 ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය

තුන්ලෝකාග්‍ර වූ භාග්‍යවත් වූ අරිහත් වූ සර්වඥ දශබලධාරීන් වහන්සේ සෝලසාසංඛ්‍ය කල්ප ප්‍රමාණයක් මනෝවාග්ද්‍රණ්ඩාන (සිතීන් හා වචනයෙන් පෙරුම් පිරීම්) වශයෙන් හා සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් පුරාවට මහාප්‍රණ්ඩාන (ත්‍රියාවෙන් පෙරුම් පිරීම්) වශයෙන් ද අනන්‍යසාධාරණ වූ ක්‍රියාවන් සිදු කොට සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වූ සේක් අප වැනි අප්‍රමාණ සත්වයින් කෙරෙහි වූ අසීමිත කරුණාව හේතුවෙනි. බුද්ධත්වය ලැබ අනන්ත අපරිමාණ සත්වයින්ට නිවන් සාක්ෂාත් කරවමින්, බොහෝ පිරිසක් සුගතිගාමී කරවමින් පුරා භතලිස් පස් වසක් දහම් අමාවෙන් මුලු විශ්වයම සනසවා පිරිනිවන් පා වදාළ සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවන් පා වදාළ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශිත ශ්‍රී සද්ධර්මය පිරිසිදුව පවතින තාක් කල් අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ජීවමානය. ඒ බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණ සූත්‍රයේදී මෙසේ වදාළ සේක.

“සියා බො පනානන්ද, තුම්හාකං එවමස්ස — ‘අතිතසත්ථුකං පාවචනං, නත්ථි නො සත්ථා’ති. න බො පනෙතං, ආනන්ද, එවං දට්ඨබ්බං. යො වො, ආනන්ද, මයා ධම්මො ව විනයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාත්තො, සො වො මමච්චයෙන සත්ථා...”

“ආනන්දය, නුඹ වහන්සේලාට ‘මේ බුද්ධදේශනාව ඉක්මුණු (පිරිනිවුණු) ශාස්තෘවරයෙකු ඇති දේශනාවකි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ නැත’යි මෙසේ අදහසක් ඇති වන්නේ නම්, ආනන්දය එය එසේ නොදන යුතුය. ආනන්දය, මාවිසින් යම් ධර්මයක් ද විනයක් ද දේශනා කරනා ලද්දේ ද පනවන ලද්දේ ද, ඒ ධර්මවිනය මගේ ඇවෑමෙන් නුඹ වහන්සේලාට ශාස්තෘන් වහන්සේ වන්නේය” යනුවෙනි.

එබැවින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවීමෙන් පසුව ශ්‍රී සද්ධර්ම රත්නය අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ලෙස සැලකිය යුතුය. එසේනම් පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය පවතින තාක් කල් බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවමාන යැයි දන යුතුය. යම් හෙයකින් යමෙක් ඒ පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්ම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ නම් ඔහු ශාස්තෘන් වහන්සේ ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ යැයි දන යුතුය. කරුණු මෙසේ හෙයින් පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්ම රත්නය හඳුනාගැනීමට අප දක්ෂ වියයුතුය. ඒ සඳහා ප්‍රතිපත්තිගරුක ශ්‍රද්ධාවන්ත බහුග්‍රැහ ගුරු උතුමන් ඇසුරු කිරීම අනිශ්ශෝපකාරී වේ. එසේ නැතිව තමාට හැඟෙන දේ පමණක් නිවැරදිය යන දිට්ඨි - මාන - ඵම්භාදී කෙලෙස් වලට හසුවී තීරණ ගැනීම නිසා තමාටත් අනුන්ටත් ලැබෙන්නට තිබෙන යහපත වළකිනවා මෙන්ම අනිශ්ශ බරපතල පාපයන් සිදුකොට ගෙන මතු කටුක දුක් වලට හිමිකාරයෙක් වනු ඇත. එබැවින් පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාව කුමක් ද යන්න හඳුනා ගැනීමේදී රාග-ද්වේශ- මෝහ දුරු කිරීමට හේතු වේද යන්න ප්‍රධාන සාධකයකි. තව ද පුරාණ පටිසම්භිදා ලාභී උතුමන්ගේ යුගයේදී ඒ උතුමෝ පිළිගත් ආකාරය ද ප්‍රධාන සාධකයකි. එබැවින් එම සාධක නොසලකා තම තමාගේ දැනීමට හා දෘෂ්ටියට අනුව දක්වන නුතන මතවාද මෙනිදී කිසිසේත් ම ප්‍රාමාණික නොවේ. ඒ අනුව විනය, සූත්‍ර, අභිධර්ම යන පිටක තුනට අයත් වූ සමන්තපාසාදිකා විනය අටුවාදී පුරාණ

ග්‍රන්ථයන්හි පිළිගත් ග්‍රන්ථ පිරිසිදු බුද්ධ දේශනා ලෙස පිළිගත යුතුය. නමුත් දැන් දැන් බොහෝ දෙනා හරිහැටි කරුණු නොදැන ඇතැම් දහම් ග්‍රන්ථ විවේචනය කරමින් අනල්ප අකුසල් සිදුකරගන්නා අයුරු දක්නා ලැබේ.

ඒ අතර ඇතැමෙක් “ත්‍රිපිටකයේ ඇති අභිධර්මය ආදී සියලු ධර්ම කොටස් නිවන් දැකීමට අවශ්‍ය නැත. සූත්‍රපිටකය පමණක් බැලුවාම ඇති.” යැයි ද තවත් අය “සතිපට්ඨානසූත්‍රය පමණක් දැනගත්තාම ඇති” යැයි ද මෙසේ විවිධ අධර්මවාද පතුරති. නිවන් දැකීමට මුළු ත්‍රිපිටකයම දතයුතු යැයි අපිදු නොකියමු. ඇතැමෙකුට සප්පාය දේශනාවක් තවෙකෙකුට සප්පාය නොවිය හැකිය. විවිධ චරිත ඇති විවිධ අදහස් ඇති අයට ඒ ඒ චරිතයන්ට ගැලපෙන ලෙස නිවැරදිවම දහම් දෙසීමේ හැකියාව ඇත්තේ සර්වඥයන් වහන්සේ නමකටම පමණි. එබැවින් මේ මේ කෙනාට ගැලපෙන්නේ මේ මේ දේශනාවයි අනෙක්වා නොගැලපේ යනුවෙන් දැක්වීමේ හැකියාව ඇත්නම් ඒ බුදු රජාණන්වහන්සේම පමණි, ඒ ආසයානුසයඤාණ-ඉන්ද්‍රියපරොපරියත්තෙ ඤාණ ඇත්තේ සර්වඥයින් වහන්සේ කෙනෙකුන්ටම පමණක් බැවිනි. ඇතැම් උතුමන් වහන්සේලා අභිධර්මය සම්මර්ශනයෙන් නිවන් අවබෝධ කළ අයුරු ද සලකා බලන්නා. සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලා පන්සිය දෙනා, නාගසේන මහරහතන් වහන්සේ, මහාගතිමිබය නිස්සදත්ත මහරහතන් වහන්සේ වැනි උතුමන්ගේ කථා ප්‍රවාහිනි මීට නිදසුන් වෙති. ඒ මෙසේය;

සැරියුත් මාහිමියන්ගේ ඒ ශිෂ්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලා පන්සිය දෙනා කාෂ්‍යප බුදුරජුන්ගේ කාලයේදී කිරි වවුලන්ව උපත ලබා සිට අභිධර්මය සජ්ඣායනය කරන භික්ෂූන් වහන්සේලා දෙනමකගේ හඬ අසා ඊට පැහැදී එම කුසලයෙන්

මරණින් මතු දෙව් ලොව උපන්න. එක් බුද්ධාන්තරයක් එසේ දෙව්සැප විඳ එතැනින් චුතවී සැවැත් නුවර කුල ගෙවල්හි උපන්න. ගණ්ඩබ්බ වාක්‍ෂ මූලයේ පැවති බුදුරජුන්ගේ යමාමහ පෙළහර දැක පැහැදී සැරියුත් මානිමියන් සමීපයේ පැවිදිව මනුලොව සියල්ලන්ටම පළමුව ආභිධාර්මික භික්‍ෂූන් බවට පත් වූහ. අභිධර්ම දේශනාව නිමවා බුදුරජාණන් වහන්සේ සංකස්ස පුරයට වැඩම කරන අවස්ථාවේදී පැවැත්වූ දම් දෙසුම් අසා එම පන්සිය දෙනා වහන්සේම උතුම් අරිහත්වය ලැබූ සේක. මෙසේ පෙර ජීවිතයකදී අභිධර්මය අසා තිබීම එම භික්‍ෂූන් වහන්සේලා පන්සිය දෙනාට සුගතිගාමී වීමටත්, පහසුවෙන් ධර්මය දැනගත හැකි තියුණු නුවණක් ලැබීමටත්, ඉක්මණින් උතුම් අරිහත්වය ලැබීමටත් හේතු උපනිශ්‍රය විය.¹

නාගසේන මහරහතන් වහන්සේ ද පළමුව අභිධර්ම පිටකය පමණක් හදාරා මහඋපාසිකාවකට දහම් දේශනා කර එතුමියව සෝතාපත්ති ඵලයට පමුණුවා තමන් වහන්සේද සෝතාපත්ති ඵලයට පැමිණි සේක. අභිධර්මය හදාරා සිටි පාටලීපුත්‍රයේ සිටුතුමාට ද අභිධර්ම දේශනාවක් පවත්වා එතුමාව ද සෝතාපත්ති ඵලයට පැමිණවූ සේක. පසුව ඉතිරි පිටක දෙකම මාස තුනක් වැනි කෙටි කලෙකදී හදාරා තවත් මාස තුනකදී අර්ථ වශයෙන් මෙනෙහි කොට ඒ අවසාන දී එක් දිනකදීම පටිසම්භිදා ඤාණ සහිතව උතුම් අරිහත්වය සාක්‍ෂාත් කළ සේක. මෙසේ නාගසේන මහරහතන් වහන්සේ අභිධර්ම පිටකය පමණක් හදාරා සිට තමන් වහන්සේත් මගඵල ලබා අන්‍යයන්ට ද මගඵල අවබෝධ කරවූ සේක.²

¹ ධම්මපද අටුවා 2 කොටස (හේ.මු.) 455-456 පිටු ඇසුරින්

² මිලින්දපුෂ්පය බාහිරනිදානය

මේ ලක්දිව වැඩසිටි මහාගතිමිය තිස්සදත්ත මානිමිපාණන් වහන්සේ මහාබෝධීන් වහන්සේ වන්දනා කිරීමට නැවකින් දඹදිව බලා වැඩම කරන සේක් නැවේ උඩු මහලේ වැඩ හිඳිමින් කෙලවරක් නොපෙනෙන මුහුද දෙස බලා “මේ මුහුදේ රළ වේගය බලවත් ද නැතිනම් සමන්ත මහා පටිඨාන ප්‍රකරණයේ න්‍යායමූලය බලවත් ද” යැයි සිතූ සේක. ඉක්බිති ‘මේ ජල සාගරය උඩින් අහසිනුත්, යටින් පොළොවෙහුත්, පසෙකින් වෙරළිනුත් යනාදී වශයෙන් සීමා වී ඇත. එයට පිරිසිඳීමක් ඇත. නමුත් සමන්ත මහා පටිඨාන ප්‍රකරණයේ පිරිසිඳීමක් නැත.’ යැයි ඒ සියුම් පටිඨාන ධර්මයන් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරන්නා වූ උන් වහන්සේට බලවත් ප්‍රීතියක් උපන්නේය. එම ප්‍රීතිය විශ්කම්භනය කොට විදසුන් වඩා ඒ නැවේ වැඩහුන් අයුරින් වැඩහිඳිමින්ම උන් වහන්සේ උතුම් අරිහත්වය සාක්‍ෂාත් කළ සේක. මෙසේ අභිධර්මය දැන සිටීම එතුමන් වහන්සේට බලවත් ප්‍රීතියක් උපදවා ගැනීමටත්, පසුව එය විෂ්කම්භනය කොට උතුම් අරිහත්වය සාක්‍ෂාත් කරගැනීමටත් උපකාර විය.³

අභිධර්ම පිටකය හැදෑරීමෙන් ප්‍රයෝජන ලැබූ උතුමන් ගැන මෙසේ දැක්වූයේ “අභිධර්මය දෙවියන්ට කළ දේශනාවකි, එයින් මිනිසුන්ට ප්‍රයෝජන ගැනීම අපහසුයි.” යනාදී වශයෙන් මෙකළ සමාජයේ පවතින මත වැරදි බව ඒත්තු ගැන්වීමටයි. මේ දැක්වූයේ කරුණු කීපයක් පමණි. තවත් එවැනි තැන් බොහෝමයක් ත්‍රිපිටකය පුරා පැතිරී පවතින නමුත් නුවණැත්තන්ට කරුණු තේරුම් ගැනීමට මෙපමණක් සෑහෙන බැවින් ඒ පිළිබඳ වැඩිපුර කරුණු දතහැකි තැන් පිළිබඳ ඉදිරියේදී දැක්වෙන බැවින් මෙතෙකින් ඒ පිළිබඳ කරුණු දැක්වීම අවසන් කරමු. අභිධර්ම පිටකය, අටුවා හා ටීකා පිළිබඳ

³ අත්ථසාලිනි ධම්මසංගනී අටුවාව (හේ.මු.) 10 පිටුව ඇසුරින්

තවත් එවැනි වැරදි මත පවතින අතර ඒවාට පිළිතුරු ඉදිරියේදී ඒ ඒ මාතෘකා යටතේ දක්වමු.

මෙහිදී තවත් කරුණක් දැක්විය යුතුව ඇත. නවීන විද්‍යාවෙන් සොයාගන්නා ඇතැම් කරුණු හා ධර්මයේ සඳහන් ඇතැම් කරුණු එකඟ නොවේ. එබැවින් ඇතැම් ගිහි අය මෙන්ම ඇතැම් පැවිද්දෝ ද ධර්මයේ සඳහන් එබඳු තැන් පිළිගැනීමටත් දේශනා කිරීමටත් මැලි වෙති. ඒ වෙනුවට ධර්මය හා නවීන විද්‍යාව සසඳමින් දහම් දෙසති. බටහිර ජාතිකයින් දහම පිළිගැනීම නම් යහපත් දෙයකි. නමුත් සියල්ල අවබෝධ කළ සර්වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ එම දහම තහවුරු කර ගැනීමට අන්ධපෘථග්‍ය උගතුන් බිහිකළ න්‍යායන්ගේ පිහිට පැතිම මහත් අභාග්‍යයකි. මෙසේ වීමට හේතුව වන්නේ නිඤ්ඤ නම උරුමය ගැන නොදැනීමයි. අපගේ උරුමය වූ සර්වඥදේශනාව එසේ මෙසේ දහමක් නොව. “කෙවලපරිපූණ්ණං” යනාදී ගුණයන්ගෙන් යුත් අති දුලබ වූ සර්ව සම්පූර්ණ වූ දහමකි. විද්‍යාඥයින් විසින් පිරවිය යුතු අඩුපාඩු කිසිවක් එහි නැත. ලෝකයේ පහල වූ අග්‍රගණ්‍ය විද්‍යාඥයා සර්වඥ භාග්‍යවතුන් වහන්සේය. ඉන්පසු ඤාණශ්‍රව උතුමන් වහන්සේලාය. ඒ උතුමන් වහන්සේලාගේ අවබෝධය පසිඳුරන්ගෙන් දතහැකි දේට පමණක් සීමා වී නැත. ඡඩ් අභිඥාදී පෘථග්‍යතයන්ට අවිෂය වූ උතුරුමිනිස්දම් මත පිහිටා ඇත. විශේෂ ඤාණ මත පිහිටා ඇත. ඇතැම් පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය ගෝචර දේ පවා මෙම විද්‍යාඥයින්ට අවිෂය වෙත්. බර්මපුඩා ත්‍රිකෝණය යැයි හඳුන්වන පෙදෙස ඊට උදාහරණයකි. තවද ඇතැම් දේ වලින් පඤ්ච ඉන්ද්‍රියයන්ට විෂය වන්නේ ද කොටසකි. අපට දක්නට ලැබෙන පෘථුවිය යනු පොලොවේ ඇති මිනිස් ඇසට ගෝචර ප්‍රදේශයයි. නමුත් සත්‍ය පොලොව මීට වඩා ප්‍රමාණයෙනුත් හැඩයෙනුත් වෙනස් වූවකි. මිනිස් ඇසටත් නවීන උපකරණයන්ටත් අවිෂය භූමාවූ දේව, යක්ෂ,

ප්‍රේමාදීන්ගේ විමාන ද පොලොවට සම්බන්ධය. ඒ බව ආලවක සූත්‍රාදියෙහි දැක්වේ. එබැවින් සැබෑ පොලොව විද්‍යාඥයින් දකින පොලොවට වඩා වෙනස් වූවකි. කරුණු මෙසේ හෙයින් භික්ෂුව විසින් කළ යුත්තේ බුදුදහම විද්‍යාව සමග ගලපා බැලීම නොව තමා දන්නා ස්වල්පය නමුත් ප්‍රායෝගිකව තම ජීවිතයට එකතු කර ගනිමින් දුකින් නිදහස් වීමට කටයුතු කිරීමයි.

මේ පිළිබඳ මෙතරම් කරුණු දක්වන්නට යෙදුනේ ඇතැම් භික්ෂූන් වහන්සේලා අනවශ්‍ය පරිදි විද්‍යාවත් බුදුදහමත් ගැලපීමටත්, විද්‍යාවට අනුව ඇතැම් දහම් කරුණු වරදවා දැක්වීමටත්, විද්‍යාවට නොගැලපෙන ඇතැම් දහම් කරුණු ප්‍රතික්ෂේප කිරීමටත් පෙළඹී ඇති බැවින් ඒ අය පිළිබඳ කරුණාවෙනුත් මහාකාරුණික භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය ලෝකසත්වයාට නිවන් මග පෙන්වමින් තවත් බොහෝ කාලයක් ලොව පවතීවා යන අදහසින් යුතුවය. මෙකල ඇතැම් ධර්ම ග්‍රන්ථ පිළිබඳව ද විවිධ මිත්‍යා මත ඇති බැවින් ඒ පිළිබඳ කරුණු ස්වල්පයක් ද මෙසේ දක්වමු.

අභිධර්ම පිටකය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශිත ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතන, ඉන්ද්‍රිය, චතුරාර්ය සත්‍යය, පටිච්ච සමුප්පාද ආදී පරමාර්ථ ධර්මයන් පිළිබඳ සවිස්තර දේශනයන් අඩංගු පිටකය අභිධර්ම පිටකයයි. අභිධර්ම පිටකය පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් විනය මහාවග්ගපාළි හා අභිධර්ම පිටක ග්‍රන්ථයන්ගේ බුද්ධජයන්ති පරිවර්තනයේ සංඥාපනයේ දක්වා ඇත. එබැවින් ඒ පිළිබඳ වැඩියමක් පැවසීම අනවශ්‍යය. නමුත් දැනුණු ඇතැම් පිරිස්

“අභිධර්මය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යන වැරදි මතය සමාජගත කිරීමට උත්සාහ දරන බැවින් ධර්මානුකූලව කරුණු විමසා බලන නුවණැත්තන්ගේ යහපත උදෙසා ඊට කරුණු කීපයක් එක් කිරීමට අදහස් කළෙමු. නුවණැත්තෝ පහත සඳහන් කරුණු විමසා බලන්න. අපගේ අදහස් ➤ යන ලකුණ යටතේ දක්වමු.

1. පඤ්ඤා ප්‍රවීණතාවය සුත්තන්තෙ ඔකාසං කාරාපෙන්වා විනයං වා අභිධම්මං වා පුච්ඡති, ආපත්ති පාවිත්තියස්ස. විනයෙ ඔකාසං කාරාපෙන්වා සුත්තන්තං වා අභිධම්මං වා පුච්ඡති, ආපත්ති පාවිත්තියස්ස. අභිධම්මෙ ඔකාසං කාරාපෙන්වා සුත්තන්තං වා විනයං වා පුච්ඡති, ආපත්ති පාවිත්තියස්ස.

පඤ්ඤා ප්‍රවීණතා යනු සූත්‍රපිටකයෙහි (ප්‍රශ්න ඇසීමට) අවසර ගෙන විනය හෝ අභිධර්මය හෝ අසයි නම් පවිති ඇවැත් වේ. විනයපිටකයෙහි (ප්‍රශ්න ඇසීමට) අවසර ගෙන සූත්‍ර හෝ අභිධර්මය හෝ අසයි නම් පවිති ඇවැත් වේ. අභිධර්මපිටකයෙහි (ප්‍රශ්න ඇසීමට) අවසර ගෙන සූත්‍ර හෝ විනය හෝ අසයි නම් පවිති ඇවැත් වේ.⁴

2. අනාපත්ති න විවණ්ණෙතූකාමො, “ඉඛ්ඝ ත්වං සුත්තන්තෙ වා ගාථායො වා අභිධම්මං වා පරියාපුණස්සු, පච්ඡා විනයං පරියාපුණස්සසී”ති භණ්ති, උම්මත්තකස්ස, ආදිකම්මිකස්සාති.

නොගරහනු කැමැත්තේ “දැන් පළමු කොට සූත්‍රාන්තයන් හෝ ගාථා හෝ අභිධර්මය හෝ හදාරව පසුව විනය හදාරව” යැයි

⁴බුද්ධජයන්ති පාවිත්තියපාළි.2 -366-367 පිටු

කියයි නම් ඇවැත් නොවේ. උමතු වුවහුට, ආදිකර්මිකහට ඇවැත් නැත.⁵

3. පමුටියිමිහි ව සුත්තන්තෙ, අහිධම්මෙ ව තාවදෙ;
විනයෙ අවිනටියිමිහි, පුන තිට්ඨති සාසනං.

.....සුත්‍රපිටකය පිරිහී ගියත් එසේම **අහිධර්ම පිටකය** පිරිහී ගියත් විනය පිටකය නො නැසී පවත්නා තාක් සාසනය පවත්නේය.⁶

4. සබ්බසත්තත්තමො සිහො, **පිටකෙ තිණි දෙසයි;**
සුත්තන්තමහිධම්මඤ්ච, විනයඤ්ච මහාගුණං.

සියලු සත්ත්වයන්ට ම උතුම් වූ මුනි ශ්‍රේෂ්ඨයන් වහන්සේ මහඅනුසස් ඇති සුත්‍රපිටකය ද **අහිධර්ම පිටකය** ද විනය දැයි **ත්‍රිපිටකය** දෙසූ සේක.⁷

5. උපාලිං විනයං පුච්ඡි, සුත්තන්තානන්දපණ්ඩිතං;
පිටකං තිණි සඛිගීනිං, අකංසු ජිනසාවකා.

උපාලි මහරහතන්වහන්සේගෙන් විනය විචාල සේක. තුටුණැති වූ ආනන්ද මහරහතන් වහන්සේගෙන් සූත්‍රාන්ත විචාල

⁵ බුද්ධජයන්ති පාචිත්තියපාලි 1- 386-387 පිටු

⁶ බුද්ධජයන්ති විනයපිටක මහාවග්ග 1 කොටස, 244-245 පිටු

⁷ බුද්ධජයන්ති පරිවාර පාලි 1 කොටස -304-305 පිටු

සේක. ජනශ්‍රාවක වූ පළමු සංගීතිකාරක මහරහතන් වහන්සේලා පිටක තුනක් සංගායනා කළ සේක්හ.⁸

- විනයපිටක පෙළෙහි ඉතා පැහැදිලිව මෙසේ පිටක තුනක් දක්වා තිබිය දී අභිධර්ම පිටකය බුද්ධ දේශිතයක් නොවේ යැයි පැවසීම සැබවින්ම විශ්මයජනක නොවේ ද?

6. “ද්වාසීති බුද්ධතො ගණ්ඨං, ද්වෙ සහස්සානි භික්ඛුතො; වතුරාසීතිසහස්සානි, යෙ මෙ ධම්මා පවත්තිනො.”

ධර්මස්කන්ධ 82000 ක් බුදුරජාණන්වහන්සේගෙන් අසා දරා ගත්තේ. 2000 ක් ශ්‍රාවක මහරහතන්වහන්සේලාගෙන් අසා දරා ගත්තේ. යම් ධර්මස්කන්ධ ප්‍රමාණයක් මා වෙත පවතින් ද ඒ ප්‍රමාණය 84000 ක් වන්නාහ.⁹

- මේ දැක්වෙන්නේ ආනන්ද මහ රහතුන් වහන්සේගේ ථේර ගාථාවකි. ඒ අනුව එතුමන් වහන්සේ ධර්මස්කන්ධ 84000 ක් දරාගත් බව දැක්වේ. ධර්මයෙහි දැක්වෙන්නේ විනයෙහි 21000, සූත්‍රයන්හි 21000, අභිධර්මයෙහි 42000 වශයෙන් ධර්මස්කන්ධ බෙදී යන බවයි. අභිධර්මය බුද්ධ දේශිත නොවන්නේ නම් එම ඉතිරි 42000 ක් ධර්මස්කන්ධ පිරෙන්නේ කුමන කරුණු වලින් දැයි “අභිධර්මය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යැයි කියන්නෝ සිතා බලන්න.

⁸ බුද්ධචර්යානික විනයපිටක මුල් වග්ග 2කොටස -564-565 පිටු

⁹ ථේරගාථාපාළි 236 පිටුව

7. “සුත්තන්තං අභිධම්මඤ්ච, විනයඤ්චාපි කෙවලං;
නවඛිගං බුද්ධවචනං, එසා ධම්මසභා නව.

සූත්‍ර අභිධර්ම විනය යන සියලු නවංග බුද්ධ වචනය ඔබ
වහන්සේගේ (ධර්ම නගරයෙනි) ධර්මාධිකරණ
සභාවයි.¹⁰

8. ‘ඉධාචුසො සාරිපුත්ත, ද්වෙ භික්ඛු අභිධම්මකථං
කථෙන්නි. තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පඤ්භං පුච්ඡන්ති,
අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස පඤ්භං පුට්ඨා විස්සජ්ජෙන්නි, නො ච
සංසාදෙන්නි, ධම්මී ච නෙසං කථා පවත්තිනී හොති. එවරුපෙන
බො, ආචුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා ගොසිඞ්ගසාලවනං
සොභෙය්‍යා’ති. “සාධු සාධු, සාරිපුත්ත, යථා තං
මොග්ගල්ලානොව සම්මා ඛ්‍යාකරමානො ඛ්‍යාකරෙය්‍ය.
මොග්ගල්ලානො හි, සාරිපුත්ත, ධම්මකථිකො”ති.

..“ඇවැත් ශාරිපුත්‍රයෙනි, මේ සසුනෙහි භික්ෂූහු
දෙදෙනෙක් අභිධර්මකථා කෙරෙත් ද,”¹¹

9. “පුන චපරං, ආචුසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති
පියසමුදාහාරො, අභිධම්මෙ අභිවිනයෙ උළාරපාමොජ්ජො -
යංපාචුසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති...පෙ....
උළාරපාමොජ්ජො -. අයම්පි ධම්මො නාථකරණො.

¹⁰ උපාලිත්ථෙරඅපදානං, අපදාන පාලි 1 - 78 පිටුව- 542 ගාථාව

¹¹ මහාගොසිඞ්ගසුත්තං, ම.නි.1 කොටස - 522 පිටුව

තවද අනෙක් කරුණක් වේ, භික්ෂුවක් ධර්මය කැමති වේද, සකසා දහම් ඇසීමත් අනුනට දේශනා කිරීමේ රුවියත් ඇත්තේ වේද, **අභිධර්මයෙහි** අභිවිනයෙහි බහුල ප්‍රමෝදය ඇත්තේ වේද, ...මෙයද නාථකරණ ධර්මයකි.¹²

10. “ආරඤ්ඤිකෙනාවුසො, භික්ඛුනා **අභිධම්මෙ** අභිවිනයෙ යොගො කරණියො. සන්තාවුසො, ආරඤ්ඤිකං භික්ඛුං **අභිධම්මෙ** අභිවිනයෙ පඤ්භං පුච්ඡිතාරො.....

ඇවැත්නි, ආරණ්‍යක භික්ෂුව විසින් **අභිධර්ම පිටකයෙහි** ද විනය පිටකයෙහි ද පෙළ වශයෙන් ද අර්ථ (අටුවා) වශයෙන් ද යෙදීම කටයුතුය. ඇවැත්නි, ආරණ්‍යක භික්ෂුවගෙන් **අභිධර්ම පිටකයෙහි** ද විනය පිටකයෙහි ප්‍රශ්ණ විචාරන්නාහු වෙත්.¹³

➤ මේ දැක්වූයේ සූත්‍ර පිටකයෙහි, අභිධර්ම පිටකය පිළිබඳ දැක්වෙන තැන් කීපයක් පමණි. තවත් එබඳු තැන් බොහෝය. තවද මේ ලක් දිවෙහිම පුරාණයේ වැඩසිටි මහා ප්‍රාඥ රහත් උතුමන් වහන්සේලාගේ නම් සඳහන් කිරීමේදී **ත්‍රිපිටක චූළාභයත්ථෙරෝ, ත්‍රිපිටක චූළනාගත්ථෙරෝ, ආභිධම්මික ගොධන්තත්ථෙරෝ, ආභිධම්මික අභයත්ථෙරෝ** යැයි දක්වා තිබේ. අභිධර්ම පිටකය බුද්ධ දේශනාවක් නොවේ නම් ඒ රහත් උතුමන් වහන්සේලා බුද්ධ දේශනාව හා අබුද්ධදේශනාව හඳුනාගත නොහැකිව ධර්මය යැයි සිතා අධර්මයක් හැඳුරු සේක් දැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලත්වා.

¹² සඞ්ඝිනිසුත්තං, දී.නි.3කොටස - 458 පිට

¹³ ගොලියානි/ ගුලිස්සානිසුත්තං, ම.නි.2 කොටස - 232 පිට

➤ මෙතරම් ඉතා පැහැදිලිව ඉර-හඳ මෙන් ප්‍රකටව අභිධර්ම පිටකය පිළිබඳව විනය හා සූත්‍ර පෙළ පොත් වලම දක්වා තිබියදී එය නොසලකා “අභිධර්මය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යැයි පැවසීම ජීන චක්‍රයට පහර ගැසීමකැයි දහමෙනි දැක්වේ. එම පාපයේ බරපතල කම කියා නිම කිරීමට ද නොහැකිය. ඒ බව දහම් පොත් කියවා තේරුම් ගනිත්වා. අබ්‍යෝධයින් අතර පමණක් නොව බ්‍යෝධයින් අතර ද මෙම මත පැතිරීම බේදයකි. ඒ සෑම දෙනාටම සම්මා දිවියිය පහළ වේවා යැයි අපි මෙමත්‍රියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරමු.

අභිධර්ම පිටකය ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්....

1. අතිපූජනීය රේරුකානේ චන්දවිමල මානිමිපාණන් වහන්සේ

ඥෙය සාගර පාරගත වූ මහා කාරුණික වූ අප බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් පරම සුඤ්ඤා පරම ගම්භීර විත්ත චෛතසිකාදී පරමාර්ථ ධර්මයන්ගේ තතු ලොවට හෙළි කරනු පිණිස දේශනය කළ විශිෂ්ඨ ධර්මය අභිධර්ම පිටකයයි.¹⁴

2. අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මානිමිපාණන් වහන්සේ

(පර්යාප්ති ශාසනය) මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ අනුශාසනා සමූහයයි. ඒ වනාහි පොදුවේ

¹⁴ අභිධර්මයේ මූලික කරුණු සංඥාපනය

සුගතියට ද විශේෂයෙන් නිවනට ද මාර්ගය සලසා දෙන පිළිවෙත වදාළ සුපිරිසිදු උපදෙස් රැසය. විනය පිටකය, සුත්‍රාන්ත පිටකය, අභිධර්ම පිටකය යයි එය කොටස් තුනකට බෙදී ඇත්තේය.¹⁵

3. අතිපූජනීය කඩවැද්දුවේ ජීනවංස මානිමිපාණන් වහන්සේ

අභිධර්මය පිළිබඳ නොයෙක් උගත්හු විවිධ මත පළකෙරෙති. මේ අතර අභිධර්මය ශ්‍රී බුද්ධ දේශනාවක් නොවේ යයි කියන්නෝ ද වෙති. ඒ මති මතාන්තර ඔවුන්ගේ සඤ්ඤා විපල්ලාසයන් හැටියට සලකන අපි උපෙක්ෂිත වෙමු.....

අභිධර්මය ගැන සිතීමේදී මගේ සිතට දැනී ගියේ ධර්මනායයක් වශයෙනි. එනම් ධර්මයේ ස්වභාවය හෙවත් ඇතුල් ස්වරූපය පිරිසිඳ අවබෝධකර ගැනීමට උපකාර වන ප්‍රමිති තත්වයක් ලෙසිනි.

ඇත්ත වශයෙන්ම සර්වඥතා ඥානයේ අසදාශ සාධකය අභිධර්මය යයි කියනු සුදුසුමය.¹⁶

4. අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ

තෙරුවන් සරණයි! ශ්‍රාවකයින් වහන්සේලාට විෂය නොවන සර්වඥයන් වහන්සේ නමක් විසින්ම දේශනා කළ හැකි දේශනාවකුයි අභිධර්ම දේශනාව. විනය පිටකයත් එහෙමමයි. සුත්‍රාන්ත පිටකයෙ පමණක් සමහර දේශනා ශ්‍රාවකයින්

¹⁵ විදර්ශනා පරපුර 2 පිටුව (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මානිමි) 2003

¹⁶ අභිධර්ම භාවනා 1 කොටස

වහන්සේලා විසින් විග්‍රහ කරල තියෙනවා..... සියලු බුදුවරයන්
 වහන්සේලාට තියෙනවා සමාන ධර්ම තිහක්, අසමාන ධර්ම අටක්
 තියෙනවා. ඒ සමාන ධර්ම තිහ අතුරින් එකක් තමයි ලොවුතුරා බුදු
 වීමෙන් හත්වෙනි වසරේ දී දෙවියන් සහිත ලෝකයාට බුදු මහිමය
 පෙන්වනු පිණිස යමාමහ පෙළහර පාලා තවුනිසා හවනට වැඩම
 කරවීම. තවුනිසා හවනට වැඩම කරවා මාතෘ දිව්‍යරාජයා ප්‍රමුඛව
 දසදහසක් සක්වලින් පැමිණෙන දෙවි බඹුන්ට මේ ගාමිණීර
 අභිධර්ම දේශනාව පැවැත්වීම සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාට
 සමාන ධර්මතාවක්..... ඒ නිසා බුදුරජානන් වහන්සේ විසින්ම
 දේශනා කරන ලද මේ අභිධර්ම පිටකය, බුද්ධ දේශනාවක්
 නොවේය - ශ්‍රාවකයන් විසින් සංග්‍රහ කරන ලද්දක්ය ආදී
 වශයෙන් විග්‍රහ කරන්න ගියොත් ඒක ජනවක්‍රයට පහර දීමක්
 කියනවා, ඒ කියන්නේ සර්වඥතාක් ඥානයට පහරදීමක්
 කියනවා. ධර්මය අධර්මය කොට දැක්වීමේ හේතුකර වස්තුවකට
 වැටෙනවා. ඒ වගේම මෙළොව වශයෙන් ඔහු බොහෝ දුකට
 පත්වෙලා අපාගාමී වීමට හේතු වෙනව. ඒ නිසා සර්වඥයන්
 වහන්සේ විසින්ම දේශනා කරන ලද අභිධර්මය ඒ විදියටම
 පිළිගෙන අනුගමනය කිරීමෙන් විපස්සනා ඥාන දියුණු කරගන්න
 ශක්තිය ලැබෙනවා. විශේෂයෙන්ම අභිධර්මයට අදාල දේ තමයි
 විපස්සනාවට ගැනෙන්නේ. ඒ නිසා අභිධර්ම දේශනාව ශ්‍රාවක
 කෙනෙකු විසින් වත් වෙනත් කෙනෙකුත් විසින්වත් සංග්‍රහ කරන
 ලද්දක් නොව සවාසනා සකල ක්ලේෂයන් ප්‍රභාණය කළ
 සර්වඥතාක් ඥානය ඇති සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී
 මුඛයෙන්ම දේශනා කරන ලද අභිධර්ම දේශනාවක් බව අපි
 දොහොත් මුදුනින් පිළිගන්නවා.¹⁷

¹⁷ බෞද්ධයා නාලිකාවේ පැවති අබ්දම් නිමිතෙර සාකච්ඡාවක් ඇසුරිනි.

අතිපූජනීය පානදුරේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ

මායා දේවිය දින හතයි සිද්ධාර්ථකුමාරෝත්පත්තියෙන් පස්සෙ ජීවත්ව සිටියේ. ඒ සිරිතක්. මායාදේවිය පිංවත්ත මාතාවක්. මේ ලෝකෙට දුන්නා පිං ඇති පුතෙක්. මායාදේවිය මේ ලෝකයට දුන්න පිං ඇති පුතණුවන් තුන් ලෝකෙටම පියෙක් කළා.

ඉතිං ඒ කාරණය ගැන සලකලා, බුදුරජාණන් වහන්සේ මායාදේවියට - මෑණියන් වහන්සේටත් සැලකිළි දැක්වුවනේ. බුදුබව ලැබුවට පස්සෙ අභිධර්ම පිටකය, විජම් බණ දේශනා කරන්නට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩියනේ දෙව්ලොව. බලන්න කොච්චර වටින තැනක් ද ඒ. අභිධර්මය කියන්නේ විජම් බණ කියන්නේ ධර්මයෙහි අමාකිර වාගේ සාරවත් දේ. මේ ලෝකයේ කෙනෙකුට ලැබෙන ආහාර අතර මවුකිර තමයි උතුම්ම ආහාරය. දින හතක් මවුකිරි දී මේ ලෝකයේ තියෙන ප්‍රණීතම ආහාරය වූ මවු කිරි දී තමන් වහන්සේව කුඩා කාලයේදී පෝෂණය කළ මායා දේවියට ධර්මයෙහි අමාකිර බඳු අභිධර්මය දේශනා කරන්න දෙව්ලොවට වැඩියා.¹⁸

මේ පිළිබඳ තවත් බොහෝ සාක්ෂි ඇතත් නුවණැත්තන්ට කරුණු තේරුම් ගැනීමට මෙපමණක් සෑහේ යැයි සලකා කරුණු දැක්වීම මෙතෙකින් අවසන් කරමු.

විනයපිටකයේ පරිවාරපාළිය

¹⁸ පානදුරේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ මවුගුණ දේශනාවක් ඇසුරින්

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රීමුඛ දේශනාවන්ගෙන් හා උපාලි මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනාවන්ගෙන් ද යුක්ත වූ පරිවාර පාලිය පළමු සංගායනාවේදීද සංගායනා කළ බව ඉතා පැරණි ධර්මග්‍රන්ථයන්හි හා වංශකථාවන්හි ද ඉපැහැදිලිව දක්වා ඇත. එය එසේම බව දැනටත් ප්‍රතිපත්තිගරුක ධර්මගරුක සියලුම ථේරවාදී පඬිවරු අවිවාදයෙන් පිළිගනිති. ව්‍යවහාර වර්ෂ 1900 ට පමණ පෙර එනම් ත්‍රිපිටකය පිළිබඳ හසල බුද්ධිමතුන් වැඩසිටි අතීතයේ නිපදවූ කිසිදු ථේරවාදී ග්‍රන්ථයක “පරිවාරපාලිය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යැයි දක්වා නැත. ඒ වෙනුවට එය පළමු සංගායනාවේදී සංගායනා කළ බව “එවං භික්ඛුනිවිහංගං සංගායනං ආරොපෙත්වා එතෙනෙව උපායෙන ඛන්ධකපරිවාරෙපි ආරොපෙසුං. එවමෙනං සඋහතොවිහංගං ඛන්ධකපරිවාරං විනයපිටකං සංගායනමාරුල්හං සබ්බං මහාකස්සපත්ථෙරො පුච්ඡ, උපාලිත්ථෙරො විස්සජ්ජෙසි.” (මෙසේ භික්ෂුණි විහංගය සංගායනාවට නංවා ඒ ක්‍රමයෙන්ම ඛන්ධක පරිවාරයන් ද සංගායනාවට නැංවූ සේක. මෙසේ ඒ උහතො විහංග ඛන්ධක පරිවාර සහිත සංගායනාවට නංවන ලද සියලු විනය පිටකය මහාකාශ්‍යප තෙරුන් වහන්සේ විවාල සේක. උපාලි තෙරුන් වහන්සේ විසඳු සේක.)¹⁹ යනුවෙන් ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත.

නමුත් මෑතක සිට එබඳු බුද්ධ දේශනාවන් ගැන ද සැක උපදවීමට ඇතැම්හු උත්සාහ දරති. පරිවාර පාලිය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම මූලිකම සිදුකලේ දෙවැනි සංගායනාවේදී සාසනයෙන් බැහැර කල අලජ්ජී වජ්ජිපුත්තක භික්ෂූන් බව වංශකථාවන්හි දැක්වේ. ඒගැන වැඩිදුර කරුණු “අභිධර්ම පිටකය, අවධිකථා හා තවත් බුද්ධදේශිත ග්‍රන්ථ පිළිබඳව මෙසේ වැරදි මත පැනනැගීමේ

¹⁹ විනය අටුවා බාහිරනිදාන වර්ණනා (භේ.මු.) 8 පිටුව.

හේතු මොනවාද? ” යන මාතෘකාව යටතේ ඉදිරියේදී දක්වමු. එම වජ්ජපුත්තක භික්ෂූන්ගේ මත පිළිගත් ඇතැම් නූතන උගත්හු ද පරිවාරපාලිය පිළිබඳ වැරදි මත ප්‍රචාරය කරති. ඊට ද පිළිතුරු “එම අධර්මවාදී මතවාදයන්ගේ නූතන ව්‍යාප්තිය” යන මාතෘකාව යටතේ ඉදිරියේදී දැක්වේ. වැඩිදුර තොරතුරු විනය මහාවග්ග පාලි බුද්ධජයන්ති පරිවර්තනයේ සංඥාපනයේ දක්වා ඇති බැවින් මෙහි ඒ සියල්ල දැක්වීමට අදහස් නොකරමු. මේ කරුණු පිළිබඳ සැකහැර දැනගනු කැමැත්තෝ එය කියවා බලන්නවා.

සූත්‍ර පිටකයේ බුද්දක නිකායට අයත් ඇතැම් පොත්

සියලු බුද්ධවචනය නිකාය වශයෙන් බෙදීමේදී දීඝ, මජ්ඣිම, සංයුක්ත, අංගුත්තර යන නිකාය හතරට අයත් නොවූ සියලු බුද්ධ වචනය බුද්දක නිකායට ඇතුළත් කර ප්‍රථම සංගීතිකාරක මහරහත් උතුමන් වහන්සේලා සංග්‍රහ කළ සේක. එයට අයත් ග්‍රන්ථ අතුරින් සූත්‍ර පිටකයට අයත් ග්‍රන්ථ 15 ක් බව අර්ථකථාවන්හි දැක්වේ. ඒ මෙසේය;

බුද්දකපාඨ - ධම්මපද - උදාන - ඉතිවුත්තක - සුත්තනිපාත - විමානවත්ථු - පෙතවත්ථු - ථෙරගාථා - ථෙරීගාථා - ජාතක - නිද්දෙස - පටිසම්භිදා - අපදාන - බුද්ධවංස - වරියාපිටකවසෙන පන්නරසප්පහෙදො බුද්දකනිකායොති ඉදං සුත්තන්තපිටකං නාම. (විනයට්ඨකථා 10 පිටුව)

නමුත් “මෙම ග්‍රන්ථයන් අතුරින් ඇතැම් ග්‍රන්ථ පිරිසිදු බුද්ධදේශනා නොවේය” යනාදී වැරදි මත මෑතක සිට අප රටේ ද පැතිරෙමින් පවතී. මෙම වැරදි මතයේ ද ආරම්භය අලජ්ජී වූ මහාසංගීතික (වජ්ජපුත්තක) භික්ෂූන්ගේ කාලය දක්වා දිවේ. ඔවුහු පරිවාරපාලිය, අභිධර්මපිටකය, මහානිද්දෙසපාළි,

වුල්ලනිද්දේසපාළි, පටිසම්භිදාමග්ගපාළි, ජාතකදේශනා වලින් කොටසක් යනාදී ධර්ම කොටස් ප්‍රතික්ෂේප කරමින් සාසනවිලෝමයක් කළ බව දීපවංසාදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. ඒ පිළිබඳ වැඩිදුර කරුණු ඉදිරියේදී හත්වන (07) පරිච්ඡේදයේදී දක්වමු. එබඳු පිරිස් ගත් මතම දැනුත් ප්‍රචාරය කරන අධර්මවාදී පිරිස් වලට පිළිතුරු දීමටත් තමාගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ දියුණු කරගැනීමටත් උපකාර වේ යැයි සලකා මෙම කරුණු දැක්වීමු. මේ පිළිබඳ වැඩිදුර කරුණු,

- අට්ඨකථා හා ටීකා ග්‍රන්ථ
- දීපවංසය, මහාවංසය ආදී වංසකථා
- නිකාය සංග්‍රහය
- විනය මහාවග්ග පාළි බුද්ධජයන්ති පරිවර්තනයේ සංඥාපනය ඇතුළු බුද්ධජයන්ති ග්‍රන්ථයන්ගේ සංඥාපනයන්.

යනාදී තැන්හි දක්වා ඇති බැවින් ඒවා කියවා තමාගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණධර්ම තර කර ගනිමින් ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදෙමින් තම ජීවිත දහමින් පෝෂණය කර ගනිත්වා යනු අපගේ මෙෙත්‍රී පූර්වාංගම ආරාධනයයි.

02 අර්ථකථා, අට්ඨකථා නොහොත් අටුටා

මෙකල අටුවා ග්‍රන්ථ සම්බන්ධව ද විවිධ මිත්‍යා මත පළවෙන බැවින් නුවණැතියන්ගේ විමසීම පිණිස මෙම කරුණු දක්වමු.

අටුවාව යනු කුමක්දැයි පළමුව දත යුතුය. යම් බුද්ධ දේශනාවක පෙළ එසේ නැතහොත් මාතෘකා දේශනාව පමණක් කියවීමෙන් එයින් බුදුරජාණන් වහන්සේ අදහස් කළ සම්පූර්ණ අර්ථය වටහාගැනීම අපහසුය. ඒ සඳහා එම දේශනාවේ අර්ථය ද දතයුතුය. ඒ බව අංගුත්තර පංචක නිපාතයේ බිජ්ජනිසන්ති සූත්‍රාදියෙහි දක්වා ඇත. එහි “අත්ථකුසලො හොති” යනු අර්ථය නිවැරදිව දන්නේය යන අර්ථයි. එසේ බුද්ධ දේශනාවේ නිවැරදි අර්ථය දක්වන දේශනාව අර්ථකථාවයි. මෙම අටුවාවන්හි ඇතැම් කොටස් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම කළ දේශනායි. ඇතැම් කොටස් සාරිපුත්තාදී සම්මුඛ ශ්‍රාවක උතුමන්ගේ දේශනායි. ඊට අමතරව එම පුරාණ අටුවාවේ විසඳා නොතිබූ ප්‍රායෝගික ගැටළු වලට ඉන් පසු කාලයේ වැඩසිටි මහා ප්‍රාඥ රහත් උතුමන් වහන්සේලා ලබා දුන් විනිශ්චයන්ද දක්වා ඇත. නමුත් එබඳු විනිශ්චයන් අටුවාව ලෙස නොව ආචර්ය අදහස් ලෙස පැහැදිලිව වෙන් කර දක්වා ඇත. ඊට අමතරව සැසඳීම සඳහා වෙනත් වැරදි මතවාදන්, කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා කථා වස්තූන් දක්වා ඇත. ඒවා මහාසංඝරත්නයේ අනුමැතිය ඇතුළු අටුවාවන්ට ඇතුළත් කළ බව “යානි පනෙත්ථ වත්ථුනි, තානි සීහළදීපෙ ආචර්යෙහි සඛිසාදීනමනුමනියා අට්ඨකථාසු පක්ඛිත්තානි” යැයි වජිරබුද්ධ ටීකාවේ පැහැදිලිව දක්වා ඇත. තවද ඒ සියල්ල ඉතා පැහැදිලිව පුරාණ අටුවාවෙන් වෙන්කර දක්වා ඇත. ගුරුන් ඇසුරු කර පුරාණ සම්ප්‍රදායානුකූලව අටුවා උගත් කෙනෙකුන්ට මෙම මත වෙන්කර ගැනීමට හෝ පිළිගතයුතු මතය කුමක්දැයි තෝරා

ගැනීමට හෝ අපහසුවක් නැත. ඊට අවශ්‍ය න්‍යායන් අටුවාවේම දක්වා ඇති බැවිනි. ඒ සඳහා උදාහරණයක් අපි මෙසේ දක්වමු. මත කීපයක් දක්වා ඇති විටෙකදී අවසන් මතයම ප්‍රාමාණික බව “යථා වෙන්ථ, එවං සබ්බන්ථ යො යො අට්ඨකථාවාදො වා ථෙරවාදො වා පච්ඡා චූච්චති සො පමාණනො දට්ඨබ්බො.” යැයි විනය අටුවාවේ දක්වා ඇත. එබැවින් නියම ක්‍රමයට ධර්මය හදාරන අයට ඉහත දැක්වූ වැරදි මත ඇති නොවන බවත් අටුවාවේ ඇති අතිශයෝපකාරිත්වය හා වටිනාකම තේරුම් ගැනීමට හැකි බවත් හේතුසාධක ඇතිව මෙසේ දන්වා සිටීමු.

බුද්ධකාලයේ පටන් මුඛ පරම්පරාවෙන් රැකගෙන අවුත් මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේගෙන් අපට ලැබුණු එම අටුවා වෙනත් වැරදි මත හා මිශ්‍ර නොවී පැවතීම සඳහා සිංහල භාෂාවෙන් රැකගෙනවිත් බුද්ධවර්ෂ 433 දී²⁰ මාතලේ අළුලෙන් පැවති හතරවන ධර්ම සංගායනාවේදී ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමෙන් අනතුරුව, චතුපටිසම්භිදා - ඡඩ් අභිඤ්ඤා ලාභී වූ අටුවා සහිත පිටකත්‍රය ධාරී වූ මහරහත් උතුමන් වහන්සේලා 500 නමක් විසින් ග්‍රන්ථාරූඪ කරනලදි. බුද්ධවර්ෂ 953 දී පමණ ලක්දිවට වැඩම කළ මහාප්‍රාඥ වූ අනුබුද්ධ බුද්ධසෝම මහා ඇදුරුපාණන් වහන්සේ විසින් නැවතත් එම සිංහල අටුවා විදේශීය ධර්මකාමීන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිසත්, නිකායාන්තර මත හා මිශ්‍රවීම වලකනු සඳහාත් පාළි භාෂාවට නගන ලදි. එහිදී කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා මහා ප්‍රාඥ වූ පිටකත්‍රය ධර වූ පුරාණ තෙරුන් වහන්සේලාගේ මත හා කථා වස්තු ද ඇතුලත් කරන ලදි.

²⁰ සාසනවංස නම් ඉතිහාස ග්‍රන්ථය අනුව

එබැවින් දැනුත් අප සතුව ඇත්තේ කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා දැක්වූ ථේරවාද හා කථා වස්තූන්ගෙන් අලංකාර කරන ලද බුද්ධකාලයේ පටන් පැවති අටුවාම බව තේරුම් ගත යුතුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දුන් න්‍යායන් අනුව දේශිත බැවින් මධුපිණ්ඩික සූත්‍රාදිය බුද්ධභාෂිත වූවාක් මෙන් මෙම අටුවාවද බුද්ධභාෂිත බවට පත්වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ න්‍යායන්ගෙන් තොරව මෙම අර්ථ විවරණ කළ නොහැකි බැවිනි. ඒ බව “වුත්තොති පාළිනො ච අත්ථනො ච බුද්ධෙන භගවතා වුත්තො. න හි භගවතා අබ්‍යාකතං නාම තන්තිපදං අත්ථි, සබ්බෙසංයෙව අත්ථො කථිතො, තස්මා සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව තිණ්ණං පිටකානං අත්ථවණ්ණනාක්කමොපි භාසිතොති දට්ඨබ්බං. තත්ථ තත්ථ භගවතා පවත්තිනා පකිණ්ණකදෙසනායෙව හි අට්ඨකථා.”

(“වදාරණ ලද්දේය යනු පෙළ වගයෙන්ද අර්ථ වගයෙන් ද භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොවදාළ තන්තිපදයක් (දහම්පදයක්) නම් නැත. සියල්ලන්ගේම අර්ථය වදාරණ ලද්දේය. එබැවින් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම ත්‍රිපිටකයේ අර්ථවර්ණනා ක්‍රමය ද වදාරණ ලද්දේ යැයි දතයුතුයි. ඒ ඒ තැනදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පවත්වන ලද ප්‍රකීර්ණක දේශනාවම අට්ඨකථා නම් වේ.)”²¹ යැයි එක් වරක් ඇසූ පමණින් බණවර හතරකටත් වඩා ඒකග්‍රැතියෙන් දැරීමට තරම් මහාප්‍රාඥ වූ පුරාණ ටීකා ඇදුරුවරු ද දක්වා ඇත.

²¹ සාරත්ථදීපනී විනය ටීකා

අටුවාව දැනගැනීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පෙළෙහි දැක්වෙන උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

1. “සගාරවො වුච්චිතරෙසු භික්ඛුසු;
ආවෙරකම්භි ව සකෙ විසාරදො;
අලං පමෙතුං පගුණො කථෙතවෙ;
පච්චන්ටිකානඤ්ච විරද්ධිකොවිදො.

වැඩිමහලු මහණුන් කෙරෙහි ගෞරව සහිත වූයේ වාසය කරයි. ස්වකීය ආචාර්යවාදයෙහි විශාරද වෙයි. ඒ ඒ කරුණු නුවණින් ප්‍රමාණ කරන්නට (විනිශ්චය කරන්නට) සමර්ථ වෙයි. කියයුත්තෙහි කළ පරිචය ඇත්තේ වෙයි. පසම්තුරන් (වැරදි මතධාරීන්) වැරද්ද වූ තැන් දැක්මෙහි දක්ෂ වෙයි.²²

➤ මෙම සාසනයට අනුබල දීමටත් විනය විනිශ්චයාදිය සිදුකිරීමටත් සුදුසු වන්නේ කවර ගුණ වලින් යුත් භික්ෂුවක්දැයි උපාලි මහ රහතන් වහන්සේ විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් විචාරණ ලදුව එම සුදුසුකම් දක්වමින් වදාළ ගාථා අතුරින් එක් ගාථාවක් හා එහි තේරුම ඉහත දක්වන ලදී. මෙහි ආචාර්යවාදය යනු බුද්ධකාලයේ පටන් පැවතුණු අර්ථ විවරණයි. එනම් අටුවායි.

2. “ද්වෙමෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ ද්වෙ? දුන්නික්ඛිත්තඤ්ච පදබ්‍යඤ්ජනං අත්ථො ව දුන්නිනො. දුන්නික්ඛිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, පදබ්‍යඤ්ජනස්ස අත්ථොපි දුන්නයො හොති. ඉමෙ

²² බුද්ධජයන්ති මහවං 2 හි 893 පිටුව - 71 වන ගාථාව

බො, හික්බවෙ, ද්වෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තර්ධානය සංවත්තන්ති”ති.

මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් සද්ධර්මයාගේ විනාශය පිණිස අතුරුදන්වීම පිණිස පවත්නාහ. කවර දෙදෙනෙක් ද යත්: උපිලිවෙලින් වරදවා ගත් (පද පිළිවෙල මාරුකර ගත්) පෙළ ද වරදවා පෙරළා ගත් (පරිවර්තනය කළ) අටුවා ද යන දෙකය. යනු එහි තේරුමයි.²³

➤ ශ්‍රී සද්ධර්මය අතුරුදන් වීමට බලපාන කරුණු දෙකින් එකක් ලෙස දක්වා ඇත්තේ අර්ථය වරදවා ගැනීමයි. බුද්ධකාලයේ පටන් මහරහත් උතුමන් අතින් අපට ලැබුණු අර්ථ විවරණ අඩංගු අටුවා තිබියදීත් මෙකළ මෙතරම් අර්ථ වරදවන්නේ නම් එම අටුවා නොතිබුනේ නම් කුමන තත්වයක් උද්ගත වේදැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා.

3. “ඉධාචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛු අත්ථකුසලො ච හොති, ධම්මකුසලො ච, බ්‍යඤ්ජනකුසලො ච, නිරුත්තිකුසලො ච, පුබ්බාපරකුසලො ච. එත්තාවතා බො, ආචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛු බිජ්ජනිසන්ති ච හොති කුසලෙසු ධම්මෙසු, සුග්ගහිතග්ගාහී ච, බහුඤ්ච ගණ්හාති, ගහිතඤ්චස්ස නප්පමුස්සති”ති.

ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රයෙනි, මේ සසුනෙහි හික්ෂුවක් අර්ථයෙහි (අටුවාවෙහි) ද දක්ෂ වෙයි. පාළි ධර්මයෙහි ද දක්ෂ වෙයි. නිරුක්ති වචනයෙහි ද දක්ෂ වෙයි. පූර්ව අපරය ගැලපීමෙහි ද දක්ෂ වෙයි. ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රයෙනි, මෙපමණකින්ම හික්ෂුවක්

²³ බුද්ධජයන්ති-අංගුත්තර නිකාය 1- 116-117 පිටු-20 ඡේදය

කුසල ධර්මයෙහි ඉක්මණින් අසා නිවැරදිව දරන්නේද, මනාව ඉගෙන ගන්නේද, බොහෝ ඉගෙන ගන්නේද, ඉගෙන ගත් දෙය නොනැසී පවත්නේ ද වන්නේය. යනු එහි තේරුමයි.²⁴

අත්ථකුසලොති අට්ඨකථාය ඡෙකො. ධම්මකුසලොති පාළියං ඡෙකො. (අත්ථකුසලො යනු අටුවාවෙහි දක්ෂ යනාර්ථයි, ධම්මකුසලො යනු පෙළෙහි දක්ෂ යනාර්ථයි.) (අං.නි.අටුවා)

අටුවා යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ මොනවාද?

අටුවා යනු මොනවාදැයි පැරණි උතුමන් වහන්සේලා පහත මෙසේ දැක්වූ සේක.

**දීඝස්ස දීඝසුත්තඛිකිතස්ස, නිපුණස්ස ආගමවරස්ස;
බුද්ධානුබුද්ධසංවණ්ණිතස්ස, සද්ධාවහගුණස්ස.**

දීර්ඝ සූත්‍රයන්ගෙන් අංකිත වූ පටිච්චසමුප්පාදාදී ඉතා සියුම් කරුණු වලින් යුතු බැවින් නිපුණ වූ, ශ්‍රද්ධාව උපදවන ගුණයෙන් යුතු වූ, බුදුරජුන් විසින් අනුබුද්ධ නම් වූ අග්‍රශ්‍රාවකාදී ආර්යන් වහන්සේලා විසින් සංවර්ණනා කරනා ලද දීඝනිකායේ

**අත්ථප්පකාසනත්ථං, අට්ඨකථා ආදිතො වසිසතෙහි;
පඤ්චහි යා සඛිගීතා, අනුසඛිගීතා ච පච්ඡාපි.**

²⁴ බුද්ධජයන්ති-අංගුත්තර නිකාය 3.-බ්ජ්පනිසන්ති සූ. 326,327 පිටු

අර්ථ ප්‍රකාශකිරීම පිණිස පළමු සංගායනාවේදී පන්සියයක් මහරහත් උතුමන් විසින් සංගායනා කරන ලදුව, ඉන් පසුව ද දෙවන සංගායනාදියේදී නැවත නැවතත් සංගායනා කරන ලදුව

සිහළදීපං පන ආභතාථ, වසිනා මහාමනින්දෙන;
යපිතා සිහළභාසාය, දීපවාසිනමත්ථාය.

විත්තවශීභාවයෙන් යුතු මහමිහිඳු මාහිමි පාණන් විසින් සිංහල ද්වීපයට ගෙනෙන ලදුව සිංහල දීපයේ වැසියන්ගේ යහපත පිණිස (පසුව සිංහල මහ තෙරවරුන් විසින්) සිංහල භාෂාවෙන් තබන ලදී.²⁵

අටුවාව සැකසුනේ කෙසේ ද, එයට ආවරියවාද යැයි කියන්නේ කුමක් නිසාද යන කරුණු ටීකාවාරීන් වහන්සේලා මෙසේ දක්වන සේක.

යදිපි තත්ථ තත්ථ භගවතා පවත්තිතපකිණ්ණකදෙසනාව අට්ඨකථා, සා පන ධම්මසඞ්ගාහකෙනි පද්මං තිණ් පිටකානි සඞ්ගායිත්වා තස්ස අත්ථවණ්ණනානුරූපෙනෙව වාචනාමග්ගං ආරොපිතත්තා “ආවරියවාදො”ති වුවුවති ආවරියා වදන්ති සංවණ්ණෙන්ති පාළිං එතෙනාති. තෙනාහ “ආවරියවාදො නාම අට්ඨකථා”ති. තිස්සො සඞ්ගිතියො ආරුළුහො එව ච බුද්ධවචනස්ස අත්ථසංවණ්ණනාභූතො කථාමග්ගො මනින්දන්ථෙරෙන තම්බපණ්ණිදීපං ආභතො පච්ඡා තම්බපණ්ණියෙනි මහාථෙරෙනි සිහළභාසාය යපිතො නිකායන්තරලද්ධිසඞ්කරපරිහරණත්ථං.

²⁵ දීඝනිකාය අටුවා ආරම්භක ගාථා

(ඉදින් ඒ ඒ තැන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පැවැත්වූ ප්‍රකීර්ණක දේශනාවම අටුවාව නම් වේ. ධර්ම සංගායක මහරහතන් වහන්සේලා විසින් පළමුව ත්‍රිපිටකය සංගායනා කර එහි අර්ථ වර්ණනාකිරීම් වශයෙන් ඒ අටුවාව වාචනා මාර්ගයට නැංවූ බැවින් ‘ආචාර්යන් වහන්සේලා මෙය කරණකොට ගෙන පෙළ සංවර්ණනා කරත්’ යන අරුතින් මේ අටුවාවට ආචර්යවාද යැයි කියනු ලැබේ. එබැවින් ‘ආචර්යවාද නම් අටුවායි’ යනුවෙන් කිහි. සංගායනා තුනට නැගුනා වූම බුද්ධ චචනයේ අර්ථසංවරණනාව වූ කථාමාර්ගය මහමිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ විසින් ලක්දිවට ගෙනෙන ලදුව වෙනත් නිකායන්ගේ පැවති වැරදි මත හා මිශ්‍ර නොවීම පිණිස පසුව ලක්දිව්වාසී මහතෙරවරුන් විසින් සිංහල භාෂාවෙන් (එම අටුවා) තබන ලදී.)²⁶

මෙම අටුවා පළමු සංගායනාවේදී සංගායනා වූ බව ඉහත දැක්වීමු. එහිදී විනය අටුවාව බුදුරජුන්ගේ අදහස දැන උපාලි මහරහතන් වහන්සේ ආදී උතුමන් විසින් සංගායනා කොට තැබූ බව “හගවතො හි අධිප්පායං ඤාත්වා උපාලිත්ථෙරාදීහි අට්ඨකථා යපිතා.”²⁷ යැයි දක්වා ඇත.

කරුණු මෙසේ හෙයින් අටුවාව යනු බුදුරජුන්ගේ දේශනාවේම අර්ථය බවත්, බුදුරජුන්ගේ අදහස දන්නා සම්මුඛ ශ්‍රාවක මහරහතන් වහන්සේලා විසින් එම අටුවා සංගායනා කළ බවත්, ඒවා මිහිඳු මානිමියන් වහන්සේ විසින් ලක්දිවට ගෙනෙන ලදුව පසුව වැරදි මත හා මිශ්‍රවීම වැළකීමට සිංහල මහරහතන් වහන්සේලා විසින් සිංහල භාෂාවට නගා තිබූ බවත් නැවතත් ඒවා

²⁶ දීඝනිකාය ටීකා

²⁷ විනය අටුවා

සියලු ලෝකවාසීන්ගේ යහපත පිණිස බුදුගොස් ඇදුරිඳු විසින් පාළු භාෂාවට නැගූ බවත් සැලකිය යුතුය.

පූර්වාචාරීන් වහන්සේලා යැයි අටුවා වල දක්වන්නේ කවුරුන්ද?

සම්බුද්ධ දේශිකයන්ගේ නිවැරදි අර්ථ දරාගනිමින් ඒවාට විවරණ සැපයූ උතුමන් වහන්සේලා පූර්වාචාරීන් වහන්සේලා නම් වේයැයි අටුවාවන්හි දැක්වේ. ඒ උතුමන් වහන්සේලා කෙබඳුදැයි අනුබුද්ධ බුද්ධසෝම මහ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ විනය අටුවාව ආරම්භයේදීම මෙසේ දක්වා ඇත.

කාමඤ්ච පුබ්බාවරියාසහෙති; ඤාණම්බුනිද්ධොතමලාසවෙති;
විසුද්ධවිජ්ජාපටිසම්භිදෙති; සද්ධම්මසංවණ්ණනකොට්ඨෙති.

සල්ලේඛයෙ නො සුලභුපමෙති;
මහාවිහාරස්ස ධජුපමෙති;
සංවණ්ණිකොයං විනයො නයෙති;
චිත්තෙති සම්බුද්ධවරත්තයෙති.

ඒකාන්තයෙන්ම මාර්ගඥාන නමැති ජලයෙන් මනාව සෝදා හරිනලද කෙලෙස් මළ ඇත්තා වූ, විශුද්ධ ත්‍රිවිධා-ප්‍රතිසම්භිදාඥාන ඇත්තා වූ, සද්ධර්මය සංවර්ණනා කිරීමෙහි අතිදක්ෂ වූ, සල්ලේඛ ප්‍රතිපදාවෙහි සුලභ උපමා නැත්තා වූ, මහාවිහාරයට ධවජ (කොඩි) බඳු වූ (සාරිපුත්ත - මහමුගලන් - මහාකාශ්‍යපාදී මහරහතන් වහන්සේලා ආදිකොට ඇති) අති ශ්‍රේෂ්ඨ පූර්වාචාරී මහරහතන් වහන්සේලා විසින් මේ විනය උතුම් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ (අදහස) අනුවර්තයා වූ විචිත්‍ර නායයන්ගෙන් මනාව වර්ණනා කරන ලද්දේය.

මෙසේ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ලබාදුන් න්‍යායන් මත පිහිටා පූර්වාචාරී උතුමන් වහන්සේලා අර්ථ වර්ණනා කළ බැවින් එම අටුවාද බුද්ධදේශිතම වන බව ඉහතින් දැක්වුවෙමු. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ න්‍යායන්ගෙන් තොරව අටුවාවක් නොපවතින බව තේරුම් ගැනීමට උදාහරණ කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

1. ධුතංග නාමයන් හා ධුතංග සමාදානයේ වටිනාකම ආදී කරුණු දැක්වෙන දේශනා පෙළ පොත්වල බොහෝ ඇතත් එම ධුතංග යනු මොනවාද, ඒවා සමාදන් වන විදිය, බිඳෙන විදිය, එහිදී පිළිපැදිය යුතු කරුණු ආදී විස්තර අඩංගු වන්නේ අටුවාවේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ හැර මෙම කරුණු විස්තර කිරීමට සමතෙක් කොහිද? නැත්තේමය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අදහස මත පිහිටා මෙම විවරණ කළ බවට මෙය එක් සාධකයකි.

2. දීඝනිකායේ සංගීතිසූත්‍රය, දසුත්තරසූත්‍රය යනාදී තැන් වලත් මජ්ඣිමනිකායේ මහා සකුඵදායී සූත්‍රය යනාදී තැන් වලත් කසිණසමාපත්ති යන වචනය දැක්වෙතත් එම කසිණමණ්ඩලය නිවැරදිව සකසා ගන්නේ කෙසේද, එය වැඩිමේදී ඇති අනුපිළිවෙල හා එක් එක් ධ්‍යාන වැඩිමේ ක්‍රමවේදය, නිවැරදිව ධ්‍යානය යනු කුමක්දැයි හඳුනාගන්නා ක්‍රම යනාදී සියල්ල දක්වා ඇත්තේ අටුවාවේය. එම කරුණු නිවැරදිව විස්තර කිරීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ හැර කවරෙක් නම් සමත් වේද? නොවේමය. එබැවින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අදහස මත පිහිටා මෙම අටුවා විවරණ කළ බවට මෙය ද එක් සාධකයකි.

3. “අස්සද්ධො අකතඤ්ඤා ව” යනාදී ධම්මපද ගාථාත්, “ඡන්තමතිවස්සති, විවටං නාතිවස්සති” යනාදී විනය පිටකාදියේ පවතින ගාථාත් අටුවාව නැතිනම් විවිධාකාරයෙන් අරුත් දිය

හැකිය. මෙපමණක් නොව ධර්මයේ විනයේ ඇතිතාක් අපැහැදිලි, අප්‍රකට වචන සියල්ල පැහැදිලි කරන්නේ අටුවාවේය.

4. අභිධර්ම පිටකයේ ධම්මසංගතිප්‍රකරණයේ විත්ත කාණ්ඩයේ පදනාපනියේදී ධම්මවචන්ථාන වාරයේ දී ඒ ඒ සිතේ යෙදෙන ධර්ම (නාමධර්ම) දක්වා එහි අගදී “යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ...” යනාදී ලෙස යෙවාපනක ධර්ම දැක්වූ සේක. ඒ එකිනෙක සිතක යෙදෙන යෙවාපනක ධර්ම මොනවාදැයි දක්වන්නේ අටුවාවේදීය. අටුවාව නැතිව මේවා පැහැදිලි කරගත නොහැක.

➤ අටුවාවෙන් තොරව දහම තේරුම්ගත හැකියැයි පවසමින් දහම නොදන්නා අයව නොමග යවන බොහෝ දෙනාද අපැහැදිලි තැන් තෝරාගන්නේ බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක පරිවර්තන ආදියේ හෝ ශබ්දකෝෂයන්හි හෝ දක්වා තිබෙන අටුවා පාඨ භාවිතයෙනි. එම ශබ්දකෝෂ වල ඇති වචනයන්ට අර්ථ ගන්නේත් මෙම අටුවා ටීකා වලිනි. එසේ නැතිව පාළි පාඨයන්ගේ නිවැරදි අරුත් දත නොහැකිය. කරුණු මෙසේ හෙයින් උපායෙන් බුදුදහම විනාශකරනු කැමති ඇතැමුන්ගේත්, ප්‍රායෝගිකව මෙම දහම උපයෝගී කරගෙන දුකින් මිදීමේ අරමුණකින් තොරව හුදෙක් පොතපත තුලින්ම දහම දකින තමාට ලැබෙන තාන්ත-මාන්ත උපාධි පිණිස දහම හදාරණ අයගේත්, ඇතැම්විට තිසරණයේවත් පිහිටා නැතිව විනෝදයට මෙන් තමාට හරිහැටි විෂය නොවන ධර්මග්‍රන්ථ පිළිබඳ විවේචන කරන ඇතැමුන්ගේත් මත පිළිගැනීමට පෙර දෙතුන් වතාවක් නොව සියදහස් වරක් සිතා බලන්න යනු අපගේ ආරාධනයයි.

අටුවා නොතිබුනා නම්....

අටුවා පැවතීම නිසා සුරැකුණු අර්ථ එම අටුවා නොතිබෙන්නට මේ වන විටත් විනාශ වී ගොස්ය. විවිධ අය තම තමන්ට කැමති පරිදි පද වල අර්ථ තෝරනු ඇත. අටුවා නොතිබෙන්නට පෙළ පොත් පිළිබඳ පවා විශ්වාසය ගිලිහී යන බව පහත කරුණු අනුව නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා.

1. බොහෝ සූත්‍ර දේශනා ආරම්භයේම ඇති “එවං මෙ සුතං” “මා විසින් මෙසේ අසන ලදි” යන පාඨය ආනන්ද මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රකාශයක් බව කියන්නේ අටුවාවේය. එය නොවන්නට “මේවා පසුකලෙක කවුරුන් හෝ තමාට ඇසුණු ජනප්‍රවාද අනුව ලියූ ග්‍රන්ථ” යැයි අන්‍යාගමිකයෝ චෝදනා කරනු ඇත. එය වළකින්නේ අටුවාව නිසයි.

2. රතනසූත්‍රාදී ඇතැම් සූත්‍ර වලත්, ධම්මපද, ජාතකදේශනා ආදී ඇතැම් ගාථා වලත් නිදානකථා, පද වල අරුත් ආදී කරුණු දක්වා ඇත්තේ අටුවාවේය. අටුවාවෙන් තොරව මේ කිසිවක දේශනා කිරීමේ හේතුව, දෙසුවේ කවුද, කාටද, කොහේදිද යනාදී කිසි තොරතුරක් දැනගත නොහැකිය.

3. සම්මුති - පරමාර්ථ, නාම - රූප, ස්කන්ධ - ආයතන - ධාතූ - දෙවිසි ඉන්ද්‍රිය - චතුරාර්ය සත්‍ය - පටිච්චසමුප්පාද ආදී ගැඹුරු කරුණු වල අර්ථ ප්‍රකට කරන්නේ අටුවාවෙනි. අටුවාවන්ගෙන් තොරව මෙබඳු බොහෝ තැනක අරුත් ගත නොහැක. මෙකල බොහෝ දෙනෙක් මෙම අරුත් පටලවා ගන්නේ අටුවා-ටීකා භාවිත නොකිරීම හා ඒවා භාවිතයට නොදන්නා නිසාවෙනි.

තමන් ගන්නා වැරදි අදහස තවත් බුද්ධදේශනා සමග එකඟ නොවන බව ඇතැමුන්ට තේරුම් යන්නේ කලක් ගතවන විටය. එවිට තමාගේ තත්වය රැකගැනීමට එම බුද්ධදේශනා ද ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට තරම් ඇතැම්හු සැහැසි වෙති. මෙයින් අපමණ අකුසල් රැස්කොට ගෙන අපාගාමී වෙති. එබැවින් පුරාණ උතුමන් දැක්වූ අයුරින් අරුත් විමසා බලන්නේ නම් මෙබඳු ගැටලු සියල්ල විසඳෙනු ඇත.

4. “සබ්බිත්ථියො කරෙ පාපං ලභමානෙ නිවාතකෙ” (ඉඩක් ලබන කල්හි සියලු ස්ත්‍රීහු පවු කරන්නාහුය) යනාදී ජාතක ගාථා අනුව රහත් භික්ෂුණින් වහන්සේලාත් මෙසේදැයි අනාගමිකාදීන්ට වාදකළ හැකිය. නමුත් මෙහි අටුවාවේ දක්වන්නේ “සබ්බිත්ථියොති ධූපෙත්වා විපස්සනාය තනුකතකිලෙසා සෙසා සබ්බා ඉත්ථියො පාපං කරෙය්‍යුං.” (සබ්බිත්ථියො යනු විපස්සනාවෙන් කෙලෙස් තුනීකළ ස්ත්‍රීහු හැර සෙසු ස්ත්‍රීහු පවු කරන්නාහ) යනුවෙනි. “සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩස්ස” ආදී ගාථාවන්හි ද මෙබඳු විග්‍රහ දක්වා ඇත. මෙබඳු අටුවා පාඨ නොවන්නට බොහෝ දහම්පාඨ විකෘති කරමින් අරුත් දක්වනු ඇත.

5. දෙවන පරිඡ් සිකපදයේ දක්වන පාදය යනු කුමක්ද? එහි වටිනාකම කීයද? යනාදී ගැටලු විසඳෙන්නේ අටුවා හා ටීකා වලිනි.

6. විනයපිටක මහාවග්ග පාළියෙහිදී සීමා සඳහා නිමිති අනුදැනීමේදී පබ්බතනිමිත්ත, පාසාණනිමිත්ත ආදී නිමිති අටක් දක්වන අතර එයින් පබ්බත හා පාසාණ යන දෙකේ වෙනස දතහැකි වන්නේ අටුවාවෙන් හා ටීකා වලිනි. සෙසු නිමිති පිළිබඳව ද කිය යුත්තේ මෙබඳු වූම දෙයකි. මෙබඳු තැන් වෙන්කර

දේශනාකිරීමට බුදුරජුන් හැර වෙන කිසිවෙක් සමත් නොවේ. එබැවින් මෙබඳු දේශනා ඒකාන්තයෙන් බුද්ධදේශනාම බව සැලකිය යුතුය.

7. විතක්කසංඛ්‍යාන සූත්‍රයේදී යෝගීන්ට ඇතිවන අකුසල් විතර්ක දුරුකර ගැනීමට උපදෙස් දෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො යං නිමිත්තං ආගම්ම යං නිමිත්තං මනසිකරොතො උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා විතක්කා ඡන්ද්‍රපසංහිතාපි දොසුපසංහිතාපි මොහුපසංහිතාපි, තෙන, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා තම්භා නිමිත්තා අඤ්ඤං නිමිත්තං මනසිකාතබ්බං කුසල්ලපසංහිතං.” යනාදී ලෙස උපදෙස් දෙන සේක. (යම් භික්ෂුවකට යම් නිමිත්තක් මෙනෙහි කිරීමේදී අකුසල් විතර්ක ඇතිවේද, එයින් අන්‍ය වූ කුසල් විතර්කයක් මෙනෙහි කළ යුතුය යනු එහි සරල අර්ථයයි).

මෙහිදී සියලු කුසලධර්ම සියලු අකුසලයන්ට ප්‍රතිවිරුද්ධ බැවින් කුමක් හෝ කුසලයක් මෙනෙහි කළහැකි නමුත් සවිඤ්ඤාණක (පණ ඇති) දේකට රාගයක් ඇති වූ විට අසුභ මනසිකාරයත්, එබන්දකට ද්වේෂය ඇති වූ විට මෛත්‍රී මනසිකාරයත්, අවිඤ්ඤාණක දේකට ඇල්ම ඇතිවිට අනිත්‍ය සඤ්ඤාවත් එබන්දකට ගැටීම ඇති විට ධාතුමනසිකාරයත් කුමන දේකට හෝ මෝහය අධික විට “ගරුසංවාසො” (ගුරුන් ඇසුරු කිරීම) ආදී කරුණු පහක් පිළිපැදීමෙන් එය දුරුවන බවත් ඒ එකිනෙකක් සිදුකරන අයුරුත් ඉතා පැහැදිලිව අටුවාවේ දක්වා ඇත. බුදුරජුන්ගේ න්‍යායන්ගෙන් තොරව කිසිසේත් මෙබඳු උපදෙස් ලබාදිය නොහැකි බැවින් මෙබඳු අටුවා පාඨ සියල්ල බුද්ධදේශනාම බව දතයුතුය.

8. අටුවා නැති නම් ධුතංග සමාදානාදිය නිවැරදිව කළ නොහැක, කසිණ වැඩිමාදිය ද නිවැරදිව කළ නොහැක, ඒවායේ විස්තර ඇත්තේ අටුවාවන්හි බැවිනි.

තවත් මෙබඳු තැන් අතිවිශාල ප්‍රමාණයක් මුළු ත්‍රිපිටකය පුරාම දක්නට ඇත. නමුත් නුවණින් විමසන්නන්ට මෙපමණක් සෑහෙන්නේ යැයි සිතමු. දැනටත් වෙනත් බෞද්ධ රටවල පිරිස් ශ්‍රී ලංකාවට ගරු කිරීමට එක් හේතුවක් වන්නේ සියලු පෙළ, අටුවා ග්‍රන්ථත් බොහෝ ටිකා ග්‍රන්ථත් මෙරට වැඩසිටි උතුමන් අතින් ලියැවුණු බැවිනි. අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකය කටපාඩමින් ධරාගෙන පැමිණි උතුමන් වන දීඝභාණක අභය, ත්‍රිපිටක චූලාභය, ත්‍රිපිටකචූළනාග, මජ්ඣිමනිකායානක දෙව ආදී ඤාණානුච උතුමන්ගේ විශ්මයජනක ප්‍රඥාදී ගුණ අටුවාවන්ගෙන් ප්‍රකට වීමාදිය මෙම ගෞරවය ඇතිවීමට තවත් හේතුවකි. එසේ අප රටට අන්‍යයන්ගේ ගෞරවය ගෙනදුන් අටුවා අප රටේ අය අතින්ම පහරකෑමට ලක්වීම කෙතරම් බේදජනකදැයි සිතාබලන්න.

අටුවා ගැන වංසකථා වල දැක්වෙන අයුරු

**පිටකත්තයපාළිඤ්ච, තස්ස අට්ඨකථම්පි ව;
මුඛපාඨෙන ආනෙසුං, පුබ්බෙ භික්ඛු මහාමනි.**

පෙර වැඩසිටියා වූ මහාප්‍රාඥ භික්ෂූන් වහන්සේලා (ත්‍රිපිටකය දරාගෙන පැමිණි මහරහත් උතුමන් වහන්සේලා) ත්‍රිපිටක පාලියත් ඒ ත්‍රිපිටකයේ අටුවාවත් මුඛපාඨ වශයෙන් (කටපාඩමින්) රැගෙන ආ සේක්හ. (මහාවංස පරිවර්තනය)

**හානිං දිස්වාන සත්තානං, තදා භික්ඛු සමාගතා;
විරට්ඨිතත්ථං ධම්මස්ස, පොත්ථකෙසු ලිඛාපයුං.**

එකල්හි සත්වයින්ගේ හානිය (අනාගතයෙහි නුවණ අඩුවන බව)
දැක, ධර්මයේ විරස්ථිතිය පිණිස පුස්තකයන්හි ලියවූ සේක්හ.
(මහාවංස පරිවර්තනය)

සිහළාට්ඨකථා සුද්ධා, මහින්දෙන මනීමතා;
සංගීතිත්තයමාරුල්හං, සම්මාසම්බුද්ධදෙසිතං.
සාරිපුත්තාදිගීතඤ්ච, කථාමග්ගං සමෙක්ඛිය;
එකා සිහළභාසාය, සිහළෙසු පවත්තති. (මහාවංස)

සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, සංගීති
තුනට නැංවුනා වූ, මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් (ශ්‍රී
ලංකාවට) ගෙන යන ලද, සාරිපුත්ත මහරහතන්වහන්සේ ආදී
අටුවාචාරී මහරහත් උතුමන්ගේ වාචනා මාර්ගය ද බලා (ඒ අනුව
තැබූ) පිරිසිදු වූ සිංහල අටුවාව එකක් වූ සිංහල භාෂාවෙන්
(සිංහලෙන් පමණක්) සිංහලයන් කෙරෙහි පවතී. (මහාවංස
පරිවර්තනය)

අටුවා ගැන මැනකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ
අදහස්....

අතිපූජනීය පරවාහැර වජිරඤාණ මාහිමිපාණන්
වහන්සේ

ගතවර්ෂ ගණනකින් පසු ග්‍රන්ථාරූඪ වූ ධර්මවිනය පිළිබඳ කවර විවේචනයකදී වුවත් පූර්වාචාර්යයන් විසින් අනුගමනය කරන ලද ආප්තවචනය හා තදර්ථකථා ද ප්‍රමාණ වශයෙන් ගත යුතුය. ඒ ප්‍රමාණයන් නොදැන හෝ නොගෙන තර්කයෙන් හෝ ‘මෙය මෙසේ වන්නට ඇත’ යන ‘ඉති-කිරා’ වෙන් හෝ ධර්මවිනය විනිශ්චය කිරීමෙන් නැගෙන වාදයෝ අහේතුකවිවාද වනු මිස සහේතුක වාදයෝ නොවෙති.²⁸

අතිපූජනීය ලබුගම ලංකානන්ද මානිමිපාණන් වහන්සේ

එහිදී ස්ථවිරභික්ෂූහු ඒ ධර්මවිනය පිටකාදී වශයෙන් විභාගකොට සභිගායනාවට නැගූහ. මෙසේ පාලිධර්මය සභිගායනා කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ම ඒ ඒ තැන්හිදී වදාළ ප්‍රකීර්ණක ධර්මකොට්ඨාශයන් ගෙන ත්‍රිපිටක අර්ථකථාව ද සභිගායනා කළහ. එහෙයින් සියලු අර්ථකථා තථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදාළාහු යයි සැලකිය යුතුයි.²⁹

අතිපූජනීය බලංගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රී මානිමිපාණන් වහන්සේ

මේ විනය පිටකය පුහුණු කරන්නවුන්ගේ පහසුව තකා සංගීතිකාරක මහරහතුන් විසින් තැබූ අර්ථවාචනා මාර්ගය මිහිඳු මහරහතුන් විසින් ලක්දිවට ගෙනෙන ලදුව විනයාචාර්ය පරම්පරායෙහි ආයේය. කලකට පසු ගැටලු තැන් ලිහිම් විසින් කැරැණු වර්ණනා සහිතව ඒ අර්ථකථා ග්‍රන්ථාරූඪ විය. එයින් මැන

²⁸ විනය මහවග සඤ්ඤාපනය XXV පිටුව

²⁹ ප්‍රඥාපරිවර්තනා නම් මජ්ඣිමනිකාය අටුවා පරිවර්තනය සඤ්ඤාපනයේ II පිටුව

බුදුගොස් තෙරණුවන් විසින් ඒ පැරණි හෙළ අටුවා ඇසුරු කොට පාළියෙන් සමන්තපාසාදිකා විනයත්ථ වර්ණනාව ද, තවත් ඇදුරන් විසින් එයට සාරත්ථදීපනී, විමතිවිනෝදනී, වජිරබුද්ධි යන තුන් ටීකා ද උභයපාතිමොක්ඛයට බුදුගොස් තෙරුන් විසින් කංඛාවිතරණිය ද එයට අන් තෙරකෙනෙකුත් කළ විනයත්ථමංජුසා ටීකාව ද විනය පිටකයෙහි ආ දෑ විස්තර කැරුම් විසින් කරන ලදහ. එයින් පසු තවත් ඇදුරෝ විනයවිනිච්ඡය, පාළිමුත්තක විනයවිනිච්ඡය, විනයසංගහ, මූලසික්ඛා, බුද්දකසික්ඛාදී තවත් ග්‍රන්ථ රචනා කළහ.³⁰

අභිපූජනීය රේරුකානේ වන්දවිමල මාහිමිපාණන් වහන්සේ

1 ඇත අතීතයේ එතරම් සුලභව බුද්ධප්‍රතිමා නොතිබුණත් ඒවා තුබුණු බව අටුවා පොත් වලින් පෙනේ. අටුවා ද බුදුන් වහන්සේ වැඩසිටි කාලයේ පටන්ම පැවැත්තේය.

මිහිඳු මාහිමියන් විසින් මේ දිවයිනට ගෙනා අටුවා සිංහලට නගා තුබුණේය. කල් යාමෙන් දඹදිව තුබූ අටුවා අභාවප්‍රාප්ත විය. එබැවින් බුදුගොස් මාහිමියෝ මේ දිවයිනට පැමිණ සකල ලෝකයාගේම ප්‍රයෝජනය සලකා නැවත ඒ හෙළ අටුවා පාළි භාෂාවට පරිවර්තනය කළහ. ඒවා විදේශ වලට ගිය බැවින් අද දක්වා නොනැසී පවතී. විදේශවලට නොගිය බැවින් හෙළ අටුවා මෙහිම අභාවප්‍රාප්ත විය. දැනට පවත්නා පාළි අටුවා

³⁰ කුසුසික විවරණය 1953 (වැලිගම සිරි ඤාණරතන මහනාහිමි) ප්‍රස්තාවනාව

පසු කලෙකදී බුදුගොස් හිමියන් විසින් ලියන ලද ඒවා වුවත් බුද්ධකාලයේ පටන්ම පැවැති පැරණි අටුවා බව කිය යුතුය. රහතන් වහන්සේලා වැඩ විසූ ඇත අතීතකාලයේ බුදුපිළිම නොතිබුණා නම් අටුවාවල බුදුපිළිම ගැන සඳහන් නොවිය හැකිය.³¹

2 මෙසේ අටුවා-ටිකා වල නොයෙක් තැන්වල දායකයන් විසින් කලින් කපා, මසා, පඬුපොවා පුදන ලද විවරය ද කඩිනයට සුදුසු බව දක්වා තිබෙන්නේ “න අඤ්ඤානුඅත්ථං භොති කඩිනං” යන බුද්ධවචනය තේරුම් ගන්නට නුපුළුවන් විමෙන් හෝ වරදවා තේරුම් ගැනීමෙන් හෝ නොව, එහි අර්ථය බුදුන් වහන්සේගේ අදහසේ හැටියට හරියටම තේරුම් ගැනීමෙනි.

මේ අටුවාටිකාවන් ලියා තිබෙන්නේ ද මෙකල මෙන් හික්ෂුන් විනයට එතරම් ගෞරවයක් නොදක්වන, විනය පොත-පත භාවිත නොකරන කාලයකදී නොව, ඉතා ආදරයෙන්-ගෞරවයෙන් විනය සිකපද අකුරටම පිළිපදින, විනය උගෙනීම-උගැන්වීම ආදරයෙන් කරන හික්ෂුන් විසූ කාලයේදීය.....

“කඩිනය සඳහා කලින් මැසූ සිවුරු ගතයුතු බවක් බුද්ධදේශනාවේ නැත. එය අටුවා මතයකැ”යි ඇතැම් කෙනෙක් කියති. විනය පිළිබඳව අටුවා මතයය-බුද්ධමතයය කියා දෙකක් නැත්තේය. විනය අඩු-වැඩි කිරීමේ හෝ වෙනස් කිරීමේ බලයක් අටුවාචාරීන්වහන්සේලාට නැත. උන් වහන්සේලා බුද්ධමතයට

³¹ ධර්මවිනිශ්චය 29 -30 පිටු

විරුද්ධ දෙයක් නො පවසන්නාහ. අටුවාවෙන් කරන්නේ ඒ ඒ කරුණු පිළිබඳ වූ බුද්ධමතය පැහැදිලි කිරීමය.³²

3 සංකේෂ්පයෙන් විනය පිටකයෙහි දැක්වෙන බොහෝ කරුණු ඒ ග්‍රන්ථ වලින්ම තේරුම් ගත නොහෙන බැවින් බුද්ධමතය තේරුම් ගැනීමට සමත් මහාකාෂ්‍යපාදී මහරහත්හු එයට අර්ථවර්ණණාවක් ද තැබූහ. අටුවාවය යි කියනුයේ ඒ අර්ථවර්ණණාවටය. එය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ‘ප්‍රකීර්ණක දේශනාවය’ යි ද කියා ඇත. එබැවින් ඒ අර්ථකථාවන් විනයපාළිය සේම ගරු කළ යුතුය.....

විමතිවිනෝදනී ටිකාවය, සාරත්ථදීපනී ටිකාවය, වජිරබුද්ධි ටිකාවය කියා සමන්තපාසාදිකාවේ (විනය අටුවාවේ) දුර්බෝධ තැන් විස්තර කරන ටිකා ග්‍රන්ථ තුනක් ඇත්තේය. සිංහල තෙරවරුන් විසින් ඒ පොත් (විනයටිකා) සිංහලයෙන් නොකර පාළිභාෂාවෙන් ම සපයා ඇත්තේ විනය වර්ණනාවට යෝග්‍ය භාෂාව පාළිභාෂාව වන නිසාය.

ග්‍රන්ථප්‍රමාණයෙන් විශාලවූ ද ගැඹුරු වූ ද මේ විනය, දැනගැනීම පිණිස අටුවාටිකා සහිත විනය පිටකය විනය විශාරද ආචාර්යවරයන් ඇසුරු කරමින් පරිශීලනය කළ යුතුය.³³

අතිපූජනීය මඩිගේ පඤ්ඤාසිහ මාහිමිපාණන් වහන්සේ

පුරාණාචාර්යයන් වහන්සේ මුළු ත්‍රිපිටකය ආරක්ෂා කැර ගෙන ආවේ කටපාඩමින්ය. ප්‍රථම ධර්මසංගායනාවෙහි විනයට

³² විනයකර්ම පොත 101 පිටුව (1997 මුද්‍රණය)
³³ උපසම්පදා ශීලය පොත 22-23 පිටු (6 වන මුද්‍රණය)

මුල් වූයේ උපාලි මහරහතන් වහන්සේය. උන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය ප්‍රශිෂ්‍යයෝ තෙවැනි ධර්මසංගායනාව දක්වා විනය පිටකය ආරක්‍ෂා කැර ගෙන ආහ.

තෙවැනි ධර්මසංගායනාවෙන් පසු මහරහතන් වහන්සේ ධර්මදූත සේවයක් සම්මත කළහ. ඒ අනුව හෙළදිවට වැඩම කළේ මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ප්‍රධාන පස් නමකි. උන්වහන්සේලා වාචෝද්ගත කොට ගෙන ආ ත්‍රිපිටකය සිංහල භික්‍ෂූන්ට පෙළ බසින්ම ඉගැන්වූවා. අටුවා නමින් ගෙන ආ විස්තර කථා හෙළ බසින් ඉගැන්වූවා.

හෙළදිව භික්‍ෂූන් දඹදිවින් පැමිණි භික්‍ෂූන් ඉගැන්වූ අටුවා නමින් පැවති ධර්ම විස්තරය හෙළ බසින් වහරණ ලද හෙයින් හෙළ අටුවා නමින් පළ විය. මහපඬි බුදුගොස් මාහිමියන් වහන්සේ පසුව හෙළ අටුවා පෙළ බසට නගන ලදුව අද තිබෙන අවිධිකථා පහළ විය. ...

පාළියෙහි ගැඹුරු එහෙයින්ම නො පැහැදිලි ධර්මවිනය පද පැහැදිලි කැර දීම අටුවා කළ සේවයයි. අටුවාවන්හි නොපැහැදිලි ධර්මවිනය පැහැදිලි කැර දීමට ටිකා නමින් ග්‍රන්ථ සමූහයක් පහළ විය. එයින් සාරත්ථදීපනී විනය ටිකාව හැමට වඩා විශාල වේ. විනය අටුවාවට විමතිවිනෝදනී ටිකා, වජිරබුද්ධි ටිකා නමින් තවත් ටිකා දෙකක් ඇත. ගැටපද ද ඇත.³⁴

³⁴ කුද්දසික විවරණය 1953 (වැලිගම සිරි ඤාණරතන මහනාහිමි) හැඳින්වීම ii

අතිපූජනීය බෙන්තර සද්ධානිස්ස මාහිමිපාණන් වහන්සේ

මේ පොත වනාහි අර්ථකථාවාරය අනුබුද්ධ බුද්ධඝෝෂ මහා ස්වාමින්ද්‍ර ප්‍රණීත “විසුද්ධිමග්ග, විසුද්ධිමග්ගට්ඨකථා, විසුද්ධිමග්ගට්ඨකථා පාළි” යන අභිධානාන්තරයන්ගෙන් සමස්ථ බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙහි ප්‍රචලිත ප්‍රශස්තතර මහා ග්‍රන්ථරත්නයක් තදර්ථවර්ණනා ද්වාරයෙන් ප්‍රතිපාදිත මහා සත්‍යයක් යන මහා ග්‍රන්ථ ද්වය එකතු කිරීමෙන් සකස් කොට මුද්‍රණයෙන් ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවන ලද්දෙකි.³⁵

අතිපූජනීය පමුණුවේ බුද්ධදත්ත මාහිමිපාණන් වහන්සේ

සිරිමතා තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මා සම්බුද්ධෙන සකලනවඛගපරියන්තිසාසනස්ස අත්ථප්පකාසනද්වාරෙන සයඤ්චෙව නිජ්ජාවකෙහි ව ධම්මසෙනාපති - සාරිපුත්තත්ථෙර - පමුඛෙහි පටිසම්භිදාප්පත්ත - මහාඛිණ්ණසවෙහි නිද්දෙස - පටිනිද්දෙස - විහඬග - පදභාජනීයවසෙන තත්ථ තත්ථ පකාසිතා පකිණ්ණකවිනිච්ඡයකථා සඬ්ඛාතා දෙසනා අට්ඨකථා නාමෙන ධම්මසඬ්ඛාගකෙහි මහාකස්සප - මහාඛිණ්ණසවප්පමුඛෙහි පඤ්චසතාරහන්තෙහි සඬ්ඛිතිමාරොපිතා සමානා සිරිජම්බුදීපෙ යාව තතියසඬ්ඛිති ආවරියපරම්පරාහතා....

³⁵ මහාසත්‍ය සහිත විශුද්ධිමාර්ගය 1949, i පිටුව

(සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දක්නා වූ ඒ භාග්‍යවත් වූ අරිහත් වූ ශ්‍රී සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සියලු නවාංග පරිත්ති සාසනයේ අර්ථ ප්‍රකාශනද්වාරයෙන් තමන් වහන්සේ විසින්මත් නිජශ්‍රාවක වූ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් මහතෙරුන් ප්‍රමුඛ ප්‍රතිසම්භිදාප්‍රාප්ත මහාඤ්ඤාශ්‍රව උතුමන් විසින් නිර්දේශ, ප්‍රතිනිර්දේශ, විභංග, පදභාජනීය වශයෙන් ඒ ඒ තැනදී ප්‍රකාශ කළ ප්‍රකීර්ණක විනිශ්චයකටා සංඛ්‍යාත දේශනාවෝ අර්ථකටා නාමයෙන් මහාකාශ්‍යප මහරහතුන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පන්සියයක් ධර්මසංග්‍රාහක මහරහතුන් වහන්සේලා විසින් සංගායනාවට නංවන ලදුව දඹදිවෙහි තෙවන සංගායනාව දක්වා පරම්පරාවෙන් ගෙනෙනා ලද්දේය.)³⁶

අතිපූජනීය ඉඳුරුවේ උත්තරානන්ද මානිමිපාණන් වහන්සේ

මෙහි කර්තෘවරයෝ අනුබුද්ධ බුද්ධසෝප මහා ස්වාමීහු වෙති...

මේ විශුද්ධිමාර්ගය වනාහි හෙළ අටුවා මැනැවින් ඉගෙන මහාවිහාරිකයන්ගේ සුවිශුද්ධ විනිශ්චය මැනැවින් දැනැ හෙළ ඛසින් පැවැති මහ අටුවාවෙහි ගැබ් වූ කරුණු උපයෝග කොට ගෙන ගුරුමුඛයෙන් හා මහවෙහෙර වැසි උගත් තෙරවරුන්ගෙන් අසා දැනගත් ඇතැම් මහතෙරවරුන් හා උවැසු උවැසියන් පිළිබඳ කථාප්‍රවාක්තීන් ඒ ඒ තැනට සාධක වශයෙන් ඇරැඳාමින් මහවෙහෙර වැසි සංඝයා ශක්ති විමසනු සඳහා

³⁶ විසුද්ධිමග්ග (භේවාචිකාරණ මුද්‍රණය 1920) සඤ්ඤාපනය

ඉදිරිපත් කළ “අන්තෝ ජටා බනි ජටා” යනාදී ගාථා දෙක මාතෘකා කොට ගෙන අනුබුදු බුදුගොස් මානිමියන් විසින් ස්වබුද්ධි වෛභවය ද විදහා පාමින් සම්පාදනය කරන ලද චතුරාගම සංවර්ණනාශේෂ ග්‍රන්ථයෙකි..... මෙසේ මේ ග්‍රන්ථය සැපයීමෙන් බුදුගොස් නිමියෝ තමන්ගේ පරිවර්තන ශක්තිය ද, පරමන දූෂණයෙහි හා ස්වමන භූෂණයෙහි පොහොසත් බව දැක්වීමෙන් මහාවිහාරිකයන්ගේ මත මැනැවින් ඉගෙන එහි ස්ථිරවැ පිහිටා සිටින බවට ප්‍රතිඥාප්‍රදානය ද හෙළ අටුවා පාළියට පෙරළීමෙන් මහාවිහාරික මතය මැනැවින් සංරක්ෂණය වී දේශාන්තරයෙහි පවා පැතිරී යන අයුරු ද හෙළි කළහ. කරුණු මෙසේ හෙයින් මහාවිහාරිකයන්ගේ සම්පූර්ණ විශ්වාසය දිනාගැනීමට බුදුගොස් නිමිතුමන් සමර්ථ වූයේ මේ විශුද්ධිමාර්ගයෙහි එයට සරිලන ශක්තිය අනුනවැ පවත්නා බැවිනි.³⁷

පිළිවෙත් සරු යෝගාශ්‍රමීය මානිමිපාණන් වහන්සේලා අටුවා-ටිකාදිය පිළිබඳ දරණ අදහස

1. පරියත්ති ශාසනය නම්:

(පර්යාප්ති ශාසනය) මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ අනුශාසනා සමූහයයි. ඒ වනාහි පොදුවේ සුගතියට ද විශේෂයෙන් නිවනට ද මාර්ගය සලසා දෙන

³⁷ විස්තරාර්ථ සන්න සහිත විශුද්ධිමාර්ගය 2004 (මාතර ධර්මවංශ හිමි)
ප්‍රස්තාවනාව iv, xi පිටු

පිළිවෙත වදාළ සුපිරිසිදු උපදෙස් රැසය. විනය පිටකය, සූත්‍රාන්ත පිටකය, අභිධර්ම පිටකය යයි එය කොටස් තුනකට බෙදී ඇත්තේය. එහි ගැඹුරු තැන් ලිහිල් කොට තේරුම් කර ගැනීමට පහසු මග දක්වන අටුවාවෝ ඇත. එහි විස්තරය පහළ නොවූ ගැටළු නොලිහුණු තැන් එළිපෙහෙළි කරන ටීකා අනුටීකාවෝ ඇත. ඒ හැමතැන් පහසුවෙන් හිතට ගන්නා නියායෙන් සකස් කළ සංග්‍රහ ධර්මග්‍රන්ථයෝ ඇත. රාගවිනය, දෝෂවිනය, මෝහවිනය සලසන නය අනුව චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශක ක්‍රම අනුව අමාමන නිවන් රසින් රසවත් වූ නය අනුව ඒ හැම බුදුවදන් පිරිසිදු සැදැහැ සිතින් උගතයුතු වන්නේය.³⁸

2. මේ අවස්ථාව පරිසම්භිදාමග්ග දේශනා පාළියෙහි සඳහන් වන්නේ “විත්තං විවට්ටති උපෙක්ඛා සණ්ඨාති” යනුවෙනි.

පරිසම්භිදාමග්ග අට්ඨකථාව මේ අවස්ථාව විස්තර කරන්නේ “අස්සාසපස්සාසාපි” යනුවෙනි.³⁹

3. අට්ඨකථාවරය බුද්ධඝෝස ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ සම්ප්‍රාප්තිය සිදුවූයේ මෙබඳු තත්වයකින් යුත් කාලයෙකය. උන්වහන්සේ විසුද්ධිමග්ගයේදී කර්මස්ථාන පිළිබඳ සියලු විස්තර නොපිරිහෙලා විස්තර කළ බව, “සබ්බකම්මට්ඨානානඤ්ඤි භාවනාවිධානං සබ්බං අට්ඨකථානසෙන ගහෙත්වා විසුද්ධිමග්ගෙ විත්ථාරිතං.” සි කමටහන් පිළිබඳ සියලු භාවනා විධානය අටුවාවේ ආනසින් විසුද්ධිමාර්ගයේ විස්තර කරන ලදී. මෙයින් විසුද්ධිමාර්ගය

³⁸ විදර්ශනා පරපුර 2 පිටුව (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003

³⁹ ආනාපානසති භාවනාව 15 පිටුව (2009) (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි)

සම්පූර්ණ භාවනා විධානයේ විස්තර කළ ග්‍රන්ථය බව ප්‍රකාශිතයි.⁴⁰

4. මිහිඳු මාහිමිපාණන් වහන්සේගෙන් ඇරඹුණු ශාසන පරම්පරාව දිගටම සඳහන් කිරීමට බොහෝ උත්සාහ ගත්තත් නොයෙක් විදියේ අතුරු අනතුරු නිසා වැලකී ගියේය. මහාවිහාර හික්කු පරම්පරාව යැයි නියමයෙන් දැක්වීමට පරපුරක් නොමැති විය. භාවනා පරම්පරාව ද මේ සමග දුබල වූ බව සිතිය හැකිය. මේ දුබල වීම පලාබත්ගල විසූ ධර්මකීර්ති ස්වාමීන් වහන්සේගේ කාලයෙන් පසුව යැයි කිය යුතුය.

ලක් බුදුසසුන පිහිටි මුල් කාලයේ විදර්ශනා භාවනා උපදේශ දීමට ඒ කාලයේ සිටිය ප්‍රමුඛ පිරිස හොඳටම සමර්ථ වූහ. එහෙයින් බුද්ධකාලයේ මෙන් ඒ කාලයේ ද අධිගම ලාභය පිළිබඳ කථා අර්ථකථා වංශකථාවන්හි විස්තර කරනලද බැව් හැඟේ. ප්‍රතිචේද ශාසනය වශයෙන් ගැනෙන මේ අධිගම සම්පත්තිය වර්ෂ දහසකට වඩා නිරූපදිතව මේ රටේම පැවති බව පෙනේ.⁴¹

5. ඇත්ත වශයෙන් ඉතිං අට්ඨකථාවෙ කියැවෙන්නේ දේශනා පාළියේ කියන්න ඕන එකෙන. දැන් අට්ඨකථාව කියන එක රහතන් වහන්සේලා පමණක්ම තීරණය කරපු එකක් නෙවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවකම අදහස. ඒ කියන්නේ දැන් ඔය අට්ඨකථා ගැන ලස්සන පිළිතුරක් දීල තියෙනව මහාවංසෙ. තිස් හත්වැනි පරිච්ඡේදෙ මං

⁴⁰ විදර්ශනා පරපුර 9 පිටුව (අනිපුප්පනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003

⁴¹ විදර්ශනා පරපුර 11-12 පිටු (අනිපුප්පනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003

කියෙව්වා. කියෙවුවම හොඳට තියෙනවා පිළිතුරක්. දැන් අදකාලෙ බොහෝ උගත් අය පිළිගන්නේ මේක පසුකාලෙක හදපු එකක් කියලෙන. නෑ පසු කාලෙක වුනේ පරිවර්තනයක් විතරයි. ඒ කියන්නේ භාෂා පරිවර්තනය.⁴²

6. අතිගරු පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුවේ සිරි ජිනවංස මාහිමිපාණන් වහන්සේ ද ත්‍රිපිටක ධර්මය පෙළ - අටුවා - ටීකා සමග හදාරා ව්‍යාකරණ, ශබ්ද ශාස්ත්‍ර, භාෂා නිපුණත්වයෙන් රාජකීය පණ්ඩිත උපාධිය ලබා ගත්හ.

ඒ අනුව 1951 වර්ෂයේ ජූනි මස 18 වන දින ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගාග්‍රම සංස්ථාවේ ප්‍රථම ප්‍රවෘත්තා සම්පත්තිය ලබාගත් මහා පුණ්‍යවන්ත දොළොස් දෙනා වහන්සේ, පෙළ - අටුවා - ටීකා - සංස්කෘත භාෂා - ව්‍යාකරණ - ශබ්දශාස්ත්‍ර - ධර්මවිනය පිළිබඳ හසල දැනුමක් ඇති කුශාග්‍ර බුද්ධියෙන් යුතු අතිගරු ප්‍රධානාචාර්යය මාතර සිරි ඤාණාරාම හිමිපාණන් වහන්සේ වෙතින් මූලික අධ්‍යාපනය ලබා ගත්හ.⁴³

7. ත්‍රිපිටක පාලියෙහි දැක්වෙන සමථ කර්මස්ථාන භාවනා සියල්ල එක්රැස් කොට විසුද්ධි මාර්ග අර්ථකථාවෙහි සවිස්තරව දක්වා ඇත්තේ සමථ කර්මස්ථාන සතළිසක් වශයෙනි.⁴⁴

⁴² අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ විසින් 2010.6.12 දින නාලයන ආරණ්‍යයේදී පැවැත්වූ සාකච්ඡාවක් ඇසුරින්

⁴³ ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගාග්‍රම සංස්ථා ඉතිහාසය (ප්‍රථම-දුතියභාග) 210 පිටුව.

⁴⁴ සමසතළිස් කමටහන් (2014) හැඳින්වීම X පිට (අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමි)

8. සතරඛණවර - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය - සූත්‍රසංග්‍රහය - ධම්මපදය - කායවිරති ගාථා පොත - අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහය - බාලාවතාරය සම්පූර්ණ කොට වාචෝද්ගත කරන ලද්දේ නාථගනේදීය.⁴⁵

9. ටික දිනකට නාළයනට වැඩම කළ පූජ්‍ය උත්තරවංස ස්වාමීන් වහන්සේන් ඇසුරට ලැබිණ. එම ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහයේ ප්‍රකීර්ණක කාණ්ඩය තෙක් අර්ථ අස්වාගතිමි. ⁴⁶

10. අධිශීලෝපසම්පදාවේදී උපාධ්‍යායන් වහන්සේ වශයෙන් පත් වූ සේක් අතිපූජනීය විදර්ශනාවාර්ය මඩවල ධම්මනිලකාභිධාන නිමලව ලොකු ස්වාමීන් වහන්සේ වෙති. එහිදී කර්මාවාර්යයන් වහන්සේලා වශයෙන්. අතිපූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත මාතර සිරි ඤාණාරාම මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුව ශ්‍රී ජිනවංස මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය පණ්ඩිත ගැටමාන්නේ ශ්‍රී විමලවංස මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය මුනගම සිරිසුමන මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය දේවගොඩ මංගලසිරි මාහිමියන් වහන්සේ ද, පත් වූ සේක්.

අධ්‍යයන සමයේදී ඉහත සඳහන් උපසම්පදාවේදී උපාධ්‍යාය කර්මාවාර්යවර මාහිමිපාණන් වහන්සේලාද,

⁴⁵ අසිරිමත් බුදුමග පියසටහන් (2017) (අතිපූජනීය නාළයනේ අරියධම්ම මාහිමි චරිතාපදානය) 42 පිට

⁴⁶ එම 43 පිට

අතිපූජ්‍ය රේරුකානේ චන්ද්‍රවිමල මහානායක මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජ්‍ය දෙවිනුවර ඤාණාචාර්යාචාර්ය මහානායක මාහිමියන් වහන්සේද ආචාර්යත්වයට පත්වූ සේක.⁴⁷

11. .. පූජනීය ගැටමාන්නේ ශ්‍රී විමලවංස මාහිමියන් වහන්සේ වෙතින් සිංහල - පාලි, පාලිනිසංස්කෘත, සංස්කෘත - ඡන්දස් - අලංකාර, විනය ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ - කංඛාවිතරණ - ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ වර්ණණාව, සිඛවළඳ - සිඛවළඳ විනිස - සූත්‍ර පිටකයේ සඟි පොත්, ආදියත් අතිගරු පූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුව ශ්‍රී ජනවංස ස්වාමීන් වහන්සේ වෙතින් හා අතිපූජනීය දේවගොඩ මංගලසිරි ස්වාමීන් වහන්සේ ද වෙතින් වැඩිදුරටත් පාලිභාෂාව - අර්ථකථා, විනය පිටකය, සූත්‍රාන්ත පිටකය ද අධ්‍යයන කෙරිණි.⁴⁸

⁴⁷ එම 46 පිටුව

⁴⁸ එම 47 - 48 පිටු

03 බුද්ධඝෝෂ මහාස්වාමිපාදයන් වහන්සේ යනු කවුද?

අට්ඨකථා යන වචනය කීමේදී නිතැතින්ම සිහිවන නාමයකි බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේගේ නාමය. අටුවා ග්‍රන්ථ පිළිබඳ වැරදි මත පලවෙන්නාක් මෙන්ම එම ග්‍රන්ථ පාළි භාෂාවට පරිවර්තනය කළ බුදුගොස් මාහිමියන් ගැන ද වැරදි මත බොහෝවක් පැතිරෙමින් පවතී. එය එසේ වීම පුද්ගලයාට කරුණක් නොවේ. බුදු දහමට විරුද්ධව එය ව්‍යාජව අදහසින් කරුණු දක්වන යමෙක් වේ නම් ඔහු බුදු දහමේ උන්නතිය, දියුණුව උදෙසා කටයුතු කළ උතුමන් සියලු දෙනාටම දොස් නගනු ඇත. බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ පිළිබඳ සැබෑ තොරතුරු දැනගනු කැමති අය මහාවංසය, බුරුමසාසනවංශය, බුරුමයේ පැවති ඡට්ඨ (හයවැනි) සංගායනාවේදී එහි භාරතිත්ථාරකසංඝසමිතිය විසින් ප්‍රකාශිත විශුද්ධිමාර්ග නිදානකථාව ද, ටීකා ග්‍රන්ථ හා විශුද්ධිමාර්ග සන්න ආදී ග්‍රන්ථ කියවා බැලීම වටී. දැනගැනීම පිණිස ඉන් කරුණු ස්වල්පයක් මෙසේ දක්වමු.

ලක්දිවට වැඩමකිරීමට පෙර අවදිය

බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ උත්පත්තිය ආදී කරුණු මහාවංශ, සාසනවංශ ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එම කරුණු වල සාරාංශයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ ඉන්දියාවේ බ්‍රාහ්මණ පවුලක උත්පත්තිය ලැබූ බවත් කුඩා අවදියේදීම ත්‍රිවේදයේ පරතෙරට පැමිණි බවත් කුඩා කාලයේ පටන්ම විශේෂ බුද්ධිප්‍රභාවක් පෙන්නුම් කල බවත් එම පුවත දක්වන සෑම ඉතිහාස ග්‍රන්ථයකම පාහේ දක්වා ඇත. එකල දඹදිව වැඩසිටි අභිඤ්ඤාලාභී රහතන් වහන්සේලාගේ හා සක් දෙව රජතුමාගේ ඉල්ලීම පරිදි දිව්‍ය ලෝකයෙන් චූතව මෙලොව උප්පත්තිය ලැබූ බව බුරුම සාසනවංශය ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා ඇත. රේවත නම් තෙරුන් වහන්සේ එතුමන්ගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේ බව මහාවංශයේ දැක්වෙන අතර බුරුම සාසනවංශාදියේ නමක් නොදක්වා අභිඤ්ඤාලාභී රහතන් වහන්සේ නමක් බව පමණක් දක්වා ඇත. දඹදිවදීම ඉතා කෙටි කලකින් ත්‍රිපිටකට කටපාඩම් කළ බවත් ඉන් පසු උපාධ්‍යායන් වහන්සේගේ ඉල්ලීම පරිදි අටුවා පරිවර්තනයට ලක්දිවට වැඩම කල බව මහාවංශයේ දැක්වෙන අතර මහාසංඝරත්නයේ ඉල්ලීම පරිදි වැඩම කල බව ඇතැම් ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. ඒ අනුව උපාධ්‍යායන් වහන්සේ ප්‍රධාන මහාසංඝරත්නයේ ඉල්ලීම පරිදි වැඩම කල බව සිතිය හැකිය.

එසේ වැඩම කරන අතරතුර බුද්ධවංශ අටුවාව පාළියට පරිවර්තනය කළ බුද්ධදත්ත ඇදුරුපාණන් වහන්සේව අතරමගදී මුණගැසුන බවත් දෙදෙනාගේ සාකච්ඡාවෙන් පසු බුද්ධඝෝෂ

මානිමිපාණන් වහන්සේගේ ප්‍රඥාප්‍රභාව හැඳින්ගෙන පරමදිලිඳු තැනැත්තෙකුට රතනාකරයක් ලැබුනාක් මෙන් බුද්ධදත්ත ඇදුරුපාණන් වහන්සේ සතුටු වූ බවත් අප රටට මහත් කීර්තියක් එක් කළා වූ ද සාරිපුත්ත සංඝරාජයන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වූ විනයවිනිශ්චය ටීකාව රචනාකළා වූ වාචිස්සර ඇදුරුපාණන් වහන්සේ දක්වන සේක. මෙසේ බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ දෙස්විදෙස් පඬිවරුන්ගේ කීර්තියට ලක් වූ අයුරු පැහැදිලිය.

ලක්දිවදී සිදුකළ සාසන මෙහෙවර

මෙරටට සපැමිණි එතුමෝ මහාවිහාරවාසී මහාසංඝරත්නය වෙතින් පිරිසිදු ථේරවාදය අටුවා සහිතව හදාරා අටුවා පරිවර්තනයට අවසර ඉල්ලූ අවස්ථාවේදී එතුමන්ගේ හැකියාව විමසීමට සංයුක්ත නිකායේ සඳහන් “අන්තො ජටා” ආදී ගාථා දෙක ලබාදුන් අතර ඒවා විස්තර කරමින් මුළු ත්‍රිපිටකයේම හා එහි අර්ථ සම්පිණ්ඩනය කරමින් අනුපිළිවෙලින් නිවන් මග දක්වමින් අමෘත ආකරයක් බඳු “විශුද්ධිමාර්ගය” රචනා කළ සේක. පිරිසිදු ථේරවාදී බුදුසසුන විරකාලයක් පැවැත්වීමට සමත් කටයුත්තක් කරන ලදැයි කියන්නාක් මෙන් මහපොළොව කම්පාවෙමින් සාධුකාර දුන් බව මහාවංශාදී ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. මෙතුමන්ගේ අසහාය පාණ්ඩිත්වය දුටු මහාවිහාරවාසී මහසඟරුවන “මේ නම් නිසැකවම මෙෙත්‍රී බෝසතාණන් වහන්සේයි” යනුවෙන් තුනි පුදා තම දිවි දෙවෙනි කොට සුරැකි අටුවා ග්‍රන්ථ පරිවර්තනය සඳහා බුදුගොස් හිමියන්ට ලබා දුන් සේක. බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ සියලු අභිධර්මපිටක අටුවා ද විනයපිටක අටුවා ද සූත්‍ර පිටකයේ මුල් නිකාය හතරේ

සියලු අටුවා ද බුද්දක නිකායේ සූත්‍රනිපාතාදී ග්‍රන්ථ කිහිපයක අටුවා ද පාළි භාෂාවට නගමින් මහත් සාසන අනුග්‍රහයක් සිදුකළ සේක. ඉන් පසු එතුමෝ ආපසු දඹදිවට වැඩම කළ බව දැක්වේ. එතුමෝ මෙම අටුවා පරිවර්තනයෙන් ලක්දිව දඹදිව පමණක් නොව මුළු පෘථුවි තලය පුරාම සිංහල අටුවාවන්ගේ වටිනාකම ප්‍රකට කරවා පුරාණ සිංහල මහරහතන් වහන්සේලාගේ ශ්‍රී නාමයන් ලොව පුරා ප්‍රකට කරවා සිංහල දීපයේ තේජස ලොවට කියා පෑ සේක. දැනටත් ඇතැම් තායි භික්ෂූන් වහන්සේලා ලක්දිව දෙසට හිස දමා ගරුකොට සැතපෙන බව ද බුරුමජාතික භික්ෂූන් වහන්සේලා මෙම ලක්දිව ඉපදීමට පතන බව ද අසන්නට ලැබේ. මෙම ගරුත්වය අපට ලැබුනේ බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ විසින් අටුවා පාළියට පරිවර්තනය කළ නිසා බව සැලකිය යුතුය.

එතුමන්ට කරන දෝෂාරෝපන හා ඒවාට පිළිතුරු

1. ප්‍රශ්නය : එතුමන් වහන්සේ තමාගේ මත අටුවාවන්ට එකතු කළා ද?

පිළිතුර: එතුමන් වහන්සේ තමන්ගේ අදහස් අටුවා මත ලෙස ඇතුලත් කළැයි යමෙක් කියතොත් ඒ කියන්නේ අටුවා හරිහැටි කියවා නොමැතිකම නිසාය. අටුවාවක ආවරිය මත කීපයක් දක්වන විට එයින් ගතයුත්තේ කුමක්ද යනාදී න්‍යායන් අටුවාවේම දක්වා ඇත. ඒ පිළිබඳ අපි ඉදිරියේදී දක්වමු. එම න්‍යායන් නොදන්නෝ අටුවාව පරිහරණය කරන අයුරු නොදැන අටුවාවන්ටත් අටුවා ඇදුරුවරුන්ටත් දොස් නගති. බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ කිසිවිටෙක පුරාණ අටුවා

මතය යට කොට තම මතය ඉස්මතු කිරීමට උත්සාහ නොගත් අතර පුරාණ අටුවා මත ද අතීතයේ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ සිංහල මහරහතන් වහන්සේලාගේ මත ද අතීතය ගැන්වයෙන් පිළිගත් බව අටුවා පරිශීලනයේදී දත හැකිය. යම් මතයක් පිළිගැනීමට හෝ බැහැරකිරීමට උන්වහන්සේට ස්වාධීන බලයක් ලබා නොදුන් බවත් මහාවිහාරීය මහරහත් පරපුරේ අධීක්ෂණය යටතේ පුරාණ අටුවාවන්ගේ විනිශ්චයන් කිසිම වෙනසක් නොකර ඒ කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා අමතර කථා වස්තු හා වියරණ දක්වමින් සුදුසු පරිදි කරුණු සංග්‍රහ කරමින් පරිවර්තනයක් පමණක් කළ බව එතුමන් වහන්සේම විනය අටුවාදිය ආරම්භයේදීම දක්වා ඇත. එසේ අර්ථ වෙනස් කිරීමාදියක් උන් වහන්සේ සිදු කළේ යැයි යමෙක් කියන්නේ නම් එයින් පහර වදින්නේ උන් වහන්සේට වඩා ඒ ග්‍රන්ථ හිස් මුදුනින් පිළිගත් සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලාටයි. එකළ වැඩසිටි මහතෙරවරු යමෙක් කියන කියන සියල්ල පිළිගන්නා නුගතුන් හෝ අණුවණයින් යැයි නොසිතිය යුතුය. පටිසම්භිදාලාභී උතුමන් පහළවන යුගයේ මෙම අටුවා පරිවර්තනය සිදුවූ බව ද සිතිය යුතුය.

යම් විදියකින් එසේ වෙනස් මත අටුවාවන්ට එකතු කළා නම් එකළ හා ඉන් පසු කළ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ සිංහල මහතෙරුන් වහන්සේලා නිහඬ නොවන්නාහුමය. ඊට විරුද්ධව නිසැකවම කරුණු දක්වන්නාහුමය. නමුත් සිදුවූයේ ඊට හාත්පසින්ම වෙනස් දෙයකි. එම පාළි අටුවා ග්‍රන්ථ පෙළ පොත් මෙන් පිළිගනිමින් ඒවා මුල් කරගෙන ඒවාට සම්භාවනා කිරීම් වශයෙන් විවිධ ටීකා, අනුටීකා, සන්න, ගැටපද ග්‍රන්ථ මහාරාශියක් ශ්‍රේෂ්ඨ සිංහල බුද්ධපුත්‍රයින් වහන්සේලා අතින්

ලියැවිණි. එපමණක් නොව බුද්ධඝෝෂ මාහිමියන් වහන්සේට නොයෙක් අයුරින් තුනි කරමින් ගරුත්වය දැක්වූහ, තමන්ගේ ආචාර්යත්වයෙහි ලා සැලකූහ. ඊට උදාහරණ කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

බුදුගොස් ඇදුරිඳු ගැන පුරාණ ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන්ගේ අදහස් කිහිපයක්...

- I. සමන්තපාසාදිකසඤ්ඤිතාය; සම්බුද්ධඝෝෂාචාර්යොදිතාය; සමාසනො ලීනපදෙ ලිබ්බිසං; සමාසනො ලීනපදෙ ලිබ්බිතං.

(බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ විසින් මනාව රචිත සමන්තපාසාදිකා නම් වූ අටුවාවේ අපැහැදිලි පද කෙටියෙන් ලියන්නෙමි.) යැයි වජිරබුද්ධි ටීකාව රචනා කළ වජිරබුද්ධි ඇදුරුපාණෝ දැක්වූ සේක.

- II. අනාකුලච්චනො ච භදන්තබුද්ධඝෝෂාචාර්යො. න හි සො එවමාකුලං කත්වා වත්තුමරහති, තස්මා යථාධිප්පෙනමත්ථමනාකුලං සුවිඤ්ඤෙය්‍යඤ්ච කත්වා යථාධීතස්ස සම්බන්ධවසෙනෙව දස්සයිස්සාම.

(බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ ආකුල චචන නැති උතුමෙකි.)

යනුවෙන් සාරත්ථදීපනීටීකාව රචනා කළා වූ ද පොළොන්නරු යුගයේදී ලක්දිව ප්‍රඥාවෙන් බැබළුණා වූ ද සාරිපුත්ත සංඝරාජයන් වහන්සේ දක්වන සේක.

III. සමන්තපාසාදිකායං විනයසංවණ්ණනායං
 මහාවෙය්‍යාකරණස්ස පාළිනයවිදුතො බුද්ධඝෝසාවරියස්ස
 එවං සද්දරවනා දිස්සති...

(සමන්තපාසාදිකා විනය සංවර්ණනාවෙහි
 මහාව්‍යාකරණඥ වූ පාළි න්‍යායන්හි දක්ෂ වූ බුද්ධඝෝෂ
 ආචාර්යන් වහන්සේගේ මෙසේ ශබ්දරචනාවක් පෙනේ.)
 යැයි සද්දනීති වියරණය නිපද වූ තෙවැනි අග්ගමනාපණ්ඩිත
 අග්ගවංස ඇදුරුපාණෝ දක්වන සේක.

IV. එකල විශුද්ධ බුද්ධීන් ප්‍රසිද්ධ වූ බුද්ධඝෝස නම් අටුවා කතීඝන්
 වහන්සේ දඹදිවින් මෙරට වැඩි සේක්, බුදුන් වදාල දෙලක්‍ෂ
 පන් සැත්තැදහස් දෙසිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති
 ත්‍රිපිටක පාළි ධර්මයට තුන් ලක්‍ෂ එක් සැටදහස් සත්සිය පනස්
 ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් පමණ අටුවා ලියා, පාළි ධර්ම බැබැල වූ
 සේක. (නිකායසංග්‍රහය 71 පිටුව)

යැයි නිකායසංග්‍රහය නම් සාසන ඉතිහාසය
 දැක්වෙන ග්‍රන්ථය රචනා කළ දෙවැනි (ජයබාහු) ධර්මකීර්ති
 සංඝරාජයන් වහන්සේ දක්වන සේක.

V. ඔහු මල් මහානාම නම් රජ දෙවිසි හවුරුද්දක් රාජ්‍යය
 කෙළේය. එකල බුද්ධඝෝෂ නම් අටුවා කතීඝන් වහන්සේ
 දඹදිව සිට මේ ශ්‍රී ලංකාද්වීපයට වැඩ බුදුන් වදාල දෙලක්‍ෂ පන්
 සැත්තැදහස් දෙසිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති ආගමයට
 තුන් ලක්‍ෂ එක් සැටදහස් සත්සිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක්

පමණ අටුවා කථා ලියා ආගමයෙහි පහන් නැගූ සේකැයි දකියුතු. (පූජාවලිය 778 පිටුව)

යැයි පූජාවලිය රචනා කළ මයුරපාද පරිවේණාධිපති බුද්ධපුත්‍රයන් වහන්සේ දක්වන සේක.

VI. නුවර යුගයේදී අන්තයටම පිරිහී තිබුණු සාසනය නැවතත් පිහිටුවීම පිණිස අප්‍රතිහත ධෛර්යයෙන් කටයුතු කළා වූ ද අවවාදයෙන් පමණක් නොව ආදර්ශයෙනුත් ත්‍රිවිධ සාසනයම දියුණු කිරීමට කැප වූනා වූ ද බෝධිසත්ව ගුණෝපේත අසරණ සරණ සරණංකර සඛිඝරාජයන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේටත් බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේටත් වන්දනා කරන්නේ මෙසේය.

සකලසුරනරානං වුම්බිතං මොලිපාදං
සකලනරසුරානං ධම්මසඬ්ඛං ධමන්තං
සකලනරසුරානං සබ්බදුක්ඛං භනන්තං
සකලනරසුරානං සෙබ්බරං තං නමාමි

(සියලු දෙවිමිනිසුන්ගේ නිස්මුදුණින් සිඹිනාලද පාද ඇත්තා වූ, සියලු දෙවිමිනිසුන්ට දහම් සක පිඹින්නා වූ, සියලු දෙවිමිනිසුන්ගේ සියලු දුක් නසන්නා වූ සියලු දෙවිමිනිසුන් අතර මුදුන් මල්කඩ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මම නමදිමි.)

සො බුද්ධරාජසුගතො සකලාය අත්ථං
දෙසෙසි ධම්මමමතං පිටකත්තයං යං
තං තන්තිධම්මසකලං විවිධෙය්‍ය අත්ථං
ජොතෙසි සො නමථ තං මුනිබුද්ධඝොසං

(ඒ බුද්ධරාජ සුගතයින් වහන්සේ සියලු දෙනාගේ යහපත පිණිස ත්‍රිපිටක සංඛ්‍යාත යම් දහම් අමාවක් දේශනා කළ සේක්

ද, ඒ බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන් එම ධර්මයේ අර්ථ විධානකොට එය බැබළවූහ. ඔබ සියලු දෙනා එම බුද්ධඝෝෂ මුනිතුමන් වන්දනා කරවු)⁴⁹

එතුමන් ගැන අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ දැක්වූ අදහස

බුද්ධඝෝෂ ආචාරීන් වහන්සේ ත්‍රිපිටකධාරීව අවධිකථාධාරීව ඉන්න වෙලාවේ සතර බණවරට අවධිකථාවක් ලියුවලු. ඊලඟට අභිධර්මයේ අත්පසාලිනියටත් අවධිකථාවක් ලියුවලු, ඒ කියන්නේ උන් වහන්සේගේ අවබෝධයෙන්, කලින් තිබුණු අවධිකථා අනුව. ඊට පස්සෙ රේවත කියන ආචාර්යන් වහන්සේ කීවලු ඕක ඔහොම කරලා බැහැ, අපේ දඹදිව අවධිකථා සියල්ල අසම්පූර්ණයි, ලංකාවේ තියෙනවා. ඒක ගැන කියනකොට කියනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද අවධිකථාව සංගායනා තුනේදීම සංගීති වුනා. ලංකාවට මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ඒක ගෙනල්ලා ඉගැන්නුවා. ඒක හෙළ අටුවා වශයෙන් දැන් තියනවා. ඒක පාළි භාෂාවට හරවලා ලියාගෙන එන්න කීවා.

ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා මහාවිහාරයට වෙලා සංඝයාගේ අවසර පරිද්දෙන් ඉස්සෙල්ලාම හෙළ බස සම්පූර්ණයෙන්ම පුහුණු කළා. හෙළබස පුහුණු කරගෙන සංඝසභාවෙන් අවසර ඉල්ලුවා අපේ ආචාර්යන් වහන්සේගේ අවසරය පරිද්දෙන් අපි ආවේ මේ වැඩයටයි. අපිට අවසර දෙනව නම් හෙළ අටුවා පාළිභාෂාවට පරිවර්තනය කරන්න පුළුවනි කියලා. පස්සෙ

⁴⁹ සාරාර්ථදීපනී සතර බණවර සන්නය 25 පිටුව - (අත්තුඩාවේ සිරි රාහුල මාහිමි)

සංඝසභාවත් ප්‍රධාන නායක ස්වාමීන් වහන්සේන් කියලා තියෙනවා, “එසේ නම් ඔබේ දැනුම අපි පරීක්ෂා කරන්න ඕනෙ” කියලා. ඒ සඳහා මුළු ත්‍රිපිටකයම සම්බන්ධ කොට පරීක්ෂාවක් ලියන්න දුන්නා ගාථා දෙකක්. “සීලෙ පතිට්ඨාය” කියන එකත් ඊට මුළින් තියෙන “අන්තොජටා බහිජටා” කියන දේවපුත්ත සංයුක්තයේ තියෙන ගාථා. ඒක තමයි විශුද්ධිමාර්ගය හැටියට උන්වහන්සේ ලිවෙ, සම්පූර්ණයෙන්ම සීල - සමාධි- ප්‍රඥාව සම්පූර්ණ විවරණය කරමින් මුළු ත්‍රිපිටක අට්ඨකථාවටම තියෙන අර්ථ සාරාංශය එකතු කලා. ඉතිං උන්වහන්සේගේ දක්ෂතාව සුදුසුතාව පෙන්නන්න දේවතාවෝ තමයි ඒක අතුරුදන් කළේ. ආයෙමත් ලීවා. ආයෙමත් අතුරුදන් වුනා. තුන්වෙනි එක ලියලා ඉවර වෙන කොට (පොත්) තුනම එක ලඟ තිබුනා. පස්සෙ ඒක සංඝයාට ඉදිරිපත් කලා. කියවලා බැලුවම (පොත්) තුනේම එක අකුරකවත් වෙනසක් නෑ. ඒකෙන් ඒ ස්වාමීන් වහන්සේගේ තියෙන සතිය ධාරණ ශක්තිය හොඳින් තේරුම් ගන්නා. ඊලඟට ව්‍යාකරණ කුශලතා පුදුමයි.

උන්වහන්සේ දිග විස්තරයක් කෙටියෙන් කියනවා. බොහොම ලස්සනට පද සම්බන්ධතාව ඇති කරනවා. ඒක නිසා ඒක කියෙවුවයින් පස්සෙ සංඝ සභාව කීවලු “මේ බුද්ධ සාසනය පවත්වාගෙන යන්න මෙමුත්‍රී බෝසතුන් වහන්සේ වෙන්න ඇති මේ බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ විදියට ආවෙ” කියලා. සමහර විට මෙහෙම එකක් තියෙනවා, වෙන කෙනෙක් එක අකුරක් ලියන විට උන් වහන්සේට වචන අටක් ලියන්න පුළුවන්. ඒ තරම් විත්ත සන්නතිය වේගයෙන් ක්‍රියා කරනවා, ජවන් වීථි, කිසි අකුරක් වරදින්නේ නැතිව. ඉතිං ඒ නිසා තමයි මුළු විනය පිටකයට (අටුවා) ලියුවා. අභිධර්ම පිටකයට (අටුවා) ලීවා. සඟි

පහෙන් සැති හතරකටම උන් වහන්සේ අටුවා ලීවා. බුද්දක නිකායේ පොත් පහළුවෙන් වැඩි හරියකට උන් වහන්සේ අටුවා ලීවා.

පරිවර්තනයේදී හැම අට්ඨකථාවකම මුළිනුයි අගිනුයි ප්‍රතිඥාවක් දෙනව, “බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, ආචාර්ය පරම්පරාවෙන් ගෙන එන ලද, ලංකාවේ හෙළ බසින් භාවිතා කරන ලද අට්ඨකථා මහාවිහාරවාසී සංඝයාගේ අනුමැතිය පරිද්දෙන් ඒ වාචනා මාර්ගය ඉක්මවා නොගොස් මේක මම පරිවර්තනය කළා” කියල බොහොම ලස්සනට ඒ ප්‍රතිඥාව දීල තමයි උන් වහන්සේ පරිවර්තනය කරන්නේ. අතිරේක දෙයක් ලියන්නේ නෑ, ලියනව නම් ඒක සටහන් කරනව. ඒකාලෙ තිබුනතේ අභයගිරි නිකායේ ජේතවන නිකායේ යම් යම් අදහස්, ඒවා සමහර තැනක උන් වහන්සේ කෙටියෙන් සටහන් කරනවා, “අඤ්ඤෙ වදන්ති, කෙච්ච වදන්ති, අපරෙ වදන්ති” අන්න ඒ වගේ වචන වලින්. යම් කාරණයකට තමන්ගේ අදහසක් දක්වනව නම් “අයං අම්භාකං ඛන්ති” (මේ අපේ කැමැත්තයි) කියල කියනවා.⁵⁰

ඉහත ප්‍රකාශ අනුව පෙනී යන්නේ පාළි අටුවා රචනයෙන් පසු යුගයේ සිටි ග්‍රන්ථ රචනා කළ සිංහල උතුමන් වහන්සේලා සෑම සියලු දෙනාම පාහේ එම පාළි අටුවා අතිශය සම්භාවනාවට ලක් කළා පමණක් නොව බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේව ආචාර්යත්වයෙහි ලා සැලකූ බවයි. කරුණු මෙසේ හෙයින් යමෙක් බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේට දෝෂාරෝපනය

⁵⁰ අතිපූජනීය නාලයෙන් අරියධම්ම මාහිමිපානන් වහන්සේ විසින් 2010.6.12 දින නාලයන

ආරණ්‍යයේදී පැවැත්වූ සාකච්ඡාවක් ඇසුරින්

කරන්නේ නම් හෙතෙම පැරණි සිංහල ඇදුරුවරුන්ට පහර ගසන්නේ වෙයි. මෙම ග්‍රන්ථ රචනා නිසා අප රටටත් සිංහල පැරණි උතුමන්ටත් ලැබුණු කීර්තිය වැනසීමට කටයුතු කරන්නේ වෙයි. බුද්ධසාසනයත් සිංහල සංස්කෘතියත් වැනසීමට මාන බලන අහිතයින්ට අනුබල දෙන්නේ වෙයි. අපගේ උරුමයන් හැල්ලුවට ලක් කරන්නේ වෙයි. එබැවින් යමක් ප්‍රකාශ කිරීමට පෙර සිය දහස් වරක් සිතා බලා ප්‍රකාශ කරන්නා යැයි අපි කරුණාවෙන් ඉල්ලා සිටිමු.

බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදායටත් පුරාණ සිංහල ඇදුරුවරුන්ටත් ගරුකළ අයුරු තේරුම් ගැනීමට පහත කරුණු ද කියවා බලන්න.

බුදුගොස් මාහිමි තමාගේ අදහස් අටුවාවන්හි දැක්වූ අයුරු

බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ තම අදහස් අටුවාවන්හි දක්වන තැන්හි ඉතා පැහැදිලිව එය “මෙය අපගේ අදහසයි” යනුවෙන් දැක්වූ සේක. ඊට උදාහරණ කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

- I. සචෙ පන එකාහද්විහාදිවසෙන යාව දසාහානාගතාය වස්සුපනායිකාය අන්තොවස්සෙ වා ලද්දා වෙව නිට්ඨිතා ව, කදා අධිට්ඨාතබ්බාති එතං අට්ඨකථාසු න විචාරිතං. ලද්ධදිවසතො පට්ඨාය අන්තොදසාහෙ නිට්ඨිතා පන තස්මිංයෙව අන්තොදසාහෙ අධිට්ඨාතබ්බා. දසාහාතික්කමෙ නිට්ඨිතා

තදහෙව අධිවිධානබ්බා. දසාහෙ අප්පහොන්තෙ විවරකාලං නාතික්කමෙතබ්බාති අයං නො අත්තනොමති. කස්මා?..... තස්මා යථාචුත්තමෙව ගහෙතබ්බං, අඤ්ඤං වා අවලං කාරණං ලභිත්වා ඡඩ්ඛෙතබ්බං.

(ඉදින්කෙදිනක අදිටන් කළ යුතු ද යන මෙය අටුවාවන්හි විවරණය නොකරන ලදි. විවරකාලය නොසික්ම විය යුතුය යන මෙය අපගේ අදහසයි. .. කවර හෙයින්ද යත්..... එබැවින් කියු පරිදි අරුත් ගතයුතුය. නැතහොත් අන්‍ය වූ අවල කාරණාවක් ලැබ අපගේ මතය හැරදැමිය යුතුය.)⁵¹

II. පහරිත්වා නිග්ගතෙ අට්ඨකථාසු දොසො න දස්සිතො. මයං පන යං ධානං පහටං, තතො සයංපතිතමෙව හොතිති තක්කයාම.

(යම් ආහාරයක් නිස්සග්ගිය ක්‍රමයට පිළිගැන්වීමේදී යමක වැදී බැහැරගිය කල්හි එහි දෝෂයක් අටුවාවන්හි නොදක්වන ලදි. අපි වනාහි එය යමක හැපුණේ ද එතැනින් තෙමීම වැටුනේ වේ යැයි තර්ක කරමු.)⁵²

III. තස්මා යො යො පටිග්ගණ්හාති, තස්ස තස්ස තප්පච්චයා ආපත්තියෙවාති අයමෙත්ථ අම්හාකං බන්ති.

⁵¹ සමන්තපාසාදිකා 525 පිට
⁵² සමන්තපාසාදිකා 627 පිට

(එබැවින් යම් යම් හිඤ්චක් පිළිගනී ද ඒ ඒ හිඤ්චට ඒ හේතුවෙන් ආපත්ති වේ යනු මෙහිලා අපගේ අදහසයි.)⁵³

IV. අථ බො සබ්බඅට්ඨකථාසු චුත්තත්තා අට්ඨකථාවරියාව එත්ථ පමාණං, න අඤ්ඤා විචාරණා. පුබ්බෙපි ච ආවොචුම්භ - “බුද්ධෙන ධම්මො විනයො ච චුත්තො, යො තස්ස පුත්තෙහි තථෙව ඤාතො”තිආදි. අට්ඨකථාවරියා හි බුද්ධස්ස අධිප්පායං ඡානන්ති.

(තවද සියලු අටුවාවන්හි කියූ බැවින් අටුවාචාරීන් වහන්සේලාම මෙහිලා ප්‍රමාණය. අන්‍ය විචාරණයක් ප්‍රාමාණික නොවේ. ග්‍රන්ථාරම්භයේදීම අපි “බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් යම් ධර්මයක් විනයක් වදාරණ ලද්දේද, එය උන්වහන්සේගේ පුත්‍ර වූ අටුවාචාරීන් වහන්සේලා විසින් එයාකාරයෙන්ම දැනගන්නා ලද්දේය” යනාදී වශයෙන් කීවෙමු. අටුවාචාරීන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අදහස දන්නා සේක.)⁵⁴

V. සබ්බඅට්ඨකථාසු පන චුත්තත්තා න සක්කා පටිසෙධෙතුං. ගවෙසිතබ්බා එත්ථ යුත්ති. අට්ඨකථාවරියානං වා සද්ධාය ගන්තබ්බන්ති.

(සියලු අටුවාවන්හි කියූ බැවින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට නොහැකිය. මෙහි යුක්තිය සෙවිය යුතුය. තවද අටුවාචාරීන් වහන්සේලාට ශ්‍රද්ධාවෙන් හෝ යායුතුය. (කියූ පරිදි අරුත් ගත යුතුය.))⁵⁵

⁵³ සමන්තපාසාදිකා 322 පිට

⁵⁴ සමන්තපාසාදිකා 549 පිට

⁵⁵ සමන්තපාසාදිකා 561 පිට

VI. සචෙ පන නියමිතොකාසතො අඤ්ඤත්‍ර මාරෙති,
ආණාපකො මුච්චතීති අයං නයො මහාඅට්ඨකථායං සුට්ඨු දළ්භං
කත්වා චුත්තො. තස්මා එත්ථ න අනාදරියං කාතබ්බන්ති.

(ඉදින් නියමිත අවකාශයෙන් අන් තැනකදී මරයි ද අණකරු
ඇවතීන් මිදේ යන මෙම න්‍යාය මහාඅට්ඨකථාවෙහි මනාව දැඩි
කොට කියන ලදි. එබැවින් මෙහි අනාදරියක් නොකළ යුතුය.)⁵⁶

බුදුගොස් මාහිමිපාණෝ තම අදහස් දැක්වූ අයුරින් හා
වෙනත් සුදුසු කරුණක් ලදහොත් එතුමන්ගේ අදහස අත්හරින
ලෙස දැක්වීමෙන් එතුමන් තුළ පැවති ධර්ම ගරුත්වය හා
නිහතමානිත්වය ප්‍රකට වේ. තවද අටුවාව හා එම සිංහල
ඇදුරුවරු කෙරෙහි දැක්වූ ගරුත්වය iv – vi යන උදාහරණයන්ගෙන්
ප්‍රකට වේ. ඉහත උදාහරණ සියල්ලම විනය අටුවාවෙහි. සෙසු
අටුවාවන්ගෙන් ද මෙබඳු තැන් රාශියක් දැකගත හැකිය. එක්
උදාහරණයක් මෙසේ දක්වමු.

VII. ඉමෙ පන තයොපි ථෙරා පණ්ඩිතා, ‘තිණ්ණම්පි වාදෙ
කාරණං දිස්සති’ති තිණ්ණම්පි වාදං තත්තිං කත්වා ධ්වංසං.

(තිපිටකචූළනාගත්ථෙර, තිපිටක මහාධම්මරක්ඛිත ථෙර,
තිපිටකචූළාභයත්ථෙර යන මේ තෙරුන් වහන්සේලා තිදෙනාම
මහානුවණැති උතුමෝය. තිදෙනාගේම වාදයෙහි කාරණයක්

⁵⁶ සමන්තපාසාදිකා 320 පිට

ඇතැයි තිදෙනාගේම වාදය තන්තිය (පෙළ මෙන්) කොට තැබූහ.)⁵⁷

මෙහිදී “උභතොභාගවිමුක්ත” යන පදය පිළිබඳ ඉහත නම් සඳහන් ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා තිදෙනාගේ අදහස් තුනක් දක්වා ඒ කිසිවක් ප්‍රතික්ෂේප නොකොට ඒ උතුමන් කෙරෙහි ඉතා ගරුත්වයෙන් කරුණු දක්වා ඇත.

බුදුගොස් හිමියන්ගේ කාර්යය හා ස්වාභාවය තේරුම් ගැනීමට නුවණැත්තෙකුට ඉහත කරුණු ස්වල්පය වුවත් සෑහෙන බැවින් ඒ පිළිබඳ කරුණු දැක්වීම මෙතෙකින් අවසන් කරමු. තවත් කරුණු දැනගනු කැමත්තෝ එතුමන්ගේ ග්‍රන්ථ පරිශීලනය කරත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

2. ප්‍රශ්නය : එතුමන් වහන්සේ සිංහල අටුවා ගිණිබත් කළා ද?

පිළිතුර: මෙය ද හරිහැටි කරුණු විමසා බැලීමකින් තොරව හුදෙක් බුදුගොස් ඇදුරුපාණන්ගේ හා පුරාණ සිංහල ඇදුරුවරුන්ගේ ගුණ මැකීමටත් පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාවන් විකෘති කොට බුද්ධසාසනය පිරිහෙළවීමට ඉඩ ලබාගැනීමටත් සිදුකරන ඉතාමත් අසත්‍ය වූ ප්‍රකාශයකි. මෙම මතය පැතිරීමේ හේතු හා එහි සත්‍ය අසත්‍ය බව දැන් අපි විමසා බලමු.

මෙම වැරදි මතය හටගැනීමේ එකම හේතුව වන්නේ “බුද්ධසොස්සප්පත්ති” නම් වූ මෑත කාලයේ ලියැවුණු ග්‍රන්ථයක මෙවැනි අසත්‍ය සටහනක් තිබීමයි. එය කටකතා මත පදනම් වූ ග්‍රන්ථයක් මිස ඉතිහාසාදී සාක්ෂි මත පදනම් වූවක් නොවන බව ඒ ගැන පරීක්ෂණ කළ උගතුන්ගේ ද අදහසයි. මෙම ග්‍රන්ථයට පසු

⁵⁷ පඤ්චස්පකරණඅටුවා 30 පිට

කලෙකදී සියම් රටෙහි දී ලියැවුණු “ජීනකාලමාලි” නම් ග්‍රන්ථයේ ද මෙම “බුද්ධසොසුප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ ඇති ඇතැම් කරුණු වැරදි බව දක්වා ඇත. එම “බුද්ධසොසුප්පත්ති” නම් ග්‍රන්ථය හරිහැටි කියවූ කිසිම කෙනෙකු එහි අඩංගු කරුණු සියල්ල නිවැරදි යැයි විශ්වාස නොකරනු ඇත. සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ කීර්තියට හානි වන ආකාරයේ කරුණු රාශියක් එහි අඩංගු වේ. දැනගැනීම පිණිස එසේ දැක්වූ අසත්‍ය අදහස් කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

I. විශුද්ධිමාර්ගය පොත් තුනක් එකම දිනකදී ලියූ බව හා සියලු අටුවා මාස තුනකින් ලියූ බව

මෙය අතිශයෝක්තියෙන් කියුවක් මිස සත්‍ය නොවන බව බුදුගොස් ඇදුරුපාණන් වහන්සේගේම ප්‍රකාශයන්ගෙන් තහවුරු වේ. “උපද්දවාකුලෙ ලොකෙ, නිරුපද්දවතො අයං; එකසංචච්ඡරෙනෙව, යථා නිට්ඨං උපාගතා. (උපද්‍රවයන්ගෙන් ආකුල වූ ලෝකයෙහි උපද්‍රවයන්ගෙන් තොරව මෙය (විනය අටුවාව) යම් සේ එක් වර්ෂයකින්ම නිමාවට ගියේදැ.)” යැයි විනය අටුවාව ලිවීමට පමණක් අවුරුද්දක් ගතවූ බව විනය අටුවාව අග දක්වා ඇත.

II. උන් වහන්සේ පිණ්ඩපාතයේ වඩින අතර ගස්යට වැටී තිබුණු තල් කොළ අහුලා ගෙනැවිත් අටුවා ලියූ බව

මෙය ද අසත්‍ය ප්‍රකාශයකි. ගස්යට වැටී තිබෙන තල් කොළ වල ලිවීමට නොහැකිය. ලක්දිව සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලාගෙන් එතුමන්ට අනුග්‍රහයක් නොලැබුණු බව ප්‍රකට කිරීමට මෙන් දක්වා ඇති මෙම කරුණ වැරදිය. එතුමන්ට මෙරට

හික්ෂුන් වහන්සේලා බොහෝ අනුග්‍රහ කළ බවට බොහෝ සාක්ෂි තිබේ. එබැවින් මෙවැනි වැරදි කරුණු නොපිළිගත යුතුය.

III. බුදුගොස් මාහිමියෝ ලක්දිව සංඝරාජ හිමියන්ව මුණගැසුණු බව

මෙම කාලය වනවිට ලක්දිව සංඝරාජ තනතුරක් පැවතියේ නැත. එය ආරම්භ වන්නේ පොළොන්නරු යුගයේ මහපැරකුම් රජුගේ කාලයේදීය. එබැවින් මෙය ද සත්‍ය නොවන ප්‍රකාශයකි.

IV. තමාට අටුවා පරිවර්තනය කරන්නට නොලැබුණු බවත් එබැවින් ජිනාලංකාර, ධාතුචංස, බොධිචංස යනග්‍රන්ථ පමණක් ලියාගෙන පැමිණි බවත් බුද්ධදත්ත ආචාර්යන් වහන්සේ පැවසුවේ යැයි දැක්වේ.

නමුත් මෙය වැරදිය. බුද්ධදත්ත ආචාර්යන් වහන්සේ බුද්ධචංස අටුවාව කළ බවත් විනයවිනිවිඡය, උත්තරවිනිවිඡය ආදී ග්‍රන්ථ කළ බවත් පැහැදිලිව දක්වා ඇත. තව ද ධාතුචංස, බොධිචංස යන පාළි ග්‍රන්ථ වල කතුවරයා බුද්ධදත්ත ඇදුරුපාණෝ නොවේ. බොධිචංසය උපතිස්ස නම් මාහිමියන් විසින් ද දායාචංසය ධර්මකීර්ති මාහිමියන් විසින් ද කළ බව දැක්වේ.

V. බුදුගොස් මාහිමියෝ ලක්දිව සංඝරාජ හිමියන් බැහැදැක උන් වහන්සේ ශිෂ්‍යයන්ට උගන්වන විට පිටුපසින් වාඩි වී සිටි බවත් එක් දිනක් සංඝරාජ හිමි උගන්වන අතර අභිධර්ම පදයක තේරුම නොදැන ශිෂ්‍යයින් පිටත් කර කාමරයකට වී සිතමින් සිටින අතර බුදුගොස් මාහිමි ඒ පදයේ අර්ථය සංඝරාජ හිමිගේ හේතුව වන ලැල්ලේ ලියා තැබූ බවත් පසුව එය බුදුගොස් හිමියන් ලියූ බව

දැන ශිෂ්‍යයන්ව බුදුගොස් හිමියන්ට භාරදුන් බවත් මෙම “බුද්ධඝෝෂප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ දැක්වේ.

නමුත් මෙම කිසිඳු පුවතක් කිසිම පිළිගතහැකි ඉතිහාස ග්‍රන්ථයක දක්වා නොමැත. ඒ වෙනුවට බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ සිංහල භික්ෂූන් වෙතින් අටුවා උගත් බවත් සිංහල ඇදුරු වරුන්ව ගුරුතුන්හි ලා සැලකූ බවත් මහාවංශාදී පැරණි වංශකතා වලින් මෙන්ම බුදුගොස් හිමියන්ගේම ග්‍රන්ථ වලින් කියැවේ. විනය අටුවා නිගමන ගාථා වලදී “බුද්ධමිත්ත” නම් තෙරුන් වෙතින් සිංහල අටුවා උගත් බව

“මහාඅට්ඨකථඤ්චෙව, මහාපච්චරිමෙව ච;
කුරුන්දිඤ්චාති තිස්සොපි, සිහලට්ඨකථා ඉමා.
බුද්ධමිත්තොති නාමෙන, විස්සුතස්ස යසස්සිනො;
විනයඤ්ඤාස්ස ධීරස්ස, සුත්වා ථෙරස්ස සන්තිකෙ”

(මහාඅට්ඨකථාව, මහාපච්චරිය හා කුරුන්දි අටුවාව යන සිංහල අටුවා තුනම බුද්ධමිත්ත යන නමින් ප්‍රසිද්ධ වූ කීර්තිමත් වූ විනයධර මහාප්‍රාඥ තෙරුන් වහන්සේගේ සමීපයේ අසා...)

යැයි පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. එසේ තිබියදීත් පුරාණ සිංහල ඇදුරුවරුන්ට ද අගෞරව වන අයුරින් අසත්‍ය කරුණු රාශියක් මෙම “බුද්ධඝෝෂප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ ඇතුළත්ව ඇත.

කරුණු මෙසේ හෙයින් එම ග්‍රන්ථයේ දැක්වූ බොහෝ කරුණු වැරදි බව මෙසේ නිගමනය කළ හැක. එබැවින් එම “බුද්ධඝෝෂප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ පමණක් සඳහන් වන සිංහල අටුවා ගිණිතැබීමේ සිදුවීම ද ඉහත සිදුවීම් සේම අසත්‍යයක් බව මෙසේ නිගමනය කරමු.

මෙම කරුණ හා සම්බන්ධ ජනප්‍රවාදයක් ද පවතී. ඒ මෙසේය: මෙරට මහනුවර ප්‍රදේශයේ උපන් දරුවෙක් කුඩා කලදීම පාන්දර නැගිට පරියංකයෙන් හිඳීමටත් කටපාඩමින් පිරිත් කීමටත් පටන් ගත්තේය. මේ බව දැනගත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් පැමිණ මේ දරුවා සමග සාකච්ඡා කළ අතර එහිදී මෙම දරුවා, තමා පෙර ජීවිතයක බුද්ධඝෝෂ මානිමිපාණන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෙකු වූ බවත් නමින් “අමිතඝොස” වූ බවත් අටුවා පරිවර්තන කාර්යයේදීද උපකාර කළ බවත් පැවසීය. මේ අවස්ථාවේදී “බුද්ධඝෝෂ මානිමියෝ සිංහල අටුවා ගිණි තැබුවේ යැයි කියන කථාව ඇත්තද?” යැයි විමසා ඇති අතර ඊට පිළිතුරු ලෙස “අපි කවදාවත් ඒ වගේ දෙයක් නම් කරන්නේ නෑ. නමුත් අටුවා පරිවර්තනයට භාවිතා කළ කටුසටහන් ලියූ කොළ නම් ඉවත් කළා” යැයි කීවේය. මෙම සිදුවීම එසේම නම් එසේ කටුසටහන් කොළ ඉවත් කිරීමේ සිදුවීම සිංහල අටුවා ගිණි තැබීමක් ලෙස බුද්ධඝොස්ථපත්ති පොතට ඇතුළත් වීමට හොඳටම අවකාශ තිබේ.

තවද තමාට උපකාරක වූ තමා අතිශයින් ගරු කළ ග්‍රන්ථ විනාශ කිරීමක් වැනි අකටයුත්තක් කිසිසේත්ම බුද්ධඝෝෂ මානිමියන් වැනි ධර්මවිනයධර ශ්‍රද්ධාබුද්ධි සම්පන්න උතුමෙක් සිහිනෙකින්වත් සිදු නොකරන බව එතුමන්ගේ කෘති විමසිලිමත්ව කියවන්නෙකුට නිතැතින්ම හැඟේ. පාරිභෝගික චෛත්‍ය නම් වන බෝධීන් වහන්සේලා විනාශ කිරීමේ ආදීනව දක්වන එතුමන් වහන්සේ “භාරියං කම්මං භොති ආනන්තරියසදිසං” (එය ඉතා බැරැරුම් වූ ආනන්තරිය කර්මයක් හා සමාන වූ කර්මයක් බව) මජ්ඣිමනිකායේ බහුධාතුකසූත්‍ර අටුවාවේ දක්වා ඇත. මෙසේ කරුණු දක්වන එතුමන් වහන්සේ

ග්‍රන්ථ විනාශ කිරීමක් වැනි දෙයක් කිසිසේත් නොකරන බව නම් හොඳටම විශ්වාසය. ඒ බවට තවත් සාධක අපි මෙසේ දක්වමු.

I. බුදුගොස් මානිමියන්ට පසුකාලීන ග්‍රන්ථ වල සිංහල අටුවා ගැන සඳහන් වීම හා ඉන් පසු බොහෝ කලක් යනතුරු සිංහල අටුවා පැවති බව

බුදුගොස් මානිමියන්ගේ ග්‍රන්ථ රචනාවට බොහෝ කාලයකට පසුව රචනා වූ ග්‍රන්ථ වලට ද සිංහල අටුවාවන්ගෙන් කරුණු උපුටාගැනීමෙන් පෙනී යන්නේ එයින් බොහෝ කාලයක් යන තුරු සිංහල අටුවා ශේෂව තිබුණු බවයි. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

- තෙන වුත්තං සිහලට්ඨකථායං “මනුස්සමංසෙ වා කෙසෙ වා නබෙ වා අට්ඨිමිති වා ලොභිතෙ වා පුල්ලච්චයමෙවා”ති වුත්තං.

(මිනිස් මසෙහි හෝ කෙස්වල හෝ නියෙහි හෝ ඇටවල හෝ ලෙයෙහි හෝ පුලුස්ම වේයැයි එබැවින් සිංහල අටුවාවෙහි කියන ලදී.)⁵⁸

- සුවිසුද්ධසමාවාරො, විසුද්ධන යමණ්ඩිතං;
විසුද්ධිමග්ගං ලොකස්ස, යදච්චන්තවිසුද්ධියා.
අභාසි කරුණාවෙග-සමුස්සාහිතමානසො;
මහෙසි විපුලොදාත-විසුද්ධිමතිපාටවො.
තස්ස අත්ථං පකාසෙතුං, කථාමග්ගං පුරාතනං;
නිස්සාය යා සමාරද්ධා, අත්ථසංචණ්ණනා මයා.

⁵⁸ වජිරබුද්ධිවිකා

(සුවිසුද්ධසමාවාර ඇත්තා වූ විපුල-සුවිශුද්ධඤාණයකින් හා ප්‍රඥාපාවටයකින් යුක්ත වූ කරුණාවෙන් මනාව උත්සාහවත්වූ සිතක් ඇති මහාර්ශීන් වහන්සේ යම් ... නිවන් මගක් වදාළ සේක් ද එහි අරුත් ප්‍රකාශකිරීම සඳහා පුරාතන අටුවාකතා මාර්ගය ඇසුරු කොට මවිසින් යම් අර්ථ වර්ණනාවක් මනාව ඇරඹී ද..) ⁵⁹

- “සො කිරා” තිආදි පොරාණට්ඨකථාය ආගතනයො. (“සො කිර” යනාදිය පුරාණ අටුවාවේ පැමිණි ක්‍රමයයි.) ⁶⁰
- (ක්‍රි.ව.) 10 වැනි සියවස දක්වා හෙළටුවා පැවති බව පස්වන කාශ්‍යප මහරජුන් විසින් රචිත ධම්පියා අටුවා ගැටපදයෙන් ඉඳුරා ම ඔප්පු වේ. ධම්පියා අටුවා ගැටපදයෙහි මහටුවා යි 5, 80 (පිටු) යන තන්හි ද, හෙළටුවා නැතහොත් හෙළඅටුවා යි 7, 8, 51, 79, 103, 105, 112 (පිටු) යන තන්හි ද සඳහන් වේ. දොරකවුළු ඇයි පැනෙන තාක් දැව වසා රත්කසුකම් කෙළේ යෙති මහ අටුවායෙහි 121 (පිටුව), ලකුණටකො වදානි කිරස්සනැමි යන හෙළටුවායි 148 (පිටුව) ⁶¹

ධම්පියා අටුවා ගැටපද ආදී ග්‍රන්ථ කියැවීමෙන් මේ පිළිබඳ තවත් කරුණු දැනගත හැකිය. මෙතරම් කරුණු දක්වන්නට යෙදුණේ “බුදුගොස් මාහිමියෝ සිංහල අටුවා ගිණිතැබුවේය” යන කීම බොරුවක් බවත් එතුමන්ගේ කාලයට අවුරුදු 500 කට පමණ පසුවත් සිංහල අටුවා තිබූ බවත් ඔප්පු

⁵⁹ විසුද්ධමග්ගටිකා

⁶⁰ දීඝනිකායටිකා

⁶¹ ධම්පියා අටුවා ගැටපදය (මහාවාරිය ඩී.ඊ. හෙට්ටිආරච්චි) xviii පිටුව හා අදාල පිටු

කිරීමටය. ඒ සඳහා මෙතෙක් දැක්වූ කරුණු ප්‍රමාණවත් යැයි සිතමු.

II. මහාවිහාරීය සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා සිය ජීවිතය මෙන් ගෞරවයෙන් සුරැකි අටුවා එසේ වෙනත් කෙනෙකුන්ට විනාශකිරීමට දීමට ඉඩ දීමට තරම් උන් වහන්සේලා අනුවණ පිරිසක් යැයි නොසිතිය යුතුය. සාසන ප්‍රතිපත්ති අකුරටම පිළිපදින මහාප්‍රාඥ උතුමන් වැඩසිටි යුගයක් වන එකල කිසි ලෙසකින් එවැනි විනාශයකට ඉඩ නොදෙන බව ද සැලකිය යුතුය.

III. තවද බුදුගොස් මාහිමියෝ එසේ කළේ නම් පසුකාලීන සිංහල භික්ෂූහු කිසිසේත් උන් වහන්සේව අගය නොකරනු ඇත. ඒ වෙනුවට සාසන නාශකයෙකු ලෙස සලකා ගර්හා කරනු ඇත. නමුත් සිදුවූයේ අනිකකි. බුදුගොස් මාහිමියන් වහන්සේට “අනුබුදු” යන ගෞරව නාමයෙන් බුහුමන් කළා පමණක් නොව එතුමන්ගේ ග්‍රන්ථ පෙළ මෙන් පිළිගත් බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. තවද “පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන” යනාදී ගුණනාම යොදාගෙන උන් වහන්සේට ගෞරව දැක්වූහ. එබැවින් සැවොම ඉහත කරුණු ද විමසා බලන්නවා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

3. ප්‍රශ්නය • ප්‍රතිපත්තිකාමී උතුමන් වැඩසිටි යුගයක් වූ එකල වෙනත් කෙනෙක් මෙම ග්‍රන්ථ නොලියා බුදුගොස් හිමියන්ටම භාරකළේ ඇයි?

පිළිතුර: යමක් කිරීම සඳහා සුදුසුම කෙනාට පැවරීම සාසන ක්‍රමයයි. ඒ බව මොග්ගලීපුත්තනිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ කතාප්‍රවාක්තියෙන් ද ප්‍රකට වේ. ඒ අයුරින්ම මෙම අටුවා පරිවර්තනය සඳහා ද ඉතාම සුදුස්සා බුදුගොස් හිමියන් වූ බව සැලකිය යුතුය. එනිසාම “බුදුගොස් මාහිමි මෙලොව පහළ වූයේ අටුවා පරිවර්තනය කොට සාසනය නගාසිටුවීමටයි” යැයි ද “එකළ වැඩසිටි රහතන් වහන්සේලාගේ හා සක්දෙව්දුගේ ආරාධනයෙන් සාසනය නගාසිටුවීමට උපන් සේක” යැයි ද ග්‍රන්ථ අතරින් මහජනයා අතරින් දැනුත් කියැවේ, ලියැවේ. එබැවින් මෙම කටයුත්තට ඉතාම සුදුස්සා වූ බැවින් එම කාර්යය එතුමාට පැවරූ බව සැලකිය යුතුය.

4. ප්‍රශ්නය • එම ග්‍රන්ථරචනය සඳහා උන් වහන්සේට විශේෂ හැකියාවක් වීද?

පිළිතුර: ග්‍රන්ථරචනයට උන් වහන්සේ සතුව විශේෂ කුසලතාවක් පැවති බවත් එබැවින්ම වෙනත් කිසිඳු ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකුට ලබා නොදුන් ආකාරයේ ගෞරවයක් ලබා දෙමින් “පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන” යනාදී වශයෙන් ගුණනාම රාශියක් එතුමන් වහන්සේගේ සෑම ග්‍රන්ථයක් අගම යොදා ගැනීමට දැක්වූ බවත් සැලකිය යුතුය. දැනගැනීම පිණිස එම පාඨයේ පරිවර්තනය මෙසේ දක්වමු. (මෙය ගෞරව නාම මහාවිහාරීය මහතෙරවරුන්ගේ අනුමැතියෙන් බුද්ධමිත්ත නම් තෙරුන් වහන්සේ ලියූ බව විසුද්ධිමාර්ග සන්න ආදියේ දැක්වෙන කරුණු වලින් ප්‍රකට වේ.)

❖ පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපටිමණ්ඩිතෙන;

අත්‍යන්තයෙන් පිරිසිදු ශ්‍රද්ධා බුද්ධි විරියයෙන් යුක්ත වූවහු විසින්, සීලාවාරජ්ජවමද්දවාදිගුණසමුදයසමුදිතෙන; ශීලය ආචාරය සෘජුබව මෘදුබව යනාදී ගුණරාශියෙන් පොහොසත් වූවහු විසින්, සකසමයසමයන්තරගහනජ්ඣේධාගාහණසමත්ථෙන; ස්වසමය පරසමය දැනගැනීමෙහි හා කීමෙහි සමර්ථ වූවහු විසින්, පඤ්ඤාවෙය්‍යාත්තියසමන්තාගතෙන; ප්‍රඥාපාටවයෙන් යුක්ත වූවහු විසින්, තිපිටකපරියත්තිප්පහෙදෙ සාට්ඨකථෙ සත්ථුසාසනෙ අප්පටිහතඤ්ඤාණප්පභාවෙන; ත්‍රිපිටක පර්යාප්ති ප්‍රභේද ඇති අටුවා සහිත ශාස්තෘ සාසනයෙහි පසුනොබසිනා ප්‍රඥාප්‍රභාව ඇත්තහු විසින්, මහාවෙය්‍යාකරණෙන; මහාව්‍යාකරණඥ වූවහු විසින්, කරණසම්පත්තිජනිත - සුබවිනිශ්චිත - මධුරොදාර - වචනලාවණ්ණ - යුක්තෙන; කරණසම්පත්තියෙන් උපදවන ලද සුවසේ නික්මෙන මිහිරි උදාර සිත්කලු වචනයන්ගෙන් යුක්ත වූවහු විසින්, යුක්තමුත්තවාදිනා; යුතු අයුතු බව හා පවත්නා තැනට සුදුසු වදන් ඇත්තහු විසින්, වාදිවරෙන; වාදීන් අතර උතුම් වූවහු විසින්, මහාකවිනා; මහා කවි වූවහු විසින්, පහින්තපටිසම්භිදා - පරිවාරෙ ජළභිඤ්ඤාදිපහෙද - ගුණපටිමණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ සුප්පතිට්ඨිතබුද්ධිනං ථෙරවංසප්පදිපානං ථෙරානං මහාවිහාරවාසිනං වංසාලඛිකාරභූතෙන; ප්‍රභේදගත ප්‍රතිසම්භිදා ඥාණ පිරිවර කොට ඇති ඡඩ අභිඤ්ඤාදී ගුණයන්ගෙන් අලංකාරවත් වූ උතුරු මිනිස් දහමිහි ප්‍රතිවේධ වශයෙන් මනාව පිහිටි බුද්ධි ඇති ථෙරවාදී ආචාර්ය පරම්පරාවට ප්‍රදීප බඳු වූ මහාවිහාරවාසී අටුවාකාරාදී තෙරුන් වහන්සේලාගේ පරම්පරාවට ආහරණයක් බඳු වූවහු විසින්, විපුලවිසුද්ධබුද්ධිනා; මහත් පිරිසිදු බුද්ධි ඇත්තහු විසින්,

බුද්ධඝෝෂානි ගරුහි ගතිතනාමධෙයොන ථෙරෙන; (අප විසින් නම් කිව නොහැකි ගුරු බැවින්) එතුමන්ගේ ගුරුවරුන් විසින් “බුද්ධඝෝෂ” යැයි කියන ලද නම් ඇති තෙරුන් විසින්, කතා අයං සමන්තපාසාදිකා නාම විනයසංවණ්ණනා; කරන ලද්දා වූ මේ සමන්තපාසාදිකා නම් වූ විනය සංවර්ණනාවයි.

එතුමන් වහන්සේගේ හැකියාව ගැන නූතන ග්‍රන්ථ කතෘවරුන්ගේ අදහස්

❖ අටුවා පොත් වලින් අඩකටත් වඩා සපයා ඇත්තේ බුද්ධඝෝෂ හිමියන් විසින් බව මේ ලේඛනයෙන් (අටුවා රචනාකල ඇදුරුවරුන්ගේ නාමලේඛනයෙන්) පෙනී යයි. එතුමා බෞද්ධ අවිධිකථාචාරීන් අතුරෙන් ශ්‍රේෂ්ඨතමයා යයි අවිවාදයෙන් පිළිගත හැකිය. ඒ හේතුවෙන් ම ඔහුගේ ජීවන චරිතය වටා ගෙනුණු ජනප්‍රවාද රාශියක් ද වේ. එතුමා මෙලොව පහළ වූයේ බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය දීර්ඝ කාලයක් නිර්මලව පවත්වාගෙන යාම සඳහා පාලි අටුවා ලිවීම පිණිසය යන ජනප්‍රවාදයක් අද පවා මෙරට පවතී.⁶²

❖ ත්‍රිපිටකය සඳහා අර්ථකථන සම්පාදනයට යෝග්‍ය තත්වයට පත්වීමට අපරිමිත ශාස්ත්‍රීය මෙහෙවරක් මැනවින් ඉටුකළ යුතුය. එනම්, අර්ථකථාචාර්යවරයකු බවට පත්වීම ඉතා දුෂ්කර කර්තව්‍යයකි. ත්‍රිපිටකයෙහි එක් ග්‍රන්ථයක් සඳහා අටුවා සැපයීම, එකී කෘතිය පිළිබඳ පමණක් ලද පරිචයෙන් නො කළ හැක්කකි. ඒ සඳහා සමස්ත ත්‍රිපිටකයම සාවධානව, විවේක බුද්ධියෙන් අවිනිර්මුක්තව අධ්‍යයනයට ලක් කළ යුතුය. එහි විවිධ

⁶² පැරණි ලක්දිව බෞද්ධ ඉතිහාසය (2013) (ආචාර්ය ඊ.ඩබ්.අදිකාරම්) 3වන පිටුව

ස්ථානයන්හි විද්‍යාමාන වන සියුම් අරුත් සිය නැණින් පිළිවිදිය යුතුය. එමතු නොව ත්‍රිපිටකයට පරිබාහිරව නොයෙක් භාෂාන්තර, සමයාන්තර විශේෂඥතාව ද අවධිකථාකරුවා අත්‍යවශ්‍යයෙන් ස්වීකරණය කොටගත යුතුය. අවධිකථාකරණය එක් අතෙකින් කාව්‍ය නිර්මාණීකරණයට සම වෙයි. කවියා සතුව ශෝඛශ්‍ය ඥානයක් වියයුතු යැයි පෙරදිග මතයයි. ඒ ඥානය අටුවාවාරීන් වහන්සේ කෙරෙහි ද වූ බවට පාලි අවධිකථා සඤ්චයම පැහැදිලි නිදර්ශන සපයයි. පාලි අවධිකථා සම්පාදනය මගින් අටුවාවාරීන් වහන්සේ වෙතින් සිදු වූ කාර්යභාරය හඳුනා ගැනීමට එහිම දක්නට ලැබෙන අසම්භින්නපද, අභින්නකපද යන ප්‍රයෝගයන් (ත්‍රිපිටකයේ එක් තැනක පමණක් යෙදෙන ප්‍රයෝග) පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම ම ප්‍රමාණවත්ය. මන්ද යත් එයින් උන්වහන්සේ කෙරෙහි වූ ත්‍රිපිටකාගත ධර්ම ඥානයෙහි සුවිශාරදත්වය ප්‍රකට වන හෙයිනි. අසම්භින්නපද යන්නෙහි අර්ථය ත්‍රිපිටකයෙහි එකම ස්ථානයක පමණක් දක්නට ලැබෙන වචනය යන්නයි. ඉතා පෘථුල සාහිත්‍යයක් වන පාලි ත්‍රිපිටකයෙහි එකම සූත්‍රය විවිධ තන්හි ද එකම භාෂා ප්‍රයෝග, පද බොහෝ තන්හි ද විස්තෘතව ඇත. මේ අතුරින් එක් ස්ථානයක පමණක් යෙදෙන විශේෂ අදහසක් හෝ යෙදුමක් වෙන් කොට ගැනීම සුදුෂ්කර කාර්යභාරයකි. නිදසුනක් ලෙස..... සංයුක්ත නිකායෙහිම පැහැන සම්මසන සූත්‍රයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ නිවැරදි මෙනෙහි කිරීම පිළිබඳ අනඳ හිමියන් අමතා කරුණු පැහැදිලි කරති. එහි දී බුදුරජුන් අනඳ හිමියන් අමතන්නේ බහු වචනයෙනි. (තෙනහානන්ද සුනාථ). මෙසේ බුදුරජුන් එක් පුද්ගලයකු බහු වචනයෙන් ආමන්ත්‍රණය කළ එකම අවස්ථාව මෙය පමණක් යැයි බුද්ධඝෝෂ පාදයෝ අවධාරණය කරති. (ඉදං තෙපිටකෙ බුද්ධවචනෙ අභින්නකං පදං. අඤ්ඤන්ථ හි එවං

වුත්තං නාම නත්ථී). මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ අර්ථකථාවාර්යවරුන් පාලි ත්‍රිපිටකය පිළිබඳ සුවිශාරදත්වයකින් යුක්තව අවධිකථාකරණය ඉතා වගකීමෙන් හා විවේක බුද්ධියෙන් සිදුකරන ලද්දක් බවයි. ඉහත දැක්වූ අයුරින් සිංහනාද පැවැත්වීමට පුද්ගලයකු විසින් පරිපූර්ණ කළ යුතු ශාස්ත්‍රීය කාර්යභාරය අප්‍රමේය එකක් විය යුතුය.⁶³

❖ අදාළ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයෙහි වූ පරිචය සම්බන්ධයෙන් විමසන විට අර්ථකථාවාර්යවරුන්ගේ කාර්යභාරය අප්‍රමේය වූවක් බව පැහැදිලි වේ. ත්‍රිපිටකයෙහි අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් නිර්භීත ලෙස අත්තනො මතියක් විද්වත් ලෝකය හමුවේ ගෙනහැර පැමිණි ශක්‍යතාව අර්ථකථාවාර්යවරුන් විසින් ස්විකරණය කොට ගන්නා ලද්දේ ද බුද්ධ ධර්මය සම්බන්ධයෙන් වූ සුවිචක්ෂණ ප්‍රතිභාණයෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි.⁶⁴

අටුවා හා එම ඇදුරුවරුන් පිළිබඳ හරිහැටි කරුණු නොදැනීම නිසා බොහෝ වැරදි විවේචන සිදුකිරීම වෙන කවදාටත් වඩා මෙකළ දක්නට ලැබේ. බොහෝ දෙනා එසේ කරන්නේ ඒවා කියැවීම තබා ඒවා දකින්නේවත් නැතිවය. එයින් බොහෝ දෙනා පිරිසිදු ධර්ම මාර්ගයෙන් ඉවත්වීමට හේතු වන බැවින් අපි මෙසේ කරුණු දැක්වීමු. නුවණැත්තන්ට මෙතෙක් ප්‍රමාණවත් වේ යැයි සිතමු. විස්තර දැනගනු කැමැත්තෝ අටුවා - ටීකා - පැරණි වංශකථා හා ඒ ඇසුරින් ලියැවුණු විශ්වාසනීය ග්‍රන්ථ කියවා බලන්නා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

⁶³ පෙරවාදී අර්ථකථන සිද්ධාන්ත (කට්ඨකාවාර්ය ඇරුණ කේ. ගමගේ) 46-48 පිටු
⁶⁴ පෙරවාදී අර්ථකථන සිද්ධාන්ත (කට්ඨකාවාර්ය ඇරුණ කේ. ගමගේ) 290-291 පිටු

04 ටීකා ග්‍රන්ථ හා ටීකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා

ටීකා යනු මොනවාද?

අටුවාවන්ගේ ඇති අප්‍රකට වචන පැහැදිලි කිරීමටත් අටුවාවේ නොදැක්වූ පෙළ පාඨ පැහැදිලි කිරීමටත් ටීකා ග්‍රන්ථ රචනා විය. ටීකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා සිදුකලේ තම පුද්ගලික මත පොත්වල ලිවීම නොව බුද්ධ මතය පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කිරීමයි. පෙලෙනි හා අටුවාවේ ඇතුළත් නොවූ නමුත් ආචාර්ය පරම්පරාවෙන් පැමිණි ධර්මවිනය පිළිබඳ විනිශ්චයන් බුදුරජුන්ගේ අදහස පරිදීම දැක්වීම ටීකාචාර්යන් වහන්සේලාගේ අරමුණයි. මෙම ග්‍රන්ථ රචනා කළේ ද පෙළ - අටුවා පිළිබඳ හසල දැනුමක් ඇති ත්‍රිපිටකධාරී උතුමන් විසිනි. ප්‍රධාන ටීකා ග්‍රන්ථ වලින් බොහොමයක් මෙම ලක්දිවදී ලියැවීම මෙරටට කීර්තියක් ලබාදුන් තවත් කරුණකි. අටුවාවෙන් තොරව පෙළ හරිහැටි තේරුම්ගත නොහැකි වන්නා සේම අටුවාව තේරුම් ගැනීමේදී ද

ටීකාවේ ප්‍රයෝජනය අතිමහත්ය. අඛණ්ඩ ආචාර්ය පරම්පරාවක් දැක්වීමට නොමැති මෙවන් යුගයක, දහම් කරුණු නිවැරදිව තේරුම් ගැනීමේදී ඉතා ශක්තිමත්ව ත්‍රිවිධ ශාසනයම පිහිටි යුග වලදී ලියැවුණු ටීකාදී ග්‍රන්ථවලින් ලැබෙන පිහිට අතිවිශාලය. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

1. විනය පිටකයේ දෙවැනි පාරාජිකාව ගැන දක්වන තැන පෙළෙහි පරිඡ්චිතව වටිනාකම දක්වන්නේ “තථාරූපං නාම පාදං වා පාදාරහං වා අතිරෙකපාදං වා” (එබඳු පරිඡ්චිත අගය නම් පාදයක් හෝ පාදයක අගය ඇති යමක් හෝ පාදයකට වැඩි අගය ඇති යමක් හෝ). යනුවෙනි. මෙතැනදී පෙළෙහි පාදය යනු කුමක්දැයි දක්වා නැත.

විනය අටුවාවේදී පාදය යනු නිලකභාපනයෙන් හතරෙන් කොටසක් බව (එතෙත ලක්ඛණෙන සබ්බජනපදෙසු කභාපණස්ස චතුත්ථො භාගො “පාදො”ති වෙදිතබ්බො. සො ව බො පොරාණස්ස නිලකභාපණස්ස වසෙන) දක්වා ඇතත්. එහි වටිනාකම ගණනය කරන අයුරු දක්වා නැත.

නමුත් විමතිවිනෝදනී ටීකාවේදී එහි වටිනාකම ගණනය කරන අයුරු පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එනම් පිරිසිදු රන් මදටිය පහක බර පාදය ලෙස ගෙන ගණනය කළ යුතු බවයි. (කාළකචරිනිතස්ස නිද්ධන්තසුවණ්ණස්ස පඤ්චමාසග්ගනකෙන හණ්ඨෙන පාදපරිච්ඡේදො කාතබ්බො). මෙම ටීකා පාඨය නොතිබෙන්නට දෙවැනි පරිඡ්ඡේදය අගය විනිශ්චය කිරීම ඉතා අපහසු වනු ඇත.

2. සෑම පැවිදි අපේක්ෂකයෙකුම පාහේ පැවිද්ද ඉල්වීමට භාවිතාකරන “සබ්බද්ධත්වය” ආදී පාඨය පෙළ අටුවාවන්හි දක්වා නැත. මෙය විමතිවිනෝදනී, විනයාලංකාරය නම් වූවා වන්නේ දක්වා ඇති පාඨයකි. මෙහිදී දන යුත්තේ මෙය කිසිසේත්ම එම ටීකා ඇදුරුවරුන්ගේ නිර්මාණයක් නොව ඇදුරුපරම්පරාවෙන් බුද්ධකාලයේ පටන් පවත්වාගෙන ආ ක්‍රමය බවයි, එම ටීකා ඇදුරුවරු ද පැවිදි වීමේදී භාවිතා කළ ක්‍රමය බවයි.

3. සීමා සම්මතය හා සමුහනනය දක්වන උපොසථක්ඛන්ධකයේදී සීමාවක් සමුහනනයට අනුදත් නමුත් එය සිදුකරන අයුරු විස්තර පෙළට ඇතුළත් වී නොමැත.

අටුවාවේ දක්වන්නේ පැරණි සීමාව නොදන්නවුන් විසින් සීමා සමුහනනය නොකළ යුතු බවයි.

නමුත් මඤ්චප්‍රමාණ (ඇඳකපමණ) කොටු ගසා එය සමුහනනය කළ යුතු අයුරු විස්තර ඇතිව දක්වන්නේ විමතිවිනෝදනී ආදී ටීකාවන්හි ය. දැනුත් විනයධරයෝ මෙම විනයකර්ම සිදුකරන්නේ මෙම ටීකාපාඨයන්ට පිංසිදුවන්නටය. ඒවා නොතිබුනා නම් බොහෝ ගැටලු මතුවන බව පැහැදිලිය.

4. සීමාවක් සම්මත කිරීමේදී පබ්බතනිමිත්ත ආදී නිමිතිවර්ග අටක් යොදාගත හැකි බවත් එයින් නිමිති කීර්තනය කොට සීමාවක් සම්මත කරගන්නා ලෙසත් පෙළෙහි දක්වා ඇත.

නමුත් ඒ නිමිති වල ප්‍රමාණ හෝ සම්මතය කරන පිළිවෙල හෝ පෙළෙහි ඇතුළත්ව නැත.

එම නිමිති වල ප්‍රමාණාදිය අටුවාවේ දක්වා ඇත. උදාහරණයක් ලෙස රුක්ඛනිමිත්තේ අවම ප්‍රමාණය උසින් අටගුල් වූයේ වටින් සුවිදේශ්වක ප්‍රමාණය ද ඇත්තේ නම් ප්‍රමාණවත් යැයි දැක්වේ. නමුත් මෙම සුවිදේශ්ව යනු කුමක්දැයි එකළ ප්‍රකට වුවත් මෙකළ එහි අරුත අප්‍රකටය.

එය විස්තර කරන්නේ ටීකාවේය. සුවිදේශ්ව යනු පන්නිඳු බවත් එය අතේ කුඩා ඇඟිල්ලේ පමණ ඇති බවත් පැහැදිලි කර දැක්වේ. සෙසු විනය කරුණු පිළිබඳ තත්වය ද මෙසේය.

5. අභිධර්මයෙහි හා වෙනත් පෙළ පොත් වල දැක්වෙන පරමාර්ථ පදයේ අරුත සියල්ලෙන් සියල්ල පෙළෙහි දක්වා නැත.

අටුවාවේදී එය පැහැදිලි කරන්නේ වුව ද ටීකාවේ දැක්වෙන “පරමො උත්තමො අවිපරිතො අත්ථො පරමත්ථො” යන පාඨයෙන් එය වඩාත් පැහැදිලි වේ.

මෙසේ දැක්විය හැකි කරුණු අනිවිශාල ප්‍රමාණයක් ත්‍රිපිටකය පුරා ඇති නමුත් නුවණැත්තන්ට කරුණු තේරුම් ගැනීමට මේ ප්‍රමාණවත් බැවින් ඒ ගැන දැක්වීම මෙතෙකින් අවසන් කරමු.

ටීකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා යනු කවුද?

මෙම ටීකා රචනා කළේ ද අටුවා සහිතව ත්‍රිපිටකධර වූ උතුමන් බව පෙර අපි දැක්වීමු. එම ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා කීපදෙනෙකුත් පිළිබඳව නිවැරදි අවබෝධය පිණිස කරුණු ස්වල්පයක් මෙසේ දක්වමු.

1. බදරනිත්ථවාසී ධම්මපාල ඇදුරුපාණන් වහන්සේ

මෙතුමන් වහන්සේ ටීකා පමණක් නොව අටුවා කීපයක් ද පරිවර්තනය කළ සේක. උදාන - ඉතිවුත්තක - පෙනවත්ථු - විමානවත්ථු - ථෙරථෙරීගාථා - වරියාපිටක - නෙත්තිප්පකරණ යන ග්‍රන්ථයන්ගේ පාළි අටුවා මෙතුමන් වහන්සේ සම්පාදනය කළ බව දැක්වේ. ඊට අමතරව දීඝ - මජ්ඣිම - සංයුක්ත යන නිකාය තුනේ ටීකාද්විසූද්ධිමග්ග ටීකාව ද මෙතුමන්ගේ රචනය. දකුණු ඉන්දියාවේ කාඤ්චිපුරයේ විසූවේ යැයි සැලකෙන මෙතුමන් වහන්සේ ද දක්ෂ ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකු ලෙස ප්‍රකටය. එබැවින්ම පසු කාලීනව ග්‍රන්ථ රචනා කළ සිංහල මහතෙරවරුද මෙතුමන් වහන්සේව ආචාර්යත්වයෙනි ලා සැලකූ අතර මෙතුමන්ගේ අදහස් ප්‍රාමාණික වශයෙන් සැලකූහ. ඒ බව “තෙනෙව ආචරියධම්මපාලත්ථෙරෙන ථෙරගාථාසංවණ්ණනාය චුත්තං” (එබැවින්ම ආචාර්ය ධර්මපාල තෙරුන් වහන්සේ විසින් ථෙරගාථා සංවර්ණනාවේදී (මෙසේ) කියනා ලදී.) යනාදී ලෙස අංගුත්තරනිකාය ටීකාදියේ දැක්වෙන පාඨ

වලින් පැහැදිලි වේ. එතුමන් පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා නැතත් ඉතා ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකු බවත් එම ග්‍රන්ථ රචනා මහාවිහාරවාසී සංඝරත්නයේ අනුදැනුම මත පරවාදී මත බණ්ඩනය කරමින් ද ථේරවාදී මත බණ්ඩනය කරමින් ද බඳරතීර්ථ විහාරයේදී ලියූ බවත් දැක්වේ.

2. වජිරබුද්ධි ටීකාචාර්යන් වහන්සේ

විනය පිටකයට ලියූ ටීකා ග්‍රන්ථ අතුරින් පැරණිම ටීකාව වජිරබුද්ධි ටීකාවයි. එය රචනා කළ ආචාර්යන් වහන්සේව ද එම නමින්ම හඳුන්වන අතර ටීකාවේ අග මෙතුමන්ගේ නම දක්වා නැත. මෙතුමන් වහන්සේ ද ශ්‍රද්ධා - සීලාදී ගුණයන්ගෙන් සසුන බැබළ වූ අටුවා සහිත මුළු ත්‍රිපිටකයම දරාගත් ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමෙක් බව එම ටීකාව පරිශීලනයේදී පෙනී යයි. මෙම ටීකාවෙන් පසුකාලීනව රචනා කළ ටීකා ග්‍රන්ථයන්හි දී ද යම් කරුණක් සනාථ කිරීම සඳහා මෙම ටීකාවේ සඳහන් කරුණු ප්‍රාමාණිකත්වයෙන් දක්වා ඇති බැවින් මෙය ඉතා සම්භාවිත ග්‍රන්ථයක් බව පැහැදිලි වේ.

තම ජීවිතයටත් වඩා ප්‍රතිපත්තියට ගරු කළ උතුමන් වැඩසිටි යුගයක එබඳු ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන් අතින්ම ලියැවුණු ටීකාදී ග්‍රන්ථ පරිශීලනයෙන් අපට මහත් ආදර්ශ රාශියක් මෙන්ම අවවාද රාශියක් ද ලැබේ. නිවැරදිව දහම හැදෑරිය යුතු අයුරු, ධර්ම - විනය විනිශ්චයන් ලබා දිය යුතු අයුරු මෙම ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා ඇත. වජිරබුද්ධි ටීකාචාර්යන් වහන්සේ

දැක්වූ එවැනි වටිනා අවවාද කීපයක් මෙසේ සටහන් කරනුයේ එකළ වැඩසිටි උතුමන්ගේ පැවති ශ්‍රද්ධාදී ගුණ ප්‍රකට කිරීම සඳහාත් එම උතුමන් වහන්සේලා කිසිසේත් ම තම මතය ඉස්මතු කිරීමට උත්සාහ නොගත් බවත් පිරිසිදු බුද්ධ මතයම ඉස්මතු කිරීමට උත්සාහ ගත් බවත් ප්‍රකට කිරීමටත්ය. එතුමන් වහන්සේ අපට මෙසේ අවවාද කරන සේක.

- I. එවරුපෙසු යානෙසු පොරාණාවර්‍යානං කථාමග්ගං සුට්ඨු ආවර්‍යකුලසෙවනාය සඤ්ජානිත්වා තෙන සංසන්දිත්වා සතො සම්පජානො හුත්වා සොතුනඤ්ච චිත්තං අවිමොහෙත්වා කථෙතබ්බං. එසා අම්භාකං ආයාචනා.

(මෙබඳු තැන්හිදී පුරාණ ආචාර්යන් වහන්සේලාගේ කථා මාර්ගය මනාව අද්‍රුරුකුල සේවනයෙන් දැනගෙන එය හා සසඳා සිතියෙනුත් නුවණින් යුක්ත වී අසන්නන්ගේ සිත මුළාවට පත් නොකොට කිය යුතුය. මේ අපගේ ආයාචනයයි.)
(පළමු කඩින සිකපද වර්ණනාව අවසානයේ)

- II. එත්තාවතා සමධිකසත්තවිසතිසහස්ස - පරිමාණාය සමන්තපාසාදිකසඤ්ඤිකාය විනයට්ඨකථාය සබ්බපදෙසු විනිච්ඡයජාතං සඞ්ඛිපිත්වා ගණ්ඨිට්ඨානවිකාසනා කතා හොති, තථාපි යං එත්ථ ලිඛිතං, තං සුට්ඨු විචාරෙත්වා පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච සල්ලක්ඛෙත්වා යෙ ආවර්‍යා බුද්ධස්ස භගවතො මහානුභාවං, විනයපිටකස්ස ච විචිත්‍රයගම්භීරත්ථතං සල්ලක්ඛෙත්වා පොරාණානං කථාමග්ගං අවිනාසෙත්වා අත්තනො මතිං පහාය කෙවලං

සද්ධම්මට්ඨිනියා, පරානුග්ගහකාමනාය ව විනයපිටකං පකාසෙන්නා ධීනා, තෙසං පාදමූලෙ වන්දිත්වා ඛන්තිසොරච්චාදිගුණසමන්තාගතෙන හුත්වා වත්තසම්පත්තියා තෙසං චිත්තං ආරාධෙත්වා පචෙණියා ආගතං විනිච්ඡයං කථාපෙත්වා උපධාරෙත්වා යං තෙන සංසන්දති, තං ගහෙනඛබ්බං, ඉතරං ඡඩ්චෙනඛබ්බං. ඉතරථා තුණ්හිභූතෙන භවිතඛබ්බං. විනිච්ඡයසඛකරකරෙන පන න භවිතඛබ්බමෙව. කස්මා? සාසනස්ස නාසහෙතුත්තා.

(මෙපමණකින් අධිකයක් සහිත ග්‍රන්ථ විසිහත් දහසක් ප්‍රමාණය ඇති සමන්තපාසාදිකා යන නම ඇති විනය අට්ඨකථාවේ සියලු පදයන්හි විනිශ්චය හකුළුවා ගැටළු තැන් ලිහා දැක්වීම කරන ලද්දේ වෙයි. එසේ වුව ද මෙහි (මෙම චර්ඡබුද්ධි ථිකාවෙහි) යමක් ලියන ලදද, එය මනාව විචාරා පෙළක් අටුවාවක් සලකා බලා, යම් ආචාර්යන් වහන්සේලා භාග්‍යවත් බුදු රජාණන් වහන්සේගේ මහානුභාවයත්, විනය පිටකයේ විවිත්‍ර න්‍යායන් හා ගැඹුරු අර්ථ ඇති බවත් සලකා පෞරාණික කථාමාර්ගය විනාශ නොකොට තමාගේ මතය හැරපියා හුදෙක්ම සද්ධර්මයේ ස්තිරීය පිණිසත් අනුන්ට අනුග්‍රහ කිරීම පිණිසත් විනය පිටකය ප්‍රකාශ කරමින් සිටියාහු වෙත් ද, ඒ ආචාර්යන් වහන්සේලාගේ පාද මූලයන් වන්දනා කොට ඤාන්ති (ඉවසීම) සුරතබව (අන්‍යයන්ගේ වචන පිළිගන්නා බව) ආදී ගුණයන්ගෙන් සමන්විත වී වත්තසම්පත්තියෙන් ඒ උතුමන්ගේ සිත සතුටු කොට ප්‍රචේණියෙන් පැමිණි විනිශ්චය කියවා බලා යම් කරුණක් ඒ (පුරාණ විනිශ්චය) හා සැසඳේ ද එය ගත යුතුය, එසේ (පුරාණ

විනිශ්චය හා) නො සැසඳෙන යමක් වේ ද එය බැහැර කළ යුතුය. එසේත් නැතහොත් නිහඬ විය යුතුය. විනිශ්චයන් සංකර කරන්නෙකු (වැරදි විනිශ්චයන් දෙන්නෙකු) නොවිය යුතුමය. කවර හෙයින්ද යත්, (එසේ වැරදි විනිශ්චයන් ලබා දීම) සසුන නැසීමට හේතු වන බැවිනි.) (ටිකාවේ අග)

මේ උතුමන් සතුව පැවති ශුද්ධාදී උසස් ගුණ ඉහත ප්‍රකාශයන්ගෙන් ප්‍රකට වේ. තවද තමාගේ මතය හුවා දැක්වීම වෙනුවට පිරිසිදු බුද්ධ මතය ඉස්මතු කිරීමට ගත් උත්සාහය ද ප්‍රකට වේ. එබැවින් අපිත් ඒ උතුමන් අනුව යමින් අපට වඩා බුදු රජාණන් වහන්සේටත් ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන්ටත් සමීප වූ ඒ පැරණි උතුමන්ගේ අවවාද අනුව නික්මීමට ඉටා ගනිමු.

3. දිඹුලාගල සාරිපුත්ත සඛිඝරාජ මානිමිපාණන් වහන්සේ

මෙරට වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථකාරක ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා අතර මෙතුමන් වහන්සේගේ නම ද ඉතා ප්‍රසිද්ධය. මහපැරකුම් රජුගේ අනුග්‍රහයෙන් සිදුකළ සාසන ශෝධනයට මූලික වූ දිඹුලාගල කස්සප මානිමිපාණන් වහන්සේ මෙතුමන්ගේ ගුරුවරයාය. මෙතුමන් වහන්සේගේ පාණ්ඩිත්වය විදේශයන්හි ද ප්‍රකට වූ බව බුරුමදේශයේ රචිත විනයාලංකාරටීකාවේ දැක්වෙන පහත පාඨයෙන් ප්‍රකට වේ. එනම් “ආචරියො පන සබ්බපරියත්තිධරො අනෙකගන්ථකාරකො අනෙකෙසං ගන්ථකාරකානං ථෙරානං ආචරියපාචරියභූතො” (මේ සාරිපුත්ත සඛිඝරාජ

ආචාර්යන් වහන්සේ සියලු පර්යන්තිධර උතුමෙකි. නොයෙක් ග්‍රන්ථ රචනා කළ උතුමෙකි. නොයෙක් ග්‍රන්ථකාරක තෙරුන් වහන්සේලාට ආචාර්ය ප්‍රාචාර්ය වූ උතුමෙකි), යනුවෙන් සම්භාවනා කරත්.

මෙතුමන් වහන්සේ විශේෂ ධාරණශක්තියකින් යුතු උතුමෙක් බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එකවර එක ඇසීමකින් ග්‍රන්ථ දහස් ගණනක් (ග්‍රන්ථ දහසක් යනු බණවර 4කි) ධරාගැනීමේ හැකියාව තිබුණු බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. ඒ මෙසේය;

I. “එසේම ඒකග්‍රැතීන් නෛකසහසු ග්‍රන්ථ ධාරණයට සමර්ථ වූ චප්‍රඥාන ඇති ශාරිපුත්‍ර මහා ස්වාමීපාදයන් පටන් සංඝරක්‍ෂිත ය, සුමඬිගල ය, වාගීශ්වර ය, ධර්මකීර්ති ය, නාගසෙන ය, ආනන්ද ය, වෙදෙන ය, බුද්ධප්‍රිය ය, අනවමදර්ශී ය, යනාදී මහාස්ථවිරයෝ නොයෙක් ටිකාර්ථකථා හා තත්ප්‍රවේශෝපාය වූ අනේකප්‍රකාර ධර්ම ප්‍රබන්ධ හා සන්න ගැටපද පිටපත් ආදිය උපදවා බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය බැබැලවූහ.”⁶⁵

II. “යං වන්දෙ වන්දභූතං නිසිතතරමතිං පාණිනිං පාණිනියෙ.....” (චාන්ද්‍ර ව්‍යාකරණය කළ චාන්ද්‍ර ආචාර්යන් බඳු වූ ද පාණිනී වියරණයෙහි පාණිනී සෘෂිවරයා බඳු වූ ද ඉතා තියුණු නුවණක් ඇති (සාරිපුත්ත මාහිමිපාණන් වහන්සේ).....)⁶⁶

⁶⁵ නිකාය සංග්‍රහය (1966) (ඩී.පී.ආර්. සමරනායක) 81 පිටුව

⁶⁶ අභිධර්මාර්ථසංග්‍රහ පුරාණ සන්නය (1960) (චලගෙදර සොමාලොකතිස්ස හිමි) 283 පිටුව

මෙතුමන් වහන්සේගේ කෘති අතර අංගුත්තරනිකාය ටීකාව, සාරත්ථදීපනී විනය ටීකාව හා අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහ පුරාණ සන්නය දැනට විද්‍යමානය. දැනට දක්නට නැති තවත් ග්‍රන්ථ කීපයක් ද මෙතුමන් වහන්සේ විසින් රචිත බව දැක්වේ. මෙතුමන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වූ සඞ්ඝරක්ඛිත ආදී ඇදුරුවරන්ගේ ග්‍රන්ථයන්හි ද මෙතුමන් වහන්සේව ඉතා ඉහළින් වර්ණනා කර ඇත.

4. චෝළිය කස්සප ඇදුරුපාණන් වහන්සේ

මෙතුමන් වහන්සේ දකුණු ඉංදියාවේ චෝළ දේශයේ වැඩසිටි බව දැක්වේ. මෙතුමන් පිළිබඳ තොරතුරු ග්‍රන්ථයන්හි එතරම් සඳහන්ව නැත. නමුත් එම දැක්වෙන තොරතුරු අනුව අටුවා සහිත සියලු ත්‍රිපිටක පරියත්තිධර වූ මනා විවක්‍ෂණ නුවණකින් යුක්ත වූ සීලාදී ප්‍රතිපත්තියෙහි මනාව පිහිටියා වූ මහාප්‍රාඥ උතුමෙකු බව ප්‍රකට වේ. මෙතුමන් රචිත ග්‍රන්ථ අතර විමතිවිනෝදනී විනය ටීකාව හා මෝහවිච්ඡේදනී නම් අභිධර්ම මාතිකා අටුවාව ප්‍රධාන වේ. එතුමන් වහන්සේ අපරටේ සිංහල භික්‍ෂූන් වහන්සේලා සමගත් සමීප සම්බන්ධතා පැවති බව මෙරට ලියැවුණු ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන කරුණු වලින් ප්‍රකට වේ. ඉහතින් දැක්වූ සාරිපුත්ත සංඝරාජ මාහිමියන්ගේ ශිෂ්‍ය වූ විනයවිනිශ්චය ටීකාව ලියූ වාචිස්සර මාහිමියන්ට එම ග්‍රන්ථය ලිවීමට ආරාධනා කළ අය අතර මෙම චෝළිය කස්සප මාහිමියෝ ද වෙති. ඒ බව වාචිස්සර මාහිමියෝ මෙසේ දක්වන සේක.

තථා මහාකස්සපඅවිහයෙන; ථෙරෙන සික්ඛාසු සගාරවෙන;

කුද්ධිමත්තෙහවිදාරකෙන; සීහෙන චොළාවනිපුජිතෙන.

(සොලී රටෙහි පූජිත වූ, සික්ෂාවන්ති මනා ගරුත්වයක් ඇත්තා වූ, මිත්‍යාඥාෂ්ඨී නමැති මන් ඇතුන් විදාරණය කරන - පලා විනාශකර දමන සිංහයෙකු බඳු වූ මහාකස්සප නමැති තෙරුන් විසින් ද එසේම ආරාධිත වූයේ...)

මෙතුමන් වහන්සේ පිළිබඳ තවත් කරුණු රාශියක් මොහවිච්ඡේදනී ග්‍රන්ථයේ සඳහන් වේ. නාගජ්ජුන නම් විහාරයේ වැඩසිටි බව ද එහි දැක්වේ. ඉන් ගාථා කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

නාමෙන යො ධුතධරග්ගසමානනාමො,
චන්දොව පාකටනභොදිතවිතපඤ්ඤො;
සත්ථන්තරෙසු නිපුණො පිටකත්තයෙ ව,
වාදීහයුථවිපිනෙ මීගරාජලීලො.

(ධුතභිගධාරීන්ට අග්‍ර වූ මහාකාශ්‍යප තෙරුන්ගේ නාමයට සමාන නමක් ඇත්තා වූ යම් තෙරනමක්, අහසෙහි සඳ මෙන් සසුනෙහි ප්‍රසිද්ධ වූයේ ද, විවිධ ශාස්ත්‍රයන්හි හා ත්‍රිපිටකයෙහි දක්ෂ වූ සේක් ද, පරවාදීන් නමැති ඇතුන් සිටින කැලයෙහි සිංහරාජයෙකු බඳු වූ ද,)

යො සාගරොව න විලඛිසති සීලවෙල-
මජ්ඣිමනිකාදිගුණසාරවිභුසිතත්තො;
ජොතෙති සාසනමලං නිබ්බලං ජහන්තො,
සක්කවිච්ච ධම්මවිනයං පරිදීපයන්තො.

(සාගරය වෙරළ ඉක්මවා නොයන්නා සේ යම් තෙර කෙනෙක් සීලය ඉක්මවා නොයයි ද, අල්පේච්ඡතාදී ගුණසාරයන්ගෙන් අලංකාරවත් වූ ආත්මභාවයක් ඇත්තේ ද, සාසන මල දුරුකරමින් මනාව ධර්මවිනය දක්වමින් සාසනය බබුළුවන සේක් ද,)

තෙනාහිධම්මපිටකණ්ණවට්ඨපකිණ්ණ-
සාරත්ථරත්නනිකරෙව සමුද්ධරිත්වා;
සම්මාපජානගළලඛිකරණාය මොහ-
විච්ඡේදනී විරචිතා රතනාවලී යා.

(ඒ මහාකාශ්‍යප මාහිමියන් විසින් අභිධර්මපිටකය නමැති සාගරයෙහි විසිරී පැවති රත්න සමූහය ගොඩනගා ශිෂ්‍යප්‍රජාවගේ ගෙල සැරසීම පිණිස රත්නමාලාවක් බඳු වූ මෝහවිච්ඡේදනී නම් වූ යම් ග්‍රන්ථයක් රචනා කරන ලද්දේ...)

ඉහත දැක්වූ කරුණු අනුව මෙතුමන් වහන්සේ වැරදි මත දුරුකිරීමෙහි අති සමර්ථ වූ ඉතා විවක්‍ෂණ උතුමෙකු බව ප්‍රකට වේ. තවද මෙතුමන් වහන්සේ විසින් රචිත විමතිවිනෝදනී ටීකාව අපරටේ ප්‍රතිපත්තිකාමී විනයධර භික්‍ෂූන් අතර ඉතා සම්භාවිත ග්‍රන්ථයකි. එබැවින්ම විනය විනිශ්චයන්හිදී මෙම ටීකාවට ප්‍රමුඛත්වයක් දෙනු ලැබේ. තවද “ඔය ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාගේ ගුරුවරයා කවුදැයි ඇසුවොත් විමතිවිනෝදනී ටීකාචාර්යන් වහන්සේ යැයි කියන්න” යනුවෙන් විනයධර උතුමෝ පවසන බව ද අසන්නට ලැබේ.

5. විනයාලංකාර ඇදුරුපාණන් වහන්සේ

ටීකාචාර්ය සාරිපුත්ත සංඝරාජ මාහිමිපාණන් විසින් රචිත “පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡය” නම් වූ විනයසංග්‍රහ අටුවාවට ලියූ ටීකාව විනයාලංකාර ටීකාවයි. එහි කතුතුමන් වහන්සේගේ සාමණේර නාමය “මුනින්දඝෝස” බවත් උපසම්පදාවේදී “උපාලි” යන නාමය ලබාදුන් බවත් රජු ලබාදුන් ගරු නාමය “තිපෙටකාලඛිකාර” බවත් වාසය කළ ආරණ්‍යයේ නාමයෙන් “තිරියපබ්බතත්ථෙරො” යනුවෙන් ද හැඳින් වූ බවත් බුරුම

සාසනවංශයේ දැක්වේ. එකල එරට වැසි මහාප්‍රාඥ උතුමෙකු වූ මෙතුමන් වහන්සේගේ නාමය ශ්‍රී ලංකා රාමඤ්ඤ මහානිකායේ ආවරියපරම්පරාවෙහි ද දැක්වේ. එබැවින් මෙතුමන් වහන්සේ යෝගාශ්‍රමීය භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ අදුරුපරම්පරාව බැබළවූ පූර්වාචාරීන් වහන්සේ කෙනෙක් බව ද සැලකිය යුතුය. නිවැරදි ධර්ම-විනය විනිශ්චයක් ගතයුතු අයුරු එතුමන් වහන්සේ මෙසේ දක්වන සේක.

මහාකාරුණිකො භගවා මහාකරුණාය
සඤ්චොදිතමානසො අනෙකෙහි නයෙහි ආපන්නිතො
වුට්ඨානං කත්වා සග්ගමොක්ඛසුබ්බෙ පතිට්ඨපෙති, භගවතො
අධිප්පායඤ්ඤානො අට්ඨකථාවරියාපි අනෙකෙහි කාරණෙහි
භගවතො වචනස්ස අත්ථං පකාසෙත්වා විසුද්ධිකාමානං නයං
දෙන්ති, තථා ටීකාවරියාදයොපි. එවං දින්නෙ පන නයෙ
යොනිසො මනසි කාතුං සක්කොන්නා පණ්ඩිතා යථානුසිට්ඨං
පටිපජ්ජන්ති, අසක්කොන්නා අඤ්ඤථා අත්ථං ගහෙත්වා න
යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජන්ති, තෙසං දිට්ඨානුගතිං අනුගච්ඡන්තා
සිස්සාදයොපි තථෙව කරොන්ති, තස්මා භගවතො වචනඤ්ච
පුබ්බෙනාපරං සංසන්දිත්වා අට්ඨකථාටීකාදිවචනඤ්ච සම්මා
තුලයිත්වා තථතො භගවතො අධිප්පායං ඤත්වා යථානුසිට්ඨං
පටිපජ්ජන්තෙහි ගරුකාපන්නිතො වුට්ඨහනත්ථං යොගො
කරණියො.

මහාකාරුණික වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
මහාකරුණාවෙන් පෙළඹ වූ සිත් ඇති සේක් නොයෙක් න්‍යායන්
මගින් ඇවැත් වලින් නැගීසිටීම සිදුකොට සගමොක්ඛප්‍රයෙහි
පිහිටුවන සේක, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අදහස දන්නා වූ
(සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේ ආදී) අටුවාචාරීන් වහන්සේලා

ද නොයෙක් න්‍යායන් මගින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනයේ අර්ථ ප්‍රකාශ කොට විගුද්ධිය කැමැත්තවුන්ට නයක්‍රම ලබා දෙත්. විකාචාරී උතුමන් වහන්සේලා ද එසේමය. මෙසේ න්‍යායන් දුන් කල්හි නුවණින් මෙනෙහි කිරීමට හැක්කා වූ නුවණැත්තෝ අනුශාසනාව පරිදි පිළිපදිත්. (එසේ නුවණින් මෙනෙහි කිරීමට) නොහැකිවන්නාහු අන් අයුරකින් අර්ථය ගෙන අනුශාසනාව පරිදි නොම පිළිපදිත්, ඔවුන්ගේ දිට්ඨානුගතියට අනුව යන්නා වූ ශිෂ්‍ය ආදීහු ද එසේම (වැරදි අයුරින්) කරත්. එබැවින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය ද පූර්වය හා අපරය සසඳා අටුවා-විකාරී වචනය ද මනාව තුලනය කොට තත් පරිදි (නිවැරදිව) භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අදහස දැන අනුශාසනාව පරිදි පිළිපදින්නවුන් විසින් ගරු ඇවතකින් මිදීම පිණිස යෙදීම කටයුතුය.⁶⁷

යම් අදහසක් පිළිගැනීම හෝ ප්‍රතික්ෂේපය කළ යුත්තේ කෙසේ ද යන න්‍යාය විනයාලංකාර විකාචාරීන් වහන්සේ දක්වන අයුරු.

“ඉණපරිභෝගට්ඨානෙ තිට්ඨතිති එත්ථ “නියොයා යං මයා විවරං පරිභුත්තං ආදිනා සචෙ අතිතපරිභෝගපච්චවෙක්ඛණං න කරෙය්‍යා, ඉණපරිභෝගට්ඨානෙ තිට්ඨතිති” වදන්ති, විමංසිතබ්බං.” (ඉණපරිභෝගස්ථානයෙහි සිටිසි යන මෙහි “මාවිසින් ඊයේ යම් සිවුරක් පරිභෝග කළේ ද” යනාදී වශයෙන් අතිතපරිභෝග ප්‍රත්‍යවේක්ෂාව නොකරන්නේ නම් ඉණපරිභෝගස්ථානයෙහි සිටිසි යැයි කියත්, මෙය විමසිය

⁶⁷ විනයාලංකාර විකා

යුතුය.) යන සාරත්ථදීපනී ටීකා පාඨය විචාරණයට ලක් කරමින් වටිනා උපදේශයක් මෙසේ ලබා දෙන සේක.

කිං ඉදං වචනං පාළිවචනං වා අට්ඨකථාවචනං වා ටීකාවචනං වා ගන්ථන්තරවචනං වාති. තත්ථ න තාව පාළිවචනං, න අට්ඨකථාවචනං, න ගන්ථන්තරවචනං, අථ බො ටීකාවචනන්ති. හොතු ටීකාවචනං, සකවචනං වා පරවචනං වා අධිප්පෙතවචනං වා අනධිප්පෙතවචනං වාති. තත්ථ න සකවචනං හොති, අථ බො පරවචනං. තෙනාහ “වදන්ති”ති. න ටීකාවරියෙන අධිප්පෙතවචනං හොති, අථ බො අනධිප්පෙතවචනං. තෙනාහ “තං විමංසිතබ්බ”න්ති. ... තස්මා අට්ඨකථාවචනමෙව පමාණං කාතබ්බං.

- කීමෙක් ද මෙය පෙළෙහි වූ වචනයක් ද, අටුවාවචනයක් ද, ටීකා වචනයක් ද, ග්‍රන්ථාන්තරයෙහි වූ කීමක් දැයි (බලන්න).

එහිලා පළමුව මෙය පාළිවචනයක් නොවේ, අටුවාවචනයක් ද නොවේ, ග්‍රන්ථාන්තරයෙහි වූ වචනයක් ද නොවේ, එතෙකුදු වුවත් ටීකා වචනයකි.

- ටීකා වචනයක් නම් එය එසේ වේවා. එය ස්වකීය වචනයක් ද (ටීකාචාරීන් වහන්සේගේම වචනයක් ද), නැතහොත් වෙනත් අයෙකුගේ කීමක් ද, (ටීකාචාරීන් වහන්සේ විසින්) අදහස් කළ වචනයක් ද, අදහස් නොකළ වචනයක් දැයි (බලන්න)

එහිලා මෙය ටීකාචාරීන් වහන්සේගේ (ස්වකීය) වචනයක් නොවේ, වෙනත් අයෙකුගේ වචනයකි. එබැවින් “වදන්ති” (ඇතැම්හු කියත්) යැයි කී සේක.

- මෙය ටීකාවාරීන් වහන්සේ විසින් අදහස් කරන ලද වචනයක් ද නොවේ, අදහස් නොකළ වචනයකි. එබැවින් “තං විමංසිතබ්බං” (එය විමසිය යුතුය) යැයි වදාළ සේක.
- එබැවින් අටුවා වචනයම ප්‍රාමාණික කළ යුතුය. (එනම් අද දින පරිභෝග කළ සියල්ල අද දිනම එනම් ඊළඟ අරුණට පෙර ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කළ යුතුය).

මෙසේ ග්‍රන්ථයක ආ පමණින් යමක් පිළිගැනීම හෝ ප්‍රතික්ෂේපය නොකොට ඉහත පරිදි එය ග්‍රන්ථ කර්තෘන් වහන්සේට අභිමත අදහසක් ද යනාදී ලෙස විමසා වෙනත් ප්‍රාමාණික ග්‍රන්ථ හා සසඳා බලාම තීරණයකට ආ යුතු බව විනයාලංකාර ඇදුරුපාණන් වහන්සේගේ අවවාදයයි.

“අටුවා ටීකා වල විවිධ අදහස් තිබෙනවා, හරි විනිශ්චය සොයා ගන්න බැහැ” යැයි ඇතැම්හු පවසන්නේ මෙවැනි න්‍යායන් නොදන්නාකම නිසයි. සුදුසු ගුරුවරුන් ඇසුරේ ධර්මය හදාරන්නේ නම් එබඳු ගැටළු විසඳෙනු ඇත. ගත යුත්තේ කුමන විනිශ්චය ද යනාදී විමති පහවනු ඇත.

ටීකා පිළිබඳ ඇති දුර්මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු

1. ප්‍රශ්නය : බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවන්ට විස්තර සැපයීමට ටීකාවාරියන් වහන්සේලා සමත් ද?

පිළිතුර: මෙම ප්‍රශ්නය නගන්නේ ටීකා යනු කුමක්දැයි හරිහැටි තේරුම් නොගැනීම නිසයි. ටීකාවාරීන් වහන්සේලා කිසි විටෙක තම මතය බුද්ධිමතය ලෙස නොදක්වන සේක. ඇදුරු පරම්පරාවෙන් තමන් දැනගත් විනිශ්චය බොහෝ කාලයක් පුරාවට ධර්මවිනය හා සසඳා බලා බොහෝ ශිෂ්‍ය පිරිසකට උගන්වා ඉන්පසු මෙම ටීකාදී ග්‍රන්ථ රචනා කළ බව දත යුතුය. එබැවින් බුදුරජුන්ගේ පටන් අඛණ්ඩ ඇදුරු පරම්පරාවකින් පැමිණි විනිශ්චයන්ම ටීකා වලින් තවත් ප්‍රකට කරනවා හැර පෙළ අටුවාවන්ට වෙනස් අරුතක් ටීකාවන්ගේ දක්වා නැත. යම් කරුණක් පිළිබඳ ටීකාවාරීන් වහන්සේගේ අදහස දක්වන විට ඒ සෑම තැනකදීම “අයං අම්භාකං ඛන්ති, විමංසිත්වා යුත්තතරං ගහෙතඛිබං” (මේ අපගේ අදහසයි, විමසා වඩා යුතු අදහස ගතයුතුයි) යනුවෙන් ඉතා නිහතමානීව ධර්මගරුත්වයෙන් යුතුව දක්වන සේක. එම ග්‍රන්ථ නොකියවා එහි වටිනාකම නොදැන මෙසේ විවේචනය කිරීම තමන්ටත් අනුන්ටත් සාසනයටත් කරන්නා වූ විශාල අනර්ථයක් බව සලකා තමන් නොදන්නා විෂයන් පිළිබඳව නොදන්නා බව කියන්නේ නම් මෙබඳු හානි සිදු නොවන බව සැලකිය යුතුය.

2. ප්‍රශ්නය : ටීකා ලියුවේ රහතන් වහන්සේලාමද?

පිළිතුර: මෙම ප්‍රශ්නය අසන අය අදහස් කරන්නේ “රහත් නොවූ අයගේ විස්තර විවරණ අපට අවශ්‍ය නැත” යන්නයි. මේ ප්‍රකාශ කරන්නේ ද ටීකා ගැන හරි වැටහීමක් නැතිව සිංහල පරිවර්තන ආදියෙන් ධර්මවිනය කියවන අයයි. ටීකා නිපද වූ ඇතැම් ආචාර්යන් වහන්සේලා රහතන් වහන්සේලා

යැයි ද පිළිගැනේ. තවද ඒ උතුමන් වහන්සේලා අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකයේ පාරගත උතුමන් වහන්සේලා යැයි අවිවාදයෙන් පිළිගනී. එම සිංහල පරිවර්තන කිරීමේදී ද අටුවා-ටිකාවන්හි දැක්වූ අරුත් අනුවම පරිවර්තන කර ඇති බව ඔවුහු නොදනිති. ටිකාවාරීන් වහන්සේලා තම මත බුද්ධමතය ලෙස නොදැක්වූ බවත් පිරිසිදු බුද්ධ මතයම ඉස්මතු කිරීමට වෙහෙසුණු බවත් පෙර අපි දැක්වීමු. මෙහිදී අපටද නැගියහැකි තවත් ප්‍රශ්නයක් වන්නේය. එනම් “මෙම සිංහල පරිවර්තන ඔබට ලැබුනේ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ද? නැතිනම් රහතන් වහන්සේලාගෙන් ද?” යන්නයි. අනෙක් අවධාරණය කළ යුතු කරුණ වන්නේ කිසිම ථේරවාදී ටිකාදී ග්‍රන්ථයක සිල සමාධි ප්‍රඥාවන්ට බාධක වන වැරදි කරුණු, උපදෙස් නැති බවයි. ඒ වෙනුවට ඊට උපකාරක කරුණුම පැහැදිලි කෙරේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් ග්‍රන්ථයන්ට දොස් නගමින් නොසිට ඒවා හදාරා බලා තම ජීවිතයට යමක් ගතහැකි නම් එය ගැනීම නුවණැති ක්‍රියාවක් බව සැවොම සලකන්නවා.

3. ප්‍රශ්නය : එකම ග්‍රන්ථයට ටිකා කීපයක් ලියැවෙන්නේත් ඒවා අතර ඇතැම් විට වෙනස් මත පවතින්නේත් ඇයි?

පිළිතුර : මෙසේ එකම කරුණ සම්බන්ධව ටිකා කීපයක් ලියැවුනේ විශේෂයෙන්ම විනය පිටකය සඳහාය. එසේ ටිකා අතර වෙනස් මත ඇතැයි කියන බොහෝ අවස්ථා වලදී එසේ කියන්නේ ටිකාවන්හි නිවැරදි අදහස නොදැනීම නිසයි. යම් විදියකින් එසේ වෙනස් අර්ථ ඇතැයි හැඟෙන තැනක් වෙතොත් ථේරවාදී ප්‍රවේණිය හඳුනන සැදැහැති පිළිවෙත්

සරු ගුරු උතුමන් හා සාකච්ඡා කොට වඩාත් ගරු වූ මතය පිළිගත යුතුය යනු විනය න්‍යායයි. මෙහිදී කියයුතු විශේෂ කරුණක් ඇත. එනම් විනය බුද්ධවිෂය බවත් එබැවින් මෙවැනි කරුණු සම්බන්ධව පෙළ අටුවාහි සඳහන් නොවූ කරුණු ගැන රහතන් වහන්සේලා අතර පවා වෙනස් අදහස් පැවතිය හැකිය යන්නයි. ඒ බව විනය අටුවාදිය කියැවීමෙන් දත හැකිය. බුද්ධකාලයේදී අග්‍රග්‍රාවක උතුමන්ගේ පවා ඇතැම් තැනකදී අදහස් සම වී නැත. වාතුම සූත්‍රය ඊට නිදසුනකි. නමුත් මෙහිදී විශේෂයෙන් දත යුත්තේ නිවන් මාර්ගයට අදාළ මූලික න්‍යායන් සම්බන්ධව ප්‍රතිපදාවට බාධක වෙනස් මත කිසිසේත් නොපවතින බවයි. ටීකා අතර ඇතැයි සලකන මෙබඳු තැන් පිළිබඳවද මේ අයුරින් දතයුතුය. එබඳු වෙනස් මතයක් වෙතොත් එය දක්වා නිවැරදි කිරීම පුරාණ උතුමන්ගේ ලක්ෂණයකි. එය සාසනයේ විරස්තිරීය පිණිසම කළ බව ග්‍රන්ථ පරිශීලනයේදී වැටහේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් ග්‍රන්ථ අතර විරෝධයන් ඇත්තාක් මෙන් බැලූ බැල්මට පෙනුන ද එකවර එසේ විනිශ්චයකට නොයා සුදුසු ගුරුවරුන් ඇසුරින් දහම මනාව හදාරන්නේ නම් ගැටලු සියල්ලම පාහේ විසඳී යනු ඇත. වැරදියට හදාරන්නේ නම් පෙළ ග්‍රන්ථ අතර පවා විරෝධයන් දකිනු ඇත.

4. ප්‍රශ්නය: ටීකා රචනා කළේත් මෙකල භික්ෂූන් වැනි සාමාන්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලාම ද?

පිළිතුර: ඇතැම්හු සිතන්නේ මෙම ටීකා ලියුවේ මෙකල සිටින උපාධිධාරී භික්ෂූන් වැනි උගතුන් විසින් බවයි. එය ඉතා වැරදි අදහසකි. මෙම ටීකා ලියැවුණු යුගය යනු ඉතාමත්

ගරුත්වයෙන් ධර්මය හදාරණ ඒ අයුරින්ම ඒවා පිළිපදින ප්‍රතිපත්තිගරුක භික්ෂූන් වැඩසිටි රහතන් වහන්සේලා යැයි සැලකෙන උතුමන් වැඩසිටි කාලයකි. ඒ ඒ කාල වල වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨතර වූ සැබැවටම අටුවා සහිතව ත්‍රිපිටකධර වූ සීලාදී ප්‍රතිපත්ති අකුරටම පිළිපදින උතුමන් අතින් මෙම ටීකාදී ග්‍රන්ථ රචනා වූ බව ද දතයුතුය. එබැවින් මෙකල සිටින උගතුන් හා ඒ උතුමන් කිසිසේත් සැසඳිය හැකි නොවේ. එතුමන් වහන්සේලා කිසිසේත්ම වැරදි මත සමාජගතවීමට ඉඩ නොතැබූ සේක. කිසිසේත් වැරදි මත හිනාමතා නිවැරදි යැයි නොදැක්වූ සේක. දිවි දෙවැනි කොට ධර්මය රැකගත් සේක. පෙළ අටුවාවන්හි නොදැක්වූ කරුණක් සම්බන්ධ විනිශ්චයකදී එකරුණ සම්බන්ධ පිරිසිදු බුද්ධ මතය ගෙනහැර පෑමට උත්සුක වූ සේක. ප්‍රතිපත්තිගරුක සඟ පරම්පරාව බොහෝ කාලයක් නිරූපදිනව පැවැත්වීමට ආචාර්යත්වයෙන් උපකාර වූ සේක. අදටත් මෙපමණකින් හෝ ප්‍රතිපත්තිගරුක සඟ පරපුරක් සුරැකී තිබෙන්නේත් ත්‍රිපිටක සද්ධර්මය සුරැකී තිබෙන්නේත් එවැනි පුරාණ ඇදුරු පරම්පරාව නිසා බව සලකා ඒ උතුමන් කෙරෙහි ගරුත්වයෙන් දහම හදාරන්නේ නම් ත්‍රිවිධ සාසනයම දැනට වඩා බබළන බව අපගේ අදහසයි.

ටීකා ග්‍රන්ථ හා එම ඇදුරුවරු ගැන මෙතරම් කරුණු දැක්වූයේ ඒවායේ ඇති වටිනාකම ඒත්තු ගැන්වීමටය. පෙළ - අටුවා ග්‍රන්ථ පිළිවෙලට හදාරන්නවුන්ට ටීකාවන්ගේ අගය මැනවින් වැටහෙනු ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් පෙළ - අටුවා - ටීකා අනුව බුදුරජුන්ගේ අදහස නිවැරදිව දැන පිළිපැදීමෙන් නිවන් මාර්ගය හෙළිකර ගනිත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

05 බුදුරජාණන්වහන්සේ දහම් දෙසූ භාෂාව හා ඒ ගැන ඇති මතවාද

භාෂා •

“භාසන්නි අත්ථං එතායාති භාසා.⁶⁸ (මෙය කරණකොට ගෙන අර්ථය එනම් කියයුතු වූ දෙය ප්‍රකාශ කරන්නේනුයි භාෂා නම් වේ.)” යනු භාෂා පදයේ නිරුක්තියයි. එබැවින් යම් කෙනෙක් යමක් උපකාර කරගෙන “ගසක් ඇත, මල සුවඳයි” ආදී වූ පැවසිය යුතු අර්ථ පවසත් ද එය භාෂාවක් නම් වේ.

පාළි භාෂාව .

“සම්මා සම්බුද්ධොපි තෙපිටකං බුද්ධවචනං තන්නිං ආරොපෙන්නො මාගධභාසාය එව ආරොපෙසි.⁶⁹ (සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ද ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය තන්නියට නගන සේක් මාගධ භාෂාවෙන් ම නැංවූ සේක) “සකාය නිරුත්තියාති එත්ථ සකානිරුත්ති නාම සම්මාසම්බුද්ධෙන චුත්තප්පකාරො මාගධිකො වොභාරො.”⁷⁰ (‘සකාය නිරුත්තියා’ යන මෙහි ‘සකානිරුත්ති-ස්වකීය නිරුක්තිය’ යනු සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ආකාර ඇති මාගධික ව්‍යවහාරයයි.)”

ඉහත දැක්වූ ඉපැරණි සාසනික ප්‍රකාශ අනුව දැන් පාළි භාෂාව ලෙස භාවිත වන පදයම පෙර “අරියභාසා, තන්නිභාසා, මාගධභාසා, මාගධිකවොහාර, ධම්මනිරුත්ති, සකානිරුත්ති, සභාවනිරුත්ති” යනාදී වචන වලින් කියැවෙන බව දත යුතුය. එබැවින් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් ධර්මය දෙසූ භාෂාව වර්තමානයේ පාළි භාෂාව ලෙස හඳුන්වත්.

⁶⁸ මහාසද්දනිති

⁶⁹ විභඩ්ග අටුවා

⁷⁰ විනය අටුවා

එය “පකට්ඨානං ආලීනි පාළි, උත්තමානං වචනානං අනුක්කමොති අත්ථො. අප් වා අත්තත්ථපරත්ථාදිහෙදං අත්ථං පාලෙති රක්ඛතිති පාළි.” ⁷¹ යනාදී සාසනික නිරුක්ති අනුව ප්‍රකාශ්ට (ඉතා උසස්) වචනයන්ගේ පෙළ නුසි පාළි නම්, උතුම් වචනයන්ගේ අනුක්‍රමය යන අර්ථයි. නැතහොත් ආත්මාර්ථ-පරාර්ථ ආදී භේද ඇති අර්ථය පාලනය කරයි රක්ඛිතයි පාළි නම් යැයි පරියත්ති ශ්‍රී සද්ධර්මය පාළි නම් වේ යැයි අර්ථ ගත යුතුය. උපචාර වශයෙන් ඒ පරියත්ති සද්ධර්මය දෙසු භාෂාව ද පාළි නම් වේ. එබැවින් පාළි ව සා භාසා වාති පාළි භාසා (පාළි වූයේත් ඕ ය භාෂාව වූයේත් ඕ යැයි පාළිභාෂා නම්) යැයි නිරුක්තිය ගත හැකිය.

පාළි භාෂාව හැදෑරීමේ ඇති වැදගත් කම

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රී සද්ධර්මය දේශනා කළ භාෂාව පාළි භාෂාව බැවින් එම දහමේ නිවැරදිම අරුත දතහැකි වන්නේ පාළි භාෂාව දැනගැනීමෙනි. එය වෙනත් භාෂාවකින් දැක්වීමට යාමේදී බොහෝ සෙයින් අරුත් හානි විය හැකිය. මෑතකදී ද සිංහලයට පරිවර්තන සිදු වූවත් ඒවායේ බොහෝ දෝෂ දක්නට ලැබේ. එම පරිවර්තන හරිහැටි අධීක්ෂණයකට ලක්වන බවක් ද නොපෙනේ. මෑතදී සිදුකෙරුණු දහම් ග්‍රන්ථ පරිවර්තන පිළිබඳව ධර්මධර උතුමෝ අසතුටු වන්නේ එහෙයිනි. දැනගැනීම පිණිස එවන් වැරදි කීපයක් මෙසේ සටහන් කරමු.

සිංහල පරිවර්තන වල අපට හමුවූ වැරදි කීපයක්

⁷¹ විනයාලඬිකාරට්ඨකා

1 “කතමො ව, භික්ඛවෙ, පුග්ගලො සද්ධානුසාරී? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො පුග්ගලො යෙ තෙ සන්තා විමොක්ඛා අතික්කම්ම රූපෙ ආරුප්පා තෙ න කායෙන ච්ඡිත්තවා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛිණා භොන්ති..... (කිට්ඨි රි සූත්‍රය - ඡට්ඨසංගායනා සංස්කරණය)

මේ කිට්ඨි රි සූත්‍රයේ සද්ධානුසාරී යන පදය විස්තර කළ අයුරුයි. එහි තේරුම “මහණෙනි, සද්ධානුසාරී පුද්ගලයා යනු කවරෙක් ද? මහණෙනි මේ සාසනයෙහි ඇතැමෙක් රූපසමාපත්තීන් ඉක්මවා ආරුප්ප (අරුප) වූ යම් ශාන්ත විමෝක්ඛයන් ඇත්ද, ඒවා නාමකයින් ස්ඵර්ශ කොට නොවෙසෙයි. එසේම ඔහු විසින් ප්‍රඥාවෙන් චතුරාර්ය සත්‍ය දැක ඇතැම් ආශ්‍රව ඝෂය කරන ලද්දාහු ද වෙති....” යන්නයි. ඉහත කළ අකුරින් දැක්වූ පාඨය වෙනුවට සිංහල පරිවර්තනයේ ඇත්තේ “ඔහු විසින් ප්‍රඥායෙනුදු සිවුසස් දැක ආශ්‍රව ඝෂය කරන ලද්දාහු නොවෙති” යනුවෙනි.

මෙසේ වීමට හේතුව ඇතැම් සිංහල අකුරෙන් ලියැවුණු පාළි පොත් වල මෙම පාළි පාඨය වැරදීමකින් “පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා අපරික්ඛිණා භොන්ති” යැයි වැටී තිබීමයි. නමුත් තායි හා බුරුම පොත් වල එය නිවැරදිව දක්වා ඇත. මේ ලක්දිව බොහෝ කාලයක් (සීතාවක, මහනුවර යුග වලදී) අවියන් ලේඛකයන් අතින් මෙම පොත් ලියැවීම ඊට හේතුවයි. එය හයවැනි සංගායනාවේදී නිවැරදි කර ඇති අයුරු දැකගත හැකිය. මෙම වැරදි පාඨය අනුව අරුත් කියුව හොත් ශ්‍රද්ධානුසාරී උතුමෙක් යනු ආශ්‍රව ඝෂය නොකළ, තාමත් මාර්ගඥාන නොලැබූ කෙනෙකැයි අර්ථය ලැබේ. මාර්ගඥානයේදී ආශ්‍රව ඝෂය වන බව දක්වා ඇති බැවිනි. නමුත් ශ්‍රද්ධානුසාරී උතුමෙක් යනු ඇතැම් ආශ්‍රව ඝෂය කළ සෝතාපත්ත මාර්ග අවස්ථාවේදී ශ්‍රද්ධා ඉඤ්ජිය

බලවත් වූ මාර්ගස්ථ ආර්යන් වහන්සේ කෙනෙක් බව ඉතා පැහැදිලිව “අනිච්චතො මනසිකරොතො සද්ධිත්ථියං අධිමත්තං හොති, සද්ධිත්ථියස්ස අධිමත්තත්තා සොතාපත්තිමග්ගං පටිලහති; තෙන වුච්චති – “සද්ධානුසාරී”.... යෙ හි කෙච්ඡි සද්ධිත්ථියස්ස වසෙන සොතාපත්තිමග්ගං පටිලහන්ති, සබ්බෙ තෙ සද්ධානුසාරිනො..” (අනිත්‍ය වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නහුට ශුද්ධා ඉඤ්ජය අධික වෙයි, ශුද්ධා ඉඤ්ජය අධික වීමෙන් සෝතාපත්ති මාර්ගය ලබයි. එබැවින් ශුද්ධානුසාරී යැයි කියනු ලැබේ. යම් කිසිවෙක් ශුද්ධා ඉඤ්ජයගේ වශයෙන් සෝතාපත්ති මාර්ගය ලබයි ද ඒ සියලු දෙනා ශුද්ධානුසාරීහුය) යි පටිසම්භිදාමග්ගයේදී වදාරා ඇත. එකරුණ “යො භික්ඛු සද්ධං ධුරං කත්වා සොතාපත්තිමග්ගං නිබ්බත්තෙති, සො මග්ගක්ඛණෙ සද්ධානුසාරී නාම හොති” (යම් භික්ෂුවක් ශුද්ධාව ධුරය කොට සෝතාපත්ති මාර්ගය උපදවාද, උන් වහන්සේ මාර්ගක්ෂණයෙහි ශුද්ධානුසාරී නම් වෙයි) යනාදී ලෙස සංයුක්ත නිකාය අටුවාදියෙහි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එබැවින් නුවණැත්තෝ කරුණු විමසා ඉහත පාඨය නිවැරදි කර ගනිත්වා. එම සූත්‍රයේම ධම්මානුසාරී පදය සම්බන්ධව ද මෙම වරදම සිදු වී ඇත.

2. තත්ථ අම්බලට්ඨිකායං විහරතීති අම්බලට්ඨිකානි එවංනාමකෙ පාසාදෙ පටිවෙකං බ්‍රූහයන්තො විහරති. කණ්ටකො නාම ජාතකාලතො පට්ඨාය නිබ්ණොව හොති, එවමෙවං අයම්පි ආයස්මා සත්තවස්සිකසාමණෙරකාලෙයෙව පටිවෙකං බ්‍රූහයමානො තත්ථ විහාසී.⁷²

ඉහත දක්වා ඇත්තේ කුඩා රාහුල සාමණේරයින් වහන්සේ තනිව ප්‍රාසාදයක වැඩසිටි ආකාරයයි. එම පාඨයේ

⁷² මජ්ඣිමනිකාය පාළි අටුවා 3 කොටස 85 පිටුව

පරිවර්තනය විය යුත්තේ මෙසේය. “අම්බලට්ඨිකායං විහරති යනු.... අම්බලට්ඨික යන නමින් යුතු ප්‍රාසාදයෙහි පව්වේකය වඩමින් වාසය කරන සේක. (ගසක) කටුව හටගත් දින පටන් තියුණුම වෙයි. මෙසේම මෙතුමන් වහන්සේ ද සත් වයස් සාමණේර කාලයේදීම පව්වේකය වඩමින් එහි වාසය කළ සේක.” යනුවෙනි.

නමුත් එම කලු අකුරින් දක්වා ඇති කොටස සිංහල පරිවර්තනයේ දක්වා ඇත්තේ “කණ්ටක නැමැත්තා උපන් කල පටන් තික්‍ෂණය” යන කිසිම ගැලපීමක් නැති පාඨයකි. මෙම සිදුවීමට කණ්ඨක නැමැත්තෙකුගේ කිසිම සම්බන්ධයක් නැත. “කණ්ටක” යන පාළි පාඨයේ ප්‍රධාන හා මෙම ස්ථානයට ගැලපෙන අරුත වන “කටුව” යන්න පසෙක දමා කිසිම සම්බන්ධයක් නැති “කණ්ටක නැමැත්තා” යන අරුතක් ගැනීමෙන් විහිළු අරුතක් ලැබී ඇත. මීට අදාළ ටීකාවේ “තිබ්ණොව හොති, න තස්ස තිබ්ණභාවො කෙනවි කාතබ්බො සභාවසිද්ධත්තා” (තිබ්ණොව හොති යනු ඒ කටුවේ තියුණු බව ස්වභාවයෙන් සිදුවූ බැවින් කිසිවකු විසින් සිදුකළ යුතු නොවේ.) යනාදී ලෙස පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එය බැලූවා නම් මෙවැනි වැරදි සිදු නොවනු ඇත.

3. රුක්ඛො ජීවන්තොයෙව අන්තොසාරො භූමියං පතිට්ඨිතො, අන්තමසො උබ්බෙධතො අවිධිභූලො, පරිණාහතො සුවිදණ්ඩකප්පමාණොපි නිමිත්තුපගො.....⁷³

මෙහිදී කියැවෙන්නේ සීමාවක් සම්මත කිරීමේදී නිමිති වශයෙන් ගතහැකි ගසක අවම විශාලත්වයයි. එහි පරිවර්තනය

⁷³ කඨ්ඨාචන්ද්‍රිකා මාතිකට්ඨකපාඨ 5 පිටුව

“ගස ජීවත් වන්නේම, ඇතුළත හරය ඇත්තේ, බිම පිහිටියේ, අවම තරමින් උසින් අංගුල අටක් වූයේ, වට ප්‍රමාණයෙන් පන්තිදක මිටක් (මෙය සුලැඟිල්ලේ පමණට සමය) පමණ වූයේ ද නිමිත්තට සුදුසු වේ.” යනුවෙන් විය යුතුය.

නමුත් මෙහි සිංහල පරිවර්තනයක මෙම කලු අකුරින් දැක්වූ පාඨය “වටින් ඉඳිකටුවක් පමණ වූයේ ද” යනුවෙන් පරිවර්තනය කර ඇත. එම පාඨයේ අරුත ප්‍රායෝගිකව ද නොගැලපේ, ඉඳිකටුවක වටප්‍රමාණ ඇති අංගුල අටක් උස ඇති ඇතුළත අරටුව හටගන්නා වර්ගයේ පැළ විද්‍යමාන නොවන බැවිනි. ටිකාවන්හි දැක්වූ අරුත හා ද නොගැලපේ. “සුවිදණ්ඩ” යන පාළි පාඨයට “ඉඳිකටුව” යන පරිවර්තනය කිසිසේත් නොගැලපේ. ඉඳිකටුවට පාළියෙන් කියනුයේ “සුවි” යනුවෙනි. මීට අදාළ ටිකාපාඨය වන්නේ “සුවිදණ්ඩකප්පමාණොති සිහළදීපෙ ලෙඛනිදණ්ඩප්පමාණොති වදන්ති, සො ච කනිට්ඨභිගුලිපරිමාණොති දට්ඨබ්බං” (සුවිදණ්ඩප්පමාණො යනු හෙළදිව පන්තිද් දණ්ඩක පමණ යැයි කියත්. එය ද කුඩා ඇඟිල්ලේ පමණ යැයි දත යුතුයි) යනුවෙනි. “කඛ්ඛාවිතරණි පිටපොත” නමැති පැරණි ග්‍රන්ථයේද මෙම පාඨය “සුවිදණ්ඩප්පමාණොපි - හෙළදිවැති පන්තිද්දඩක් සා ද වූ” යැයි පැහැදිලිව දක්වා ඇත. මෙවැනි පැහැදිලි කිරීම් තිබියදී එම ටිකා සන්න ග්‍රන්ථ භාවිතා නොකර පරිවර්තනය කිරීම නිසා මෙවැනි වැරදි පරිවර්තන සිදුවේ. එබැවින් ධර්මග්‍රන්ථ පරිශීලනය කළ යුතු පිළිවෙල දැන එම දහම් පාඨ වල නිවැරදි අරුත් ගැනීමට සැලොම උත්සුක වෙත්වා.

4. සවෙ හි ඡල්ලිමිපි අනපනෙත්වා සකලෙනෙව
නාළිකෙරඵලෙන සද්ධිං පානකං පටිග්ගතිනං හොති,
නාළිකෙරං අපනෙත්වා තං විකාලෙපි කප්පති.⁷⁴

මෙය භේසජ්ජක්ඛන්ධකයෙහි දැක්වෙන කාලිකමිශ්‍රවීම පිළිබඳ පාඨයක් විස්තර කිරීම සඳහා විනය අටුවාවේ පැමිණි පාඨයකි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ යාවකාලික දෙයක් සමග වෙනත් කාලිකයක් මිශ්‍ර වීමේදී මිශ්‍ර රසයක් ඇති වුවොත් එම මිශ්‍රණය අඩුකාලයක් ඇති කාලිකයට පැමිණෙන බවයි. එබැවින් ඉහත පාඨයේ පරිවර්තනය “ඉඳින් පොත්ත ද ඉවත් නොකර සම්පූර්ණ පොල් ගෙඩියක් සමග (අඹ යුෂ ආදී) පානකයක් පිළිගන්නා ලද්දේ වේ ද, එම පොල් ගෙඩිය ඉවත්කර එම පානකය විකාලයෙහි ද කැප වේ.” ලෙස විය යුතුය.

නමුත් මෙහි සිංහල පරිවර්තනයක මෙම පාඨය “ලෙලි හැරදමා මුළුමනින්ම පොල්ඵලය සමග පැන් පිළිගන්නා වේද, ඒ පැන් පොල් ඵලය බැහැර කොට විකාලයෙහි ද කැප වේ.” ලෙස දක්වා ඇත. මෙහි අරුත නිවැරදි අරුතට බොහෝ සෙයින් වෙනස්ය. බොහෝ දෙනෙක් මෙම පාඨය නිසා “හවසට පොල් චතුර කැපය” යන වැරදි නිගමනයකට ද පැමිණ ඇත. ඊට හේතුව වන්නේ මෙම පාඨයේ කථ අකුරින් දක්වා ඇති වචන වැරදි ලෙස පරිවර්තනය කර තිබීමයි. “ඡල්ලිමිපි අනපනෙත්වා” යන තැන “ලෙලි හැරදමා” යයි පරිවර්තනය වැරදිය. එය “ලෙලි ඉවත් නොකර” යන අර්ථය ලබා දෙයි. මීලඟට “පානකං” යන පදය “පැන්” යැයි පරිවර්තනය වැරදිය. පැන් යැයි ගත්විට පොල්චතුර යන අරුත ද ලැබේ. පොල් චතුර හවසට අකැපය. ඒ බව ටීකාදී ග්‍රන්ථයන්හි පැහැදිලිව සකාරණව දක්වා ඇත. “උදකං, පානියං”

⁷⁴ විනයට්ඨකථා 819 පිටුව

යන වචන සඳහා “පැන්” යන පරිවර්තනය ගැලපේ. නමුත් “පානකං” යනුවෙන් මෙහිදී අදහස් කර ඇත්තේ “අඹයුෂ ආදී” පානකයකි. මේ බව සාරත්ථදීපනී ටීකාවේ “පානකං පටිග්ගහිතං හොතිති අම්බපානාදිපානකං පටිග්ගහිතං හොති, තං විකාලෙපි කප්පති අසම්භින්නරසන්නා.” (පානකං පටිග්ගහිතං හොති යනු අඹයුෂ ආදී පානකයක් පිළිගන්නා ලද්දේ වෙයි. එම පානකය පොල් ගෙඩියේ රසය (යුෂ) හා මිශ්‍ර නොවූ බැවින් විකාලයෙහි ද කැපය.) යැයි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එබැවින් මෙවැනි විනය කරුණු විනිශ්චයේදී ටීකාදී ප්‍රාමාණික ග්‍රන්ථ ද භාවිතා කොට ම විනිශ්චයන්ට පැමිණෙන්නේ නම් මෙවැනි වැරදි සිදු නොවනු ඇත.

5. ධුතභිගතෙව්වරිකස්ස පන චතුත්ථං වත්තමානං අංසකාසාවමෙව වට්ටති. තඤ්ච ඛො විත්ථාරතො විදන්ථී, දීඝතො තිහත්ථමෙව වට්ටති.⁷⁵

මේ දක්වා ඇත්තේ විසුද්ධිමග්ගයේ ධුතංගනිද්දේසයේ නිව්වරිකාංගය දක්වන තැන ධුතංගනිව්වරික භික්ෂුවට ගැලපෙන අංසකඩයේ ප්‍රමාණයයි. එම පාඨය “ධුතංගතෙව්වරික භික්ෂුවට ගැලපෙන්නේ රියන් තුනක් දිග එක් වියතක් පළල අංසකඩයක් පමණි” යැයි පරිවර්තනය විය යුතුය. නමුත් සිංහල පරිවර්තන ග්‍රන්ථයක එම කළු අකුරින් දැක්වූ පාඨය “එක් රියන් පුළුල්” යැයි දක්වා ඇත. එය වැරදීමකි. “විත්ථාරතො විදන්ථී” යන පාඨය “පළලින් වියතක් වූ” යනාර්ථය ලබා දේ. පැරකුම්බා සන්නයේ මෙම පාඨය “තඤ්ච ඛො, හෙ ද; විත්ථාරතො, පළලින්; විදන්ථී, වියතෙක් ම”⁷⁶ යැයි දක්වා ඇත. මෙවැනි තැන් වලදී කියවන්නා

⁷⁵ විසුද්ධිමග්ග ධුතභිග නිද්දේස 49 පිටුව (ජේවාචිකාරණ මුද්‍රණ)
⁷⁶ මහාසන්න සහිත විසුද්ධිමාර්ගය 161 පිටුව (බෙන්තර ශ්‍රද්ධානිෂා හිමි සංස්කරණ)

නොමග යා හැකි බැවින් මූලාශ්‍ර පාළිග්‍රන්ථත්, පැරණි ටීකා හා සන්න ආදියත් කියැවීමට හුරුවීම නිවැරදි අර්ථ දැනගැනීමට මහෝපකාරී වේ.

6. එදිසා ව භික්ඛු යාගුං පිටිත්වා විපස්සනං ආරහිත්වා බුද්ධසාසනෙ අරහත්තප්පත්තා නාම ගණනපථං විතිවත්තා. සිහළදීපෙයෙව තෙසු තෙසු ගාමෙසු ආසනසාලායං වා න තං ආසනමත්ථී, යත්ථ යාගුං පිටිත්වා අරහත්තප්පත්තා භික්ඛු නත්ථී.⁷⁷

මේ දක්වා ඇත්තේ දීඝනිකාය සාමඤ්ඤඵල සූත්‍ර අටුවාවේ පාඨයකි. “සතිසම්පජ්ඤ්ඤකථා” යන මාතෘකාව යටතේ පුරාණයේ ලක්දිව වැඩසිටි ප්‍රතිපත්තිගරුක භික්ෂූන් වහන්සේලා පිණ්ඩපාතයේ වැඩම කළ අයුරු මෙහි දැක්වේ. මෙම පාඨයේ සිංහල පරිවර්තනය “මෙබඳු (සිහිනුවණින් කමටහන් මනසිකාරයෙන් පිඩුසිගා වඩින) භික්ෂූන් වහන්සේලා කැඳ වළඳා විදර්ශනාව අරඹා බුදු සසුනෙහිදී අර්හත්වයට පැමිණි උතුමන් වහන්සේලා ගණන්පථය ඉක්මවා සිටියාහුය. සිංහල දීපයෙහිම පමණක් ඒ ඒ ග්‍රාමයන්හි ආසනශාලාවෙහි යම් අසුනකදී කැඳ වළඳා අරහත්වයට පත් භික්ෂූන් වහන්සේලා නැතැයි දැක්වීමට එබඳු අසුනක් නැත. (සෑම අසුනකම එසේ අවම වශයෙන් එක් භික්ෂුවක් හෝ අර්හත්වය ලබා ඇත.)” ලෙස විය යුතුය.

නමුත් සිංහල පරිවර්තනයක මෙය “මෙබඳු භික්ෂූහු කැඳ බී විදර්ශනා අරඹා බුදු සසුනෙහි රහත් බවට පත් වූවෝ ගණනපථය ඉක්මවා ගියෝය. සිංහල දීපයෙහි ද ඒ ඒ ගම්වල අසුන් හලෙහි ඒ ආසනය නැත. කැඳ බී රහත් බවට පත් භික්ෂූහුද නැත.” යැයි

⁷⁷ දීඝනිකාය අටුවා 131 පිටුව (හේවාචිකාරණ මුද්‍රණ)

අර්ථය උඩු යටිකුරු කරමින් සම්පූර්ණ වැරදි පරිවර්තනයක් දී තිබේ. මෙය සිදු වී තිබෙන්නේ එකට සම්බන්ධ වාක්‍යකණ්ඩ දෙකක් වාක්‍ය දෙකක් වශයෙන් සලකා පරිවර්තනය කිරීම නිසයි. පූර්ව අපර සම්බන්ධයක් වැකියේ අරුතත් හරිහැටි නොසලකා මෙම පරිවර්තනය සිදුකර ඇත. එබැවින් මෙවැනි තැන් කියවන්නෝ ද හොඳ විමසීමකින් යුතුව පූර්ව අපරයන් ගලපමින් අරුත් ගැනීමට දක්‍ෂ විය යුතුය.

කරුණු මෙසේ හෙයින් නිවැරදිව දහම් අර්ථ දැනගනු කැමැති නම් පාළිභාෂාවම ප්‍රගුණ කළ යුතුය. පාළි භාෂාව දැනගැනීමේ වටිනාකම පිළිබඳව මෑත කාලයේ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන් කීපදෙනෙකුන්ගේ අදහස් පාඨකයින්ගේ දැනගැනීම පිණිස මෙසේ දක්වමු.

අතිපූජනීය රේරුකානේ වන්දවිමල මානිමිපාණන් වහන්සේ

i මාගධභාෂාවෙන් ඇති ත්‍රිපිටක පොත් හා අටුවා පොත් අන්බසකට පෙරළූ කල්හි එහි රසය බොහෝ දුරට හීන වේ. දැනට සිංහලට පෙරලා ඇති ත්‍රිපිටක පොත් කියවීමට ප්‍රිය නැත්තේ ඒවායේ රසය හීන නිසාය. නියම රසය ඇතිවන ලෙස ත්‍රිපිටක පොත් අන් බසකට පෙරළිය නොහැකිය. විමතිවිනෝදනිට්කාවය, සාරත්ථදීපනිට්කාවය, වජිරබුද්ධිට්කාවය කියා සමන්තපාසාදිකාවේ දුර්බෝධ තැන් විස්තර කරන ටිකාග්‍රන්ථ තුනක් ඇත්තේය. සිංහල තෙරවරුන් විසින් ඒ පොත් සිංහලයෙන් නොකර පාළිභාෂාවෙන්ම සපයා

ඇත්තේ විනය වර්ණනාවට යෝග්‍ය භාෂාව පාලිභාෂාව වන නිසාය.⁷⁸

ii සාමණේර සරණගමනය එක්තරා විනයකර්මයකි. එයින් සිදුවන්නේ සාමණේරභාවයට පැමිණීමය. පාලිභාෂාවෙන්ම මිස අන් බසකින් සිකපද කීමෙන් සාමණේරභාවය නොපිහිටන්නේය.⁷⁹

අතිපූජනීය නාළයෙන් අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ

i ප්‍රශ්නය. ස්වාමීන් වහන්සේ දැන් ඔය බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන (සිංහල) විශුද්ධි මාර්ගයත්, පරණ ඒවත් අතර වෙනස්කම් තියෙනවද? දැන් තියෙන එක විශ්වාසෙන් අපිට කියවන්න පුළුවන්ද?

පිළිතුර. මම නං ඒක කියවලා නෑ. මං අලුත් ඒවා කියවන්න කැමතිත් නෑ. බොහෝ වශයෙන් අර්ථ වෙනස්කම් තියෙනවා. සමහරවිට නිවැරදි තැන් ඇති. බොහෝ සෙයින් අර්ථ වෙනස්කම් ඇති කරනවා, අද කාලේ අලුත් අලුත් වචන දාන්න ගිහිල්ලා. කෙටි කරනකොට අර්ථය පැහැදිලි කරන්න බැරි වෙනවා. ඒ නිසා මං අලුත් පොත් වැඩිය කියවන්නෙ නෑ.

පාලි පොත් තමයි වැඩියෙන් කියවන්නෙ. තවතවත් පාලි දැනුමත් වැඩිවෙනවා. ඒකේ අර්ථය නිවැරදිව තේරුම් ගන්නව

⁷⁸ උපසම්පදා සීලය 22 පිටුව (ප්‍රස්තාවනා)

⁷⁹ ශාසනාවතරණය 46 පිටුව

නම් නිවැරදියි. තේරෙන්නැති වචනයක් තිබුනොත් ඒක හොයනවා. නිසිණ්ඩුවේ තියෙනවා, තවත් තැන්වල තියෙනවා.

ඒ නිසා අලුත් පොත් සම්පාදනය එව්වර සාර්ථක බව මං නං හිතන්නෑ. අනික දැන් ඔය අට්ටකතා ආදිය සිංහලටම නගනවා. කිසිම රසයක් නෑ. ඒක තියෙන්න ඕනි එහෙමනං අර ජයන්ති පොත්වල වාගේ (එක්පිටක) පාලිය, (එක්පිටක) සිංහල. එහෙම තියෙනව නම් යම්කිසි නිවැරදි තේරුමක් හදාගන්න පුළුවන්. එක පිටක පාලි. අනිත් පිටුවෙ සිංහල. ඒකෙ තියෙනවා සුදුසුකමක්. තනිකර සිංහලෙන් ලිව්වහම ඒක එව්වර සෝහමානත් නෑ. රස අතුරුදන් වෙනවා. පාලි දැනුම අත්හරිනවා, ඇයි සිංහල පොත් තියෙනවනෙ. බුද්ධ ධර්මය ඉතින් නිවැරදිව තියෙන්න ඕනෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ම අර විනය පිටකයේ දේශනා කරලා තියෙන්නේ යමේළු, තේකුල කියන සහෝදර බ්‍රාහ්මණ පැවිද්දො දෙන්නෙක් ත්‍රිපිටකධාරී වෙලා අවසර ඉල්ලුවා බුද්ධ ධර්මය සංස්කෘත භාෂාවෙන් පරිවර්තනය කරලා ලියලා තියන්න ද කියලා. පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ දොස් කිව්වා.

“මෝස පුරුෂය , එහෙම හිතන්න එපා” කිව්වා. බුද්ධ ධර්මය “සකාය නිරුත්තියා ධූපෙතබ්බං” කිව්වා. ස්වකීය භාෂාවෙන් ම තියෙන්න ඕනි. ස්වකීය භාෂාව කියන්නේ පාලි භාෂාවට. බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි “සකාය නිරුත්ති” කිව්වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේම භාෂාවෙන් තියෙන්න ඕනි. නැත්නම් පසු කාලෙකට හුඟාක් ඔය ව්‍යාකරණ ආකූල වෙනවා⁸⁰

⁸⁰ 2010-6-12 දින නාළයන සෙනසුනේ පැවති ධර්මසාකච්ඡාවක් ඇසුරින්

ii ඒ නිසා සම්බුද්ධ ශාසනයෙහි අද පමණක් නෙමෙයි. අතීත, අනාගත, වර්තමාන තුන්කාලයෙම බුද්ධ ධර්මයෙහි නියම ආවේනික භාෂාව පාලි භාෂාවයි, මූලභාෂාව. සිංහලත් නෙමෙයි. ඒකට වෙනම අකුරු විශේෂයක් ඇත්තේ නෑ. ඒ ඒ භාෂාවලින් පාලි භාෂාව හසුරුවනවා. ඒ නිසා මේ චීන භාෂාව හෝ ජපන් භාෂාව හෝ පසුකාලෙක ඇතිවෙච්ච දේවල් විනා සර්වඥයන් වහන්සේගේ බුද්ධ ධර්මය නොවෙයි. බුද්ධ ධර්මය නම් සැබෑ පාලි භාෂාවයි. ඒ කියන්නේ සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ භාෂාව පාලි භාෂාවයි.⁸¹

iii බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තම තමන්ගේ භාෂා වලින් අධ්‍යයනය කරන්නට පුළුවනි. ඒ කියන්නේ තේරුම් ගැනීමේ පහසුව පිණිස. හැමෝටම පාලි භාෂාව නොතේරෙන නිසා තමන්ගේ භාෂාවෙන් ඒ අර්ථ හදාරන්න පුළුවන්. නමුත් මේ පාලි භාෂාවෙන් තියෙන පිරිත් දේශනා සර්වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් දේශිත දේශනා. ඒවා සමහර විට ලොව පහළ වී වදාළ අසංඛ්‍යය, අප්‍රමාණය සර්වඥයන් වහන්සේලාගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් නිකුත් වූ ශුද්ධ වූ බුද්ධ වචන. අපේ බුදු රජාණන් වහන්සේගෙන් පසුවත් කෝටි ප්‍රකෝටි අසංඛ්‍ය ගණන් නික්ලේශී රහතන් වහන්සේලා භාවිතා කළ වචන. ඒවා සිද්ධි බවට පත්වෙලා තියෙනවා. ඒ ශබ්ද වල තියෙනවා පුදුම විදියේ ආකර්ශන ශක්තියක්. ඒ නිසා පාලි භාෂාවෙන් තියෙන පිරිත් දේශනා, සූත්‍ර දේශනා ආදිය සජ්ඣායනා කිරීම පාලි භාෂාවෙන්ම කළ යුතුයි. තේරුම් ගැනීම සඳහා තමන්ගේ භාෂාවෙන් භාවිතාවට ගැනීම වරදක් නෑ.⁸²

⁸¹මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ ගුවන්විදුලි දේශනයක් ඇසුරින්

⁸² මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ ගුවන්විදුලි දේශනයක් ඇසුරින්

iv “මේ පාලි වචනයෙන් තියෙන සූත්‍ර පාඨ, ගාථා දේශනා ඇහෙනකොට, කියනකොට අර්ථය නොදන්නා අයට ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත සිත් පහළ වෙයිද? ” යනුවෙන් මාහෝ සුමේධ මාහිමියන් විසින් නාඋයනේ මාහිමියන් වෙත ලියා එවූ ප්‍රශ්නයකට ලබාදුන් පිළිතුර

බුද්ධ ධර්මය කියන එක පාලි භාෂාවෙන් තිබුණට අර්ථය නොදැන හිටියත්, කරුණු ක්‍රම හතරකින් ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා. ක්‍රම 04 කියන්නේ සමහර කෙනෙක් මේකෙ අර්ථ දන්නේ නෑ. මේක ඇහෙනකොට “අනේ.... සාධු සාධු මෙක නම් හරි වටිනා සෞම්‍ය සද්දයක්නේ. මේක හරි වටිනා දෙයක්නේ.” කියලා හිත පැහැදෙනවා. ඔහුට ධර්මය අරමුණු කරගෙන ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා. බොහෝ සෙයින් තිරිසන් සතුන්ට වෙලා තියෙන්නේ එහෙමයි. සමහර කෙනෙකුට අර්ථයත් වැටහෙනවා. එතකොට ඔහුට අර්ථය අරමුණු කරගෙන ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා ඔහුගෙ සිත. සමහර කෙනෙකුට ව්‍යාකරණත් වැටහෙනවා මේ පාඨයෙ. ඔහුට නිරුක්ති වශයෙනුත් ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත ය වෙනවා. සමහර කෙනෙකුට තුනම වැටහෙනවා. අර්ථය, ධර්මය, නිරුක්තියයි තුනම වැටහෙනවා. කොටසක් ඒ තුන් ආකාරයෙන් ම ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා. ඉතින් ඒකට නිදසුන් කරුණු මම කියා පෑවා. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ (මාහෝ සුමේධ මාහිමිපාණන් වහන්සේ) බොහෝම සතුටු වෙලා මට ස්තූති කළා. ඉතින් ඒකට සාධක වශයෙනුත් මං කිහිපයක් ලියලා යැව්වා. ඉතින් ඒ අනුව මං සලකාගන්නවා අද කාලෙ වුණත් ඕනම අර්ථය නොදන්නා කෙනෙකු පාලි භාෂාවට ඇහුම්කන් දීමෙන්, කියවීමෙන්, ප්‍රසාදයෙන් යුතුව සවන් දෙනවනම්,

හිතනවානම් ඔහුගේ සිත ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා ඒකේ ආනිශංස අනිවාර්යෙන්ම ලැබෙනවා.⁸³

ඉහත කරුණු සියල්ල සලකා බැලූ විට පාළි භාෂාව හැදෑරීමේ ඇති වටිනාකම පැහැදිලි වනු ඇත. එබැවින් මෙරට වැසියන්ට ලැබුණු වටිනාම උරුමයක් වන බුදුදහම නිවැරදිව භාවිතා කිරීමට අතිශය උපකාරී වන පාළි භාෂාව හැදෑරීමට විශේෂයෙන්ම හික්කුන් වහන්සේලාත් සියලු සිංහල ජනතාවත් උත්සුක වන්නේ නම් දැනට වඩා දහමින් ප්‍රයෝජන ලැබිය හැකි වනු ඇත.

පාළි භාෂාව පිළිබඳ ඇති මතවාද .

ඉපැරණි ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන “බුදු රජාණන් වහන්සේ දහම් දෙසුවේ පාළි භාෂාවෙනි” යනාදී මෙම අදහස් පිළිගැනීමට අකමැති වූ ද බෞද්ධයින්ගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ උපායෙන් පිරිහෙලනු කැමති වූ ද ඇතැම් බටහිර උගත්තු “බුදු රජාණන් වහන්සේ මගධරට වැසියෙකු නොව කෝසල වැසියෙකි. එබැවින් එතුමන් ධර්මය දෙසූ භාෂාව කෝසල රටේ භාෂාව විය යුතුය.” යනාදී විවිධ මත පලකරති. ඒ පිළිබඳ අපගේ අදහස මෙසේ දක්වමු.

තිස්සදත්ත මහරහතන් වහන්සේ ආදී ශ්‍රාවක උතුමන් වහන්සේලා පවා ප්‍රකෘතියෙන් ම (ප්‍රතිසම්නිදාවන් භාවිතා නොකොට) භාෂා 18 ක් පමණ භාවිතා කරමින් දහම් දෙසූ බව ග්‍රන්ථාගත කරුණු වලින් කියැවේ.⁸⁴ තවද සතුන්ගේ භාෂා පවා ඇතැමුන් දැන සිටි බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එසේ නම් මුලු මහත් විශ්වයටම පහළ වූ අද්විතීය ප්‍රඥාවන්ත උතුමන් වහන්සේ වන

⁸³ මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ ගුවන්විදුලි දේශනයක් ඇසුරින්

⁸⁴ විභංගඅට්ඨක 272 පිටුව (ජේවානිකාරණ මුද්‍රණ)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන සිටියේ තම මවු බස පමණක් දැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නා. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන සිටියේ තම මවු බස වූ කෝසල භාෂාව පමණකැ”යි දැක්වීමට මෙන් බුද්ධවිෂය පිළිබඳ නොදැන ඇතැමුන් පලකරන අමූලික වූද හුදු මතිමාත්‍ර පමණක් වූද සාසනික මතයන්ට පටහැනි වූද මත වලින් කවර ප්‍රයෝජනයක් ද? චතුපටිසම්භිදා ඡඩ් අභිඤ්ඤාදී ගුණ වලින් පෝෂිත ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් වහන්සේලා විසින් මහත් ඉහලින් පිළිගන්නා ලද ග්‍රන්ථ වල “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගධ බසින් දහම් දෙසූ සේක” යන කරුණ සනාථ කිරීමට ඕනෑ තරම් සාක්ෂි තිබියදී මෙවැනි අමූලික වූ මතිමාත්‍ර වලින් ප්‍රයෝජනයක් නොවේමය. තවද දතයුත්තක් ඇත. එනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගධ බසින් දහම් දෙසන විට අසා සිටින සියලු දෙනාටම තමතමාගේ භාෂාවෙන් වැටහේ.

ඒ බව “එකො එව හගවතො ධම්මදෙසනාසොසො, එකස්මිං බණෙ පවත්තමානො නානාභාසානං සත්තානං අත්තනො අත්තනො භාසාවසෙන අපුබ්බං අවර්මං ගහණුපගො හොති. අවින්තෙයො හි බුද්ධානං බුද්ධානුභාවොති සබ්බසත්තානං සකසකභාසානුරූපතො සොතපථං ආගච්ඡතිති වෙදිතබ්බං.”⁸⁵

(එකක් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනා හඬ, එක වේලාවක පවත්නේ නොයෙක් භාෂා දන්නා සත්වයන්ට තම තමන්ගේ භාෂා වශයෙන් ගතහැකි - ඇසියහැකි වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ බුද්ධානුභාවය අවින්තනීය වේනුයි සියලු සත්වයන්ට තමතමන්ගේ භාෂාවන්ට අනුරූපව ශ්‍රෝතපථයට පැමිණේ යැයි දතයුතුය.) යැයි උදාන හා ඉතිවුත්තක අටුවාවන්හි

⁸⁵ උදාන අටුවා, ඉතිවුත්තක අටුවා

දැක්වේ. එබැවින් පාළු භාෂාව යනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම් දෙසීමට භාවිතා කළ මගධ දේශයේ බස බව මෙසේ සකාරණව තහවුරු කර දක්වමු.

පාළු වියරණය .

පාළු භාෂාවට මුළින්ම වියරණයක් නිපදවූයේ සිවු පිළිසිඹියා ඡඩ් අභිඤ්ඤා ලාභී වූ “එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං සඞ්ඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහජන්තානං යදිදං මහාකච්චානො”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අග්‍රස්ථානයේ තැබූවා වූ මහා ශ්‍රාවක මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසිනි. මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ ගිහි කලදී ත්‍රිවේදයේ පාරප්‍රාප්තව වණ්ඩපජ්ජෝත රජුගේ පුරෝහිත තනතුර දැරීය. එබැවින් ගිහි කාලයේදීම සංස්කෘත වියරණාදී විෂයන් ඉහළින්ම ප්‍රගුණ කල බව ප්‍රකටය. මෙම මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින්ම නෙත්තිප්පකරණ, මහානිරුත්ති, කච්චායනය යනාදී ග්‍රන්ථ නිපදවූ බව පුරාණ ග්‍රන්ථයන්හි ප්‍රකටව දක්වා ඇත. ඒ මෙසේය ;

1. **ථෙරො.....අත්තනො** **පුබ්බපත්ථනාවසෙන**
කච්චායනප්පකරණං **මහානිරුත්තිප්පකරණං**
නෙත්තිප්පකරණන්ති **පකරණත්තයං** **සඞ්ඝමජ්ඣෙ**
බ්‍යාකාසි⁸⁶.

(කච්චායන මහතෙරුන් වහන්සේ..... තමාගේ පූර්ව ප්‍රාර්ථනා වශයෙන් කච්චායන ප්‍රකරණය, මහානිරුත්ති

⁸⁶ අපදාන අටුවා 2 කොටස 417 පිටුව

ප්‍රකරණය, නෙත්ති ප්‍රකරණය යන ප්‍රකරණ තුන සඟමැද වදාළ සේක)

2. නෙත්ති-නිරුක්ති-පෙටකොපදෙස-කව්වයනප්පකරණ-කාරකෙන ආයස්මතා මහාකව්වයනත්ථෙරෙන වා ...⁸⁷

(නෙත්ති, නිරුක්ති, පෙටකොපදෙස, කව්වයනප්‍රකරණ කර්තෘ වූ මහාකව්වයන මහතෙරුන් විසින් හෝ කියන ලද්දක් ද...)

3. කව්වයනඤ්චාවරියං නමිත්වා.....⁸⁸

(කව්වයන ආචාර්යන් වහන්සේට ද නමස්කාර කොට....)

4. තත්ථ කව්වයනඤ්චාති භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විභජන්තානං සාවකානං එතදග්ගෙ යපිතං මහාසාවකං නිරුක්තිලක්ඛණාවරියභූතං මහාකව්වයන-ථෙරඤ්ච, නමිත්වා නමස්සිත්වා⁸⁹

(එහි කව්වයනඤ්ච යනු සංක්ෂිප්තව වදාළ කරුණක් විස්තර වශයෙන් අර්ථ බෙදා දක්වන ශ්‍රාවකයින් අතර අග්‍ර යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අග්‍රස්ථානයේ තබන ලද මහාශ්‍රාවක වූ නිරුක්තිලක්ෂණාවාරිය වූ මහාකව්වයන තෙරුන්ට ද නමිත්වා නමස්කාර කොට)

5. i කව්වයනඤ්ච මුනිවණ්ණිතබුද්ධිමස්ස.....

⁸⁷ විනයාලංකාර ටිකා

⁸⁸ රූපසිද්ධි

⁸⁹ රූපසිද්ධි ටිකා

ii කන්නා නාම “එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං සඞ්ඛින්නෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහජන්තානං යදිදං මහාකච්චානො”ති භගවතා එතදග්ගෙ යපිතො ආයස්මා මහාකච්චානො.

iii ඉධ පන ඛිණාසවත්තා විගතඤ්ඤයාචරණත්තා ධීමතා මහාකච්චායනත්ථෙරෙන.....

iv තිලොකතිලකො හද්දන්තමහාකච්චායනො කම්මති දුතියායමිත්තාහ.....⁹⁰

(i බුදුරජුන් විසින් වර්ණනා කරන ලද බුද්ධිමත් වූ කච්චායන මහතෙරුන්ව ද)

ii මෙම කච්චායන වියරණයේ කර්තෘ නම් “මහණෙනි සංක්ඡිප්තව වදාළ කරුණක් විස්තර වශයෙන් අර්ථ බෙදා දක්වන මාගේ ශ්‍රාවකයින් අතර මේ කච්චායන මහාස්ථවිර තෙමේ අග්‍ර වේ” යැයි අග්‍රස්ථානයේ තැබූ ආයුෂ්මත් මහාකච්චායන මහාස්ථවිරයින් වහන්සේයි.....

iii මෙහිදී ක්‍ෂිණාශ්‍රව බැව්නුත් පහකළ ඤ්ඤයාචරණ ඇති බැව්නුත් මහාප්‍රාඥ මහකසයින් මහතෙරුන් විසින්.....

iv තිලොවට තිලකයක් වූ හදන්ත මහකසයින් මහරහතන් වහන්සේ “කම්මති දුතියායං” යැයි වදාළ සේක.)

6. i යපිතං එතදග්ගමිති එසො අග්ගොති තාදිනා, නත්වා තඤ්ච මහාථෙරං.....

⁹⁰ මුඛමන්තදීපනි කච්චායන ටීකා.

ii තං ඤාත්වා මහාකච්චායනො භගවන්තං යාවින්වා
 නිමවන්තං ගන්ත්වා මනෝසිලාතලෙ දක්ඛිණදිසාභාගං සීසං
 කත්වා පුරත්ථිමදිසානිමුඛො හුත්වා “අත්ථො
 අක්ඛරසඤ්ඤාතො” ත්‍යාදිකං කච්චායනප්පකරණං විරචි...⁹¹

(i මෙතෙමේ අග්‍ර යැයි තාදී බුදුරජුන් විසින් අග්‍රස්ථානයේ
 තැබූ ඒ මහතෙරුන් වහන්සේට ද නමස්කාර කොට

ii එය දැන මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේ යැද නිමාලයට ගොස් මනෝසිලා තලයෙහි දකුණු
 දෙසට නිස තබා නැගෙනහිර දිශානිමුඛ වී “අත්ථො
 අක්ඛරසඤ්ඤාතො” යනාදී වූ කච්චායන ප්‍රකරණය රචනා
 කළ සේක.)

7. ආචරියං; නිරුක්තිලක්ෂණාවාර්ය වූ, කච්චායනඤ්ච;
 (ආගමාධිගම සම්පන්න) මහා කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් ද, ...⁹²

8. ආචරියං; නිරුක්තිලක්ෂණාවාර්ය වූ, කච්චායනඤ්ච;
 කාත්‍යායන මහා ස්ථවිරපාදයා ද,⁹³

ඉහත ප්‍රකාශ අනුව කච්චායනවීරණය මහාශ්‍රාවක
 කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම කෘතියක් බව පැරණි
 ග්‍රන්ථකාරක උතුමෝ දැක්වූ අයුරු ප්‍රකට වේ. මෙහිදී කච්චායන
 මහරහතන් වහන්සේ රචනා කළේ සූත්‍ර පමණක් බවත් වෘත්ති හා
 උදාහරණ පිළිවෙලින් සම්පන්නයි, බ්‍රහ්මපුත්ත යන
 මහතෙරවරුන් විසින් කළ බවත් දැක්වේ. මෙම වීරණය කළේ

⁹¹ කච්චායනවණ්ණනා

⁹² රූපසිද්ධි සන්න

⁹³ සන්දෙහවිසාකනි රූපසිද්ධි සන්න

වෙනත් ඇදුරුවරයෙකු යැයි පැවසූ කිසිදු පැරණි ග්‍රන්ථයක්ද නැත. තවද දැනට වඩා අතිශයින්ම සීලාදී ප්‍රතිපත්ති ගරුකරන යුගයකදී ලියැවුණු ඉහත ග්‍රන්ථ වල අසත්‍ය කරුණු හිතාමතා ඇතුලත් කිරීමක් ද කිසිසේත් නොවිය හැකිය. අසත්‍ය කරුණු ඇතුලත් විණි නම් මෙම ග්‍රන්ථ මෙසේ සම්භාවනාවට ද පාත්‍ර නොවනු ඇත. ඒ වෙනුවට එම කරුණු පෙන්වා නිග්‍රහ කරනු ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් කච්චායන වියරණය කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම කෘතියක්ය යන කීම පිළිගැනීමට සාධාරණ හේතු ඇති බව සැලකිය යුතුය.

නමුත් ඉහත දැක්වූ සාම්ප්‍රදායික මතය පිළිගැනීමට අකමැති ඇතැම්හු මෙම ග්‍රන්ථය පසුකාලීන බව දැක්වීමට පහත කරුණු දක්වති.

- A. කච්චායන සූත්‍ර හා කාතන්ත්‍ර සූත්‍ර අතර සමතාවක් පැවතීම නිසා මෙම කච්චායනය කාතන්ත්‍ර වියරණය අනුගමනය කරමින් එයට පසු කලෙක නිපදවූවක් විය යුතුය.
- B. “පරසමඤ්ඤා පයොගෙ” යන සූත්‍රයෙන් සුදුසු තැන්හිදී සංස්කෘත සංඥා යොදාගැනීමට දොර විවරකර තිබීම මහරහත් උතුමෙකුට නොගැලපෙන බව.
- C. කච්චායනයේදී විභක්ති නාම වශයෙන් දැක්වූ “පඨමා, දුතියා” ආදී නාම අටුවා කරණයේදී නොගෙන “පච්චත්තවචන, උපයොගවචන” යනාදී වෙනත් විභක්තිනාම ක්‍රමයක් යොදාගැනීම.
- D. කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ ම තවත් වියරණ කෘතියක් යැයි බොහෝ දෙනා අවිවාදයෙන් පිළිගන්නා මහානිරුක්තිියේ දැක්වූ ඇතැම් වචන කච්චායනයේදී දක්වා

නොතිබීම නිසා ප්‍රතිසම්භිදා ලාභී උතුමෙකු අතින් මෙවැන්නක් විය නොහැකි බව.

- E. කවිවායන ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථය කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේම නම් “එහි ඇතැම් වචනයන්ගේ පද සිද්ධි දක්වා නැත. ඇතැම් සූත්‍රයන්ගෙන් කරන වැලැක්ම ඇතැම් පද සාධනයේදී නොයෙදේ ” යනාදී ලෙස තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල මාහිමි ආදී පැරණි ග්‍රන්ථ කතුවරු නොදක්වනු ඇත. යනුයි
- F. “ අනුපද්ධියානං චූත්තයොගතො, යදනුප්පන්නා නිපාතනා සිප්ඤ්ඤානි ” ආදී සූත්‍ර කවිවායනයේ යෙදීම ශාස්ත්‍රීය නොවන බවත් එය මහරහතන් වහන්සේ කෙනෙකුන්ට නොගැලපෙන බව.

ඉහත කරුණු එකිනෙකක් අපි මෙසේ විචාරයට ලක් කරමු.

- A. ප්‍රශ්නය : “කවිවායන සූත්‍ර හා කාතන්ත්‍ර සූත්‍ර අතර සමතාවක් පැවතීම නිසා මෙම කවිවායනය කාතන්ත්‍ර වියරණය අනුගමනය කරමින් එයට පසු කලෙක නිපදවූවක් විය යුතුයි නේද?

අපේ පිළිතුර : කාතන්ත්‍ර වියරණයේ සූත්‍ර සමග පමණක් නොව, ක්‍රි.පූ 4 වන සියවසේ දී පමණ රචිත යැයි සැලකෙන ඉතා ප්‍රසිද්ධ සකු වියරණ ග්‍රන්ථයක් වන පාණිනී වියරණයෙහි ඇතැම් සූත්‍ර සමග ද කවිවායනයේ ඇතැම් සූත්‍ර වල සමතාවක් පවතී. එයින්ද කවිවායනය පාණිනිය ඇසුරු කලේයැයි නොකිය යුතුය. එසේ නම් මෙම සූත්‍ර සමතාවය කෙසේ සිදුවීදැයි විමසා බලමු.

බුද්ධකාලය වනවිටත් බ්‍රාහ්මණයින් සතුව ප්‍රකට විශරණයක් තිබූ බවත් ව්‍යාකරණඥයින් යැයි හැඳින්වූ විශරණ දන්නා පිරිසක් සිටි බවත් සූත්‍ර දේශනා බොහෝ ගණනක් සඳහන් වේ. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේය;

- I. අම්බට්ඨො නාම මාණවො..... වෙය්‍යාකරණො.... ⁹⁴
(අම්බට්ඨ මානවක තෙමේ විශරණ දන්නෙකි.)
- II. භවඤ්ඤි සොණදණ්ඩො වෙය්‍යාකරණො..... ⁹⁵
(භවත් සොණදණ්ඩ තෙමේ විශරණ දන්නෙකි.)
- III. භවඤ්ඤි කුට්ඨන්තො වෙය්‍යාකරණො..... ⁹⁶
(භවත් කුට්ඨන්ත තෙමේ විශරණ දන්නෙකි.)
- IV. බ්‍රහ්මායුබ්‍රාහ්මණො වෙය්‍යාකරණො..... ⁹⁷
(බ්‍රහ්මායු බ්‍රාහ්මණ තෙමේ විශරණ දන්නෙකි.)

එබැවින් බුද්ධකාලය වනවිටත් පැවති මෙම විශරණයන්හි බලපෑම අනිවාර්යයෙන්ම පාණිනී, කාතන්ත්‍ර විශරණයන්ටද බලපාන්නේය. එම පැරණි විශරණ ඊති මත පිහිටා මෙම ග්‍රන්ථ සිදුකළ බැවිනි. කරුණු මෙසේ හෙයින් පාණිනී, කාතන්ත්‍ර යන ග්‍රන්ථ සමග කච්චායනයේ පවතින මෙම සාමාන්‍ය බුද්ධ කාලයට පෙර පැවති සතු විශරණ ඊති සමගද තිබිය යුතුය. එනිසා කාතන්ත්‍ර සූත්‍ර හා කච්චායන සූත්‍ර සමූහ පමණින්ම කච්චායනය කාතන්ත්‍රය පූර්වාදර්ශ කොට නිපදවිය යැයි හෝ කච්චායනය

⁹⁴ දී.නි. අම්බට්ඨ සූ.

⁹⁵ දී.නි. සොණදණ්ඩ සූ.

⁹⁶ දී.නි. කුට්ඨන්ත සූ.

⁹⁷ ම.නි. බ්‍රහ්මායු සූ.

කාතන්ත්‍රයට පසුව නිපදවිය යැයි හෝ නිගමනයකට නොයා යුතුය. එසේ කරන්නේ නම් එය නුවණින් විමසීමේ ලක්ෂණයක් නොවේ. මෙම කරුණු මත පිහිටා අපට මෙබඳු නිගමනයකට පැමිණිය හැකිය. එනම් කවිවායන වියරණය නිපදවීමේදී බුද්ධකාලයටත් පෙරාතුව පැවති ඇතැම් වියරණ රීති හා ව්‍යවහාරයන් බුද්ධ දේශනාවට ගැලපෙන අයුරින් හා ව්‍යවහාරයට පහසු අයුරින්, ඒ වනවිටත් පැවති ව්‍යවහාරයන් (ජනපදනිරුක්ති) හා ගැලපෙන අයුරින් යොදාගත් බව නිගමනය කළ හැකිය.

B. ප්‍රශ්නය : කවිවායනය එම මහරහතන් වහන්සේගේ කෘතියක් නම් “පරසමඤ්ඤා පයොගෙ” යන සූත්‍රයෙන් සුදුසු තැන්හිදී සංස්කෘත සංඥා යොදාගැනීමට දොර විවරකර තිබීම මහරහත් උතුමෙකුට ගැලපේ ද?

අපේ පිළිතුර : වෙනත් භාෂාවක යෙදෙන වචන බුද්ධ දේශනාව පැහැදිලි කිරීමේදී ද සුදුසු පරිදි වෙනස් කොට යොදාගැනීම මහරහත් උතුමෙකුට නොගැලපේ යැයි කිසිසේත් නොකිය හැකිය. එසේ නොගැලපේ යැයි කියන්නේ නම් ඒ රහත් විෂය පිළිබඳ නොදැනීම නිසා කියන්නකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද එකල බ්‍රාහ්මණ ආගමේ භාවිත වූ “ධ්‍යාන, කසිණ, අට්ඨසමාපත්ති, අභිඤ්ඤා” යනාදී වචන එලෙසම දේශනා කළ අයුරු ද සලකා බැලිය යුතුය. මීට අමතරව මහාභාරත, මනුස්මෘති, උත්තරජ්ඣාන ආදී වෙනත් ආගමික ග්‍රන්ථයන්හි ඇති ශ්ලෝක හා ධම්මපද ගාථාදිය අතර සමතා පැවතීම ද සැලකිය යුතුය. එකල පොදුවේ භාවිත වූ සුභාෂිත බැවින් මෙම සමතාවය වූ බවත් එම ග්‍රන්ථ පූර්වාදර්ශ කොටගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් නොදෙසූ බවත් සැලකිය යුතුය. මෙසේ එකල ව්‍යවහාරයේ පැවති උපමා,

සුභාෂිතාදිය ධර්මකරුණු පැහැදිලි කිරීමේදී යොදාගැනීම බුදුරජාණන්ගේ සර්වඥතාවයට මදිපුංචිකමක්ද නොවේ. තවද අරණවිහඞ්ග සූත්‍රාදී දේශනාවන්ගෙන් ‘ජනපදනිරුත්තිං නාහිනිවෙසෙය්‍ය සමඤ්ඤං නාතිධාවෙය්‍ය’ (මෙම ව්‍යවහාරයම සත්‍ය යැයි දැඩිව ගෙන ව්‍යවහාර නොකරන්නේය, ලෝකප්‍රඥප්තිය- පොදු ව්‍යවහාරය නොයික්ම වන්නේය) යනුවෙන් දෙසූ බැවින් එකල භාවිතයේ පැවති වියරණයට සම්බන්ධ වචන පාළි වියරණයේදී යොදාගැනීම කවිවායන මහතෙරුන්ගේ අර්භත්වයට මදිපුංචිකමක් නොවේ. මෙසේ එකල සකු වියරණයේ භාවිත වූ වචන එසේම හෝ මදක් වෙනස් කර හෝ යොදාගැනීමේ හේතු කීපයක් මෙසේ දැක්විය හැකිය.

- I. පාළි හා සකු යන භාෂා දෙකෙහි භාෂා ප්‍රයෝග, වාක්‍ය රටා, වචන ආදියේ බොහෝ සෙයින් සමතාවක් තිබීම.
- II. අළුතින්ම වියරණ රීති හඳුන්වා දීමට වඩා පවතින රීතියක් සංස්කරණය කර යොදාගැනීම එය හදාරන්නන්ගේ පහසුව පිණිස වීම.
- III. අරණවිහඞ්ග සූත්‍රාදියේ දැක්වූ පරිදි ව්‍යවහාරය නොයික්මවීම පිණිස.
- IV. ඒ වන විටත් සකු වියරණය ප්‍රචලිතව තිබූ බැවින් එහි ප්‍රගුණතාව ඇති බොහෝ හිඤ්ඤ පිරිසක් වැඩසිටි හෙයින් එම සඤ්ඤාදිය භාවිතය හැම අතින්ම පහසුවක් වීම.

ඉහත කරුණු අනුව සකු වියරණයේ භාවිතවන සඤ්ඤාදිය පාළි වියරණයේදී යොදා

ගැනීමට අනුදැනීම කිසිසේත්ම කවිවායන මහරහතන් වහන්සේට මදිපුංචිකමක් නොවන බවද නිගමනය කළ හැකිය.

C. ප්‍රශ්නය : කවිවායනයේදී විහක්ති නාම වශයෙන් දැක්වූ “පඨමා, දුතියා” ආදී නාම අටුවා කරණයේදී නොගෙන “පච්චත්තවචන, උපයොගවචන” යනාදී වෙනත් විහක්තිනාම ක්‍රමයක් යොදාගත්තේ ඇයි?

I. මෙහිදී ඇතැමුන් නගන ප්‍රශ්නයක් නම් “කවිවායන වියරණය කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේ නම් අටුවා රචනයේදී එහි සඳහන් විහක්ති නාම නොගෙන පච්චත්ත ආදී වෙනත් නම් යොදාගත්තේ ඇයි? කවිවායන වියරණය කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේ නම් අටුවාවාරීන් වහන්සේලා අනිවාර්යෙන්ම එහි සඳහන් විහක්ති නාම යොදාගන්නවා ඇත.” යන්නයි. ඊට අපි මෙසේ පිළිතුරු සපයමු.

මෙම ප්‍රශ්නය නගන්නේ එම කරුණ පිළිබඳ හරිහැටි විමසීමක් නොකිරීම නිසාය. මෙම පච්චත්ත ආදී විහක්ති වචනද කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේම දේශනාවක් වූ මහානිරුක්ති නමැති වියරණ ග්‍රන්ථයේ සඳහන් සඤ්ඤා නාමයෝය. ඒ බව රූපසිද්ධි ටීකාදී ග්‍රන්ථයන්හි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. රූපසිද්ධි කාරක කාණ්ඩය අගදී මෙම පච්චත්ත ආදී විහක්ති නාම සඳහන් සංග්‍රහ ගාථාවක් දක්වන අතර රූපසිද්ධි ටීකාවේදී එම ගාථාව මහානිරුක්තියෙහි වදාළ බව දැක්වේ. ඒ මෙසේය

විහක්තියො පන පච්චත්තවචනාදිවසෙන අට්ඨවිධා භවන්ති.
යථාහ

“පච්චත්තමුපයොගඤ්ච, කරණං සම්පදානියං;
නිස්සක්කං සාමිව්වනං, භුම්මාලපනමට්ඨම”න්ති. ⁹⁸

යථාහ; මහානිරුක්තියං පච්චත්තන්ති ආදිනා විභක්තිනං
සංගහගාථා වුත්තා.⁹⁹ (මහානිරුක්තියෙහි පච්චත්තං යනාදී
වශයෙන් විභක්තින්ගේ සංග්‍රහ ගාථාවක් මෙසේ වදාරණ
ලද්දේය.)

පච්චත්තං, ප්‍රථමාවචනය; උපයොගඤ්ච, ද්විතීයාවචනය;
කරණං, තෘතීයාවචනය; සම්පදානියං, සම්ප්‍රදානවචනය;
නිස්සක්ක, අවධිභූත පඤ්චමී වචනය; සාමිව්වනං, ඡෂ්ඨීවචනය;
භුම්ම, සප්තමීවචනය; අට්ඨමං, අට්ඨනු වූ; ආලපනං,
ආමන්ත්‍රණයයි; ඒ විභක්තිහු අෂ්ටප්‍රකාර වෙති; යථාහ,
මහානිරුක්ති ප්‍රකරණයෙහි කියේමැයි.¹⁰⁰

රූපසිද්ධි ටිකාව රචනා කලේද රූපසිද්ධිය රචනා කල
වෝළිය බුද්ධභිසිය ඇදුරුපාණන් වහන්සේම බවද මෙහිදී
දකුණු. කරුණු මෙසේ හෙයින් අටුවාකරණයේදීද අටුවාචාරීන්
වහන්සේලා යොදාගෙන ඇත්තේ කවිවායන මහරහතන්
වහන්සේ විසින් දැක්වූ විභක්ති නාමම බව දකුණු ය. මෙහිදී
ඇතැමෙක් තවත් ප්‍රශ්නයක් නගනු ඇත. එනම්

⁹⁸ රූපසිද්ධි 134 පිටුව

⁹⁹ රූපසිද්ධි ටිකා 395 පිටුව

¹⁰⁰ රූපසිද්ධි පුරාණ සන්ත 200 පිටුව

II. මෙම ග්‍රන්ථ දෙකම කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේම නම් විහක්ති සඤ්ඤා දැක්වීමේදී ග්‍රන්ථ දෙකෙහි දෙවිදියකින් දැක්වූයේ ඇයි? යනු එසේ විමසන තවත් ප්‍රශ්නයකි. ඊට අපි මෙසේ පිළිතුරු සපයමු.

කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනා යැයි සැලකෙන මහානිරුක්තිය හා කවිවායන වියරණය යන ග්‍රන්ථ දෙකම මුල් කාලයේදී මුඛපාඨ වශයෙන් පැවතී පසුව ග්‍රන්ථාරූඪ වන්නට ඇති බව අපගේ අදහසයි. එහිදී මහානිරුක්තියෙහි විහක්ති නාම දැක්වීමේදී පව්වත්ත, උපයෝග ආදී විහක්ති නාම සඤ්ඤා මෙන්ම පඨමා, දුතියාදී සඤ්ඤා ද යොදාගත් බවට සාධක ඇත. මහානිරුක්තියෙන් උපුටා මහාසද්දනිතියෙහි “වුත්තඤ්ඤි නිරුක්තිපිටකෙ නිපාතපදපරිච්ඡේදෙ “තුං ඉති චතුත්ථියා”ති. තත්‍රායමත්ථො “තුං ඉති එතදන්තො නිපාතො චතුත්ථියා අත්ථෙ වත්තති”ති.¹⁰¹ (නිරුක්තිපිටකයෙහි නිපාත පද පරිච්ඡේදයෙහි “තුං ඉති චතුත්ථියා” යැයි කියන ලද්දේය. “තුං යන මේ අන්තය ඇති නිපාතය චතුර්ථි අර්ථයෙහි වැටේ” යනු එහිලා මේ අර්ථයයි.) යැයි දක්වා ඇත. මෙහි “චතුත්ථියා” යැයි පෙනෙන බැවින් මහානිරුක්තියෙහි පඨමා, දුතියා ආදී සඤ්ඤා නාමද භාවිතා වූ බව තහවුරු වේ. පව්වත්ත, උපයෝග ආදී සඤ්ඤා යොදාගත් බව ඉහත දැක්වීමු. මහාසද්දනිතියෙහි මහානිරුක්තියෙන් ගත් බොහෝ උදාහරණ දක්නා ලැබේ.

¹⁰¹ සද්දනිති 278 පිටුව 4-6 පෙළ

එබැවින් මහාසද්දනීතියෙහි දැක්වෙන “ඉදමෙත්ථ නිරුක්තිලක්ඛණං දට්ඨබ්බං - පච්චත්තවචනෙ පට්ඨා විහත්ති භවති, උපයොගවචනෙ දුතියා විහත්ති භවති, කරණවචනෙ තතියා විහත්ති භවති, සම්පදානවචනෙ චතුත්ථි විහත්ති භවති, නිස්සක්කවචනෙ පඤ්චමි විහත්ති භවති, සාම්චවනෙ ඡට්ඨි විහත්ති භවති, භූමිමචවනෙ සත්තමි විහත්ති භවති, ආමන්තනවචනෙ අට්ඨමි විහත්ති භවති. තත්ත්වදානං -

පච්චත්තමුපයොගඤ්ච, කරණං සම්පදානියං;
නිස්සක්කං සාම්චවනං, භූමිමමාලපනට්ඨමං.

තත්ත්ව පච්චත්තවචනං නාම තිවිධලිඛිතවත්ථානගතානං ඉත්ථිපුමනපුංසකානං පච්චත්තසභාවනිද්දෙසත්ථො. උපයොගවචනං නාම යො යං කරොති, තෙන තදුපයුත්තපරිදීපනත්ථො. කරණවචනං නාම තප්පාපකතතිබ්බත්තකපරිදීපනත්ථො. සම්පදානවචනං නාම තප්පදානපරිදීපනත්ථො. නිස්සක්කවචනං නාම තන්තිස්සට්ඨකපගමපරිදීපනත්ථො. සාම්චවනං නාම තදිස්සරපරිදීපනත්ථො. භූමිමචවනං නාම තප්පතිට්ඨාපරිදීපනත්ථො. ආමන්තනවචනං නාම තදාමන්තනපරිදීපනත්ථො. එවං ඤාත්වා පයොගානි අසම්මුඤ්ඤානෙන යොජෙතබ්බාති.¹⁰² යන පාඨය ද මහානිරුක්තිය අනුසාරයෙන් දැක්වූ බව පැහැදිලිය. මේ අනුව ද මහානිරුක්තියෙහි පට්ඨා, දුතියා ආදී සඤ්ඤා

¹⁰² සද්දනීති

මෙන්ම පව්වත්ත, උපයෝග යනාදී සඤ්ඤා ද භාවිත කළ බව පැහැදිලි වේ.

මහානිරුක්තිය හැඳින්වීම සඳහා “මහානිරුක්ති, නිරුක්ති, නිරුක්තිපිටක” යනාදී නම් කීපයක් භාවිතා වූ බව පෙනේ. ඒ බව

- a) යස්මා “නිරුක්තිපිටකං නාම පභින්නපටිසම්භිදෙන මහාඤ්ඤාසූචෙන මහාකච්චායනෙන කත”න්ති ලොකෙ පසිද්ධං,¹⁰³

(නිරුක්තිපිටකය ප්‍රභින්න ප්‍රතිසම්භිදාවන්ගෙන් යුත් මහාඤ්ඤාසූච මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින් කරන ලදැයි යම් හෙයකින් ලෝකයෙහි ප්‍රසිද්ධ ද)

- b) අයමායස්මතා මහාකච්චානෙන පභින්නපටිසම්භිදෙන කතස්මා නිරුක්තිපිටකතො උද්ධරිතො පූරිසඉච්චෙනස්ස පකතිරූපස්ස නාමිකපදමාලානායො.¹⁰⁴

(ප්‍රභින්න ප්‍රතිසම්භිදාවන්ගෙන් යුත් ආයුෂ්මත් මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින් කරන ලද නිරුක්තිපිටකයෙන් උද්ධරකළ පූරිස යන මේ ප්‍රකෘතිරූපයේ නාමපදමාලා නායයි.)

¹⁰³ සද්දනිති

¹⁰⁴ සද්දනිති

c) යදිපි (හොති) කඤ්ඤාති රූපමිදං න නිද්දිට්ඨං කච්චානෙන,
තථාපි නිරුක්තියං නිද්දිට්ඨත්තා එත්ථාපි සඬග්ගිතං.¹⁰⁵

d) නිරුක්තියං නිද්දිට්ඨත්තා ; (ප්‍රභින්ත ප්‍රතිසම්භිදාවෙන් යුක්ත
වූ මහාශ්‍රාවක කසයින් මහතෙරුන් වහන්සේ විසින්)
මහානිරුක්තියෙහි (“හොති සබ්බා”යි ඒකවචනයෙහි
ආකාරාන්ත රූපය) නිර්දේශිත බැවින් _ හො බ්‍රහ්මා යන
පදයැ¹⁰⁶ යනාදී උදාහරණ වලින් ප්‍රකට වේ.

නමුත් කච්චායන වියරණය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමේදී එවකට
ප්‍රකටව භාවිතා වූ පඨමා, දුතියා ආදී විභක්ති සඤ්ඤා පමණක්
යොදාගන්නට ඇත යනු අපගේ අදහසයි.

මෙහිදී ඇතැමෙක් තවත් ප්‍රශ්නයක් නගනු ඇත. එනම්

III. එවකට ප්‍රකටව භාවිතා වූයේ පඨමා, දුතියා ආදී විභක්ති නාම
නම් අටුවා කරණයේදී එම නාම නොගෙන පව්වත්ත,
උපයෝග ආදී නාම යොදාගත්තේ ඇයි? යනුවෙනි. ඊට අපි
මෙසේ පිළිතුරු සපයමු.

එම අටුවා පරිවර්තන යුගය වන විට අභයගිරික භික්ෂූහු
සංස්කෘත භාෂාවෙන් ලියැවුණු මහායාන ත්‍රිපිටකයන්, වෛතුලාස
පිටකාදී වූ නොයෙක් විපරිත අදහස් සහිත ග්‍රන්ථන් පිළිගෙන
හදාල බව ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. මේ අනුව ඔවුන්ගේ
ග්‍රන්ථ ද සකු බසට නැඹුරුව රචනා වන්නට ඇත. එහිදී විභක්ති

¹⁰⁵ මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකා 87 පිට, 2-62 සූතුර

¹⁰⁶ මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාප්‍රදීප 82 පිටුව

නාමාදිය ද සකු බසට නැඹුරුව ප්‍රථමා, දුතියා ආදී ලෙස යොදා ගන්නට ඇත.

අටුවා පරිවර්තනය කළ ඇදුරුපාණන් වහන්සේලාගේ හා මහාවිහාරීය සඞ්ඝරත්නයේ ප්‍රධාන අරමුණක් වූයේ වෙනත් වැරදි මත හා මිශ්‍ර නොවන ලෙස පිරිසිදු ථේරවාදී දහම ආරක්‍ෂා කිරීමයි. එබැවින් ථේරවාදී ධර්ම ග්‍රන්ථයන්ගේ ස්වාධීනත්වය ආරක්‍ෂා කරගැනීම සඳහා අභයගිරිකාදී අන්‍ය නිකායික භික්ෂූන් භාවිතා නොකරන විහක්ති සඤ්ඤාවන් වූ පච්චත්ත, උපයොග ආදී විහක්ති නාම යොදාගන්නට ඇතැයි නිගමනය කළ හැක.

D. ප්‍රශ්නය : “කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ ම තවත් වියරණ කෘතියක් යැයි බොහෝ දෙනා අවිවාදයෙන් පිළිගන්නා මහානිරුක්තියේ දැක්වූ ඇතැම් වචන කච්චායනයේදී දක්වා නැත. ඒ නිසා ප්‍රතිසම්භිදා ලාභී උතුමෙකු අතින් මෙවැන්නක් විය හැකි ද?

අපේ පිළිතුර : මෙම මතය බොහෝ දෙනා ඉදිරිපත් කරන්නේ මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාවේ හා පඤ්චිකාප්‍රදීපාදියේ දැක්වෙන

“යදිපි (හොති) කඤ්ඤාති රූපමිදං න නිද්දිට්ඨං කච්චානෙන, තථාපි නිරුත්තියං නිද්දිට්ඨත්තා එත්ථාපි සඞ්ගහිතං.”¹⁰⁷

නිරුත්තියං නිද්දිට්ඨත්තා ; (ප්‍රභින්ත ප්‍රතිසම්භිදාවෙන් යුත්ත වූ මහාශ්‍රාවක කසසින් මහතෙරුන් වහන්සේ විසින්)

¹⁰⁷ මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකා 87 පිට, 2-62 සූතුර

මහානිරුක්තියෙහි (“හොති සබ්බා”යි ඒකවචනයෙහි ආකාරාන්ත රූපය) නිර්දේශිත බැවින් – හො බ්‍රහ්මා යන පදයැ”¹⁰⁸

යනාදී පාඨ පදනම් කරගෙනය. නමුත් මෙවැනි අඩුවැඩි තැන් තිබූ පමණින්ම මෙම ග්‍රන්ථ දෙක වෙනස් කර්තෘ වරුන්ගේ යැයි පැවසීම යුක්තිසහගත නොවේ. මෙහිදී මෙම වෙනස ඇතිවීමට හේතු සෙවිය යුතුය. එකම කර්තෘවරයෙකු අරමුණු දෙකකින් රචිත ග්‍රන්ථ දෙකක මෙබඳු වෙනස්කම් ඇතිවිය හැකි බැවිනි. උදාහරණ ලෙස බුද්ධ දේශනාවන්ම කරුණු පෙන්විය හැක. චූල්ලවග්ග පාළියේදී අවන්දිය පුද්ගලයින් දක්වන තැනදී 10 දෙනෙකු ලෙසත්, පරිවාර පාළියේදී අවන්දිය පුද්ගලයින් 25 දෙනෙකු බවත් දැක්වේ. නමුත් මෙහිදී චූල්ලවග්ගයේදී ආපත්තිකර පුද්ගලයින් වශයෙනුත්, පරිවාරයේදී නුසුදුසු සියලු දෙනාගේ වශයෙනුත් දැක්වේ. මෙබඳු යුක්තීන් මෙම වියරණ ග්‍රන්ථ සම්බන්ධවද තිබිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස මහානිරුක්තියේදී ස්ත්‍රීලිංග ආලපන ඒකවචනයේ මෙම ආකාරාන්ත රූපය එකල ව්‍යවහාරයේ පැවති බැවින් හෝ ග්‍රන්ථවලට ඇතුළත් නොවූ බුද්ධ දේශනාවන්හි පැවති නිසා හෝ මහානිරුක්තියට ඇතුළත් කලේයැයි ද දැනට භාවිත ත්‍රිපිටක ධර්මයේ අභාවිත බැවින් කච්චායන වියරණයේදී නොදැක්වූ බවද සැලකිය හැකිය.

තවද මහානිරුක්තියෙන් ගත් උදාහරණ සලකා බැලීමේදී පෙනීයන්නේ මහානිරුක්තිය යනු බහුලව භාවිතා වන පදයන්ට උදාහරණ සපයමින් සැකසුණු ග්‍රන්ථයක් බවයි. කච්චායනයේදී ඊට වඩා පද දක්වා ඇති බවද පෙනේ. ඒ බව පහත උදාහරණයන්ගෙන් දක හැකිය.

¹⁰⁸ මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාප්‍රදීප 82 පිටුව

- a) නිරුක්තිපිටකාදීසු “රාජා”ති බහුවචනං න ආගතං, වූළනිරුක්තියං පන ආගතං. කිඤ්චාපි නිරුක්තිපිටකාදීසු න ආගතං, තථාපි “නෙතාදියා සඛා භොන්ති, ලඛ්භා මෙ ජීවතො සඛා”ති පාළියං බහුවචනෙකවචනවසෙන “සඛා”ති පදස්ස දස්සනතො “රාජා”ති බහුවචනං ඉච්ඡතඛිබ්බමෙව. තථා “බ්‍රහ්මා, අත්තා” ඉච්චාදීනිපි බහුවචනාති තග්ගතිකත්තා විනා කෙනවි රූපවිසෙසෙන. (සද්දනිති.)
- b) යමකමහාථෙරෙන කතාය පන වූළනිරුක්තියං “භො පුරිස”ඉති රස්සවසෙන ආලපනෙකවචනං වත්වා “භො පුරිසා”ඉති දිඝවසෙන ආලපනබහුවචනං වුත්තං. කිඤ්චාපි තාදියො නයො නිරුක්තිපිටකෙ නත්ථි, තථාපි බහුනමාලපනවිසයෙ “භො යක්ඛා” ඉති ආදීනං ආලපනබහුවචනානං ජාතකට්ඨකථාදීසු දිස්සනතො පසත්ථතරොව භොති විඤ්ඤානං පමාණඤ්ච, තස්මා ඉමිනා යමකමහාථෙරමතෙනපි “පුරිසො පුරිසා පුරිස”න්ති ආදීනි වත්වා ආමන්තෙන “භො පුරිස, භො පුරිසා, භවන්තො පුරිසා”ති නාමිකපදමාලා යොජෙතඛිබ්බා. (සද්දනිති.)
- c) නිරුක්තිපිටකෙ පච්චත්තාලපනට්ඨානෙන “මහන්තො, භවන්තො, වරන්තො”තිආදීනං බහුවචනත්තමෙව කථිතං, න එකවචනත්තං. තථා හි තත්ථ “මහං භවං වරං තිට්ඨ”න්ති ගාථං වත්වා “මහං තිට්ඨති, මහන්තො තිට්ඨන්ති”ති ව, “භො මහා, භවන්තො මහන්තො”ති ව, “භවං තිට්ඨති, භවන්තො තිට්ඨන්ති”ති ව ආදි වුත්තං. (සද්දනිති.)
- d) එත්ථ “කඤ්ඤා”ති එකවචනබහුවචනවසෙන වුත්තං, නිරුක්තිපිටකෙ බහුවචනවසෙන වුත්තො නයො නත්ථි.

තථා හි තත්ථ “සද්ධා තිට්ඨති, සද්ධායො තිට්ඨන්ති. සද්ධං පස්සති, සද්ධායො පස්සති”ති එක්තකමෙව චූත්තං, “සද්ධා”ති ඛුච්චනං න ආගතං. කිඤ්චාපි නාගතං, තථාපි “බාහා පග්ගය්හ පක්කන්දුං, සිව්කඤ්ඤා සමාගතා. අහෙනු අප්පච්චයා පුර්සස්ස සඤ්ඤා උප්පජ්ජන්තිපි නිරුජ්ඣන්තිපි”ති ආදිපාලිදස්සනතො බාහාකඤ්ඤා සඤ්ඤාසද්දාදීනං ඛුච්චනතා ගහෙනබ්බා. වූළනිරුත්තියං “හොති කඤ්ඤෙ, හොති කඤ්ඤා”ති ද්වෙ එකච්චනානි වත්වා “හොතියො කඤ්ඤායො”ති එකං ඛුච්චනං චූත්තං. නිරුත්තීපිටකෙ පන “හොති සද්ධා”ති එකච්චනං වත්වා “හොතියො සද්ධායො”ති එකං ඛුච්චනං චූත්තං. මයං පනෙත්ථ “එහි බාලෙ බමාපෙහි, කුසරාජං මහබ්බලං. චූස්සති වරවණ්ණාහෙ. එහි ගොධෙ නිවත්තස්සු”ති ආදිපාලිදස්සනතො “හොති කඤ්ඤෙ, හොතියො කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො”ති එවංපකාරානියෙව ආලපනෙකච්චනඛුච්චනානි ඉච්ඡාම. එත්ථ “හොති කඤ්ඤෙ”ති අයං නයො අම්මාදීසු මාතාදීසු ච න ලබ්හති. (සද්දනීති.)

මෙම කරුණු අනුව පෙනී යන්නේ මහානිරුක්තියේ නොදැක්වූ බොහෝ පදසැකසීම් කච්චායනායේ දක්වා ඇති බවයි. මහානිරුක්තිය අභාවිතව යාමට හේතුවද මෙහිදී විමසිය යුතුය. එහි වූ බොහෝ ප්‍රයෝග කච්චායනායේ ඇතුලත් වූ බැවින් පසුව රචනා වූ මොග්ගල්ලාන , සද්දනීති ආදී වියරණ ග්‍රන්ථයන්හි සෙසු කරුණු ද දැක්වූ බැවින් අභාවිත වන්නට ඇති බව අපගේ අදහසයි. එක් රටකදී විනාශ වුව ද සියලු බෞද්ධ රාජ්‍යයන්හිම මෙය විනාශ වීමටද කරුණු නොපෙනේ. ඉහත දැක්වූ කරුණු හැර මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ කෘතියකැයි

අවිවාදයෙන් පිළිගන්නා මෙබඳු ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථයක නාමය පමණක් ශේෂ වීමට වෙනත් කරුණු නොපෙනේ.

E. ප්‍රශ්නය : කවිවායන වියරණය කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේම නම් “එහි (කවිවායනයෙහි) ඇතැම් වචනයන්ගේ පද සිද්ධි දක්වා නැත. එහි ඇතැම් සූත්‍රයන්ගෙන් කරන වැලැක්ම ඇතැම් පද සාධනයේදී නොයෙදේ ” යනාදී ලෙස පැරණි ග්‍රන්ථ කතුවරු නොදක්වනු ඇත. එසේ දක්වන්නේ ඇයි?

අපේ පිළිතුර : මෙම ප්‍රකාශය කරන්නේ කවිවායනයේදී ඇතැම් සූත්‍රයන්ගෙන් වැලැක්වූ පද කීපයක් ඉතා කලාතුරකින් දේශනා පාලියේදී හමුවන බැවින් එබඳු තැන් සද්දනීති, මොග්ගල්ලාන ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා ඇති බැවිනි. මෙබඳු තැන් මොග්ගල්ලායනාදී ග්‍රන්ථයන්හි ද දක්නා ලැබේ. එබඳු තැන්හි එම වැලැක්වීම බහුල පැවැත්ම අනුව (බාහුල්ලවුත්ති) බව පඤ්චිකාප්‍රදීපාදියෙහි මෙසේ දක්වා ඇත.

- චූළනිරුක්තියෙහි ස්ත්‍රීලිගු කියන තැනැ “චතුන්නං” කියා ද, නිරුක්තිපිටකයෙහි—“චතුන්නං කඤ්ඤානං” කියා ද, සොණදණ්ඩසූත්‍රාදියෙහි “චතුන්නං පරිසානං පියො මනාපො” කියා දස්ත්‍රීලිගුවෙහි “චතුන්නං” යන පදයැ සාක්ෂාත් ප්‍රයෝග කළ හෙයින් ස්ත්‍රීලිගු විෂයෙහි නැතැයි ප්‍රත්‍යදාහරණ කොට දැක්වීම භූයෝවාත්තභාග්‍රයෙනැයි දනුයුතු. (මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාප්‍රදීප 88 පිටුව)

තවද මහානිරුක්තිය කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේම යැයි පවසන මොග්ගල්ලාන යෙහි හා සද්දනීතියෙහිද ඇතැම් තැනකදී මහානිරුක්තියේ නොදැක්වූ

නමුත් ත්‍රිපිටකයේ දක්නා ලැබෙන පද පිළිබඳ දක්වයි. කරුණු මෙසේ හෙයින් සෑම වියරණ ග්‍රන්ථයකදීම ඊතී දැක්වීමේදී මෙම බහුල පැවැත්ම අනුව දැක්වියැයි ගත් විට කිසි විරෝධයක් ඇති නොවේ.

F. ප්‍රශ්නය : “ අනුපද්ධියානං චුත්තයොගතො, යදනුප්පන්නා නිපාතනා සිප්ඤ්ඤානි ” ආදී සූත්‍ර කච්චායනයේ යෙදීම ශාස්ත්‍රීය ද? එය මහරහතන් වහන්සේ කෙනෙකුන්ට ගැලපේ ද?

අපේ පිළිතුර : මෙසේ පවසන්නේ නම් ඒ කරුණු හරිහැටි විමසා නොබැලීම හේතුවෙනි. මහරහතන් වහන්සේ නමකගේ දේශනාවක් ඇසුරින් සැකසුණු ග්‍රන්ථයක වුවද එබඳු දෙයක් විය හැකිය. ඊට හේතුව වන්නේ අවබෝධ කළ සියල්ල දේශනා කිරීමත්, දේශනා කළ සියල්ල රචනා කිරීමත් ප්‍රායෝගික නොවීමයි. යම් ග්‍රන්ථයක සියල්ලෙන් සියල්ල ඇතුළත් නොවූ පමණින් එම ඇතුළත් නොවූ කරුණු එම දේශකයින් වහන්සේ නොදෙසුවේ යැයි හෝ උන් වහන්සේ එය අවබෝධ නොකළේ යැයි හෝ කිසිසේත්ම කිව නොහැකිය. සංයුත්තනිකායේ සීසපා සූත්‍රය ඊට සාධකයි. මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්වන්නේ තමන් වහන්සේ දේශනාකළ ධර්මය අතට ගත් ඇට්ටේරිය කොළ කීපය තරම් අල්ප බවත් අවබෝධ කර නොදෙසූ ප්‍රමාණය ඇට්ටේරිය කැලයේ ගස්වල ඇති කොළ මෙන් බොහෝ බවත්ය. ඉහත දැක්වූ කච්චායන වියරණය පිළිබඳවද මෙසේ දතයුතුය. බුද්ධදේශනාවේ එන සියලු පද සැකසීමට සූත්‍ර රචනා කරන්නේ නම් ඒවා දහස් ගණනක් වනු ඇත. එවිට ද ඉගෙනීම, ධාරණය අපහසු වේ. එබැවින් බහුලව භාවිතාවන පද සැකසීම සඳහා අවශ්‍ය රීතිහු ධාරණයට හා හැදෑරීමට පහසු ප්‍රමාණයට සකස්

කරනු ලැබූ එම රීති වලින් සැකසීමට නොහැකි වූ ඉතා කලාතුරකින් දක්නා ලැබෙන පද සැකසීම සඳහා අනුපද්ධිතාන..., යදනුප්පන්නා ..., යනාදී සූත්‍ර රචිත බව සැලකිය යුතුය.

පාළි භාෂාව පිළිබඳ නිගමනය

ඉහත කරුණු අනුව කච්චායනය පිළිබඳව ඇති සාම්ප්‍රදායික මතය තහවුරු වන අතර ඊට විරුද්ධව දක්වන මත ප්‍රතිෂ්ඨා විරහිත වේ. එබැවින් විශේෂයෙන්ම බුද්ධදේශනාවට සම්බන්ධ සාම්ප්‍රදායික මත ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට පෙර බොහෝ කරුණු සිතා බැලිය යුතුය. ඊට හේතු කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

1. පැරණි උතුමෝ දැන දැන කිසිසේත්ම අසත්‍ය ප්‍රකාශ නොකරන ඉතා සිල්වත් උතුමෝ වීම හා එම පුරාණ මත ප්‍රතික්ෂේප කරන බොහෝ දෙනා එසේ සත්‍යවාදී නොවීම.
2. එම පැරණි ග්‍රන්ථ මේ තාක් කාලයක් ඉතා සිල්වත් වූ ද ප්‍රතිපත්ති ගරුක වූ ද පණ්ඩිත වූ ද පිරිසක් අතර සම්භාවනාවට මෙන්ම කරුණු විනිශ්චයේදී ප්‍රාමාණිකත්වයට පත්වීම.
3. මෙම වියරණය සම්බන්ධ කරුණේදී එම පැරණි උතුමන් වහන්සේලා කච්චායනය හා මහානිරුක්තිය යන ග්‍රන්ථ දෙකම හදාරා, ඒවා සියසින් දැක තිබෙන අතර එම පැරණි උතුමන්ගේ මත නොපිළිගන්නා නූතන උගත්තු මහානිරුක්තිය තබා එහි එක පිටුවකුදු දැක නැති බව.

4. රූපසිද්ධි, න්‍යාස ආදී පැරණි ග්‍රන්ථයන්හි දක්වන ඇතැම් රීති ඊට වෙනස් ලෙස විග්‍රහ කරන මොග්ගල්ලායනය හා එහි පරිවාර ග්‍රන්ථ කිසිවක හෝ “කවිවායනය කවිවායන මහරහතන් වහන්සේගේම” යැයි එම පැරණි ග්‍රන්ථයන්හි කළ සඳහන ප්‍රතික්ෂේප නොකරයි.
5. එම පැරණි උතුමන් වහන්සේලා තම අදහස් ඉදිරිපත් කලේ ත්‍රිපිටකපාළිය, එහි සියලු අට්ඨකථා, පාළිභාෂාව ඇතුලු බොහෝ භාෂාවන් ද තම ආචරිය පරපුරෙන් ලැබුණු න්‍යායන් අනුව ගුරුන් ඇසුරු කොට උගෙන බොහෝ දහස් ගණන් ශිෂ්‍යයින්ට උගන්වා ඉන් පසුවය. නමුත් එම මත ප්‍රතික්ෂේප කරන නූතන උතුමන් සතු වන්නේ ඉහත සුදුසුකම් වලින් මොනවාද? ඒ කොතරම් ප්‍රතිශතයක්ද? යැයි සිතා බලනු වටී.
6. එම පැරණි උතුමන් වහන්සේලා නිවන් අරමුණ පෙරදැරිව ඉගෙනීම, ඉගැන්වීම හා එම ග්‍රන්ථ රචනාදිය කළහ. එබැවින් කරන ඉගෙනීමාදිය හොඳින් කරුණු විමසාම සිදුකළහ. නමුත් ඇතැම් නූතන උගත්තු තම ඉගෙනීම උපාධියක් හෝ රැකියාවක් ඉලක්ක කරගෙන සිදුකරන බැවින් ඇතැම් විට අලුත් ග්‍රන්ථයක් නිපදවමුයි කියමින් හරිහැටි කරුණු තේරුම් නොගෙන පැරණි ග්‍රන්ථ විවේචනයට බැස ඒවායේ නැති වැරදි දක්වන්නට තැත්කරති.

කරුණු මෙසේ හෙයින් නූතනයින් කියනා සියලු දේ අවිචාරවත්ව පිළිගැනීමට ප්‍රථම හොඳින් සිතා බැලිය යුතුය. මේ පිළිබඳව මෙතරම් කරුණු දැක්වූයේ හේතු කීපයක් නිසාය. එනම්

- 1) පැරණි ග්‍රන්ථකාරක උතුමන්ගේ කීම් හැල්ලුවට ලක්කිරීම නිසා ඒ උතුමන් හරහා අපට ලැබුණු ත්‍රිපිටක ධර්මය ගැන පවා සැක ඇතිවිය හැකි වේ.
- 2) ඒ මාහිමිවරුන්ගෙන් අප ලද පැවිදි උපසම්පදාවන් ගැනද සැක ඇති වේ.
- 3) මෙකල ප්‍රකට භාවනාක්‍රම සියල්ලම පාහේ අටුවා විකෘති ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් විවරණාදිය ගරු වශයෙන් පිළිගෙන ඇති නිසා එම භාවනාක්‍රම ගැන ද සැක ඇති වේ.
- 4) මෙසේ වැරදි දැක්වීමෙන් කිසිවෙකුගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ නොවැඩෙන අතර ඒ වෙනුවට සැක සංකා බහුල වීම නිසා සාසනික ගුණ පිරීමට ද මන්දෝත්සාහී වේ.
- 5) මෙවැනි සාසනයට අහිතකර මතවාදයන්ට පිළිතුරු ලබාදීමට නම් මෙකල විශ්වවිද්‍යාල ආදී උසස් අධ්‍යාපනය ලබන පිරිස් අතර සැබෑ සාසන මාමක ප්‍රතිපත්තිකාමී පිරිසක් බිහිකිරීම සඳහා තර්කයට වඩා සත්‍යයට ගරුකරන අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්තියක් ද අත්‍යාවශ්‍යය යන කරුණු අවධාරණය කිරීමට අවශ්‍ය විය.

එබැවින් සාසනයේ පැවැත්මට අහිතකර මතවාද දුරුකර එය නගාසිටුවීමට අදහස් කරන්නේ නම් එබඳු අය කල යුත්තේ අපේ සම්ප්‍රදාය මූලින් ඉගෙන ඉන්පසු බාහිර මතවාද විමසා බැලීමයි. එසේ නොමැතිව මූලින් බාහිර මතවාද කරපින්නා ගෙන ඒ මත පිහිටා සාසනය දෙස බැලීම නොවේ. පැරණි ග්‍රන්ථ ආදියේ ඇතැයි ඇතැමුන් කියන

නොගැලපෙන තැන් සෙවීම වෙනුවට එම ග්‍රන්ථ ගෞරවයෙන් හදාරන්නේ නම් එබඳු බොහෝ තැන් වැරදීම් නොව අපගේ වැරදි වැටහීම් බව වැටහෙනු ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් සෑම සියලු දෙනාටම නිස්සරණ අධ්‍යයනයෙන් ධර්මය හදාරන්නට සිත් පහල වේවා යනු අපගේ මෙහි පූර්වාංගම ප්‍රාර්ථනයයි.

06 විගුද්ධිමාර්ගය, අප රටේ ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම, ඒ පිළිබඳ ඇති දුර්මත හා ඊට පිළිතුරු

විගුද්ධිමාර්ගය

බුද්ධකාලයේ පටන් අඛණ්ඩව පැවතුනා වූ ද මහාවිහාරීය මහරහත් පරම්පරාවෙන් සුරැකුණා වූ ද ඉපැරණි භාවනා මාර්ගය දක්වමින් මහාවිහාරවාසී මහාසංඝසභාවන්ගේ අධීක්ෂණය යටතේ අනුබුද්ධ බුද්ධඝෝස මාහිමිපාණන් වහන්සේ විසින් රචිත අතිප්‍රශස්ත ග්‍රන්ථය විගුද්ධිමාර්ගයයි. ත්‍රිපිටකය පුරා විසිරී ඇති නිවන් මග දක්වන බුද්ධදේශනාවන්ගේ සාරය අනුපිළිවෙලින් සකසා, ත්‍රිපිටකයේ ඇතුළත් නොවූ නමුත් පැරණි හෙළ අටුවාවන්හි දැක්වූ ප්‍රායෝගික භාවනා උපදෙස් ද ඇතුළත් කරමින් රචිත විගුද්ධිමාර්ගය යනු නිවන් මග අනුපිළිවෙලින් ඉතා

පැහැදිලිව දක්වන ප්‍රමුඛම ග්‍රන්ථය බව බහුශ්‍රුත ප්‍රතිපත්තිකාමී ථේරවාදී සංඝපීතෘන් වහන්සේලා සෑම දෙනාම පාහේ අවිවාදයෙන්ම පිළිගනිති. දැනට ලෝකයේ ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම සෑම එකකම පාහේ විශුද්ධිමාර්ගයේ දැක්වෙන කරුණු ඉතා ගරුතැන්හි ලා දක්වා ඇත.

මෙම නිවන් මාර්ගය ඉතා ලෙහෙසි පහසු යැයි ලහු කොට නොසිතිය යුතුය. එය සෑම දෙනාටම විෂය වූවක් ද නොවේ. භාවිත විත්තසන්තාන ඇති වීර්යවන්ත වූ ප්‍රඥාවන්ත වූ එහි මැනවින් යෙදෙන්නා වූ අයටම පමණක් විෂය වූවකි. මෙකල බොහෝ දෙනා නිවැරදි නිවන් මග යැයි සලකා නොයෙක් වැරදි ක්‍රම අනුගමනය කරති, වැරදි ක්‍රම දක්වා නිවැරදි මාර්ගයට පහර ගසමින් ලාභ සත්කාර ලැබීමට මාන බලන කෛරාටිකයින්ට හසුව ඒ අනුව ගොස් බොහෝ පව් සිදුකර ගෙන තමන්ගේ සුගති මාර්ගය ද අහුරා ගනිති. එසේ වීමට හේතු කීපයක් මෙසේය.

- I. මූලික දහම් දැනීමවත් නොමැතිකම
- II. ප්‍රතිපදාව පිළිබඳ මූලික කරුණුවත් නොදැන සිටීම
- III. තමා ගතකරන පස්පව් දස අකුසල් වලින් පිරුණු පාපී ජීවිතය අත් නොහැර එසේම සිට නිවන් ලැබිය හැකිය යන අඥාණ අදහස
- IV. දුෂ්කර වූ සැබෑ ප්‍රතිපදාව පිරීමේ අකමැත්ත හා නොහැකියාව
- V. මෙම නිවන් ගමනේ ප්‍රතිඵලත් හරියට ආපනශාලාවකින් භාණ්ඩ ලබා ගන්නාක් මෙන් පහසුවෙන් හා ඉක්මනින් කළ හැකි දෙයකි යන මුළාව

එය ඉතාමත්ම විරියයෙන් ඉතාමත් ක්‍රමානුකූලව වැඩිය යුතු මාර්ගයක් බවත් ඉතා අපහසුවෙන් අවබෝධ කළයුත්තක් බවත් බුද්ධදේශනාවේ දක්වා ඇත. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

- I. “කිච්ඡෙන මෙ අධිගතං, හලං දානි පකාසිතුං;
රාගදොසපරෙතෙහි, නායං ධම්මො සුසම්බුධො.
“පටිසොතගාමිං නිපුණං, ගම්භීරං දුද්දසං අණුං;
රාගරත්තා න දක්ඛන්ති, තමොඛන්ධෙන ආවුටා

(මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කළ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය දැන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් වැඩක් නැත්තේය. රාගද්වේෂයන්ගෙන් පෙළුණුවත් විසින් මේ ධර්මය අවබෝධ කළ නොහැක.

උඩුගං බලා එනම් නිවන කරා යන්නා වූ නිපුණ වූ ගැඹුරු වූ දුකසේ දැක්ක යුතු වූ සියුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය රාගයෙන් රන් වූ අවිද්‍යාස්කන්ධයෙන් වැසුනා වූ සත්වයෝ නොදකිති.)¹⁰⁹

- II. “සුකරානි අසාධුනි, අත්තනො අහිතානි ච;
යං වෙ භිතඤ්ච සාධුඤ්ච, තං වෙ පරමදුක්කරං

(අපායට පමුණුවන්නා වූ ද එබැවින් තමාට අහිතවත් වූ ද වැරදි දේ කිරීම පහසුය. සුගතියටත් නිවනටත් පමුණුවන්නා වූ එබැවින්ම තමාට හිතවත් වූ යහපත් දේ කිරීම හරියට නැගෙනහිර දෙසට ගලන ගඟක් වලක්වා බටහිර දෙසට ආපසු හැරවීමක් මෙන් ඉතාමත් අපහසුය.)¹¹⁰

¹⁰⁹ විනය මහාවග්ග 10-11 පිටු (බ්‍රහ්මයාවනකථා)

¹¹⁰ ධම්මපද 163 ගාථාව (අත්තවග්ග)

III. වාල සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන පරිදි, කුඩා සිදුරකින් දුරසිට නොවරදවා ඊතල විදින ලිච්ඡවී කුමාරවරුන්ව දිනක් පිඩුසිගා වඩින ආනන්ද මාහිමියෝ දුටු සේක. පසුව බුදුරජුන් හමුවී මෙම කරුණ දන්වා ඔවුහු මනාව හික්මුණු පිරිසකැයි දැක්වූ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “තං කිං මඤ්ඤසි, ආනන්ද, කතමං නු බො දුක්කරතරං වා දුරහිසම්භවතරං වා – යො දුරතොව සුබ්බමෙන තාළවිජ්ඣගලෙන අසනං අනිපාතෙය්‍ය පොඞ්ඛානුපොඞ්ඛං අවිරාධිතං, යො වා සත්තධා හින්තස්ස වාලස්ස කොට්ඨා කොටිං පටිච්ඡේක්ඛෙය්‍යා”ති?

(ආනන්දයෙනි එසේ ඊතල විදීමද දුෂ්කර, නැතිනම් අස් ලෝමයක් හතට පලා එයින් එකක් උෂ්භයක් (රියන් 140ක්) දුරින් එල්වා තවත් එකක් ඊතලයක යොදා නොවරදවා විදීම දුෂ්කරදැයි විවාල සේක)

“එතදෙව, හන්තෙ, දුක්කරතරඤ්ඤෙව දුරහිසම්භවතරඤ්ඤෙව යො වා සත්තධා හින්තස්ස වාලස්ස කොට්ඨා කොටිං පටිච්ඡේක්ඛෙය්‍යා”ති.

(එසේ අස්ලොම් පලුවෙන් විදීම දුෂ්කරයැයි ආනන්ද හිමියෝ පිළිතුරු දුන් සේක.)

“අථ බො, ආනන්ද, දුප්පට්ච්ඡේක්ඛතරං පටිච්ඡේක්ඛන්ති, යෙ ‘ඉදං දුක්ඛ’න්ති යථාභූතං පටිච්ඡේක්ඛන්ති...පෙ.... ‘අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා’ති යථාභූතං පටිච්ඡේක්ඛන්ති”.

(යමෙක් චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධ කරන්නේ නම් ඔහු අර අස් ලොම් පළුවෙන් විදීමටත් වඩා ඉතා දුෂ්කර වූවක් කරන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සේක.)¹¹¹

නිවන් අවබෝධය යනු පහසු දෙයක් නොවන බව ඉහත දේශනා අනුව පසක් වන්නට ඇත. රටිට්පාල, මහාසිව,සෝණ ආදී මහරහත් උතුමන් වහන්සේලාගේ උත්සාහයන් සලකා බැලීමෙන් ද එය ප්‍රකට වේ. මේ කරුණු දැක්වූයේ මෙය අපහසු යැයි කියා අන්‍යයන්ව අධෛර්යයට පත් කිරීමට නොව දහමේ ඇති සැබෑ ගැඹුර පෙන්වීමට හා අලස නොවී උනන්දුවෙන් එහි යෙදීමට පෙළඹවීම පිණිසය. එබැවින් ලෙහෙසි ක්‍රම සොයනවා වෙනුවට විසුද්ධිමග්ගාදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන අනුපිළිවෙල නොයික්ම මැනවින් පිළිවෙත් පුරන්නේ නම් නිවැරදි ප්‍රතිඵල ලැබෙනු ඇත. ඒ පිළිබඳ සාක්ෂි කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

1. රුවන්ගිරිකන්ද ආරණ්‍යයේ වැඩසිටි **අතිපූජනීය මාතලේ සීලරක්ඛිත මාහිමිපාණන් වහන්සේ** යනු ඉතා උත්කෘෂ්ට අයුරින් ධූතංගාදී පිළිවෙත් පිරුවා වූ අතිශය සිල්වත් උතුමෙකි. අහසින් ගමන්කිරීම, වැසි වැස්සවීම, යම් යම් දේ මවා ගැනීම ආදී සෘද්ධිවිධ ඥාණයන් ලබාසිටියා වූ ද නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමියන් වැනි ශිෂ්‍යයන්ට එම ක්‍රම කියාදන්නා වූ ද ශ්‍රේෂ්ට යෝගීවරයෙකි. ඉතා අල්පේච්ඡ වූ එතුමන් වහන්සේ එම ආරණ්‍යයට පැමිණෙන විට රැගෙන ආවේ පරිෂ්කාර කීපයක් පමණි. එනම් තුන් සිවුරන්, පාත්‍රයන්, ගොටු අත්තන්, විශුද්ධිමාර්ගය පොතත් පමණක් බව කියැවේ. එතුමන් වහන්සේ මෙසේ විසුද්ධිමග්ගය භාවිතයෙන්

¹¹¹ සංයුත්තනිකාය 5 හි 2 කොටස 316 පිටුව වාලසූත්‍රය

අභිඤ්ඤා දක්වා සමථයන් උසස් අයුරින් විදර්ශනාවන් දියුණු කළ බව අසන්නට ලැබේ.

2. ශ්‍රී කල‍යාණී යෝගාශ්‍රම සංස්ථාව පිහිටුවීමට මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කළ උතුමන් වහන්සේ නමක් වන අනිපුප්‍රජනීය මාතර ඥාණාරාම මාහිමිපාණන් වහන්සේ යනු මෑත කාලයේ වැඩසිටි ඉතා ශ්‍රේෂ්ඨ භාවනා ගුරුවරයෙකි, ජීවිතපරිත්‍යාගයෙන් පිළිවෙතෙහි යෙදුණු උතුමෙකි, මගඵල ලාභී උතුමෙකැයි ප්‍රසිද්ධ වූ යතිවරයෙකි. එතුමන් පිළිබඳව අග්ගමහා පණ්ඩිත බලංගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රි මාහිමිපාණෝ දක්වන්නේ “මෙකී සියලු පැවිදි උතුමන් අතුරෙහි විශේෂයෙන් කැපී පෙනුන උතුමෙකි, නොබෝදා අපවත් වී වදාළ මාතර ඥාණාරාම හිමිපාණෝ..... මෑතෙක මෙරට වැඩ හුන් ගුණවාද්ධ තපෝවාද්ධ මහතෙරුන් අතර උන් වහන්සේ අග්‍රම තැන ගෙන සිටියහයි මගේ හැඟීමයි. අද මේ හෙළදිවෙහි භාවනා මධ්‍යස්ථාන බොහෝ තැන ඇත. ඒ අතින් සස්තෙහි දියුණුවක් පෙනේ. භාවනානුයෝගී ගිහි පැවිදි පිරිස ද වසක් පාසා ගණනින් නැගෙත්. එය සුභ ලකුණෙකි. මේ යෝගාවචරයන් අතර මාර්ගඵල ලාභීහු ද ඇතැයි සිතමි. අපවත් වූ ඥාණාරාම හිමියන් ගැන මා සලකනුයේ අනාගාමී ඵලයට පැමිණි කෙනකු හැටියට ය.”¹¹² යනුවෙනි. මාතර මාහිමිපාණන් වහන්සේ රචනා කළ ග්‍රන්ථ හා උන් වහන්සේගේ දිනපොත් සටහන් කියැවීමෙන් මේ කරුණු තවත් පසක් වනු ඇත.

¹¹² අමාබන්දු 3 පිටුව

මෙම මාතර මානිමියන් රචනා කළ භාවනා ග්‍රන්ථයන්හි ද විසුද්ධිමග්ගයට ලබා දී ඇත්තේ ඉතා ප්‍රමුඛස්ථානයකි. උපුටා ගැනීම් දැක්වීමේදී මෙය ඉතා ප්‍රාමාණික ග්‍රන්ථයක් සේ දැක්වේ. ඒ බව එම ග්‍රන්ථ හා ඒවායේ උදාහරණ පාඨයන් ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලියක් කියැවීමෙන් දැන හැකිය.

එතුමන් වහන්සේගේ අපවත් වීමට ආසන්න කාලයේදී එක් ශිෂ්‍ය ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් පැමිණ “අවසරයි ස්වාමීන් වහන්ස! ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩූ භාවනා මාර්ගය කුමක්දැයි අපි දැනගන්න කැමතියි” යැයි විචාර විට “අපි වැඩුවේ විශුද්ධිමාර්ග භාවනා ක්‍රමයයි” යනුවෙන් වදාළ බව ද පැවසේ.

3. මෑත කාලයේ ලක්දිව බුදුසසුනේ මුදුන් මල්කඩ සේ වැඩසිටි අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ යනු සීල සමාධි ප්‍රඥා ගුණධර්ම ඉතා උසස් අයුරින් දියුණු කළ උතුමෙකි, ලොවපුරා ප්‍රචලිත වූ භාවනා ගුරුවරයෙකි, ත්‍රිපිටකධර උතුමෙකි. එතුමන් වහන්සේගේ ග්‍රන්ථයන්හි ද විශුද්ධිමාර්ගයට ලබා දී ඇත්තේ විශේෂ ගරුත්වයකි. ඒ බව එතුමන් වහන්සේ රචනා කළ ග්‍රන්ථයේ ඒවායේ උදාහරණ පාඨයන් ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලීන් හා ලියූ පෙරවදන් ආදියත් කියැවීමෙන් දැන හැකිය. එබඳු උදාහරණ කිපයක් ඉදිරියේදී දැක්වේ.

විසුද්ධිමග්ගය පිළිබඳ මෙතරම් කරුණු දැක්වූයේ මෙකළ ඇතැම්හු හරිහැටි කරුණු නොදැන එයට දොස් පවරන බැවිනි. මෙකළ ලොවපුරා ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රමයන් දක්වන පොත් වලට

උද්‍යානපාඨ ලබා ගත් පොත් අතර විසුද්ධිමග්ගයට ලැබෙන්නේ ප්‍රමුඛස්ථානයකි. මෙකළ ශ්‍රී ලංකාවේ ද භාවනා ක්‍රම කීපයක්ම ප්‍රචලිතව පවතී. ඒ ක්‍රම විස්තර කරන බොහෝමයක් ග්‍රන්ථයන්ට ද විසුද්ධිමග්ගය ගුරුපොතක් වී ඇත. ඇතැමෙක් මේවා අත්හදා නොබලා නොවිමසා තමාගේ අදහසට නොගැලපෙන හෙයින් ප්‍රතික්ෂේප කරති. ඇතැම්හු බුදුදහමේ කිසිසේත් දක්වා නැති වැරදි ක්‍රම නිවැරදි ක්‍රම සේ දක්වති. යම් භාවනා ක්‍රමයක් නිවැරදි දැයි දැන ගැනීමට එය බුද්ධ දේශනාව හා සසඳා බැලිය යුතුය. ඒ සැසඳීම ද ඉතා ප්‍රතිබල උතුමන් විසින්ම කළ යුතුය. එසේ නොකර නිවැරදි මාර්ග ප්‍රතික්ෂේප කිරීමත් වැරදි ක්‍රම ප්‍රචලිත කිරීමත් ඉතා හයානක ප්‍රතිඵල ඇතිකරන බව සලකා විමසිලිමත්ව කටයුතු කරන්නා යනු අපගේ මෙෙත්‍රී පූර්වාංගම දැන්වීමයි. දැනගැනීම පිණිස දැනට ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම කීපයක් ගැන මෙසේ කරුණු ස්වල්පයක් දක්වමු.

I ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගාශ්‍රමයේ භාවිත කරන භාවනා ක්‍රම

ප්‍රතිපත්ති ගරුක නිවන් පෙරදැරි කරගත් භික්ෂූන් වහන්සේලා බිහිකිරීමේ අරමුණින් ආරම්භ කළ ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගාශ්‍රම සංස්ථාව දැනටත් එම අරමුණ මනාව ඉටු කරමින් සිටී. එය පිහිටුවීම පිණිස අපරිමිත කැපකිරීම් සිදුකළ එහි සමුත්පාදක වූ අභිපූජනීය කඩවැද්දුවේ ශ්‍රී ජිනවංස මාහිමිපාණන් වහන්සේ යනු මෑත කාලයේ පිරිහී යමින් තිබුණු ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ සාසනයන් නගාසිටුවීමටත් ඊට සරිලන ලෙස පරියත්ති සාසනය නගාසිටුවීමටත් පහළ වූ බුද්ධාංකුරයාණන් වහන්සේ නමකි. මෙම යෝගාශ්‍රමීය භික්ෂූන්ගේ භාවනා මාර්ගය පිළිවෙලකට

සිදුකරවීම පිණිස අතිපූජනීය මාතර සිරි ඥාණාරාම මාහිමියන් වහන්සේ ගෙන ඇති සදුන්සාහය අපරිමිතය. එය තේරුම් ගැනීමට එතුමන් වහන්සේ විසින් රචිත ග්‍රන්ථ ඉතා සැලකිල්ලෙන් කියැවිය යුතුය. පිරිසිදු භාවනා මාර්ගයන් එළිපෙහෙළි කරගැනීමට එතුමන් වහන්සේ ගත් උත්සාහය “විදර්ශනා පරපුර” ග්‍රන්ථය පමණක් කියැවීමෙන් වුවද දත හැකිය. මේ උතුමන් වහන්සේලා දෙනමගේ ඇසුරේ හැදීවැඩුණු අතිපූජනීය නාට්‍යයන් අරියධම්ම අනුනායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ යනු මෑතකාලීන බුදුසසුනේ පුන්සඳක් මෙන් බැබළුණු ත්‍රිපිටකධාරී වූ ත්‍රිවිධ සාසනයම නගාසිටුවීමට තම දිවියම යෙදවූ නියතවිවරණ ලාභී යැයි සලකන බුද්ධාංකුරයාණන් වහන්සේ නමකි. මේ උතුමන් වහන්සේලාගේ ග්‍රන්ථ කියැවීමෙන් යෝගාග්‍රමීය භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ භාවනා ක්‍රමය කුමක්දැයි මනාව හඳුනාගත හැකිය.

මෙහිදී යෝගාග්‍රමීය භික්ෂූන් වහන්සේලාට යැවූ භාවනා උපදෙස් පත්‍රිකාවන්ගේ එකතුවක් වන “කර්මස්ථාන ප්‍රදීපය” ග්‍රන්ථයෙන් ද අතිපූජනීය මාතර මාහිමියන් වහන්සේ විසින් රචිත “සප්ත විභූතිය සහ විදර්ශනා ඥාන, ආනාපානසති භාවනාව, සත් අනුපස්සනා” ආදී ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ද අතිපූජනීය නාට්‍යයන් අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ විසින් රචිත “සමසතලිස් කර්මස්ථාන භාවනා, තෙරුවන් ගුණ භාවනා, විපස්සනා භාවනාව, සතිපට්ඨාන භාවනාව, විශේෂ අභිධර්ම භාවනාව” ආදී වූ බොහෝ ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ද යෝගාග්‍රමීය භික්ෂූන් භාවිත කරන භාවනා ක්‍රම ප්‍රකට වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් එහිදී භාවිතයට ගෙන ඇති මූලාග්‍ර මෙසේ දැක්විය හැකිය.

- ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ

- එහි අටුවා ග්‍රන්ථ
- විසුද්ධිමග්ග ග්‍රන්ථය
- ටීකා ග්‍රන්ථ

මේ බව එම ග්‍රන්ථයන්හි එන උදාහරණ කිහිපයකින් මෙසේ දක්වමු.

- I. විදර්ශනා භාවනාව පිළිබඳ අත්දැකීම් ද සිටින ග්‍රන්ථාගත සාරවත් දේශනා ද අතිපූජනීය පණ්ඩිත මාතර සිරි ඤාණාරාමාභිධාන මහෝපාධ්‍යාය මානිමිපාණන් වහන්සේගේ දේශනා හා සදුපදේශයන් ද සංකලනය කිරීමෙන් මෙම විදර්ශනා භාවනා ග්‍රන්ථය සකස් වී ඇත. පෙළ - අටුවා - ටීකා ග්‍රන්ථයන්හි පැතිරී - විසිරී තිබෙන විදර්ශනා ක්‍රම සහ සාධක කරුණු රාශියක් මිණිවැටන් වැලක් සේ මෙහි එක්තැන් කොට ගෙන ඇති නිපැයුම් අතිශයින්ම ප්‍රශංසනීයය.¹¹³
- II. විසුද්ධිමග්ගයෙහි ඇතුළත් වන්නා වූ ශමථ කර්මස්ථාන සතළිසම බුද්ධදේශනාවෙහි සඳහන් වී ඇත්තේය. එහෙත් ත්‍රිපිටකයෙහි මෙම කමටහන් පිළිබඳ විස්තර අඩංගු වන්නේ සුළු වශයෙනි. විගුද්ධිමාර්ගය මේ කමටහන් සියල්ල සංග්‍රහ කොට පුළුල් ලෙසින් විවරණය කරයි. ඉඳින් විගුද්ධිමාර්ගය නොවී නම්, මේ කමටහන් තොරතුරු අද වන විට අභාවයට පත් වන්නට හොඳටම ඉඩ තිබුණි. එහි විදර්ශනා කර්මස්ථාන විස්තරය ගැන ද කීමට ඇත්තේ මෙයමැයි.....

¹¹³ සත් අනුපස්සනා ග්‍රන්ථයේ සංඥාපනය (අතිපූජනීය නාළයෙන් අරියධම්ම මානිමි)

.... එහෙත් විසුද්ධිමග්ගයෙහි අඩංගු වන්නේ ලක්දිව මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදාය බව නම් පැහැදිලිය. පැරණි හෙළ අටුවාවන් හි වූ භාවනා තොරතුරු බොහොමයක් මෙම ග්‍රන්ථයට ද එක් වන්නට ඇත. ඉඳින් එදා විද්‍යමාන වූ මහාවිහාර භාවනා සම්ප්‍රදායට පටහැනි වූ යමක් විශුද්ධි මාර්ගයෙහි ඇතුළත් වූයේ නම් එය සම්භාවනීය ග්‍රන්ථයක් ලෙසින් මහාවිහාරය විසින් පිළිගනු ලබන්නේ නැත. මේ අනුව, එහි එන කර්මස්ථාන විභාගයන් වෙනත් ඉන්ද්‍රිය දර්ශනයෙකින් කෙලින්ම උපුටාගත් දෑ නොව සමකාලීන මහාවිහාරීය බෞද්ධ සම්ප්‍රදායයෙන් ගත් දෑ වශයෙන් සැලකීම යුක්ති යුක්ත වන්නේය.....

කෙසේ හෝ අද අපගේ යුතුකම වියයුත්තේ මෙතෙක් කලක්, මෙතරම් දුරට හෝ මේ කර්මස්ථාන විභාගය නොනැසී රැකදීම ගැන විසුද්ධිමග්ගයට හා බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේට පින් දෙමින්, විශුද්ධි මාර්ගයෙන් අපට යම් වැඩක් ගතහැකි වන්නේ නම් එය සලසා ගැනීමය. අපට රූපි නොවන යමක් එහි වන්නේ නම් අපි උපේක්ෂක වන්නෙමු. එය වෙනත් කෙනෙකුට ප්‍රයෝජනවත් වියහැකි හෙයිනි.

ධ්‍යාන නොලබා විදර්ශනාව කළ නොහැකි යැයි ඇතැමෙකු පවසද්දී සමථය මුළුමනින්ම ප්‍රතික්ෂේප කොට විදර්ශනාවම කළ යුතුයයි තවත් අයෙක් කියති. මේ මත දෙකම ධර්මය හා භාවනා මාර්ගය පුළුල්ව නොදත්කම නිසා හටගත් දෘෂ්ටිහ්‍රය. තම පුද්ගලික රූපිය අනුව ප්‍රත්‍යක්ෂාවබෝධයකින් තොරව පොතපතට හා තර්කයට

වහල් වීමත්, එක්තරා සීමිත ප්‍රත්‍යක්ෂයක් ලැබුවත් එයම පමණක් ප්‍රමාණ කොට ගෙන පොදු නිගමනවලට එළඹීමට තැත් කිරීමත් යන කරුණු මුල් කොට ගෙන මෙබඳු අන්තගාමී දෘෂ්ටිත් හටගන්නා බව පෙනෙයි.

සාර්ථකව භාවනාව ගෙනයාම පිණිස පරියත්ති ඥාණය හෙවත් සුතමය ඥාණය එක්තරා ප්‍රමාණයකින් අවශ්‍ය වන්නේය. පටිපත්තියට තුඩුදෙන පරියත්තිය යනුවෙන් අප මුලදීම අවධාරණය කළේ මෙම කාරණයයි..... ගුරු ඇසුරෙහිම හිඳ කමටහන් වඩන යෝගාවචරයෙකු හට තම සුතමය ඥාණය පිළිබඳව එතරම් කරදර විමට සිදු නොවන්නේය. අවශ්‍ය අවස්ථා වලදී අදාළ වන්නා වූ දහම් දැනුම කර්මස්ථානාවාර්යතුමන් වෙතින් ලැබෙන බැවිනි. (කර්මස්ථානාවාර්යවරයෙකුට ධර්මය පිළිබඳ හසළ දැනුමක් තිබිය යුතු වෙයි).

පළපුරුදු සම්භාව්‍ය කර්මස්ථානාවාර්යන් වහන්සේලා කීප නමකගේ කමටහන් උපදෙස් මෙම පත්‍රිකාවන්හි අඩංගු වී ඇත්තේය. ඊට අමතරව විගුද්ධිමාර්ගය, පෙළ, අටුවා, ටීකා සහ නූතන භාවනා පොත්පත් කීපයක් ද මෙහිලා ඇසුරු කරන ලද්දේය.¹¹⁴

මෙසේ ඉහත දැක්වුණු උදාහරණ ඉහත නම් සඳහන් කළ උතුමන්ගේ භාවනා ග්‍රන්ථයන්ට උදාහරණ ලබාගත් ග්‍රන්ථ සමූහයක් සලකා බලන විට ත්‍රිපිටක පෙළ, අටුවා, ටීකා හා

¹¹⁴ කර්මස්ථාන ප්‍රදීපය (හඳුන්වාලීම) vi-x පිටු

විසුද්ධිමග්ග ආදී ග්‍රන්ථ සමූහයක් මූලිකත්වයේ තබාගෙන යෝගාශ්‍රමීය භාවනා මාර්ගය සැකසී ඇති බව ප්‍රකට වේ. දැනට මහාසී, එාමා(ක්), ගොඵන්කා ආදී තවත් භාවනා ක්‍රම කීපයක් යෝගාශ්‍රමීය භික්ෂූන් පුරුදු-පුහුණු කරන අතර ඒ සෑම ක්‍රමයක්මත් ත්‍රිපිටක පෙළ, අටුවා, ටීකා හා විසුද්ධිමග්ග ආදී ග්‍රන්ථ මත පදනම් වී තිබීම ද විශේෂයකි.

II මහාසී භාවනා ක්‍රමය

මෙතමින් හඳුන්වන භාවනා ක්‍රමය බුරුම රටෙහිදී ප්‍රචලිත වී මෙරටට ලැබුණු භාවනා ක්‍රමයකි. මෙම ක්‍රමය දැක්වෙන ග්‍රන්ථය රචනා කළ මහතෙරුන්ගේ නමින් “මහාසී භාවනා ක්‍රමය” යැයි මෙය හැඳින්වූව ද එතුමන් වහන්සේ මෙය තමාගේ ක්‍රමයක් යැයි කිසිසේත් නොදක්වන සේක. මෙය ශුද්ධවිපස්සනා වශයෙන් දක්වන ක්‍රමයක් වන අතර බුද්ධ දේශනාවෙන් බැහැර වූවක් නොවේ. සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ දැක්වෙන “යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ඨිතො භොති, තථා තථා නං පජානාති.” (යම් යම් අයුරකින් කය පිහිටුවන ලද ද ඒ ඒ අයුරින් මනාව දැනගනී) යන පාඨය අනුව ප්‍රකට කාය චලනයක් වන උදරයේ පිම්බීම හා හැකිලීමට අවධානය යොමු කොට භාවනා වැඩීම මෙම ක්‍රමයේ ආරම්භයයි. මෙය ධර්මයට එකඟ ක්‍රමයක් බව නොදැන බොහෝ දෙනා එයට දොස් නගති. මෙම භාවනා ග්‍රන්ථය රචනාකළ මහාසී මහ තෙරුන් වහන්සේ යනු මගඵල ලාභී උතුමෙකැයි ඵරට ප්‍රසිද්ධ වූ බුරුමයේ පැවති හයවන සංගායනාවේදී ප්‍රශ්නප්‍රච්ඡක

(ප්‍රශ්න විචාරන්නා) යන ප්‍රධානම තනතුරක් දැරූ අටුවා - ටීකා සහිතව ත්‍රිපිටකයම හොඳින් ප්‍රගුණ කළ උතුමෙකි. තවද මෙම ග්‍රන්ථය රචනා කිරීමේදී දහමට ගලපමින් උදාහරණයක් බුද්ධදේශනාවෙන් දක්වමින් රචනාකර ඇත. එමෙන්ම මෙම ක්‍රමයෙන් ප්‍රතිඵල ලද බොහෝ දෙනෙක් අදත් සිටිති. මෙම ක්‍රමය ගැන ඇති වැරදි මත වලට පිළිතුරු රේරුකානේ වන්දවීමල මහතා හිමියන්ගේ සතිපට්ඨාන විවේචනය හා තවත් කෘති යන ග්‍රන්ථයේ දැක්වෙන බැවින් විස්තර කැමැත්තෝ එය කියවා බලන්න. විවේචනය කරමින් කල් නොයවා තමාට ගැලපෙන්නේදැයි දැනගැනීමට මෙබඳු විශ්වාසවන්ත භාවනා ක්‍රමයන් අත්හදා බලන්න යනු අපගේ ආරාධනයයි.

III එා ඖ භාවනා ක්‍රමය

මෙම භාවනා ක්‍රමය ද බුරුමරටේ ප්‍රචලිත වී අප රටට ලැබුණු වටිනා භාවනා ක්‍රමයකි. සමථ පූර්වාංගම විපස්සනා භාවනා ක්‍රමයක් වන මෙය විශේෂයෙන්ම විශුද්ධිමාර්ගය අනුව යමින් ත්‍රිපිටකයෙහි දැක්වූ භාවනා ක්‍රම ඉස්මතුකර දක්වයි. මෙම ක්‍රමය ලොවපුරා ව්‍යාප්ත කළ අතිපූජනීය ආවිණිණ (එාඖ සෙයාඬෝ) මාහිමිපාණන් වහන්සේ “මේ අළුත් භාවනා ක්‍රමයක් නොවෙයි. ඔයගොල්ලන්ගේ විශුද්ධිමාර්ගයේ දැක්වුණු භාවනා ක්‍රමයයි” යනුවෙන් ඉතා නිහතමානීව දක්වන බව කියැවේ. තවද මෙතුමන් වහන්සේ මහාසී සෙයාඬෝ නමින් හඳුන්වන මාහිමියන් ඇතුලු බොහෝ භාවනා ගුරුවරුන් ඇසුරු කර ඇති අතර වසර

විස්සක් පමණ පරියත්තිය හැදෑරීමෙන් පසු ධම්මාවරිය නමින් හඳුන්වන විභාගයෙන් ද සමත්ව ඉන් පසු වසර විස්සකට වැඩි කාලයක් භාවනාව ප්‍රගුණ කොට ඉන්පසු අන්‍යයන්ට භාවනාව කියාදීමට ඇරඹූ බව එතුමන් වහන්සේම දක්වන සේක. මෙකළ පැවිදි වී ඉතා නොබෝ කලකින් හරිහැටි පරියත්ති දැනීමක් ද නැතිව හරි ගුරු ඇසුරක් ද නැතිව අන්‍යයන්ට භාවනාදිය කියාදීමට උත්සාහවත් වන්නවුනට මෙම ප්‍රකාශය හොඳ පාඩමක් වනු ඇත.

අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ මෙම භාවනා ක්‍රමය පිළිබඳවත් එා ඔහු සෙයාබෝ මාහිමිපාණන් වහන්සේ පිළිබඳවත් හඳුන්වා දෙන්නේ මෙසේය,

- 1 ඇත අතීතයෙහි ශ්‍රී ලංකාද්වීපයෙහි භාවිතා වූ ශමථ-විදර්ශනා භාවනා ක්‍රම විශුද්ධි මාර්ගය වැනි ග්‍රන්ථවල සඳහන් වී ඇත්ත්, ප්‍රායෝගික වශයෙන් එහි යෙදී අත්දැකීම් ලත් කර්මස්ථානාවාර්යයන් වහන්සේලා සුලභව නොමැති බව තොරහසකි.

බුරුම රට ඓරාවරි ජනපදයෙහි නිංතාට නම් උප නගරයෙහි, ලෙ-වොං ගම් පියසෙහි ජනිතව ළමා වයසෙහි සසුන්ගතව යෙ-ජී නිකායෙහි ගරු උපසම්පදා ලාභීව ධම්මාවරිය විභාගය සමත් වී රැන්ගුන් නුවර පර්යාප්ති තක්ෂිලාවෙහි ඉංග්‍රීසි භාෂා සහිත පර්යාප්ති ධර්මය සම්පූර්ණ ලෙස පස් වසරක් තිස්සේ හදාරා ඉක්බිතිව විසි වසරක් පමණ මුළුල්ලේ කෘතහස්ත විශාරද ආචාර්යයන් වහන්සේලා වෙත

නැවතී ශමථ-විදර්ශනාවෙහි පරතෙරටම ප්‍රගුණ කොටගත් අතිපූජ්‍ය ආචිණ්ණ සෙයාඛෝ හෙවත් ඵා-ඖක් සෙයාඛෝ නාහිමිපාණන් වහන්සේ අද ඓතිහාසික විශුද්ධි මාර්ගයෙහි එන භාවනා ක්‍රමය අතිවිශිෂ්ඨ ලෙස සිය-දහස් ගණන් ගිහි-පැවිදි යෝගීන්හට පුහුණු කරමින් වැඩ සිටිනසේක. උත්කෘෂ්ට ලෙස ශික්ෂා ගරුත්වයෙහි පිහිටි ආදර්ශවත් ඒ මාහිමියෝ දිවා රාත්‍රී අප්‍රමාදව ශාසනානිවෘද්ධියෙහි යෙදී සිටින සේක් ජීවිත පරිත්‍යාගයෙනි.....

අතිපූජ්‍යය මහා කර්මස්ථානාචාර්ය ආචිණ්ණ සෙයාඛෝ මාහිමියන් වහන්සේ ශ්‍රී ලංකාව ගැන දක්වනුයේ අසීමිත ගෞරවයකි. මෙම ශමථ විදර්ශනා භාවනා මාර්ගය සකල බෞද්ධ ලෝකයට බෙදා හැරීමට සුදුසු එකම බෞද්ධ රට ශ්‍රී ලංකාද්වීපය යයි අවධාරණයෙන් පවසන සේක් කෘතඥතා පූර්වක ගෞරවයෙනි.

එසේ හෙයින් මෙම භාවනා මාර්ගය ශ්‍රී ලංකා ද්වීපවාසීන්හට පුහුණු කරවනු පිණිසත් ස්වකීය පශ්චිම කාලය විවේකිව ගත කරනු පිණිසත් ශ්‍රී ලංකාවට යථා කාලයේදී වැඩම කරවීමට අපේක්ෂා කරන පූජ්‍යය ආචිණ්ණානිධාන ඵා-ඖක් සෙයාඛෝ මාහිමියන් වහන්සේට නිදුක් නිරෝගී සුවයෙන් ශතවර්ෂාධික කාලයක් දීර්ඝායු ශ්‍රී අත්වේවා!¹¹⁵

2 ඇත අතීතයේදී ධ්‍යාන අභිඥා මාර්ගඵල අධිගම ලාභීන්ගේ ජයභූමිය වූ සිරිලක්දිව තුළ නැවතත් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිවේධ

¹¹⁵ මොක්පුර රන්දොර 1 කොටස පෙරවදන (අතිපූජ්‍යය නාලයන් අරියධම්ම මාහිමි)

ශාසනයට පුනරාලෝකය උදාපත් වීමේ ඒකායන මාර්ගය විවෘත වී ඇත. සිරිලක්දිවෙන් ස්වර්ණභූමි නම් වූ බුරුම රටට ගෙන යන ලද පරියත්ති පටිපත්ති පටිවේධ ශාසනය එරට දියුළුමින් බැබළුමින් දැනටත් පවතී.

බුරුම රට මෝලමියෙන් - මුඩෝන් නගර දෙකට අතරෙහි රමණීය වනපෙතක පිහිටා තිබෙන එා-ඖක් චිත්තලපබ්බත භාවනා මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රධානාචාර්යය අග්ගමහා කම්මට්ඨානාචාර්ය අතිපූජනීය ආචිණ්ණ- එා - ඖක් සයාඩෝ මාහිමියන් වහන්සේගේ ආචාර්යත්වයෙන් උගැන්වෙන සමථ - විදර්ශනා භාවනා මාර්ගය වනාහි සිරිලක්දිව ඉහත දී අධිගම ලාභීන් පහළ කළ නිර්වාණ ගාමිනී ඒකායන මාර්ගයයි සඳහන් කිරීම සුදුසු වේ.

පාලි - අට්ඨකථා - ටීකා සහිත ත්‍රිපිටක පර්යාජ්ඣියෙහි පරතෙර පැමිණියා වූ, ශික්‍ෂා ගරුත්වයෙහි මුදුනට පත් වූ, සමථ භාවනා විදර්ශනා භාවනාවෙහි කෙළවරට පත් වූ, දස දහස් ගණන් ගිහි පැවිදි යෝගීන් හට භාවනා මාර්ගය පුහුණු කරවූ, ධ්‍යාන අනිඥා මාර්ගඵල ලාභීන් පහළ කරවූ අතිපූජනීය ආචිණ්ණ සයාඩෝ මාහිමියන් වහන්සේ අතින් බුරුම බසින් සම්පාදිත කාණ්ඩ හතකින් (7) යුක්ත වූ භාවනා ග්‍රන්ථාවලිය නිබ්බාන ගාමිනී පටිපදා නමින් හැඳින්වේ.¹¹⁶

- 3 සමථ විදර්ශනා භාවනා මාර්ගයෙහි මුදුනට පත්වී, දේශීය විදේශීය ගිහි පැවිදි විශාල පිරිසකට සමථ විදර්ශනා භාවනා

¹¹⁶ මොක්පුර රන්දොර 6 කොටස, පෙරවදන (අතිපූජනීය නාළයනේ අරියධම්ම මාහිමි)

මාර්ගය පුහුණු කරවන, ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි තෙර පැමිණි, අග්ගමහා කම්මට්ඨානාවරිය සම්මාන ලද, බුරුම රට එා-ඔක් විත්තලපබ්බත භාවනා මධ්‍යස්ථානාධිෂ්ඨවර අතිපූජනීය එා - ඔක් සෙයාධෝ උා. ආවිණ්ණ මාහිමියන් වහන්සේ අතින් බුරුම බසින් සම්පාදිත “නිබ්බාන ගාමිනී පටිපදා” ග්‍රන්ථ සහ අතුරෙන් සත්වැනි කාණ්ඩය සිංහල බසින් “මොක්පුර රන්දොර 7” - නමින් භාවනාභිලාෂීන් අතට පත්වීමේ භාග්‍යය උදාපත් වී ඇත.

ඇත අතීතයෙහි සේම ධ්‍යාන අභිඥා මාර්ගඵල ලාභීන් සුලභව බුදුසසුන බැබළේවා, ලොවපුරා පැතිරෙන මිසදිටු ගණඅඳුර විධමනය වේවා! ශ්‍රී ලංකාද්වීපය කසාවතීන් නිරතුරු වේවා! සිල් සුවඳින් ගුණ සුවඳින් සදහම් සුවඳින් නිවන් අමා සුවඳින් ඒක සුගන්ධිත වේවා! ජීවමාන සර්වඥයන් වහන්සේගේ සමයේ සේම ලොවට රටට ජනතාවට සෙතක් ශාන්තියක් ආරක්‍ෂාවක් ආශීර්වාදයක් උදාපත් වේවා! ¹¹⁷

හැඳින්වීමේ පහසුව පිණිස මෙම භාවනා ක්‍රමයන් ඒ ඒ නම් වලින් හැඳින්වූව ද එම ක්‍රම ප්‍රචාරය කළ මාහිමිවරු කිසිවිටෙක ඒවා තමන්ගේ ක්‍රම ලෙස නොදක්වන අතර බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ නිවැරදි භාවනා මාර්ග ඉස්මතු කර ඒවා ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කරවීම ඒ මාහිමිවරුන්ගේ එකම අභිලාශයයි. එබැවින් බොහෝ දෙනෙක් දැනටත් ඉතා උසස් ලෙස ප්‍රතිඵල ලබන මෙම

¹¹⁷ මොක්පුර රන්දොර 7 කොටස, පෙරවදන (අතිපූජනීය නාට්‍යයෙන් අරියධම්ම මාහිමි)

භාවනා ක්‍රමය ද තම ජීවිතයට එක්කර ගෙන නිවන් මග හෙළිකර ගනිත්වා යනු අපගේ කාරුණික ආරාධනයයි.

IV ගොඵන්කා භාවනා ක්‍රමය

ආනාපානසතියෙන් ආරම්භ කර ඉන් පසු වේදනානුපස්සනාව හරහා විපස්සනාවට යොමු කිරීම මෙම ක්‍රමයේදී සිදුවේ. ඉන්ද්‍රියානු ජාතික ගිහි පිංවතෙකු වන ගොඵන්කා තුමා විසින් මෙම ක්‍රමය ලොව පුරා ප්‍රචලිත කළ බැවින් එතුමාගේ නමින් මෙම ක්‍රමය හැඳින්වේ. නමුත් එතුමා ද මෙම ක්‍රමය බුරුමජාතික ගුරුවරයෙකු හමුවේ උගත් බව දැක්වේ. මෙසේ මෙම ක්‍රමයේ ඉතිහාසය බැලීමේදී බොහෝ පැරණි බවත් සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ වේදනානුපස්සනා දේශනාව ඇසුරින් ප්‍රගුණ කරවන බවත් පැහැදිලි වේ. අප රටේ ගිහි පැවිදි බොහෝ දෙනෙක් අතර ප්‍රචලිත මෙම ක්‍රමයෙන් ද බොහෝ යහපත් ප්‍රතිඵල ලැබෙන බව එය අනුගමනය කරන යෝගීන්ගේ අදහසයි.

මෙම භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ පොදුවේ පවතින වැරදි මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු

1. පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාව වන පෙළ තිබියදී අටුවා ටීකා වල අදහස් ගෙන කරන භාවනාවන් අනවශ්‍ය බව.

මෙම ප්‍රකාශය කරන්නේ අටුවා රීතිය යනු මොනවාදැයි හරිහැටි නොදැනීමෙනි. ඒ ගැන කරුණු පෙර දැක්වීමු. අදහස් කීපයක් මතු විය හැකි තැනකදී නිවැරදි බුද්ධමතයම ඉස්මතු කර දැක්වීම අටුවා රීතිය වලින් සිදු වේ. සිංහල පරිවර්තන නොකියවා පාළියෙන්ම දහම හදාරන්නේ නම් අටුවා රීතියෙන් වැදගත් කම පැහැදිලි වනු ඇත. ඒවායෙන් තොරව ධර්ම-විනය විනිශ්චයන් ගත නොහැකි බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වනු ඇත. ඒ බව හරිහැටි දන්නා වූ සල්ලේබ ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදුණු සීලාදී ගුණයන්ගෙන් සුපෝෂිත ව්‍යක්ත විශාරද උතුමන් අතින්ම මෙම නිවැරදි භාවනා ක්‍රම සියල්ලම ප්‍රචාරය වූ බව ද දත යුතුය. නිවැරදි නිවන් මාර්ගය සෙවීමට මුළු ජීවිතයම කැපකළ උතුමන් බව ප්‍රකට වනු ඇත. එම මානිමිවරුන් පිළිබඳ තවදුරටත් තොරතුරු සොයා බලන්නේ නම් මේ කීම තහවුරු වනු ඇත.

2. බුද්ධ දේශනාව තිබියදී එක එක්කෙනාගේ භාවනා ක්‍රම අනවශ්‍ය බව

මේ ප්‍රකාශය කරන්නේ භාවනා ක්‍රම හැඳින්වීමට යොදන නම් පමණක් සැලකීමෙනි, අවම වශයෙන් එම භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ හරිහැටි කියවීමෙන් වත් දැනීමක් නැති බැවිනි. හරිහැටි කියවා බැලුවේ නම් මෙම භාවනා ක්‍රම බුද්ධ දේශිතම බව තහවුරු වනු ඇත.

3. විදේශ රටවලින් අපට ලැබුණු භාවනා ක්‍රම අනවශ්‍ය බව

මෙය ද හරිහැටි සාසන ඉතිහාසාදිය නොදන්නාකමින් කරන වැරදි ප්‍රකාශයකි. බුදුදහම යනු ද අපරටේ ඇති වූවක් නොවේ. තවද කුමන රටක හෝ යම් නිවැරදි දෙයක් වේ නම් එය පිළිපැදීමෙන් අයහපතක් නොවේ. අපරටේ දෙයක් වුවත් එය වැරදි නම් එය පිළිපැදීමෙන් අයහපතක් වේ. එබැවින් එය බැහැර කළ යුතුය. දහම සම්බන්ධයෙන් රට - ජාති - කුලවාද ඇඳාගත හොත් එයින් අනර්ථයක් මිස යහපතක් නොවේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් කුමන රටින් ලැබුණත් එය දහමට එකඟ නම් එය අත්හදා බලා තම නිවන් මග විවරකර ගැනීම ප්‍රඥාගෝචර වේ යනු අපගේ අදහසයි.

ඉහත දැක්වූ වැරදි මත දරන හා ඒවා ප්‍රචාරය කරන අය පිළිබඳ විමසීමේදී පෙනීගියේ ඒ බොහෝ දෙනෙක් හරිහැටි ගුරු ඇසුරක් නොලබූ, සැබෑ නිවන් අරමුණක් නොමැති තර්ක වාද පිණිස දහමට බැසගත් පිරිසක් බවයි. ඇතැමෙක් සීලාදී ප්‍රතිපත්ති පිරීමට ඇති අකමැත්ත නිසාම ඇතැම් භාවනා ක්‍රමයන්ට දොස් කියති. නිවන් ලැබීමට ලේසික්‍රම සොයති. සැබෑ නිවන් අරමුණ ඇති තැනැත්තා වාද විවාද කරමින් කාලය ගත නොකර සැබෑ දහම සොයමින් ප්‍රතිපදාවේ යෙදෙයි. අතීතයේ ද සත්‍යගවේශී වූ උතුමන්ගේ චරිත කියැවීමෙන් එය තහවුරු වේ. සිදුහත් බෝසතාණන් වහන්සේත් උපතිස්ස කෝලිත ආදී උතුමෝත් සත්‍ය ගවේශනය කළ අයුරු සිතා බලනු වටී. දැන් අපට එසේ ගවේශනය කරන්නට දෙයක් නැත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එය ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. අපට තිබෙන්නේ එය ශ්‍රද්ධාවෙන් පිළිපැදීමයි. එය ද දින ගණනකින් අත් නොහළ යුතුය. අසු මහාශ්‍රාවක උතුමන් අතර වූ කල්ප ලක්‍ෂයක් ඒ

සඳහා පිරු පාරමි ඇත්තා වූ බුද්ධ ශාසනයේ ප්‍රඥාවන්ත උතුමන් අසුදෙනා අතරට අයත් වූ රට්ඨපාල මහරහතන් වහන්සේට ද අර්හත්වයට පත්වීමට වසර දොළහක් ගත වූ බව දැක්වේ. ත්‍රිපිටක පාරගත දැනීමක් ඇති රහත් ශිෂ්‍යයන්ම හැට දහසක් සිටියා වූ මහාසිව මහතෙරුන් වහන්සේට අර්හත්වයට පත්වීමට වසර තිහක් (30) ගත වූ බව ද දැක්වේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් දින කීපයකින්, සති කීපයකින්, මාස කීපයකින් ප්‍රතිඵල බලාපොරොත්තු නොවී නිවනට ලේසි ක්‍රම සොයන්නට නොයා තෙරුවන් පිළිබඳ හොඳ ශ්‍රද්ධාවක් පිහිටුවා ගෙන භාවනා ක්‍රම අත්හදා බලන්නේ නම් වසර ගණනකින් හෝ ප්‍රතිඵල ලැබිය හැකි වනු ඇත. එබැවින් තර්ක වාද කරමින් නොසිට දහම පිළිපැද බලත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

07 අභිධර්ම පිටකය, අට්ඨකථාදිය පිළිබඳව මෙසේ වැරදි මත පැනනැගීමේ හේතු මොනවාද?

මෙසේ ධර්මය සම්බන්ධව වැරදි මතවාද ඇතිවීම අද පමණක් නොව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේද සිදු වූ බව සාති, අර්ථය, කණ්ඩක ආදී පැවිද්දන්ගේ කථා ප්‍රවාක්ති මගින් ප්‍රකට වේ. සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසු මෙම තත්ත්වය වඩා උග්‍ර වූ බව දෙවන ධර්ම සංගායනාවට අදාළ සිදුවීමෙන් දතහැක. මේ සෑම අවස්ථාවකදීම සාසන භාරධාරී උතුමන් වහන්සේලා එම තත්ත්ව විසඳා සාසනය ආරක්ෂා කළ සේක. එනමුත් වැරදි මත ඇති ඒ සෑම දෙනාවම නිවැරදි කිරීම ප්‍රායෝගිකව කළ හැකි නොවේ. ගැටළුව විසඳූ පසුවද ඇතැම්හු එම වැරදි මතයේම එල්ල සිටිති. ඊට අමතරව සාසනයට හානිකර කටයුතු ද සිදු කරති. ඊට හොඳම නිදසුනක් දෙවන ධර්ම සංගායනාවට අදාළ සිදුවීමෙන් දත හැකිය. ඒ මෙසේය;

දස අකැප වස්තු දැක්වීම මුල්කරගෙන පැවැත්වූ මෙම දෙවන සංගායනාවේදී එම කරුණු දහය අකැප බවත් වජ්ජපුත්තක භික්ෂූන්ගේ මත වැරදි බවත් දක්වා එම අලජ්ජ

භික්ෂූන් 10000 ක් පමණ සසුනෙන් තෙරපා හැර ධර්මවිනය ස්ථාපිත කලසේක. එසේ දෙවන සංගායනාවේදී සසුනෙන් තෙරපූ, සසුනෙන් පලිගනු කැමති වූ අලප්පි වස්ථුපුත්තක භික්ෂූහු වෙතම **මහාසංගීති** නම් වූ සංගායනාවක් පැවැත්වූහ. මෙම **මහාසංගීතික භික්ෂූන්ගෙන් මහායාන යන නිකාය බිහිවිය.** මෙම සංගායනාවේදී අතිශය බරපතල ලෙස සසුන විකෘති කලහ. විශේෂයෙන්ම අභිධර්ම පිටකය ද, පටිසම්භිදාමග්ග, චූල්ලනිද්දේස, මහානිද්දේස යන ප්‍රඥාවෙන් අග්‍ර වූ සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනාවෝ ප්‍රතික්ෂේප කරමින් ඒවා විකෘති කලහ. ඊට අමතරව විනය පිටකයේ පරිවාර පාලිය ද සිකපද වල විභංගය ද විකෘති කලහ. ජාතක දේශනා වල කොටසක් ප්‍රතික්ෂේප කලහ. මෙසේ සසුනට අති විශාල විනාශයක් කලහ. මේ පිළිබඳව අපේ පුරාණම මෙන්ම ඉතා විශ්වාසවන්ත තොරතුරු වලින් යුත් ඉතිහාස ග්‍රන්ථයක් වන **දීපවංසයේ** මෙසේ සඳහන් වේ. පඤ්චප්පකරණ අට්ඨකථාවේ හා සාරත්ථදීපනී ටීකාවේ ද මේ ගැන තවත් තොරතුරු දැක්වේ.

**“මහාසංගීතිකා භික්ඛූ, විලෝමං අකංසු සාසනෙ;
භින්නිත්වා මූලසංගහං, අඤ්ඤං අකංසු සංගහං.**

මහාසංගීතික භික්ෂූහු සසුනෙහි විලෝමයක් (සසුනට එකඟ නොවන ප්‍රතිපක්ෂ වූවක්) කලහ. මූල් ත්‍රිපිටක සංග්‍රහය බිඳ වෙනත් සංග්‍රහයක් කලහ.

**“අඤ්ඤානු සංගහිතං සුත්තං, අඤ්ඤානු අකරිංසු තෙ;
අත්ථං ධම්මඤ්ච භින්නිංසු, විනයෙ නිකායෙසු ච පඤ්චසු.**

වෙනත් තැනක සංග්‍රහ කළ සූත්‍ර ඔවුහු වෙනත් තැනක සංග්‍රහ කලහ. විනයෙහි ද පංචනිකායන්හි ද අරුත ද ධර්මය ද බිත්දාහ. (වෙනස් කලහ.)

“පරියායදෙසිතඤ්චාපි, අථො නිප්පරියායදෙසිතං;
නිතත්ථඤ්චෙව නෙය්‍යත්ථං, අජානිත්වාන භික්ඛවො.

ඒ (මහාසංගිතිකාරක) භික්ෂුහු පරියාය (පරමාර්ථ නොවන බැවින් විචරණ අවශ්‍යවන) දේශනාව ද නිප්පරියාය (සාධන/ ප්‍රතිපාදන අනවශ්‍ය වූ වෙනස් කළ නොහෙන) දේශනාව ද නිත (අරුත්පරිදි දතයුතු) අර්ථය ද නෙය්‍ය (උදුරාගතයුතු) අර්ථය ද නොදැන,

“අඤ්ඤං සන්ධාය භණ්තං, අඤ්ඤං අත්ථං ය්‍යංසු තෙ;
බ්‍යඤ්ජනවිජායාය තෙ භික්ඛු, බහුං අත්ථං විනාසයුං.

අනෙකක් සඳහා දෙසූ දෙයට වෙනත් අරුතක් තැබූහ. ඔවුහු ව්‍යඤ්ජන ඡායාවෙන් (පද පමණක් සලකා අරුත නොසලකා) බොහෝ අර්ථ විනාශ කළහ.

“ජඩ්ඛෙත්වාන එකදෙසං, සුත්තං විනයගම්භිරං;
පතිරූපං සුත්තං විනයං, තඤ්ච අඤ්ඤං කරිංසු තෙ.

ගැඹුරු වූ විනයේ ද සූත්‍ර වලද කොටසක් ඉවත් කොට, ඒ ප්‍රතිරූප සූත්‍රවිනයක් විද එයත් වෙනස් කළහ.

“පරිවාරං අත්ථුද්ධාරං, අභිධම්මං ඡප්පකරණං;
පටිසම්භිද්ඤ්ච නිද්දෙසං, එකදෙසඤ්ච ජාතකං;
එත්තකං විස්සජ්ජේත්වාන, අඤ්ඤානි අකරිංසු තෙ.

ඔවුහු විනයපිටකයේ පරිවාර පාලිය ද, විනය සිකපද වල අර්ථෝද්ධාරය (විභංගය/ පදභාජනිය), අභිධර්ම ප්‍රකරණ භය (මේ වන විට කථාවත්ථුප්පකරණය ග්‍රන්ථයක් වශයෙන් සැකසී නොතිබිණි.) ද, පටිසම්භිදාමග්ග පාලිය ද, චූල්ලනිද්දේස, මහානිද්දේස යන දෙක ද, ජාතක දේශනා වල කොටසක් ද යන මෙපමණ ධර්ම කොටස් ඉවත් කොට (ධර්මය) වෙනස් කළහ.

**“නාම ලිඛිත පරික්කාර, ආකප්පකරණානි ව;
පකතිභාවං විජනිත්වා, තඤ්ච අඤ්ඤං අකංසු තෙ.**

ඔවුහු භික්ෂු නාමය ද , ග්‍රමණ ලිංගය (පැවිදි වේශය) ද,
ග්‍රමණ පිරිකර ද , ග්‍රමණ ආකල්ප ද, ග්‍රමණප්‍රකෘතිය ද අත්හැර
එය ද වෙනස් කළහ.

මෙසේ වෙනස් කළ (මහායාන) ධර්මය පිළිගත් ශ්‍රී
ලංකාවේ සිටි අභයගිරිවාසී භික්ෂූන් ආදී පිරිස් නිසා ඉහත සඳහන්
පිරිසිදු ධර්ම කොටස් බුද්ධ දේශනා නොවේය යන සසුනට
විරුද්ධවාදී මත අප රටේ ද ව්‍යාප්ත විය.

**මහාවිහාර, අභයගිරි හා ජේතවන යන නිකාය ආරම්භය
හා එම භික්ෂූන් අතර පැවති මත විවිධත්වය**

1. මහාවිහාරවාසී භික්ෂූන්ගේ ථේරීය නිකාය හා
ථේරවාදය

ධර්ම සංගායනා වලින් සුරක්ෂිත වූ පිරිසිදු බුද්ධවචනය හා
එහි අටුවා රහත් උතුමන් වෙතින් ම මිහිඳු මාහිමියන් වෙත
ලැබිණි. එතුමන් වහන්සේ වෙතින් සිංහල රහත් පරපුරට එම
ධර්මය ලැබුණු අතර එතුමන් වහන්සේලා එය
අත්‍යන්තගෞරවයෙන් මාතලේ අළුවිහාරයේ පැවති පුස්තක-
සංගායනාව දක්වා කටපාඩමින් දැරූ සේක. ග්‍රන්ථාරූඪ කළ මෙම
පිරිසිදු ධර්මවිනය හා එහි අටුවා, මහාකාශ්‍යපාදී මහරහත් උතුමන්
පිළිගත් වාද බැවින් “ථේරවාද” නම් විය. ඒ බව “සථේරවාද” නීතිපි
ලිබන්නි. තත්ථ “අට්ඨකථාසු ආගතථේරවාදසහිතං සාට්ඨකථං
නිපිටකසඞ්ගහිතං බුද්ධවචන” නීති ආනෙන්වා යොජෙතබ්බං.
 (“සථේරවාදං” යැයි ලියත්. එහිදී “අටුවාවන්හි පැමිණි ථේරවාද

සහිත අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකයේ සංග්‍රහ කරන ලද බුද්ධ චචනය” යැයි ගෙන අර්ථ යෙදිය යුතුය.)¹¹⁸ යැයි දක්වා ඇත. මෙම පිරිසිදු දහම දැරූ භික්ෂු සමූහය **ථෙරවාදීන්** යැයි ද, **ථෙරියනිකාය** යැයි ද දැක්වේ. මෙම දහම ලෝකය පුරා ප්‍රචලිත වූයේ අනුරාධපුර මහමෙවුනා උයනේ පිහිටි මහාවිහාරය නමැති විහාරය මුල් කරගෙන බැවින් එම ථෙරවාදී දහම පිළිගත් භික්ෂු පරපුර **මහාවිහාරවාසීන්** ලෙස ද හැඳින්වේ. ඒ බව මහාවිහාරවාසීනන්හි **මහාමෙඝවනුයානහුමිහාගෙ පතිට්ඨිතො විහාරො මහාවිහාරො, යො සත්ථුනො මහාබොධිනා විහුසිතො, තත්ථ වසන්ති සිලෙනාති මහාවිහාරවාසිනො,**¹¹⁹ (මහාවිහාරවාසීනං යනු මහමෙවුනා උයන් බිමෙහි පිහිටි ශාස්තෘන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මහා බෝධියෙන් අලංකාරවත් වූ විහාරය මහාවිහාරය නම්. එහි ස්වභාවයෙන් වාසය කරන්නුයි මහාවිහාරවාසීහු නම් වෙති.) යැයි දැක්වේ.

2. අභයගිරිවිහාරවාසීන්ගේ ධම්මරුව නිකාය හා වෛතුල්‍ය වාදය

ශ්‍රමණසාරූප්‍ය නොවන ලෙස රජුන් ඇසුරු කිරීමාදී කරුණු මත විනයානුකූලව මහාවිහාරයෙන් තෙරපූ මහානිස්ස තෙරුන් හා එම තෙරුන් නිවැරදිය යන මතය ගත් මහදැලියා නිස්ස යන තෙරවරු විසින් වලගම්බා රජු දවස ඇරඹූ අලුත් නිකාය අභයගිරි විහාරය නිශ්‍රයකොට පැවති නිසා අභයගිරි නිකාය නම් විය. එම විහාරයෙහි විසූ භික්ෂූහු **අභයගිරිවිහාරවාසීහු** නම් වූහ. ඔවුහු ථෙරියනිකායෙන් වෙන්ව ස්ව යැපීම හා මහාවිහාරය පරයා සිටීමේ අදහස ද නිසා පෙර සඳහන් කළ වජ්ජිපුත්තක පරම්පරාවේ වූ ධම්මරුව නිකායේ (මහායාන)

¹¹⁸ විමතිවිනෝදනී ටිකා

¹¹⁹ කංඛාවිතරණී ටිකා

අදහස් පිළිගත් බැවින් **ධම්මරුව නිකායිකයින්** ලෙස ද හැඳින්වේ. ධර්මාශෝක රජු විසින් සසුනෙන් තෙරපූ භික්ෂු වෙස්ගෙන සිටි තීර්ථකයෝ පසුව මහායානාදී අන්‍ය නිකායන්ට එක්ව වෛතුලයවාදාදී අධර්මවාදී අයුත් මත ඉපදවූහ. අභයගිරික භික්ෂූහු මෙම මතද පිළිගත් බැවින් ඔවුන් **වෛතුලයවාදීන්** ලෙස ද හැඳින්වේ. (ථේරවාදී විනය හැටියට භික්ෂුවක් ස්ත්‍රියක හා මෙවුන්දම් සේවනය කලොත් පරිජ් ඇවත වේ. භික්ෂුභාවය අහිමිවේ. නමුත් වෛතුලයවාදීන්ට අනුව දෙදෙනාගේ කැමැත්තෙන් එය සිදුවේ නම් එහි වරදක් නැත.) මෙසේ සීලය පමණක් නොසලකා යන්ත්‍ර-මන්ත්‍ර හදාරමින් මෙම භික්ෂූන් හැසිරුණු බව දැක්වේ.

3. ජේතවනවිහාරවාසීන්ගේ සාගලියනිකාය හා වෛතුලය වාදය

ගෝඨාභය රජු දවස අභයගිරිවිහාරවාසීන් අතුරින් පිරිසක් වෙන්වී දක්ඛිණගිරිවිහාරය නිශ්‍රයකොට වාසය කළහ. පසුව ඔවුන් මහසෙන් රජු විසින් කරවූ අනුරාධපුර ජේතවනාරාමයේ වාසය කළ බැවින් **ජේතවනවිහාරවාසීන්** යැයි ද, එම පරපුරේ සිටි සාගල නම් තෙර කෙනෙකුන් විසින් සැකසූ ධර්මග්‍රන්ථ පිළිගත් බැවින් ඔවුන් **සාගලියනිකායිකයෝ** යැයි ද පසුව වෛතුලයපිටකය ද පිළිගත් බැවින් **වෛතුලයවාදීන්** යැයි ද හැඳින්වේ.

මෙසේ මහාවිහාරවාසී වූ ථේරවාදී තෙරවරුන්ගෙන් වෙන්ව ඉතිරි නිකාය දෙක බිහිවීම පිළිබඳව මහාවංශයේ 33 වන පරිච්ඡේදයේ මෙසේ සඳහන් වේ.

තනොප්පභුති තෙ හික්ඛු, මහාවිහාරනාගමුං;
එවං තෙ'භයගිරිකා, නිග්ගතා ථෙරවාදකො.

(එතැන් පටන් ඒ බහලමස්සුතිස්ස තෙරුන් ප්‍රමුඛ භික්ෂුහු මහාවිහාරයට නොආහ. මෙසේ ඒ අභයගිරික භික්ෂුහු ථේරවාදයෙන් බැහැර වූවාහුය.)

පභින්නා'භයගිරිකෙහි, දක්ඛිණවිහාරිකායති;
එවං තෙ ථෙරවාදීහි, පභින්නා හික්ඛවො ද්විධා

(පසුව අභයගිරික භික්ෂූන්ගෙන් දක්ෂිණවිහාර වාසීහු බෙදුනාහ. මෙසේ ඒ භික්ෂුහු ථේරවාදීන්ගෙන් වෙන්ව දෙයාකාරයකට බෙදුනාහ.)

මෙසේ ථේරිය නිකායෙන් පිරිසක් වෙන් වී වැරදි මත ගන්නා අතර මහාවිහාරවාසී උතුමන් වහන්සේලා නොයෙක් තාඛන-පීඩන මධ්‍යයේ පිරිසිදු බුද්ධධර්මය දිවිහිමියෙන් සුරැකි බව ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් වේ. සාසන ඉතිහාසය පිළිබඳ කරුණු රාශියක් නිකාය සංග්‍රහයෙහි දැක්වෙන බැවින් එම විස්තර ද කියවා බැලීම වටී. එයින් උපුටා ගෙන මෙම කරුණු ස්වල්පය මෙසේ දැක්වීමු. රටෙන් ජාතියෙන් සාසනයෙන් දියුණුව වෙනුවෙන් පැරණි රජදරුවන් හා මහා සංඝරත්නය කැප වී කටයුතු කළ අයුරු ඉතා මැනවින් නිකාය සංග්‍රහයෙහි දැක්වේ. පොත්පත් නොතිබුණු ඒ යුගයේ තල්පත් වල ධර්මය ලියමින් ඇතැම්විට රජවරුන්ගේ පවා කෙනෙහෙලි මධ්‍යයේ මෙසේ පිරිසිදු ථේරවාදී ශ්‍රී සද්ධර්මය සුරැකීම පිළිබඳව අපි එම මහාවිහාරවාසී උතුමන්ට ණයගැති වෙමු.

08 එම අධර්මවාදී මතවාදයන්ගේ නූතන ව්‍යාප්තිය

ඉහත සඳහන් අධර්මවාදී මත දැනුණු ඇතැම් පිරිස් අතින් ව්‍යාප්තව යාම සසුනේ අභාග්‍යයකි. 19 වන සියවස අගභාගයේ හා 20 වන සියවස මුල භාගයේ යුරෝපීය බොහෝ පිරිසක් ද බුද්ධ ධර්මය සෙවීමට උත්සුක වූහ. ඒ අතරින් සමහරෙක් එය කළේ බුදුදහමේ වැරදි සෙවීමේ අදහසින් බව පෙනේ. බුද්ධ කාලයේද එබඳු අය පැවිද්දන් අතරද වූ බව අංගුත්තර තික නිපාතයේ දැක්වෙන “සරහ” නැමති පරිබ්බාජකයාගේ පැවිදිවීම සම්බන්ධ කථා වස්තුවෙන් (සරහසුත්ත) දත හැක. එබැවින් එය පුද්ගලයෙකුට කරුණක් නොවේ. ගැටළුව වන්නේ සාසනය රැකීමට සිටින භික්ෂූන් වහන්සේලා අතින් එබඳු වැරදි මත ප්‍රචලිත වීමයි.

පසුගිය සියවසේ භික්ෂූන් වහන්සේලා අතින් ලියැවුණු එබඳු ග්‍රන්ථ කීපයක් නිසාද මෙබඳු වැරදි මත ප්‍රචලිත වූ බව කිවයුතුය. විචාරාත්මක ග්‍රන්ථ යැයි සලකා එබඳු ග්‍රන්ථ උසස් විභාග සඳහාද අනුමත කර තිබීම බේදජනකය. උගත් භික්ෂූන් අතින් ලියැවුණු බැවින්, ඒවායේ ඇති වැරදි දක්වා ඊට විරුද්ධව පොත්පත් නොලියවීම නිසාත්, තම මතය නිවැරදි යැයි පෙනෙන සේ එම ග්‍රන්ථයන්හි වැරදි තර්ක ඉදිරිපත් කර ඇති බැවින් ධර්මය ගැඹුරින් නොවිමසන ආධුනික පිරිස මූලාවට පත්වේ. එම

වැරදි කිහිපයක් මෙහිදී දක්වා නිවැරදි කිරීමට අදහස් කළේ එම ග්‍රන්ථ වල කියැවෙන සියල්ල නිවැරදි යැයි නොගත යුතුය යන බව දැක්වීමටය. තවද යමෙක් දහම දෙස වැරදි කෝණයකින් බලන විට නැති වැරදිද පෙනෙන බව දැක්වීමටය. පුද්ගල විවේචනයකට අකමැති අපි මෙහිදී එම ග්‍රන්ථ නාම පමණක් දක්වන අතර එම මතයේ ඇති වැරද්ද මිස පුද්ගලයින්ගේ වැරද්දක් දැක්වීමට අදහස් නොකරමු.

හික්ෂුන් අතරත්, බුද්ධධර්මය-පාළිභාෂාව-බෞද්ධ ඉතිහාසය ආදී විෂයන් හදාරන සිසුන් අතරත් ප්‍රචලිත ග්‍රන්ථ වූ “අටුවා පරීක්ෂණය, පාලි සාහිත්‍යය, ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, අසිරිමත් ඉංදියාව” යනාදී ග්‍රන්ථ වලින් ද ඉහත දැක්වූ පරිදි වැරදි මත ප්‍රචලිත විය. එම ග්‍රන්ථවල අඩංගු වන වැරදි කරුණු කිහිපයක් අපි මෙසේ නිවැරදි කිරීමට ලක් කරමු.

1. වැරදි මතය ; පරිවාර පාළි - මෙහි ඇතුළත් වන්නේ පළමු කී විනය පොත් සතරේ තිබෙන ශික්ෂාවන් පිළිබඳ විශේෂ විභාගාදියයි. ප්‍රථම පාරාජික ශික්ෂාපදය කොහි පනවන ලද්දේද?..... යනාදී ප්‍රශ්න අසා ඒවාට උත්තර සැපයීම මෙහි පෙනේ. ඒනිසා මෙය විනය ඉගනීමට උපකාර වෙන සේ පසු කලක සම්පාදිත වූ පොතකි. අමුතු විනය ශික්ෂාපද එකක්වත් එහි නැත. (පාලි සාහිත්‍යය, 2002 නව මුද්‍රණය, 116 පිටුව, 2වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; පරිවාරපාළි යන මාතෘකාව යටතේ දක්වන මෙය සම්පූර්ණයෙන්ම වැරදි ප්‍රකාශයකි. “කති නු ඛො, හන්තෙ, අධම්මිකා දිට්ඨාවිකම්මාති”? “පඤ්චිමෙ, උපාලි, අධම්මිකා දිට්ඨාවිකම්මා කතමෙ පඤ්ච? - අනාපන්නියා දිට්ඨිං ආවි කරොති, අදෙසනාගාමිනියා ආපන්නියා දිට්ඨිං

ආවි කරොති, දෙසිනාය ආපන්නියා දිටියි. ආවි කරොති, චතුහි පඤ්චනි දිටියි. ආවි කරොති, මනො මානසෙන දිටියි. ආවි කරොති, ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අධම්මිකා දිටියාවිකම්මා. යනාදී වූ බොහෝ බුද්ධදේශනා ද අත්ථාපන්නි නිට්ඨන්තෙ හගවති ආපජ්ජති, නො පරිනිබ්බුතෙ; අත්ථාපන්නි පරිනිබ්බුතෙ හගවති ආපජ්ජති, නො නිට්ඨන්තෙ; අත්ථාපන්නි නිට්ඨන්තෙපි හගවති ආපජ්ජති පරිනිබ්බුතෙපි. යන පාඨය පැහැදිලි කරමින් පරිවාර අටුවාහි දැක්වෙන පරිදි “එතරහි බො පනානන්ද, හික්ඛු අඤ්ඤාමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදාවරන්නි, න වො මමච්චයෙන ඵලං සමුදාවරිතබ්බං, නවකෙන, ආනන්ද, හික්ඛුනා ථෙරො හික්ඛු ‘හන්තෙ’ති වා ‘ආයස්මා’ති වා සමුදාවරිතබ්බො”ති වචනනො ථෙරං ආවුසොවාදෙන සමුදාවරණපච්චයා ආපන්නිං පරිනිබ්බුතෙ හගවති ආපජ්ජති, නො නිට්ඨන්තෙ. යන පාඨ අනුව ආවුසොවාදයෙන් වැඩිහිටියන් ඇමතීමේ ආපන්නි ද වෙන කිසිම විනය පොතක දක්වා නැත. එබඳු වූ වෙන පොත් වල නැති පැණවීම් බොහෝමයක් පරිවාර පාළියේ දක්නට ඇත. පරිවාර පාළිය බුද්ධදේශනාවක් නොවේය යන මතය මහාසංගීතිකයින්ගේ වැරදි මතයක් බව දීපවංසය අනුව අපි පෙර දැක්වීමු. මෙය සංගායනා කළ බව දැක්වෙන උදාහරණ ද පෙර දැක්වීමු.

2. වැරදි මතය ; නෙත්තිප්පකරණය -අභිධර්මය ගැන කිසිවක් මේ පොතේ සඳහන් නොවේ එයින් උද්ධෘත පාඨ කිසිවක් ද දක්නට නැත, එබැවින් මෙය අභිධර්මය සකස් කිරීමට මත්තෙන් සම්පාදිත වූවක් යයි කිවයුතුයි. (පාලිසාහිත්‍යය නවමුද්‍රණය 2002, 126 පිටුව, 3වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; ත්‍රිපිටකයටත් අටුවා කාලයටත් අතර ලියැවුණු පොත් යන මැයෙන් ආරම්භ කර නෙත්තිප්පකරණය යන අනු මාතෘකාව යටතේ ඉහත ප්‍රකාශය දක්නට ලැබේ. මේ ප්‍රකාශය අනුව පිටක ග්‍රන්ථ සැකසීමෙන් පසු කලෙක නෙත්තිප්පකරණය සැකසුණු බවත් අභිධර්ම පිටකය සැකසී ඇත්තේ නෙත්තිප්පකරණයටත් පසුව බවත් දැක්වේ. මෙයද ඉතා බරපතල වැරදි ප්‍රකාශයකි. මීට පිළිතුරු **අභිධර්මපිටකය** යන මාතෘකාව යටතේ ඉහත දක්වා ඇත.

3. වැරදි මතය ; **කඛ්ඛාවිතරණි මාතිකට්ඨකථාව** -යන ගාථා වලින් පෙනී යන්නේ මෙය පාලි විනය අටුවාව ආශ්‍රය නොකොට සිංහල අටුවා ආශ්‍රයෙන් ලියූ බවයි. එය එසේ නම් මෙය බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යයන් විනය අටුවාව ලියන්නට පෙර සම්පාදිත වූවක් විය යුතුයි. සමන්තපාසාදිකාව ලියූ පසු මෙය සම්පාදනය කලා නම් සිංහල අටුවා බැලීමට ඕනෑ කමක් නැත. **එසේම විස්තර බලාගත යුතු තැනදී සමන්තපාසාදිකාවෙන් බලාගත යුතුයයි කීමක්ද මෙහි පෙනෙන්නට නැත.** එබැවින් මෙය බුද්ධඝෝෂ කාලයට පෙර තිබුණු අටුවාවක් විය යුතු.

මෙයට ටීකාවක් ලියූ බුද්ධනාග තෙරනම මෙය බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යයන්ගේ කෘතියකැයි පිළිගනී. (පාලි සාහිත්‍යය, 194-195 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මේ කඛ්ඛාවිතරණි මාතිකට්ඨකථාව ගැන දැක්වූ ඉතා වැරදි මතයකි. ටීකාචාර්යන් වහන්සේගේ මතය ද ගරු නොකරමින් පවසන මෙම කරුණ භාසාස්පතකය. මාතිකට්ඨකථාවේ ඇති සමන්තපාසාදිකාව ගැන දැක්වීම් දැනට අපට හමු වූ තැන් පමණක් 14 කි. උදාහරණ- විත්ථාරො

පහ සමන්තපාසාදිකායං (වුළුව. අට්ඨ. 102) වුන්නො,
(සංඝාදිසේසකණ්ඩවණ්ණනාහි අග ඡේද දෙකෙහි පමණක්
තැන් පහක සමන්තපාසාදිකා යන නම දැක්වේ.) භික්ෂුවක්
විසින් හදාළ යුතු මූලික විනය ග්‍රන්ථයක් වූ මානිකට්ඨකථාව
පිළිබඳව පවා මෙවැනි අසත්‍ය ප්‍රකාශ ග්‍රන්ථ වල පළකිරීමේ
හේතුව කුමක්දැයි සිතා බලන්නවා.

4. වැරදි මතය ; බෞද්ධාගම -බුද්ධභාෂිතයම සඳහන්
වෙතැයි කියනු ලබන ත්‍රිපිටකයේ කොටස් වල බුදුන් ගැන සඳහන්
වන දේ කෙරෙහි පවා එතරම් විශ්වාසය තැබිය නොහැකිය.
වෙනෙකක් තබා බුදුන් බුද්ධත්වය ලැබීමෙන් පසු දේශනා කරන
ලද පළමු වන ධර්ම දේශනය යැයි කියනු ලබන, සියලු බෞද්ධ
වාද වල මූලික ධර්මයක් වූ, “ධම්මවක්කප්පවත්තන සූත්‍රය” පවා
බුදුන් විසින්ම දෙසූ ධර්මයක් ද යන්න සැක සහිතය. (අසිරිමත්
ඉංදියාව, 2012 හතරවන මුද්‍රණය, 331 පිටුව, 2 වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; රාජ්‍ය ව්‍යවස්ථාවෙන්ම බුදුදහම රැකීමට
බැඳී සිටින රටක අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවෙන්
ප්‍රකාශිත ග්‍රන්ථයක මෙබඳු මත ඇතුලත් වීම බේදජනකය.
මෙම ග්‍රන්ථයේ කතුවරයා බෞද්ධයෙකු නොවන බව
පෙනේ. එබැවින් කිසිම සාධක පාඨයකින් තොරව පවසන
මෙවැනි කරුණු පිළිබඳ පිළිතුරු දීමද අනවශ්‍යය.

5. වැරදි මතය ; ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය
-ලෙඩෙකුට වෙදකම් කරන්නට නැතහොත් බෙහෙත් සාදා
දෙන්නට කියා ගිහියෙකු භික්ෂුවකගෙන් ඉල්ලා සිටියොත් භික්ෂුව
ඒ ඉල්ලීම ඉටු නොකළ යුතුයි.... එහෙත් එක්තරා භික්ෂුවකට එම
ලෙඩම සෑදුණු විටක දුන් බෙහෙත ගැන භික්ෂුන් තම තමන් අතර
කතාබහ කරන්නට පටන්ගත හැකිය..... මේ බවට නිදසුනක්

හැටියට සමන්තපාසාදිකාවෙහි එන අපූරු කථාවක් මෙසේය. (ක්‍රි.ව.127-171) වසභ රජුගේ බිසවට රෝගයක් වැළඳුණු විට, සේවක ස්ත්‍රියක් මහාපදුම ස්ථවිරයන් වෙත ගොස් “දේවින්වහන්සේට බෙහෙතක් නියම කරන්නැ”යි අයැද සිටියාය. විනයෙහි විශාරදයෙකු වූ ස්ථවිරයෝ තමන් වෙදකම් නොදන්නා බවක් නොකියාම, යටකී පිළිවෙළට හික්මුණු සමග කතාබහක් පටන් ගත්හ. ස්ත්‍රිය උන්වහන්සේලාගේ කතාබහෙන් බෙහෙත දැන ගත්තෙන්, එම බෙහෙතම රෝගී බිසවට දෙන ලද්දේය. දේවියට සුව වුණු පසු, ඔවුහු සිවුරු තුනක් හා කහවණු 300 ක් ගෙනවුත් තෙරුන් පාමුල තබා “ස්වාමින්වහන්ස, මේ කහවණු මල් පිඳීම සඳහා යොදන්නැ”යි කියා සිටියෝය. මහාපදුම ස්ථවිරයෝ මෙය ආචාර්යභාගයැයි සිතා, කහවණු තුන්සියය භාරගන්ට නියම කොට, එම මුදල මල් පිඳීමට යෙදුවෝය^A.

^A මහාපදුම තෙරුන්ගේ මේ මුදල් පිළිගැනීම විනයෙහි දැක්වෙන රූපිය සික්ඛාපදය කඩකිරීමක් ද? හික්මුවක් යම්කිසි මුදලක් (රන් හෝ රිදී) පිළිගැනීම හෝ පිළිගන්නට යෙදීම හෝ තමා වෙනුවෙන් තැන්පත් කරවීම හෝ නොකළ යුතු බව නීතියය..... මහාපදුම තෙරුන් වරක් උත්තර රාජපුත්ත විසින් එවනලද රන් කරඬුවක් (සුවණ්ණවෙතිය) අකැපයයි (න කප්පතීති) ප්‍රතික්ෂේප කර තිබීම ගැන සලකා බලන විට **මෙහි පැහැදිලිවම පෙනෙන සිකපදය කඩකිරීම ආශ්චර්යවත්ය.** (ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 174-175 පිටු සහ අධෝලිපි)

➤ අපගේ පිළිතුර ; ඉහත කළ අකුරින් දක්වා ඇති තැන් වල වැරදි ඇත. මෙහි මහාපදුම මහතෙරුන් වහන්සේ මුදල් පිළිගෙන සිකපදය කැඩුවේයැයි ඒත්තු ගැන්වීමට දැක්වූ උද්ධෘත වල පරිවර්තනයේ ද දෝෂ ඇත. එහි පාළි පාඨය මෙසේය. “වූපසන්නෙ ව රොගෙ තිව්වරෙන තිහි ව කහාපණසතෙහි සද්ධිං

හෙසජ්ජවඩකොටකං පුරෙත්වා ආහරිත්වා ථෙරස්ස පාදමුලෙ
 යිපෙත්වා “**හන්තෙ, පුප්ඵපුජං කරොථාති**” ආහංසු. ථෙරො
 “ආවරියභාගො නාමාය”න්ති **කප්පියවසෙන ගාභාපෙන්වා**
 පුප්ඵපුජං අකාසි. (රෝගය සන්සිඳුන කල්හි තුන් සිවුරකුත්
 කහවනු තුන්සියයකුත් සමග බෙහෙත් මංජුසාවක් පුරවා
 ගෙනවිත් තෙරුන් වහන්සේගේ පාමුළ තබා “ස්වාමීනි, මල්
 පුජාවක් කරනු මැනවි” යැයි කීහ. තෙරුන් වහන්සේ “මෙය
 ආචාර්යභාගය නම් වන්නේය”යි **කැපවශයෙන් ගන්වාගෙන මල්**
 පුජාව කළ සේක.)¹²⁰ මෙහි “ස්වාමීනි! මල්පුජාවක් කරනු මැනවි.”
 යැයි දැක්වූවා මිස කහවණු ගැන සඳහනක් කර නැත. තවද මේවා
කැප ක්‍රමයෙන් ගන්වාගෙන පුජාව කළ බව “කප්පියවසෙන
ගාභාපෙන්වා” යැයි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. ඊට අදාළ
 ටීකාවේද “කප්පියවසෙන ගාභාපෙන්වාති”, “අම්භාකං රූපියං න
 වට්ටති, පුප්ඵපුජනත්ථං පුප්ඵං වට්ටති”ති ආදිනා පටික්ඛිපිත්වා
 කප්පියෙන කමෙන ගාභාපෙන්වාති අත්ථො.” (“කප්පියවසෙන
 ගාභාපෙන්වා” යනු “අපට මුදල් කැප නැත. මල්පුජාව සඳහා මල්
 නම් කැපයි” යනාදී ක්‍රමයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කොට කැප ක්‍රමයෙන්
 ගන්වාගෙන යන අර්ථයි.) යනාදී ලෙස එය කැප අයුරින්
 (කැපකරුවන් ලවා) කළ අයුරු ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. තවද
 චෛත්‍යයට විහාරයට ලබාදෙන මුදල් ප්‍රතික්ෂේප නොකර අන්
 අය වෙත යොමුකළයුතු අයුරු සමන්තපාසාදිකාවේ 489 පිටුවේ
 දක්වා ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් මහාපදුම මහතෙරුන් ආදී
 ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් යැයි දක්වා ඇති උතුමන් කෙරෙහි
 ශ්‍රද්ධාවෙන් තොරව දක්වා ඇති මෙබඳු වැරදි ප්‍රකාශ නිසා එය

¹²⁰ චිත්තය අටුවා භේවාචිකාරණ මුද්‍රණ 337 පිටුව

කියවන අයගේද ශ්‍රද්ධාදී ගුණ පිරිහෙන බැවින් අපි මෙසේ මෙම නිවැරදි කිරීම් සිදු කළෙමු.

6. වැරදි මතය ; ‘රහත්’ යන්න පිළිබඳ ආදිකාලීන අදහස කුමක් වුවත් එය කලින් කලට පළින් පළට වෙනස් වුණු බවට නම් සැකයක් නැත. (ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 227 පිටුව, 3 වන ඡේදය)

7. වැරදි මතය ; ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය -රහත් වෙන්ට හැකිව තිබියදීම රහත් නොවී, ගෙට නොවැදී දොරකඩ සිටින්නා සේ, එම අධිගමය පවා යටපත් කරගෙන සිටින්නට පුළුවන් කමක් ඉතා සිල්වත් ගුණවත් ඇතැම් පාඨග්ජන භික්ෂූන්ට ඇතැයි යන විශ්වාසයක් ද පැවතුනේය. මහා සංඝරක්ඛිත ස්ථවිරයෝ “මා විදසුන් නොවැඩුවේ මෙතේ බුදුන් දක්නා රිසියෙනි. එහෙත් ඔහොම නම්, මට හිඳින්නට උදවු වී මෙතැනින් අයින් වන්නැ” යි ස්ථවිරයෝ වදාළහ. උපස්ථායක භික්ෂුව ස්ථවිරයන්ට හිඳින්නට උදවු වී, එතැනින් පිට විය. උපස්ථායක භික්ෂුව වැඩි දුරක් යන්නට කලින්, මහා සංඝරක්ඛිත ස්ථවිරයෝ රහත් වී, උපස්ථායකයාට ඒ බව අඟවන්නට අසුරුසන් ගැසූහ.

..... රහත්බව වනාහි යමකු විසින්, ඊට අත පොවන තරම් ලඟට පැමිණ, එහි නොවැද සිට, වුවමනා වූ විටෙක මොහොතකින් වාගේ අත්පත් කරගත හැකි දෙයකැයි යටත් පිරිසෙයින් 5 වන ගත වර්ෂයේ අර්ථකථාවාර්ථය වරයන්ගේ මතය වූ බව මේ නිදසුන් වලින් පෙනේ. (ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 231 පිටුව අග ඡේදය- 232, 3 වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; තමාට අවිෂය වූ රහතන් වහන්සේලා පිළිබඳ දක්වන්නට යාමෙන් මෙම ග්‍රන්ථකර්තෘතුමා සිදුකරගෙන

ඇත්තේ විශාල අකුසලයකි. මහා සංඝරක්ඛිත මානිමියන්ගේ කථා වස්තුවේ දී මෙසේ ඉතා ඉක්මණින් මගඵල ලබාගැනීමට හැකිවූයේ කුමක් නිසාද යැයි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබියදී කථාවේ එම කොටස ඉවත්කර ඇත්තේ එය දැක්වුවොත් තම මතයට පහරක් වදින බැවින් විය යුතුය. ඒ කොටස මෙසේය. සඬිඝො සන්නිපතිත්වා ආහ - “හන්තෙ, එවරුපෙ මරණකාලෙ ලොකුත්තරධම්මං. නිබ්බත්තෙන්තා දුක්කරං කරිත්ථා”ති. නාවුසො එතං දුක්කරං, අපිච චො දුක්කරං ආචික්ඛිස්සාමි - “අහං, ආවුසො, පබ්බජිතකාලතො පට්ඨාය අසනියා අඤ්ඤාණපකතං කම්මං. නාම න පස්සාමි”ති. (සංඝරත්නය රැස්වී “ස්වාමීනි, මෙබඳු මරණාසන්න කාලයේදී ලෝකෝත්තර ධර්මයක් උපදවාගනිමින් දුෂ්කර කාර්යයක් කළ සේක” යැයි කීහ. ඇවැත්නි, මෙය නම් දුෂ්කරක්‍රියාවක් නොවේ. නමුත් අපි කළ දුෂ්කර කාර්යයක් ඔබ වහන්සේලාට කියමි “ඇවැත්නි, මම පැවිදි වූ කාලයේ පටන් අසිතියෙන් අනුවණින් කළ කිසි කටයුත්තක් නො දකිමි” යැයි මහා සංඝරක්ඛිත මානිමිපානෝ කරුණ පහදා දුන් සේක.)¹²¹ ඒ අනුව තෙරුන් වහන්සේ පැවිදි වූ කාලයේ පටන් අසනියෙන්, මුළාවී සිදුකළ කිසි කටයුත්තක් සිහි කිරීමට නැතැයිද, මෙම දුෂ්කර ක්‍රියාව තමන් කළ බවත් මෙෙත්‍රී බුදුසසුනේ දී රහත් වීමට තමාගේ තිබූ අදහස ඉවත් කිරීමෙන් පසු මෙසේ ඉක්මණින් රහත් ඵලය ලැබූ බවත් ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබියදී මෙසේ කියවන්නන් නොමග යවන මෙබඳු ප්‍රකාශ කිරීම ඉතා සාහසික බවත් ඒවාට කටුක විපාක විඳීමට සිදුවිය හැකි බවත් මෙසේ කරුණාවෙන් දන්වමු.

¹²¹ විසුද්ධිමග්ග

8. වැරදි මතය ; ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය
-නේවාසික භික්ෂූන් නිසි ගරුබුහුමන් කොට තමන් වහන්සේ
නොපිළිගැනීම ගැන ධම්මදින්න ස්ථවිරයන් වහන්සේ අමනාප වූ
බවත් තරමක් උදහස් වූ බවත් මේ කථාවෙන් ඇඟවෙතැයි සිතිය
හැකිය.....

..... රහතන් වහන්සේ භික්ෂූන් දෙනමට කමටහන් නොදී ඔවුන්
පිටත්කර යැවූයේ අමනාප වීම නිසා බව පැහැදිලිය.

.....මේ රහතන් වහන්සේ අමුතුම පිළිවෙළකට පිරිනිවන් පෑමෙන්
කීර්තිනාමයක් ඇතිකරගන්ට අදහස් කළා සේ පෙනේ.

..... මහාවාග්ග ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රදර්ශනයට කැමති
කෙනෙකු බවත් විශිෂ්ට අවමංගල උත්සවයකට ප්‍රිය කළ බවත්
මේ කථාවෙන් ඇඟේ.

..... ස්ථවිරයෝ මල් පිළිගෙන “පොඩිතැන, මල් ටිකයි
නොවේදැ”යි කීහ. ස්ථවිරයන් මෙසේ කීමෙන් ඇඟෙන්නේ
අතළොස්සක් පමණ මල් ලැබීමෙන් උන් වහන්සේ තරමක්
කලකිරුණු බවත් තවත් ඇත්නම් හොඳයයි සිතූ බවත්ය. එකම
මලක්වත් නැතුව සිටි ස්ථවිරයන් මල් අතළොස්සක් පමණ වත්
ලැබීම ගැන සතුටු වී සාමණේර නමට කෘතඥ වියයුතු තැන,
උන්වහන්සේ කෙළේ ‘මල් ටිකයි’ කියා මදිපාඩු කීමය.

(ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 232-235 පිටු)

අති පුරාණයේ පටන්ම - කිසිම සැකයක් නැතිව පාලි
අට්ඨකථා කාලයේ රහත් යන පදයෙහි සම්මත අදහස නියම
කොට සීමා පනවා නොතිබුණු බවත්, එම පදය බුරුලට ව්‍යවහාර
වූණු බවත් යට සඳහන් කථාවලින් අපට නිගමනය කරගත හැකිය.
....(ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 238 පිටුව, 3 වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; ඉහත ප්‍රකාශ සියල්ලගෙන්ම හැඟෙන්නේ මෙම කර්තෘතුමා හරිහැටි රහත් විෂය පිළිබඳ කියවීමෙන් වන් දැනගෙන නැති බවයි. මෝසපුරිසවාදයෙන් භික්ෂූන්ට අමතන භාග්‍යවතුන් වහන්සේව මෙතුමා දුටුවා නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේද බුදුවී නැතැයි පවසනු ඇත. ඉහත දැක් වූ කිසිම තැනක ඒ උතුමන්ට කෙළෙස් සිතක් හටගත් බවට කිසිදු සලකුණක් නැත. තවද ධම්මදින්න මහරහතන් වහන්සේ උදහස් වී අහසින් වැඩි බව මෙහි දක්වයි. කේන්ති ගිය විට අභිඤ්ඤා පිරිහෙන බව වත් මෙම ග්‍රන්ථකර්තෘතුමා දැන නොසිටි බව මින් හැඟේ. මෙම සියලු සිදුවීම් වලට පිළිතුරු උදානපාළියේ පිළින්දිවච්ඡ සූත්‍රයෙන් ලැබේ. එහි අට බො හගවා ආයස්මනො පිලින්දිවච්ඡස්ස පුබ්බෙනිවාසං මනසි කරිත්වා භික්ඛු ආමන්තෙසි - “මා බො තුම්හෙ, භික්ඛවෙ, වච්ඡස්ස භික්ඛුනො උප්ඤ්ඤායිත්ථ. න, භික්ඛවෙ, වච්ඡො දොසන්තරො භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති. වච්ඡස්ස, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පඤ්ච ජාතිසත්තානි අබ්බොකිණ්ණානි බ්‍රාහ්මණකුලෙ පච්චාජානාති. සො තස්ස වසලවාදො දීඝරත්තං සමුදාවිණ්ණො . තෙනායං වච්ඡො භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති”ති. යැයි කිසිදු ක්ලේශ මාත්‍රයකුදු නැතත් පෙර පුරුදු ආදී හේතු නිසා පිළින්දිවච්ඡ මහ රහතන් වහන්සේ වැනි මහාශ්‍රාවක තනතුරු ලැබූ රහත් උතුමන් අතින් ද වසලවාදයෙන් කථාකිරීම ආදී සාමාන්‍ය සමාජයේ වැරදි යැයි සම්මත සුළු සිදුවීම් සිදුවිය හැකි බව මෙහි දැක්වේ. පෘතග්ජනයිත්ථ අවිෂය වූ මෙබඳු තැන් විනිශ්චයට යාමෙන් භයානක විපාක ලැබිය හැකි බැවින් පාඨකයෝ විමසිලිමත්ව මෙබඳු තැන් කියවත්වා යනු අපගේ මෙෙත්‍රී පූර්වාංගම ඉල්ලීමයි.

9. වැරදි මතය ; අටුවා ප්‍රකීර්ණක දේශනාවද? -මෙසේ මුල් අටුවාවල ලක් සසුන් පිහිටීමට පසු සිදු වූ දෙයක් ඇතුළත් නොවිය හැකි බවට අර්ථකථාවාර්ය විකාවාර්ය දෙපක්ෂයම සාක්ෂ්‍ය දෙන නමුත් කොයි ආකාරයකින් හෝ මෙකල විද්‍යමාන සියලු අටුවා වල ලක් සසුන් පිහිටියාට පසු සිදු වූ ප්‍රවෘත්ති ඇතුළත්ව තිබෙත්,...

දැන් “අටුවාව නම් ප්‍රකීර්ණක දේශනාවය”යි දැක්වූ විකාවාර්ය වචනය ගැන තව දුර පරීක්ෂණය කරමු:- අටුවා වල දැක්වෙන පඤ්ච අන්තර්ධානයන්ගේ විස්තරය පිටකත්‍රයේ කිසි තැනක නොපෙනේ.....විමානවත්ථු අටුවාවන්හි දැක්වෙන කථාවලින් යමක් පෙළ පොත්වල දකින්නට ලැබේ නම් හේ අනිවිරල වශයෙනි. මිලිඳු-නාගසේන කථාවන්ගෙන් ලේශමාත්‍රයක්වත් පිටකත්‍රයෙහි ඇතුළත් විය නොහැක. මේ නිසා වැඩිකරුණු නොදක්වාම ඒ කීම (“අටුවාව නම් ප්‍රකීර්ණක දේශනාවය”යි දැක්වූ විකාවාර්ය වචනය) ප්‍රතික්ෂේප කළ හැක..... (අටුවාපරීක්ෂණය 2-3 පිටු)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙම ප්‍රකාශ සියල්ලම අටුවා හා විකා වල දැක් වූ අදහස නිවැරදිව තේරුම් නොගෙන කළ ප්‍රකාශයෝය. පාළි අටුවා සැකසීමේදී පැරණි අටුවාවන්ට ථේරවාදාදිය ඇතුළත් කොට සංවර්ණනාව කරන බව විනය අටුවාවේ ආරම්භක ගාථා වලදීම ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. ඒ මෙසේය- තතොපි අන්තොගධථෙරවාදො; සංවණ්ණනං සම්ම සමාරහිස්සං. (මහාපදුම ආදී මහරහතන් වහන්සේලාගේ ථේරවාද ද ඇතුළත් කොට විනය සංවර්ණනාව මනාව අරඟන්නෙමි.)

එහි විකාවේද “අට්ඨකථංයෙව ගහෙන්වා සංවණ්ණනං කරස්සාමි”නි වූත්තෙ අට්ඨකථාසු වූත්තත්ථෙරවාදානං

බාහිරභාවෝ සියාති තෙපි අන්තොකත්තුකාමෝ
 “අන්තොගධපේරවාද”න්ති ආහ, පේරවාදෙපි
 අන්තොකත්වාති චුත්තං හොති. (අටුවාවම ගෙන
 සංවර්ණනාව කරන්නෙමි යැයි කී කල්හි අටුවාවන්හි වදාල
 පේරවාදයන්ගේ බාහිරබව වන්නේයැයි එම පේරවාද ද
 ඇතුලත් කරනු කැමැත්තේ “අන්තොගධපේරවාදං” යැයි
 වදාළ සේක. පේරවාද ද ඇතුලත් කොට යැයි කියන ලද්දේ
 වෙයි.) යැයි එය තවදුරටත් පැහැදිලි කර ඇත.

පැහැදිලි කිරීම් සඳහා කථාවස්තු දක්වන විට මෙය
 නිදර්ශනයක් බව ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. ඒ කිසිම තැනක
 ඒවා ප්‍රකීර්ණක දේශනා යැයි දක්වා නැත. තවද “ප්‍රකීර්ණක
 දේශනා යනු පිටකත්‍රයේ ඇති දේශනයයි.” යන වැරදි
 වැටහීමක සිට ඉහත තර්ක ගොඩනගා ඇති බව හැඟේ.
 පිටකත්‍රයේ කිසි තැනක නොවූ පමණින් එය ප්‍රකීර්ණක
 දේශනාවක් නොවේ යැයි කිය නොහැකිය. සියළු ප්‍රකීර්ණක
 දේශනාව සංගායනාවට නොනැංවූ බව දේශනා පාළිය
 ඇසුරින්ම පැහැදිලි වේ. තවද ත්‍රිපිටකයේ තිබෙන සියලු වචන
 ද බුද්ධදේශනා නොවේ. “එවං මෙ සුතං” යනාදී පාඨ ද,
 නිදානකථාදිය ද, සූත්‍ර නාම ද බුද්ධ වචනම නොවේ. පළමු
 සංගායනාවට සහභාගී වූ ආනන්ද මහරහතන් වහන්සේ වැනි
 උතුමන්ගේ වචනයයි. තවද ත්‍රිපිටකයේ අඩංගු නොවූ
 බුද්ධදේශනා බොහෝ ඇති බව ද පෙළපාඨ වලින්ම දැක්විය
 හැකිය. අප බොහෝවන් තදනුව්ඡවිකං තදනුලොමිකං
 ධම්මිං කපං කත්වා භික්ඛු ආමන්තෙසි- (ඉක්බිති භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේ ඊට සුදුසු ඊට අනුලොමි වූ දැහැමි කථාවක් කොට
 භික්ෂූන් ඇමතු සේක.) (විනයපිටකයේ තැන් 230 කට වැඩි)
 යනාදී තැන් වල දැක්වූ දැහැමි කථාව පෙළේ නැත. ඒ
 පිළිබඳව විනය අටුවාවේ මෙසේ දැක්වේ,

හගවා කිර ඊදිසෙසු යානෙසු පඤ්චවණ්ණකුසුමමාලං
කරොන්තො විය, රතනදාමං සජ්ජේන්තො විය, ච යෙ
පටික්ඛිපනාධිප්පායා අසංවරාහිරතා නෙ සම්පරායිකෙන
වට්ටහයෙන තජ්ජේන්තො අනෙකප්පකාරං ආදීනවං
දස්සෙන්නො, යෙ සික්ඛාකාමා සංවරෙ ධීතා නෙ
අප්පෙකච්චෙ අරහත්තෙ පතිට්ඨපෙන්නො අප්පෙකච්චෙ
අනාගාමි-සකදාගාමි-සොනාපත්තිඵලෙසු උපනිස්සය-
විරහිතෙපි සග්ගමග්ගෙ පතිට්ඨපෙන්නො
දීඝනිකායප්පමාණම්පි මජ්ඣිමනිකායප්පමාණම්පි
ධම්මදෙසනං කරොති. තං සන්ධායෙන චුත්තං - “භික්ඛූනං
තදනුච්ඡවිකං තදනුලොමිකං ධම්මිං කථං කත්වා”ති.

එනම් මගඵල ලැබීමට හේතු සම්පත් ඇති අයට මගඵල
ලැබීමට තරම් හේතුවන දීර්ඝ දේශනාවක් කරන බවයි. මෙබඳු
වූ පෙළෙන් මිදුනා වූ, පෙළේ සඳහන් නොවූ
බුද්ධදේශනාවන්ගේ සාරය ගෙන, ඒ පිළිබඳ කෝට්ටුප්පත
දැනීමක් ඇති සාරිපුත්තාදී සම්මුඛශ්‍රාවක උතුමන්ගේ
විවරණයන්ටද අනුකූලව අටුවා සංගෘහිත බැවින් අටුවා
ප්‍රකීර්ණක දේශනා නම් වේ යනු අටුවා-ටීකාවන්හි දැක්වූ
අදහසයි. ඒ බව සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව හි තිණ්ණං පිටකානං
අත්ථවණ්ණනාක්කමො භාසිතො, යා
“පකිණ්ණකදෙසනා”ති වුවවනි. (සම්මා සම්බුදුරජුන් විසින් ම
යම් ඒ ප්‍රකීර්ණක දේශනා යැයි කියනු ලබන ත්‍රිපිටකයේ
අර්ථවර්ණනාක්‍රමය වදාරණ ලද්දේය.)¹²² යනාදී ටීකා
පාඨයන්ගෙන් පැහැදිලි වේ.

¹²² අංගුත්තරනිකාය ටීකා

මීට අමතරව මජ්ඣිම නිකායේ ගහපති වර්ගයේ සේඛ සූත්‍රයෙහි “අට බො හගවා කාපිලවත්ථවෙ සකො ඛනුදෙව රත්තිං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙන්වා සමාදපෙන්වා සමුත්තෙජෙන්වා සම්පහංසෙන්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසි. (ඉක්ඛිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කපිලවස්තු වාසී සාක්‍යයන් හට රාත්‍රියේ බොහෝ වේලාවක් දැහැමි කථාවෙන් කරුණු දක්වා සමාදන් කරවා තෙදගන්වා සතුටු කොට ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ව ඇමතු සේක.)”¹²³ යනාදී තැන්හි දැක්වෙන රාත්‍රියේ බොහෝ වේලාවක් සිදුකළ දැහැමි කථාව දක්වා නැත. එබඳු තැන්හි අටුවාවේ “තත්ථ ඉමා ගාථාව සඛගහං ආරුළුහා, පකිණ්ණකධම්මදෙසනා පන සඛගහං න ආරොහති. (එහිදී මේ (සීතං උණ්හං පටිහන්ති) යනාදී ගාථා පමණක් සංගායනාවට නැගුනේය. ප්‍රකීර්ණක ධර්ම දේශනාව සංගායනාවට නො නැංවේ.)” යනුවෙන් පැහැදිලි කර ඇත.

ප්‍රකීර්ණක දේශනා යන පදයේ මෙම නියම අරුත නොදැනදෝ මෙම පොතේ කර්තෘතුමා අටුවා ටීකා ඇදුරුවරුන්ට කරන දෝෂාරෝපනය තමන්ටම පාරාවළල්ලක් වන හැටි මෙයින් ප්‍රකට වේ. එබැවින් ත්‍රිපිටකයේ හා අටුවාවන්හි ද පාරප්‍රාප්ත දැනීමක් ඇති එමෙන්ම ඒවා ප්‍රායෝගිකව පුහුණුකළ සුපේශල ශික්ෂාකාමී එම ඇදුරුවරුන්ගේ වචන ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට පෙර දෙනුන් වරක් නොව බොහෝ වරක් සිතා බැලිය යුතු බවත්, එම උතුමන් මෙන් ප්‍රායෝගිකව ධර්මය හුරුකිරීම කෙසේ වෙතත් අවම වශයෙන් එම අටුවා-ටීකාවාර්ථය උතුමන් සතුව තිබූ දැනුමෙන් දශම ගණනක තරම් දැනීමක්වත් නැති

¹²³ මජ්ඣිමනිකාය 2 කොටස 28 පිටුව

පිරිසක් එම අටුවා-ටිකා විවේචනය කරන්නට යාම විනිච්චට පාත්‍රවීමක් බවත් මෙසේ කරුණාවෙන් මතක්කර සිටිමු.

10. වැරදි මතය ; එක අටුවාවේම තේරුම් දෙකක් -ඒ ඒ තැනට නියමිතාර්ථය කුමක්දැයි නොදත් නිසාම අර්ථ දෙක තුන බැගින් දෙන්නට සිදුවිය.... (අටුවාපරීක්ෂණය 6 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙහිදී ද පැවසිය යුත්තේ එකම වචනයට විවිධ අර්ථ ඇති නිරුත්ති කීපයක් පැවතිය හැකි බවයි. එවැනි විටෙක එම අරුත් සියල්ලම ගැලපේ. එසේ එකම වචනයට විවිධ අරුත් පෙළෙහිම දැක්වූ තැන් කීපයක් මෙසේ උද්ධෘත වශයෙන් දක්වමු.

බුද්ධෝති කෙනටියෙන බුද්ධෝ? බුද්ධානා සච්චානීති බුද්ධෝ, බොධෙනා පජායාති බුද්ධෝ, සබ්බඤ්ඤානාය බුද්ධෝ, සබ්බදස්සාවිතාය බුද්ධෝ, අනඤ්ඤානෙය්‍යනාය බුද්ධෝ, විසච්චිතාය බුද්ධෝ, ධීණාසචසඞ්ඛාතෙන බුද්ධෝ, නිරුපක්කිලෙසසඞ්ඛාතෙන බුද්ධෝ, එකන්තචීතරාගොති බුද්ධෝ, එකන්තචීතදොසොති බුද්ධෝ, එකන්තචීතමොහොති බුද්ධෝ, එකන්තනික්කිලෙසොති බුද්ධෝ.....

(බුද්ධ යනු කවර අර්ථයකින් බුද්ධ නම් වේද? චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කළ හෙයින් බුද්ධ නම් වේ, ප්‍රජාවට එය අවබෝධ කරවූ බැවින් බුද්ධ නම් වේ,.....ඒකාන්ත නික්ලේෂී බැවින් බුද්ධ නම් වේ.)¹²⁴

¹²⁴ මහා නිද්දේස

හික්බුති හික්බකොති හික්බු, හික්බාවරියං අජ්ඣුපගතොති හික්බු, හින්තපට්ඨරොති හික්බු, සමඤ්ඤාය හික්බු, පටිඤ්ඤාය හික්බු, එහි හික්බුති හික්බු, තිහි සරණගමනෙහි උපසම්පන්නොති හික්බු,.... (පාරාජිකා පාළි)

මෙබඳු තැන් තව බොහෝ ඇතත් විමසන්නන්ට මෙය ප්‍රමාණවත්ය. දැනුදු එකම ගමට නම සැදුණු ක්‍රම කීපයක් තිබෙනු අසන්නට ලැබේ. ඒ සියල්ලම අරුත් වශයෙන් නිවැරදිය. මෙම අටුවා අර්ථ දැක්වීම්ද මේ අයුරින් වියහැකි බව දතයුතුය.

11. වැරදි මතය ; අධික වර්ණනා -ඤ්ත්‍රිය කුලයෙන් පැවිදි වූවන් ජාතිය නිසා මාතය උපදවන බැවින් ද බමුණන් වේදමන්ත්‍ර නිසා මාතය උපදවන බැවින් ද මහණකමට අයෝග්‍යයයි ඒ දෙතැන්හිම කියවේ. (අටුවාපරීක්ෂණය 10 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙය ද වැරදි ප්‍රකාශයකි. මෙම තැන් දෙකේදීම ඤ්ත්‍රිය බ්‍රාහ්මණ කුලවල අය මහණකමට නුසුදුසු යැයි කියා නැත. ඒ අය බොහෝ සෙයින් මාතය උපදවන බව පමණක් (යෙහුයොන හි බත්තියකුලතො පබ්බජිතා ජාතිං නිස්සාය මානං කරොන්ති.) දැක්වේ. එයින් එම සියලු දෙනා මාතය උපදවන්නේ යැයි හෝ ඔවුන් පැවිද්දට නුසුදුසු යැයි හෝ නොකියැවේ. ඊට අදාළ පාළිපාඨය මෙසේය. යෙහුයොන හි බත්තියකුලතො පබ්බජිතා ජාතිං නිස්සාය මානං කරොන්ති. බ්‍රාහ්මණකුලා පබ්බජිතා මන්නෙ නිස්සාය මානං කරොන්ති. භීනජ්චිවකුලා පබ්බජිතා අත්තනො අත්තනො විජාතිතාය පතිට්ඨාතුං න සක්කොන්ති. ගහපතිදාරකා පන කච්ඡෙහි සෙදං මුඤ්ඤන්තෙහි පිට්ඨියා

ලොභං පුප්ඵමානාය භූමිං කසින්වා තාදිසස්ස මානස්ස අභාවතො නිහතමානදප්පා භොන්ති. තෙ පබ්බජන්වා මානං වා දප්පං වා අකත්වා යථාබලං සකලබුද්ධවචනං උග්ගහෙන්වා විපස්සනාය කම්මං කරොන්තා සක්කොන්ති අරහත්තෙ පතිට්ඨාතුං. ඉතරෙහි ච කුලෙහි නික්බමින්වා පබ්බජ්ජා නාම න බහුකා, ගහපතිකාව බහුකා. ඉති නිහතමානන්තා උස්සන්තන්තා ච පඨමං ගහපතිං නිද්දිසතිති. (දී.නි.අ. 125 පිටුව)

තවද බුදුරජාණන් වහන්සේත්, ආනන්ද, අනුරුද්ධ, භද්දිය,භගු,කිම්බිල, මහාකප්පින ආදී මහරහත් උතුමෝත් ඤාත්‍රිය කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ බවත් සාරිපුත්ත-මහමුගලන් ආදී මහරහත් උතුමෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ බවත් අටුවාචාරී උතුමෝ නොදන්නේ නොවේ. බුද්ධසෝම මහ ඇදුරුපාණෝ ද බ්‍රාහ්මණ කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ උතුමෙකි. එතුමන් වහන්සේට තම කුලය අමතක වූවා විය නොහැක. එබැවින් මෙබඳු තැන් විචාරයට ලක් කිරීමේදී දහමෙහි පිහිටා, ගුරුන් ඇසුරුකොට, ධර්ම ගෞරවය උපදවාගෙන විමසා බලන්නේ නම් මෙබඳු වැරදි සිදු නොවනු ඇත.

12. වැරදි මතය ; පෞරාණිකයෝ කවරහුද? -අටුවා වලදීම “අටුවාචාරීහු මෙසේ කිහ”යි කරුණු ගෙනහැර දක්වන විට මේ වර්තමාන අටුවා අලුත් ඒවා බවත් පුරාණ අටුවා ඊට වෙනස් අදහස් ඇතිව පැවති බවත් කාට නම් පැහැදිලි නොවේද?.... (අටුවාපරික්ෂණය 15 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙතැන ද සිතාගත නොහැකි අයුරින් අරුත් පටලවාගත් තැනකි. “ තෙනාහු අට්ඨකථාවරියා” යැයි මෙසේ දක්වන්නේ පැරණි අටුවාවේ අරුත දැන් පැවසූ දෙයට විරුද්ධ බව දැක්වීමට නොව. දැන් පැවසූ අදහස සනාථ කිරීම, තහවුරු කිරීම පිණිසය. ඊට උදාහරණ මෙසේ දක්වමු.

I. යොපෙස යථාචුත්තප්පකාරාය ඵතාය ධම්මසාමග්ගියා බුද්ධිනීති කත්වා අරියසාවකො “බොධි”ති චුච්චති, තස්ස බොධිස්ස අභිගොතිපි බොජ්ඣකභිගො, සෙනභිගරථභිගාදයො විය. තෙනාහු අට්ඨකථාවරියා “බුද්ධිනකස්ස පුග්ගලස්ස අභිගාති වා බොජ්ඣකභිගා”ති.¹²⁵

(යම් ඒ කෙනෙක් ‘කියූ ආකාර ඇති මේ ධර්මසාමග්‍රියෙන් සත්‍ය අවබෝධ කරයි’ යැයි ගෙන අරියශ්‍රාවක තෙමේ ‘බෝධි’ යැයි කියනු ලැබේ. ඒ බෝධි නම් වූ ආර්යශ්‍රාවකයින් වහන්සේගේ අංග බැවින් ද “බොජ්ඣකභිග” නම්. සේනාංග, රථාංග මෙනි. [සේනාවේ අංග සේනාංග යනුවෙන් ද රථයේ අංග රථාංග යැයි ද හඳුන්වන්නාක් මෙන් බෝධි නමින් හඳුන්වන ආර්ය ශ්‍රාවකයින් වහන්සේගේ අංග බොජ්ඣංග යැයි හැඳින්වේ.] එබැවින් අටුවාවාරීන් වහන්සේලා “අවබෝධකරන පුද්ගලයාගේ අංග බැවින් හෝ බොජ්ඣංග නම් වෙත්” යැයි වදාල සේක.)

¹²⁵ මජ්ඣිමනිකායට්ඨකථා I සබ්බසවසුත්‍ර අටුවා (භේවාචිතාරණ මුද්‍රණ) 77 පිටුව

II. තත්ව ඉතිවූත්තකඛිගස්ස අඤ්ඤං කිඤ්චි න පඤ්ඤායති තබ්භාවනිමිත්තං ධ්වපෙත්වා “චූත්තඤ්ඤෙතං...පෙ.... මෙ සුත”න්ති ඉදං වචනං. තෙනාහු අට්ඨකථාවරියා “චූත්තඤ්ඤෙතං භගවතාති ආදිනයප්පවත්තා ද්වාදසුත්තරසතසුත්තන්තා ඉතිවූත්තක”න්ති.¹²⁶

(ඒ නවාංග අතුරින් ඉතිවූත්තක අංගයට ඒ නම අතිවීමට නිමිත්ත වූ “චූත්තඤ්ඤෙතං ... පෙ.... මෙ සුතං” යන මේ වචනය හැර අන් කිසි ලක්ෂණයක් නොපෙනේ. එබැවින් අටුවාලාචීන් වහන්සේලා “චූත්තඤ්ඤෙතං භගවතා යනාදී වශයෙන් පැවති එක්සිය දොළහක් සූත්‍රයෝ ඉතිවූත්තක නම්” යැයි වදාළ සේක.)

අටුවාලාචීන් වහන්සේ දක්වන අදහස සනාථ කිරීමට පුරාණපාඨ දැක්වූ බව මෙයින් තහවුරු වේ. තවත් මෙබඳු තැන් කීපයක්ම ඇතත් ලිපිය දික්වන බැවින්, නුවණැත්තන්ට මෙපමණක් සෑහෙන බැවින්, නව තාක්ෂණික මෙවලම් මගින් දැන් එබඳු තැන් පහසුවෙන් සොයාගත හැකි බැවින් සෙසු තැන් නොදක්වමු. මෙබඳු මූලික න්‍යායන් වරද්දා ගන්නා කල්හි ත්‍රිපිටකයේ හා අටුවාවන්හි ද පාරප්‍රාප්ත දැනීමක් ඇති උතුමන් කළ අටුවා-ටීකා ග්‍රන්ථ විවේචනය කෙසේ කරන්නේදැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්න.

¹²⁶ ඉතිවූත්තකට්ඨකථා නිදානවණ්ණනා (භේවාචිතාරණ මුද්‍රණ) 25 පිටුව

13. වැරදි මතය ; වරද්දාගත් වචනයක් -අංගුත්තර පාළියේ කියවෙන්නේ සල් පැලයක ලක්ෂණයි. ඒ සල්පැලය ගැන “වන්නේ ද නොවන්නේ දැ”යි ඉපදවිය යුතු සැකය කුමක් දැයි අටුවාව විස්තර නොකරයි.... “වේද නොවේ දැ”යි සැකයක් සල් ගසේ විශේෂණයක් වශයෙන් කෙසේ යෙදිය හැකිදැයි මෙය කියවන්නෝ සිතා බලන්නවා. (අටුවාපරීක්ෂණය 23-24 පිටු)

➤ අපගේ පිළිතුර ; වරද්දාගත් වචනයක් යන මාතෘකාව යටතේ දැක්වූ මෙම පාඨය ගැන හොඳින් සිතා බැලූවිට සල් ගසේ විශේෂණයක් වශයෙන් “වන්නේ ද නොවන්නේ දැ”යි සැකයක් ඇතිවීම සිදුවිය හැක්කකි. පැලයක් කුඩා කල දී “මෙය ජීවත් වේවි ද මැරේවි දැ”යි සැකයක් විය හැකිය. එය වැඩි තරුණ ගසක් වූ විට මෙම සැකය දුරු වේ. මෙම අටුවාවේදී කියැවෙන්නේ තරුණ සල් පැලයක් ගැනයි. ඒ බව නවන්නිතරුණං යන පාඨයෙන් කියැවේ. එබැවින් ඉහත පරිදි ජීවත්වීම පිළිබඳ සැක දුරුවී තරුණ තත්වයට පත්වී ඇති බැවින් සල් පැලයට අකුක්කුවචකජාතං (නිසැක බවට පත්) යැයි දැක්වේ. එබැවින් අටුවාවේ දැක්වූ අරුතේ කිසිම විරෝධයක් හෝ නොගැලපීමක් හෝ නැත.

මෙසේ වරද්දාගෙන ඇත්තේ අටුවාවාරීන් වහන්සේලා නොව, ශ්‍රද්ධාවෙන් තොරව, හොඳ පදනමක නොපිහිටා ඒවා විවේචනයට යන අය බව මෙම කරුණු වලින් ද සනාථ වේ.

14. වැරදි මතය ; අපෙන් අසන ප්‍රශ්ණයක් -“තමාගේ නමට ගුණපද යොදාගන්නෝ ආත්ම ගෞරව නැති පුහු මිනිස්සු” යයි ද “එබැවින් බුද්ධසෝම මාහි යෝ එසේ නොකලාහ”යි ද

ඇල්පිටියේ සුමනසිරි ස්ථවිරතුමා කියයි....ඒ අටුවාවේ හෝ උන්වහන්සේගේ අන් අටුවාවක අග බැලුවා නම් බුද්ධඝෝෂ මාහිමිතුමන් පමණ තමන්ගේ නමට ගුණපද යොදාගත් වෙන කෙනෙකු මේ සාසනයේ නැතිබව පෙනී යායුතුයි.... දැන් මේ “පුහු මිනිස්” කතාව කවුරුන් කරා ගියේදැයි සලකා බලනු යෙහෙකි... (අටුවාපරීක්ෂණය 28 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙම ප්‍රකාශය ද වැරදිය. මෙම ගුණපද අටුවාවන්ට ඇතුළත් කළේ බුද්ධඝෝෂ මාහිමියෝ නොවේ, බුද්ධමිත්‍ර නමැති තෙර කෙනෙකුයි බොහෝ පැරණි පොතක් වූ විසුද්ධිමාර්ග පැරකුම්බා සන්නයේ අග දැක්වේ. මෙම බුද්ධමිත්‍ර තෙරණුවෝ බුද්ධඝෝෂ මාහිමියන්ගේ ද ශිෂ්‍යයෙකු බැවින් එතුමන්ගේ නම සෘජුව නොකියා “ගුරුවරුන් විසින් බුද්ධඝෝෂ යැයි නම් කළ තෙරුන් විසින් මෙම විශුද්ධිමාර්ගය නමැති පොත කළේ ”යැයි දැක්වූ බව එම සන්නයේ දැක්වේ. (විසුද්ධිමග්ග සන්නය 1755 පිටුව- බෙන්තර ශ්‍රද්ධාතිස්ස හිමිගේ සංස්කරණය)

15. වැරදි මතය ; “මාරයා මනාකල්පිත දෙවියෙකු”යි දිනමිණ වෙසක් කලාපයේ පළ වූ මාගේ ලිපියෙහි ඇතුළත් විය.... මෙයින් ඒ කාරණය පහදා දීමට උත්සාහ ගනු ලැබේ.... (අටුවාපරීක්ෂණය 45 පිටුව)

16. වැරදි මතය ; මාරයා මනාකල්පිත දෙවියෙකි -දෙවියෙක් මිනිසෙකුගේ ආමානයට ඇතුල්ව සිටියේ යැයි කීම සරියකට ඇතුළත්ව තිබුණත් පිළිගැනීම ඉතා අපහසුයි.... (අටුවාපරීක්ෂණය 53 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මාරයා යැයි දැක්වෙන දෙවියෙක් සැබවින්ම නැතැයි ඔප්පුකිරීමට පිටු 15 ක් තරම් කරුණු ලියා ඇතත් ඒ සියල්ලම අනුමාන වශයෙන් තමාගේ වැරදි දෘෂ්ටියට අනුව දැක්වූ කරුණු මිස බලවත් සාක්ෂි නොවේ. මාරයා යැයි හඳුන්වන දෙවියෙක් ඇතැයි දැක්වීමට පෙළපොත් වලින්ම ඕනෑතරම් බලවත් සාක්ෂි සොයාගත හැකිය. ඉන් කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

I. අථ ඛො මාරො පාපිමා, අවිරපක්කන්තෙ ආයස්මන්තෙ ආනන්දෙ, යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්; උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං එතදවොච – “පරිනිබ්බාතු දානි, හන්තෙ, භගවා, පරිනිබ්බාතු දානි සුගතො.....

ඉක්බිති පාපී මාරතෙමේ ආනන්ද මාහිමියන් පිටත්ව ගොස් නොබෝ වේලාවකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතැනට එළඹියේය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ස්වාමීනි! භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක්වා. සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක්වා.” යන මෙය කිය. ¹²⁷

II. අථ ඛො මාරො පාපිමා භගවතො වෙනසා වෙනොපරිවිතක්කමඤ්ඤාය යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්; උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣහාසි ..

¹²⁷ (දීඝනිකාය 2 , 162-163 පිටු ../මජ්ඣිම/සංයු. නි.)

ඉක්බිති පාපී මාරතෙමේ තමාගේ සිතින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තපරිවිතර්කය දැන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතැනට එළඹියේය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ගාථාවකින් (මෙය) කිය. ¹²⁸

III. අථ බො මාරො පාපිමා වජ්රාය භික්ඛුනියා භයං ඡම්භිතත්තං ලොමහංසං උප්පාදෙතුකාමො සමාධිමිහා වාචෙතුකාමො යෙන වජ්රා භික්ඛුනී තෙනුපසඞ්කම්; උපසඞ්කමිත්වා වජ්රං භික්ඛුනිං ගාථාය අප්ඤ්ඤාසි...

ඉක්බිති පාපී මාරතෙමේ වජ්රා භික්ඝුණින් වහන්සේට භයක්, තැතිගැන්මක්, ලොමු ඩැහැගැන්මක් උපදවනු කැමැත්තේ, සමාධියෙන් පහකරනු කැමැත්තේ වජ්රා භික්ඝුණින් වහන්සේ යම් තැනක ද එතැනට එළඹියේය. එළඹ වජ්රා භික්ඝුණින් වහන්සේට ගාථාවකින් (මෙය) කිය. ¹²⁹

මෙබඳු තැන් සිය ගණනක් ත්‍රිපිටකය පුරා සඳහන් වී ඇත. මෙසේ ඉතා පැහැදිලිව දිව්‍යපුත්‍ර මාරයෙකු පිළිබඳ දක්වා තිබියදී එය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම විශ්මයට කැරැණකි. මාරයා ජීවියෙකු නොවේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිත සිතින් දකින්නේත්, වෙත එළඹ ප්‍රශ්ණ විචාරීම, ගාථාකීම, ඉල්ලීම් කිරීමාදිය සිදුවන්නේත් කෙසේදැයි නුවණැත්තෝ විමසන්නවා. අපට ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවන සියල්ල බොරු නොවන බවත්, එබඳු සත්‍ය බොහෝවක් ලෝකයේ ඇති බවත්, බුදුදහම ප්‍රචලිත

128 සංයුත්ත නිකාය 1 කොටස 188-189 පිටු.

129 සංයුත්ත නිකාය 1 කොටස 246-247 පිටු.

නැති බවහිට රට වල පවා බොහෝ දෙනෙක් දැන් අමනුෂ්‍යාදීන්ව විශ්වාස කරන බවත් දකුණුය. එසේ තිබියදී බුදුදහම ඇති රටක බෞද්ධ පිරිස අතර “දෙවියන්, මාරයන් නැත” යනාදී මෙබඳු මිත්‍යා මත පවතින්නේ නම් එය අභාග්‍යකි.

09 මෙකල පවතින වැරදි මතවාද කීපයක් හා එසේ ධර්මය වරදවා දැක්වීමෙන් වන අනතුර

මෙකල බොහෝ දෙනෙක් තම තමන්ට හිතු මනාපයේ දහම විස්තර කරනු දක්නට ලැබේ, අසන්නට ලැබේ. එසේ කරන බොහෝ දෙනෙක් හරිහැටි සිලයකවත් නොපිහිටි දහම පිළිබඳ හරි ශ්‍රද්ධාවකින් තොර වූ ආත්මය හුවා දැක්වීම පිණිස වෑයම් කරන ලාභ සත්කාර ලැබීමේ ආශාව ආදී පාපී අදහස් වලින් යුක්ත අය බව විමසීමේදී පැහැදිලි වේ. ඔවුහු ‘මෙතෙක් කාලයක් දහමේ නිවැරදි අර්ථය යටපත් වී තිබුණේය. එය මම සොයාගත්තෙමි.’ යනාදී ලෙස ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් මත්වී, මාන්නයෙන් ඉදිමී ධර්මය අධර්මය ලෙසත්, අධර්මය ධර්මය ලෙසත් දක්වති. එය පිළිගන්නා වූ දහම නොදන්නා ගිහි පිරිස ද ඒ අනුව යති. එයින් බොහෝ අකුසල් සිදු කරගෙන දෙපිරිසම අපාගාමී වෙති.

මෙහිදී ශ්‍රාවක පිරිසද බුද්ධිමත් විය යුතුය. ඔවුන් විසින් “මේ ස්වාමීන් වහන්සේ කියන පරිදි අතීතයේ පටන් මෙතෙක් කල් දහමේ අර්ථ වැරදි තිබුණා නම් පෙර අතීතයේ මගඵල ලාභීන් බිහිවූයේ කෙසේද? දැනුත් එම පැරණි ක්‍රම අනුගමනය කරන අය අතර ප්‍රතිඵල ලාභීන් සිටින්නේ කෙසේද? එම පැරණි ක්‍රම අනුදැන වදාළ දහස් ගණන් ලක්ෂ ගණන් පැරණි උතුමන් වහන්සේලා මේ කරුණු වැරදි යැයි නොතේරී මුළා වූවාහුද? මෙසේ අළුත් අදහස් කියන දහම් දැනීමත් අඩු ප්‍රතිපදාවේත් හරිහැටි නොයෙදෙන එක් කෙනෙකුට හෝ කීපදෙනෙකුට පමණක් හරි දහම වැටහීමටත් ලක්ෂ ගණන් කෝටි ගණන් ධර්මධර විනයධර ප්‍රතිපත්තිකාමී උතුමන්ට වැරදීමටත් හේතු තිබේද? මෙය මොවුන්ගේම වැරදි දෘෂ්ටි විය නොහැකි ද?” යනුවෙන් මෙසේ සිතා බැලිය යුතුය. විමසිය යුතුය. මෙම පිරිසිදු දහම පෙළ හා අටුවා වශයෙන් ධරාගෙන පැමිණියේ එසේ මෙසේ පිරිසක් විසින් නොවේ. චතුපට්ඨමහිදා ඡඩ්අභිඥාලාභී

උතුමන් විසිනි. එම උතුමන් වහන්සේලා කෙබඳුදැයි පෙර (පිටු අංක 29) අපි දැක්වීමු. එබැවින් දැන් මේ අළුත් දහමක් දක්වන පැරණි දහම වැරදියැයි දක්වන අය ඒ පැරණි උතුමන්ගේ පා දුහුවිල්ලක් පමණක් වටිනා නුවණැත්තෝ සිතා බලන්න. මෙසේ දහම වරදවා කියන ඇතැමුන් තමන් මගඵල ලාභීන් යැයි ද හඳුන්වා ගනිති. එසේ කීවද එය එකවර පිළිගත යුතු නොවේ. තමාගේ උමතුබව ආදී විවිධ හේතු නිසා ඇතැම්හු අරිහත්වය ප්‍රකාශ කරති. ඒ බව බුදුරජානන් වහන්සේම මෙසේ වදාළ සේක;

“පඤ්චමානි, භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාබ්‍යාකරණානි. කතමානි පඤ්ච? මන්දත්තා මොමුහත්තා අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති; පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති; උම්මාදා චිත්තක්ඛෙපා අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති; අධිමානෙන අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති; සම්මදෙව අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති. ඉමානි ඛො, භික්ඛවෙ, පඤ්ච අඤ්ඤාබ්‍යාකරණානි”

(මහණෙනි! අරිහත්වය ප්‍රකාශ කිරීම පහකි. කවර පහක්ද යත්;

- I. අඥාණභාවයෙන් ඉතා මෝඩ බැවින් අරිහත්වය ප්‍රකාශ කරයි.
- II. එයින් ලාභ ලැබීමේ පහත් ආශාවෙන් යුතුව අරිහත්වය ප්‍රකාශ කරයි.
- III. තමාගේ උමතුබව චිත්තවිකේෂ්පය හේතුවෙන් අරිහත්වය ප්‍රකාශ කරයි.
- IV. අධිමානයෙන් තමා රහත් යැයි රැවටී අරිහත්වය ප්‍රකාශ කරයි.
- V. සත්‍ය වශයෙන්ම අරිහත්වය සාක්‍ෂාත් කොට අරිහත්වය ප්‍රකාශ කරයි.

මහණෙනි! මේ ඒ අරිහත්වය ප්‍රකාශ කිරීම පහයි.)

යනුවෙනි. මෙවැනි අවස්ථාවකදී සැබෑ ආර්යන් වහන්සේලා කෙබඳුදැයි විමසීමට නුවණ තිබිය යුතුය. ඒ සැබෑ ආර්ය උතුමන්ගේ ස්වභාවය ධර්මයේ සඳහන් වේ. අවම වශයෙන් සෝතාපත්ත ආර්ය උතුමෙක් වුවත් කිසි විටෙක කිසිම හේතුවකින් දැන දැන ඇවතකට පත් නොවේ. ඒ බව “ද්වෙ පුග්ගලා අහබ්බා සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජතුං - භික්ඛු ච භික්ඛුනියො ච අරියපුග්ගලා. (ආර්ය පුද්ගල වූ භික්ෂූහුත් භික්ෂුණිහුත් යන පුද්ගලයින් දෙදෙනෙක් දැන දැන ඇවතට පත්වීමට අහව්‍ය වෙති.)”¹³⁰ යනුවෙන් විනයපිටක පෙළෙහි දැක්වේ.

මීට අමතරව ආර්ය උතුමෙකුට බලෙන් මද්‍ය (මත් වන දෑ) පෙවුවද සුරා උගුරට නොපිවිසෙයි, එබැවින් මත් නොවේ. ඒ බවද අටුවාදී ග්‍රන්ථයන්හි “භවත්තරෙපි හි අරියසාවකො ජීවිතභෙතුපි නෙව පාණං භනති න සුරං පිවති. සවෙපිස්ස සුරඤ්ච බීරඤ්ච මිස්සෙත්වා මුබ්බෙ පක්ඛිපන්ති, බීරමෙව පවිසති, න සුරා. යථා කිං? කොඤ්චසකුණානං බීරමිස්සකෙ උදකෙ බීරමෙව පවිසති? න උදකං. ඉදං යොනිසිද්ධන්ති වෙ, ඉදං ධම්මතාසිද්ධන්ති ච වෙදිතබ්බං.”

(භවාන්තරයෙහිදී එනම් මගඵල ලැබූ භවයෙන් අන්‍ය භවයකදීවත් ආර්ය ශ්‍රාවක උතුමෙක් ජීවිතය හේතුවෙන්වත් ප්‍රාණයක් නොනසන්නේමය, සුරා පානය නොකරන්නේමය. ඉදින් සුරා හා කිරි මිශ්‍රකර ඒ ආර්යන් වහන්සේගේ මුඛයෙහි දමන්නේ නම් කිරි පමණක්ම උගුරට පිවිසෙයි, සුරා නොපිවිසෙයි. ඒ කෙසේද යත්, කොස්වා ලිහිණින්ගේ¹³¹

¹³⁰ පරිවාරපාළි 2 කොටස 16 පිටුව

¹³¹ ඇතැම් ග්‍රන්ථයන්හි භංසයන්ගේ යැයි දක්වා ඇත. එකම සත්වයා නම් දෙකකින්

මුඛයෙහි කිරි මිශ්‍ර ජලය දැමූ කල්හි කිරි පමණක් උගුරට පිවිසෙයි. ජලය නොපිවිසෙයි. මෙය (කොස්වා ලිහිණින්නේ උගුරට කිරි පමණක් පිවිසීම) ජාතිය නිසා සිදු වූවකි. (ආර්යන්ගේ උගුරට සුරා නොපිවිසීම යන) මෙය ආර්ය මාර්ගඥානයේ ආනුභාවය නමැති ධර්මතාව අනුව සිදු වූවක් යැයි ද දත යුතුය.)¹³² යනුවෙන් දක්වා ඇත.

රහතන් වහන්සේලා නම් කිසිම හේතුවකට බිය නොවන, තැති නොගන්නා, කේන්ති නොගන්නා උතුමෝ වෙති. තවද සියලු දත් පෙතෙන ලෙස සිනාසීම් ආදියක් රහත් උතුමෙකුගෙන් සිදු නොවේ. සිත (කිසිසේත්ම දත් නොපෙතෙන සේ සිනාසීම) හා හසිත (දන්තයන්ගේ අග පමණක් පෙතෙන සේ සිනාසීම) යන සිනා වර්ග දෙක පමණක් රහතන් වහන්සේට ඇති බව දැක්වේ. සිතහසිතද්වයං උත්තමෙ¹³³ යනාදී පාඨ වලින් ඒ බව දැක්වේ. එබැවින් යමෙක් කියූ පමණින්ම ඔහුගේ ආර්ය භාවය තීරණය නොකර මේ කරුණු අනුව විමසා බලා තීරණ ගතයුතුය.

නමුත් මෑතක සිට බොහෝ දෙනෙක් තමන් මගඵල ලාභීන් ලෙස දක්වමින් බොහෝ දහම් කරුණු ද විකෘති කරමින් හැසිරෙන බව දක්නට ලැබේ. ඇතැම්හු මෙසේ කරන්නේ තමන්ට ලාභ ලබා ගැනීමේ පවිටු අරමුණින් යුතුවය. මෙසේ කරනා තැනැත්තා මෙම බුද්ධ සාසනයේ සිටින මහම මහභෝරා බව බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

“පඤ්චිමෙ, භික්ඛවෙ, මහාචෝරා සන්නො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ පඤ්ච? “සදෙවකෙ, භික්ඛවෙ, ලොකෙ

හැඳින්වූවා විය හැකිය.
¹³² දීඝනිකාය කුටදන්ත සූත්‍ර අටුවාව
¹³³ සුබෝධාලංකාරටීකා

සමාරකෙ සබ්බමකෙ සස්සමණබ්බමණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අයං අග්ගො මහාවොරො යො අසන්නං අභුතං උත්තරිමනුස්සධම්මං උල්ලපති. තං කිස්ස හෙතු? ථෙය්‍යාය වො, හික්ඛවෙ, රට්ඨපිණ්ඩො භුත්තො”ති.¹³⁴

ඉහත දේශනාව මඳක් දීර්ඝ බැවින් එහි සම්පූර්ණ පරිවර්තනය මෙහි නොදක්වමු. සාසනයේද හොරු පස්දෙනෙක් සිටින බව මෙහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්වූ සේක. ඒ පස්දෙනා මෙසේය.

1. සිවුපසය ලැබීමේ හා පිරිස පිරිවරාගෙන හැසිරීමේ පහත් ආශාවෙන් යුතුව කටයුතු කරන භික්ෂුව මේ ලෝකයේ පළමු මහභොරායි.
2. බුද්ධදේශනාව ඉගෙන ගෙන එය තමාගේ හැකියාවෙන්ම දැනගත්තාක් මෙන් දක්වන පහත් අදහස් ඇති භික්ෂුව මේ ලෝකයේ දෙවන මහභොරායි.
3. පිරිසිදු සිල් ඇති භික්ෂුවකට බොරු පාරාජිකාවකින් චෝදනා කරන භික්ෂුව මේ ලෝකයේ තෙවන මහභොරායි.
4. සංඝයාට අයත් ඇඳපුටු ආදී ගරුභාණ්ඩ ගිහියන්ට ලබා දෙමින් ගිහිසංග්‍රහ කරන භික්ෂුව මේ ලෝකයේ හතරවන මහභොරායි.
5. තමාට නැති ධ්‍යාන-අභිඥා-මාර්ගඵල ආදී උතුරු මිනිස්දම් තමාට ඇතැයි ප්‍රකාශ කරන භික්ෂුව මේ ලෝකයේ අග්‍රම මහභොරායි, යනුවෙනි.

මෙසේ තමාට නැති ගුණ පෙන්වමින්, අවම වශයෙන් මූළික සිලයකවත් නොපිහිටා, මිළමුදල් භාවිතා කරමින්,

¹³⁴ පාරාජිකාපාළි 196-198 පිටු

විකාලභෝජනාදී සිකපද ගණනකටවත් නොගනිමින් ලෝකය රවටන අතර එයින් නොනැවතී පිරිසිදු ධර්මය ද විකෘති කරමින් කටයුතු කිරීම පමණ කළ නොහැකි පාපයකි. මෙම ක්‍රියාවේ ඇති අනතුර සුළුපටු නොවේ. ඒ බව බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ ද වදාළ සේක.

“යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්තිතෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු බහුජනඅභිනය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුනො ජනස්ස අනත්ථාය අභිනය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපුඤ්ඤං පසවන්ති, තෙ විමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්ති”

(මහණෙනි! යම් භික්ෂුහු අධර්මය ධර්මය යැයි ප්‍රකාශ කරත් ද, ඔවුහු බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, නො සුව පිණිස, අනර්ථය පිණිස, දෙවිමිනිසුන්ට අහිත පිණිස දුක් පිණිස කටයුතු කරන්නාහු වෙති. ඒ භික්ෂුහු බොහෝ පව් ද රැස්කර ගනිති. ඔවුහු මේ සද්ධර්මය අතරුදන් කරති.)¹³⁵

මෙසේ ධර්මය අධර්මය සේත්, අධර්මය ධර්මය සේත්, විනය අවිනය සේත්, අවිනය විනය සේත් දැක්වීම යනාදී ලෙස සංඝ භේදයට භේතුවන කරුණු 18 ක් පිළිබඳව දහමෙහි දැක්වේ. යමෙක් අභිධර්මය ආදී පිරිසිදු දහම් ප්‍රතික්ෂේප කරයි නම් හෙතෙම “ධර්මය අධර්මය ලෙස දැක්වීම” යන කරුණ යටතේ මහත් අකුසල් සිදුකර ගනී. එබැව්දෙකට වන අනතුර ගැන තවදුරටත් දහමෙහි මෙසේ දැක්වේ.

¹³⁵ අංගුත්තරනිකාය 1, 38-39 පිටු

“අභිධම්මං පටිබාහෙන්තො ඉමස්මිං ජීනවක්කෙ පහාරං දෙනි, සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤාණං පටිබාහති, සන්ථු වෙසාරජීපඤ්ඤාණං පටිනිවත්තෙනි, සොතුකාමං පරිසං විසංවාදෙනි, අරියමග්ගෙ ආවරණං බන්ධනි, අට්ඨාරසසු හෙදකරවත්ථුසු එකස්මිං සන්දිස්සති උක්ඛෙපනියකම්ම- තජ්ජනියකම්මාරහො හොති. තං තං කම්මං කත්වා උයොයාපේතබ්බො ‘ගච්ඡ විසාසාදො හුත්වා ජීවිස්සසී’ති.”

(අභිධර්මය ප්‍රතිබාහනය කරන අවලංගු කරන තැනැත්තා මේ ජීනවක්‍රය නම් වූ බුදුදහමට පහර ගසන්නේ වෙයි, සර්වඥතාඥාණය අවලංගු කරන්නේ වෙයි, ශාස්තෘන් වහන්සේගේ විශාරද ඥානය නවත්වන්නේය, දහම් අසනු කැමති පිරිස රවටන්නේය, ආර්ය මාර්ගය හරහා වැටක් බඳින්නේය, දහඅට වැදෑරුම් හේදකර වස්තු අතුරින් එකක පෙනී සිටින්නේය, උක්කේෂ්පනිය - තජ්ජනිය ආදී දඬුවම් විනයකර්මයන් ලබන්නට සුදුස්සෙක් වන්නේය, ඒ ඒ විනය කර්ම සිදු කොට “සිගන්තෙක් වී ජීවත් වෙවයි” සසුනෙන් බැහැර කළ යුත්තෙක් වන්නේය.)¹³⁶

විනයෙ පන දුප්පටිපන්නො තතො දුස්සීලභාවං පාපුණාති. සුත්තෙ දුප්පටිපන්නො තතො මිච්ඡාදිට්ඨිතං පාපුණාති. අභිධම්මෙ දුප්පටිපන්නො ධම්මවිත්තං අතිධාවන්නො අවිත්තෙය්‍යානිපි විත්තෙනි, තතො විත්තක්ඛෙපං පාපුණාති.

¹³⁶ අත්ථසාලිති අටුවාව (හේවාලිකාරණ මුද්‍රණ 1940) 24 පිටුව

(විනයෙහි වැරදියට පිළිපත් තැනැත්තා ...එයින් දුසිල් බවට පැමිණෙයි. සූත්‍ර පිටකයෙහි වැරදියට පිළිපත් තැනැත්තා ...එයින් මිසදිටු බවට පැමිණෙයි. අභිධර්ම පිටකයෙහි වැරදියට පිළිපත් තැනැත්තා ධර්මවින්නාව අතිධාවනය කරමින් නොසිතිය යුතු දේද සිතයි, එයින් විත්ත විකේෂපයට පැමිණෙයි.)¹³⁷

කරුණු මෙසේ හෙයින් තමාගේ ගුරුවරයා වුවත් කියන දේ ධර්මවිනයට නොගැලපේ නම් එය නොපිළිගත යුතුය. එබඳු අවස්ථාවක දී නුවණැති ශිෂ්‍යයෙකු සිතනා ආකාරය පිළිබඳ බ්‍රහ්මජාල සූත්‍ර නිදානයෙහි දැක්වේ. ඒ මෙසේය: සුප්පිය පරිබ්‍රාජක තෙමේ ද ඔහුගේ අතවැසි (ශිෂ්‍ය) බ්‍රහ්මදත්ත මාණවක තුමා ද මාර්ගයට පිළිපත්හ. එහිදී සුප්පිය පරිබ්‍රාජකයා නොයෙක් අයුරින් තෙරුවනගේ නුගුණ කියයි. බ්‍රහ්මදත්ත මාණවක තුමා එය නොපිළිගෙන තෙරුවනගේ ගුණ කියයි. මේ අවස්ථාවේදී බ්‍රහ්මදත්ත මාණවක තුමා සිතූ ආකාරය අටුවාවේ මෙසේ දැක්වේ.

“අම්භාකං ආචරියො අපරාමසිතබ්බං පරාමසති, අනක්කම්මබ්බං අක්කමති, ස්වායං අග්ගිං ගිලන්නො විය, හත්ථෙන අසිධාරං පරාමසන්නො විය, මුට්ඨිනා සිනෙරුං පදාලෙතුකාමො විය, කකචදන්තපන්නියං කිළමානො විය, පහින්නමදං චණ්ඩහත්ථීං හත්ථෙන ගණ්හන්නො විය ච චණ්ණාරහස්සෙව රතනත්තයස්ස අචණ්ණං භාසමානො අනයබ්‍යසනං පාපුණ්ස්සති. ආචරියෙ බො පන ගුථං වා අග්ගිං වා කණ්ටකං වා කණ්හසප්පං වා අක්කමන්නෙ, සුලං වා අභිරුහන්නෙ, හලාහලං වා විසං බාදන්නෙ, බාරොදකං වා

¹³⁷ විනය අටුවා (හේ.මු.) 14 පිටුව

පක්කලන්තෙ, නරකපපාතං වා පපතන්තෙ, න අන්තෙවාසිනා
 තං සබ්බමනුකාතබ්බං හොති. කම්මස්සකා හි සත්තා අත්තනො
 කම්මානුරූපමෙව ගතිං ගවිෂන්ති. නෙව පිතා පුත්තස්ස
 කම්මෙන ගවිෂති, න පුත්තො පිතු කම්මෙන, න මාතා පුත්තස්ස,
 න පුත්තො මාතූයා, න භාතා භගිනියා, න භගිනී භාතු, න
 ආචරියො අන්තෙවාසිනො, න අන්තෙවාසී ආචරියස්ස
 කම්මෙන ගවිෂති. මය්හඤ්ච ආචරියො තිණ්ණං රතනානං
 අවණ්ණං භාසති, මහාසාවජ්ජො ඛො පනාරියුපවාදොති. එවං
 යොනිසො උම්මුජ්ජන්වා ආචරියවාදං මද්දමානො
 සම්මාකාරණමෙව කාරණතො අපදිසන්තො
 අනෙකපරියායෙන තිණ්ණං රතනානං වණ්ණං
 භාසිතුමාරද්ධො,

(“අපේ ගුරුතුමා ස්ඵර්ෂ නොකළ යුත්තක් ස්ඵර්ෂ කරයි.
 පා නොතැබිය යුත්තකට පා තබයි. මෙතුමා ගින්නක් ගිලින්නාක්
 මෙන්, කඩුළුවහතක් අතින් පිරිමදින්නාක් මෙන්, අත්මිටින්
 මහමෙර පලනු කැමැත්තාක් මෙන්, කියත් දැති පේලියක ක්‍රීඩා
 කරන්නාක් මෙන්, මදකිපුණු සැඩ ඇතෙකු අතින් අල්ලන්නාක්
 මෙන් ගුණ කීමටම සුදුසු වූ තෙරුවනගේ නුගුණ කියමින් විපතට
 පැමිණෙන්නේය. ගුරුවරයා අසුවියක් හෝ ගින්නක් හෝ කටුවක්
 හෝ විෂ සර්පයෙක් ව පාගන කල්හි හෝ උලකට නගිද්දී හෝ
 එකෙණෙහි මැරෙන විෂක් අනුභව කරද්දී හෝ ඉතාසැර ලුණු
 දියක් කටට ගනිද්දී හෝ සොරුන් හෙලන ප්‍රපාතයකට පතින්දී
 හෝ අතවැසියා විසින් ඔහු අනුව ඒ සියල්ල කළ යුතු නොවේ.
 කර්මය ස්වකීය කොට ඇති සත්වයෝ තමාගේ කර්මයට අනුරූප
 වූ ම ගතියකට යත්. පියා පුතුගේ කර්මයෙන් උපතකට නොයයි. ...
 අතවැසි ශිෂ්‍යයා ගුරුවරයාගේ කර්මයෙන් උපතකට නොයයි.

මගේ ගුරුවරයා තෙරුවනගේ නුගුණ කියයි. ආර්යෝපවාදය මහාසාවද්‍ය වෙයි.” යනුවෙන් මෙසේ නුවණින් ආර්යෝපවාදයෙන් බේරී ගුරුවරයාගේ වාදය මඩිමින් නිවැරදි කරුණම කාරණය වශයෙන් දක්වමින් නොයෙක් ආකාරයෙන් තෙරුවනගේ ගුණ කීමට ඇරඹීය.)¹³⁸

ඉහත කරුණු සිත තබාගෙන දහමට එකඟ නොවන මත කවුරුත් කීවත් එකවර පිළිනොගෙන වැරදි මත ඉවත දමමින් සිලාදී ප්‍රතිපත්ති පුරන්නට යෙදෙන්නා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

එසේ මෑතකාලයේ පැනනැගුණු වැරදි මතවාද කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු

දහමට පටහැනි මත ඉදිරිපත් වූයේ අද ඊයේ පටන් නොව බුද්ධකාලයේ පටන්ය. අරිට්ඨ, සාති, සුනක්ඛත්ත ආදී භික්ෂූන්ගේ කතා ප්‍රවාක්ති ඊට නිදසුන් වෙති. දැනුදු එවැනි වැරදි මත ඉතා විශාල ප්‍රමාණයක් සමාජගතවෙමින් පවතී. ඒ සියල්ල නිවැරදි කිරීමට හැකි වෙතැයි අපි නොසිතමු. නුවණැත්තන්ගේ දැනගැනීම පිණිස එවැනි වැරදි මත කීපයක් මෙසේ නිවැරදි කොට දක්වමු. එම වැරදි මත උදෘත ලෙස කළ අකුරින් දක්වමු.

¹³⁸ දීඝනිකාය අටුවාව (හේවාචිතාරණ මුද්‍රණ 1918) 28-29 පිටු

1 වැරදි මතය: ඇතැම් දේශකයෝ “දැනට පවතින පෙළ පොත්වල මෙන්ම අටුවා වලත් බමුණු මත මිශ්‍රව ඇති බවත්, වැරදි ඇති බවත්, තමන් නිවැරදි දහම සොයාගත් බවත්” පවසති.

පිළිතුර : ඇතැම්හු මෙසේ පවසන්නේ ඒ අයගේ උමතුබව ආදී හේතු නිසාවෙනි. ඇතැම්හු අළුත් යමක් පවසා සමාජයේ කැපී පෙනෙන විශේෂ කෙනෙක් වීමේ පහත් අදහස නිසා ද මෙසේ පවසති.

මෙවැනි අවස්ථාවකදී ශ්‍රාවක පිරිස බුද්ධිමත්ව කරුණු විමසා බැලිය යුතුය. “එසේ දහම වෙනස් කලේ නම් ඒ කවුද? කවදාද? කුමන හේතුවකින් ද? එසේ කිරීමට ඉඩදී එකල සිටි උතුමන් වහන්සේලා නිහඬව සිටි සේක් ද? එම පැරණි දහම වැරදි නම් මෙතෙක් කල් මගඵල ලාභීන් බිහි වූයේ කෙසේද? මෙතෙක් කාලයක් පහළ වූ ලක්ෂ ගණන් කෝටි ගණන් සිල්වත් ගුණවත් බහුශාක ධර්මධර විනයධර දේශීය මෙන්ම විදේශීය කිසිම කෙනෙකුට මේ වැරදි නොපෙනී එබඳු ගුණවලින් අඩු මේ කෙනාට පමණක් එය වැටහීමට හේතු තිබේද? මෙය නම් මොහුගේම වරදවා ගැනීමක් විය යුතුය.” යනාදී ලෙස කරුණු සොයා බැලිය යුතුය. එසේ බැලීමේදී හා දහම සමග සසඳා බැලීමේදී මෙය මොවුන්ගේම වැරදි වැටහීමක් හෝ ලාභ ලැබීම සඳහා හිතාමතාම කරන පහත් ක්‍රියාවක් බව මනාව වැටහී යනු ඇත.

2 වැරදි මතය : ඇතැම්හු “දැනට පවතින පටිච්ච සමුප්පාදය විස්තර කරන ක්‍රමය වැරදි බවත්, කාල තුනකටත් ආකාර විස්සකටත් ආදී ලෙස බෙදීමක් පෙළ පොත් වල නැති බවත් ඒවා

පසුව එකතු වූ කරුණු බවත් එබැවින් විශුද්ධිමාර්ග ආදී පොත්වල දැක්වෙන ක්‍රමය වැරදි බවත්” පවසති.

පිළිතුර : මෙම මතයද හරිහැටි ගුරු උතුමන් හමුවේ ධර්මය ඉගෙන නොගත් ඇතැම් නූතන දේශකයින් කීපදෙනෙකුගේ වැරදි මතයකි. හරිහැටි දහම දැන නොසිටීම මෙවැනි වැරදි මත ඇතිවීමේ ප්‍රධාන හේතුවකි. ඔවුන්ගේ දිට්ඨි - මාන ආදී කෙලෙස් තවත් ප්‍රධාන හේතුවකි.

ඉහත දැක්වූ පරිදි පටිච්ච සමුප්පාදය කාල තුනකටත් සංකෂේප හතරකට, අර්ධ තුනකට, සන්ධි තුනකට හා ආකාර විස්සකට බෙදීම පසුකාලීන මතයක් නොව සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනාවක් වන පටිසම්භිදාමාර්ග පෙළ පොතෙහි පවා දැක්වෙන අදහසකි. එබැවින් විශුද්ධිමාර්ග ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන්නේ ද එම පෙළ පොත්වල දැක්වූ දේශනාවම නිවැරදි බුද්ධමතය අනුව විස්තර කිරීමක් මිසක අමුතු දේශනාවක් නොවේ. පැරණි උතුමෝ එසේ අළුත් ධර්ම න්‍යායන් මැවීමක් සිහිනෙකින්වත් සිදු නොකරන සේක. පටිසම්භිදාමාර්ග ආදියේ එන එවැනි ගැඹුරු දේශනා හරිහැටි කියවා නොමැතිකම නිසා හෝ එය නිවැරදිව තේරුම් නොගැනීම නිසා මෙවැනි වැරදි මත බිහිවේ. පටිසම්භිදාමාර්ගයේ එන එම දේශනාව හා එහි තේරුම මෙසේය.

පුරිමකම්මහවස්මිං මොහො අච්ඡා, ආයුහනා සඞ්ඛාරා,
නිකන්ති තණ්හා, උපගමනං උපාදානං, වෙනනා භවො. ඉමෙ
පඤ්ච ධම්මා පුරිමකම්මහවස්මිං ඉධ පටිසන්ධියා පච්චයා.

ඉඬ පටිසන්ධි විඤ්ඤාණං, ඔක්කන්ති නාමරූපං, පසාදො ආයතනං, ථුට්ඨො එස්සො, වෙදයිතං වෙදනා. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා ඉධුපපත්තිභවස්මිං පුරෙකතස්ස කම්මස්ස පච්චයා.

ඉඬ පරිපක්කත්තා ආයතනානං මොහො අවිජ්ජා, ආයුහනා සඞ්ඛාරා, නිකන්ති තණ්හා උපගමනං උපාදානං, චේතනා භවො. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා ඉඬ කම්මභවස්මිං ආයතිං පටිසන්ධියා පච්චයා.

ආයතිං පටිසන්ධි විඤ්ඤාණං, ඔක්කන්ති නාමරූපං, පසාදො ආයතනං, ථුට්ඨො එස්සො, වෙදයිතං වෙදනා. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා ආයතිං උපපත්තිභවස්මිං ඉඬ කතස්ස කම්මස්ස පච්චයා. ඉතිමෙ චතුසඞ්ඛේපෙ තයො අද්ධෙ තිසන්ධිං විසතියා ආකාරෙහි පටිච්චසමුප්පාදං ජානාති පස්සති අඤ්ඤාති පටිවිජ්ඣති. තං ඤාතව්දෙන ඤාණං, පජානනව්දෙන පඤ්ඤා. තෙන වුච්චති – “පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං”.

පූර්ව කර්මභවය කරන කල්හි පැවති මෝහය අවිද්‍යාව නම් වේ. ආයුහන චේතනාවෝ සංස්කාරයෝය.¹³⁹ භවතිකාන්තිය (භවයට ඇති ඇල්ම) තෘෂ්ණාව නම් වේ. ඒ ඒ කාමයන්, භවයන් ආදිය දැඩිව ගැනීම උපාදානයයි. චේතනාව භවයයි. මේ ධර්ම පස පෙර කර්මභවය කරන කල්හි පැවතුනාහු වර්තමාන ප්‍රතිසන්ධියට ප්‍රත්‍යය වූවාහුය.

¹³⁹ මෙහිදී එක් න්‍යායකින් පූර්ව චේතනාවෝ ද තවත් න්‍යායකින් චේතනාව හා සම්ප්‍රසක්ත ධර්මයෝ ද ආයුහනසංස්කාර නම් වේ. වැඩි විස්තර කියවා දැනගනුයි.

වර්තමාන භවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිය විඤ්ඤාණය නම් වේ. රූපාරූප ධර්මයන්ගේ අවක්‍රාන්තිය එනම් බැසගැනීම නාමරූප නම් වේ. ප්‍රසාදය ආයතන නම් වේ. අරමුණු ස්පර්ශ කරමින් උපන්නේ ස්පර්ශය නම් වේ. විපාක වේදයිතය වේදනා නම් වේ. මේ ධර්ම පස පෙර කළ කර්මයාගේ ප්‍රත්‍යයෙන් වර්තමාන විපාක භවයෙහි පවත්නාහුයි.

වර්තමාන භවයෙහි ආයතනයන් මුහුකුරා ගිය බැවින් මෝහය අවිද්‍යාව නම් වේ. ආයුහන චේතනාවෝ සංස්කාරයෝය. භවනිකාන්තිය (භවයට ඇති ඇල්ම) තෘෂ්ණාව නම් වේ. ඒ ඒ කාමයන්, භවයන් ආදිය දැඩිව ගැනීම උපාදානයයි. චේතනාව භවයයි. මේ ධර්ම පස වර්තමාන කර්මභවයෙහි පැවතුනාහු අනාගත ප්‍රතිසන්ධියට ප්‍රත්‍යය වෙත්.

අනාගත භවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිය විඤ්ඤාණය නම් වේ. රූපාරූප ධර්මයන්ගේ අවක්‍රාන්තිය එනම් බැසගැනීම නාමරූප නම් වේ. ප්‍රසාදය ආයතන නම් වේ. අරමුණු ස්පර්ශ කරමින් උපන්නේ ස්පර්ශය නම් වේ. විපාක වේදයිතය වේදනා නම් වේ. මේ ධර්ම පස වර්තමාන භවයෙහි කළ කර්මයාගේ ප්‍රත්‍යයෙන් මතු භවයෙහි පවතීත්.

මෙසේ මේ සංක්‍ෂේප භතරක් ද කාල තුනක් ද සන්ධි තුනක් ද ඇති පටිච්චසමුප්පාදය විසි ආකාරයකින් ශ්‍රැතානුසාරයෙන් දැනී නම් නුවණින් දැකී නම් නුවණින් දැනගනී නම් එනම් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නම් ඒ දැනීම ඥානාර්ථයෙන් (දැනගත් යන අර්ථයෙන්) ඤාණ නම් වේ. ප්‍රජානනාර්ථයෙන් (ප්‍රතිවේධකිරීම, මනාව දැනීම යන අර්ථයෙන්) ප්‍රඥාව නම් වේ.

එබැවින් “පව්වයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤ්ඤාණං” යැයි කියනු ලැබේ. (පටිසම්භිදාමග්ග 1 පොත 98-101 පිටු)

කරුණු මෙසේ හෙයින් වැරදි ඇත්තේ පැරණි ග්‍රන්ථයන්ට හෝ ඒවා රචනා කළ පුරාණ උතුමන්ට නොව තණ්හා, මාන, දිට්ඨි යනාදී කෙලෙස් වලට හසු වී ක්‍රියා කරන හරිහැටි ගුරු ඇසුරක් නොලැබූ දහම වරදවා කියන නූතනයින්ට බව හොඳින් තේරුම් ගත යුතුය.

3 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “දැනට පටිච්ච සමුප්පාදය උගන්වන ක්‍රමයට අවිජ්ජා - සංඛාර යන අංග දෙක අතීතයට දානවා. එවිට පෙර භවයට ගොස් බැලුවාම ඒ අංග දෙක ඊටත් එහාට යනවා. මේ විදියට ඒ අංග දෙක අතීතයට දැම්මාම බුද්ධ දේශනාවේ එන සත්සැත්තෑ ඤාණ හැඳෙන්නේ කෙසේදැයි ප්‍රච්චන්තම් පෙන්නන්න.” යනාදී ලෙස කියමින් අසන්නන් නොමග යවති.

පිළිතුර : මෙය ද පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය හරිහැටි තේරුම් නොගැනීම නිසා ගත් වැරදි මතයකි. අවිජ්ජා - සංඛාර යන අංග දෙක අතීත අර්ධය යැයි දැක්වූ පමණින් වර්තමාන භවයේ මෙම අංග දෙක නොයෙදෙන්නේ යැයි කිසිසේත්ම කියා නැත. ඒ වෙනුවට “තණ්හුපාදානභවග්ගහණෙන අවිජ්ජාසංඛාරා ගහිතාව හොත්තීති ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා එතරහි කම්මවට්ටං, (තණ්හා - උපාදාන - භව යන අංග තුන ගැනීමෙන් අවිජ්ජා - සංඛාර යන අංග දෙක ගන්නා ලද්දාහුම වෙත්තුයි මේ ධර්ම පස වර්තමාන භවයෙහි කර්මවට්ටය නම් වේ.)” යනුවෙන් ඉතා පැහැදිලිව දැක්වූ සේක.

තවද කුසලයක් කරන විට ඉහත අංග පහ අතුරින් අවිජ්ජා - තණ්හා - උපාදාන යන අංග අනුශය වශයෙන් යෙදෙන බවත්, ලෝභ සහගත සිතක ඉහත පහම සම්ප්‍රයුක්තව යෙදෙන අයුරුත්, ද්වේෂ සහගත සිතක තණ්හා - උපාදාන අංග දෙක අනුශය වශයෙනුත් ඉතිරි අංග තුන සම්ප්‍රයුක්තවත් යෙදෙන අයුරු ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. වර්තමානයේ මෙම අංග පහ යෙදෙන බව පරිසම්භිදාමග්ග ආදී පෙළ පොත්වලම දක්වා ඇත. ඒ අනුව සත් සැත්තෑ ඤාණ පහසුවෙන් සකසාගත හැකිය. එහි කිසිම විරෝධයක් නැත. එබැවින් කරුණු වරදවාගෙන ඇත්තේ පුරාණ මහරහත් උතුමන් කෙරෙහිවත් ශ්‍රද්ධාවක් නැති නූතනයින්ට බව තේරුම්ගත යුතුය.

4 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “රූපකලාප කඩල කඩලා බැලුවොත් නිවනට ලං වෙනවා නෙවෙයි, නිවනින් තව දුරට යනව කියල දැනගන්න. ඒකයි ඒක උච්ඡේදවාදයට පැනෙව්වේ.” යනුවෙන් ද “රූපකලාප වේගයෙන් බිඳිබිඳී බිඳිබිඳී යනව නම් අවිද්‍යා - කර්ම - තණ්හා - ආහාරයෙන් හටගන්න සතරමහාධාතු රූපයක් අවබෝධ කරගන්නේ කොහොමද? තව යමක් හදන්න එපා. රූපකලාප බිඳිබිඳී යන්නා වූ රූපයක් දකින්න හදන්න එපා. වූ දෙය වූ විදියට පෙන්නන්න. සම්මාදිට්ඨිය කියන්නේ වූ දෙය වූ විදියට බලනවා මිසක හදල බලනවා කියන එකක් නෙවෙයි. මේකෙ රූපකලාප බිඳිබිඳී යනව නම් පෙනෙන්නෙ නැහැ. පිංවතුන් හදලයි බලන්නේ. කඩල කඩල බිඳල නම් බලන්නෙ පෙනෙන දේ බලනව නෙවෙයි, පිංවතුන් කඩල කඩල බිඳල බිඳල බලන දෙයක් හදලයි බලන්නේ.” යනුවෙන් ද කියා “උදාහරණ වශයෙන් මේ පුටුව බිඳිබිඳී යනව

නම් පේන්නේ නෑ” යනාදී අසන්නන් නොමග යවන උදාහරණද දක්වති.

පිළිතුර : I මේ සියල්ලම ධර්ම අවබෝධය නැතිකම නිසා ඇති වූ වැරදි අදහස්ය. එම වැරදි මත එකිනෙක මෙසේ විමසා බලමු. රූපකලාප ආදී වශයෙන් බෙද බෙදා බැලීම උච්ඡේදවාදයක් යැයි ඇතැම්හු කියති. එය උච්ඡේදවාදයත් විභජ්ජවාදයත් ගැන නොදැනීම නිසා කී වැරදි කියමනකි. යමක් බෙදා දැක්වීම විභජ්ජවාදයක් මිස උච්ඡේදවාදයක් නොවේ. මෙසේ බෙදා බැලීම ඉගැන්වූයේ බුදුරජාණන් වහන්සේය. චිත්තසන්නානයේ ඇති චෛතසික ධර්ම ආදිය බුදුරජුන් විසින් බෙදා නොදැක්වූවා නම් ඒවා කෙසේ තේරුම් ගන්නේදැයි සිතා බලන්න. නාමරූප සියල්ල එක්ව ගෙන සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඇතැයි ගැනීම වැරදි බවත් ත්‍රිලක්ෂණයට යටත් නාමරූප පරම්පරාවක පැවැත්මක් ඇති බවත් ඒ නාමරූප දෙක ස්කන්ධ පහකටත් ආයතන දොළහකටත් ධාතු දහඅටකටත් බෙදා විපස්සනා කරන අයුරුත් දේශනා කළේ බුදුරජාණන් වහන්සේ බව දත යුතුය.

මිත්‍යාදෘෂ්ටියක් යැයි දහමේ දැක්වූ උච්ඡේදවාදය යනු අනෙකකි. එය “ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා එවංවාදී භොති එවංදිට්ඨි - ‘යතො ඛො, භො, අයං අත්තා රූපී චාතුමහාභුතිකො මාතාපෙත්තිකසම්භවො කායස්ස හෙදා උච්ඡජ්ජති විනස්සති, න භොති පරං මරණා, එත්තාවතා ඛො, භො, අයං අත්තා සම්මා සමුව්ජන්තො භොති’ති. ඉත්ථෙකෙ සතො සත්තස්ස උච්ඡෙදං විනාසං විභවං පඤ්ඤාපෙත්ති. (මහණෙනි, මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙබඳු වාද ඇත්තේ මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ වේ. කෙසේද යත්, ‘පින්වත, යම් හෙයකින් මේ ආත්මභාවය රූපවත්ද, සතර

මහාභූතයන්ගෙන් හටගත්තේ වේද....., කය බිඳී මරණින් පසු සිඳේ ද, වැනසේ ද, මරණින් මත්තෙහි නොවේ ද, පින්වත, මෙපමණකින්ම මේ ආත්මභාවය මුළුමණින්ම සිඳී ගියේ වේ.’ යනුයි. මෙසේ සමහරු විද්‍යමාන සත්වයාගේ උච්ඡේදය, විනාශය, භවවිගමය පණවත්.)”¹⁴⁰ යැයි දැක්වූ සේක. එයින් අදහස් කරන්නේ මරණින් මතු නාමරූප සන්තතියේ පැවැත්ම අවසන් වන බවයි. නමුත් සත්‍යය නම් මරණින් පසුවත් අර්භත්වය නොලැබුවොත් නාමසන්තතිය නොසිඳෙන බවයි.¹⁴¹ මේ දහම් කරුණ පටලවාගෙන ඉහත වැරදි මතය දක්වා ඇත.

II ඊළඟට දැක්වූ “සම්මාදිට්ඨිය කියන්නේ වූ දෙය වූ විදියට බලනවා මිසක හදල බලනවා කියන එකක් නෙවෙයි. මේකෙ රූපකලාප බිඳිබිඳී යනව නම් පෙනෙන්නෙ නැහැ. පිංචතුන් හදලයි බලන්නේ.” යන්නද ඉතා වැරදි කීමකි. එසේ රූපකලාප බිඳී යනබව ප්‍රකෘති ඇසට නම් පෙනෙන්නේ නැති බව සත්‍යයකි. ධර්මයේදී දක්වන්නේ එය ප්‍රකෘති ඇසින් බලන්නට නොවේ. විදර්ශනා නුවණින් දකින්නටය. ප්‍රකෘති ඇසට නාම ධර්ම පෙනෙන්නේ ද නැත. ඒවායේද ත්‍රිලක්ෂණය දකින්නට බුදුරජුන් වදාළ සේක.

“සබ්බෙ සම්බාරා අනිච්චා”ති, යදා පඤ්ඤාය පස්සති;
අථ නිබ්බින්නදති දුක්ඛෙ, එස මග්ගො විසුද්ධියා.”

¹⁴⁰ දීඝනිකාය 1 පොත 60 – 61පිටු (බ්‍රහ්මජාලසූත්‍රය)

¹⁴¹ අසඤ්ඤාසන්නයේදී තාවකාලිකව නාම සන්තතිය නොමැතිව රූප පමණක් පවතී. නිරෝධසමාපත්තියේදීද තාවකාලිකව නාමසන්තතිය නිරුද්ධ වේ.

‘සියලු සංස්කාර අනිත්‍ය යැයි යම් කලෙක විදර්ශනා නුවණින් දකියි නම් එකල දුකෙහි කලකිරෙයි, මෙය නිවනට මගයි’¹⁴² යනාදී දේශනා අනුවත්

ඉගැන්වීම, බිණාසවස්ස භික්ඛුනෝ අනිච්චනෝ සබ්බෙ සඞ්ඛාරා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුද්ධියා භොන්ති.

(ඇවැත්නි, මේ සාසනයෙහි ඤීණාශ්‍රව භික්ෂුව විසින් සියලු සංස්කාර තත් වූ පරිදි විදර්ශනා ඥානයෙන් මනාව දක්නා ලද්දාහු වෙත්.)¹⁴³

යනාදී දේශනා අනුවත් සියලු සංස්කාර දකින්නේ කෙසේදැයි සිතා බලන්න. එබැවින්ම ධම්මපද අටුවාදියේදී “අනිච්චාති යදා විපස්සනාපඤ්ඤාය පස්සති” යැයි ද, “සම්මප්පඤ්ඤාය සුද්ධියා භොන්තීති හෙතුනා නයෙන විපස්සනාඤාණෙන සුද්ධියා භොන්ති.” යැයි ද විදසුන් නුවණින් දැකිය යුතු බව දැක්වූ සේක. පටිසම්භිදාමාර්ග උදයබ්බයානුපස්සනා ඤාණකථා ආදී තැන්හි ඒ පිළිබඳ වැඩිදුර කරුණු අඩංගු වේ. එබැවින් රූපකලාප බිඳිබිඳී යන බව ප්‍රකාශිත ඇසට නොපෙනුනාට විදර්ශනා නුවණින් දැකගත හැකි බවත් එසේ දකින අය බොහෝ දෙනෙක් දැනටත් ලෝකයේ සිටින බවත් දතයුතුය. අන්වීක්ෂීය සත්වයන් දැකීමට අන්වීක්ෂයක් වුවමනා වනවා මෙන්ම රූපාදියේ අනිත්‍යාදී ඉතා සියුම් කරුණු තේරුම් ගැනීමට ඉතාමත් තියුණු විදසුන් නුවණක් අවශ්‍යය. එය නොලබා ධර්මය විචේචනයට බැසීම මහත් අනර්ථකර බව ඒ දේශකයින්ට දන්වනු කැමැත්තෙමු. තමාට නොපෙනෙන

¹⁴² ධම්මපදපාළි

¹⁴³ දීඝනිකාය දසුන්තර සූත්‍රය 502 – 503 පිටු

නොදැනෙන නොවැටහෙන සියල්ල බොරු නොවන බවත් හොඳින් සිලාදී ප්‍රතිපත්ති පුරමින් ඊට සමර්ථ ගුරුවරුන්ගේ උපදෙස් ලබාගෙන උත්සාහ කරන්නේ නම් අන් අයටද මේ කරුණු ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත හැකි බවත් ඊට උත්සාහවත් වන ලෙසටත් එම දේශකයින්ට කරුණාවෙන් දන්වා සිටිමු.

III මිලගට දැක්වූ පුටුවේ උදාහරණය ද වැරදිය. පුටුව යනු සම්මුතියක් මිස පරමාර්ථයක් නොවේ. අනිත්‍යාදී ත්‍රිලක්‍ෂණ ඇත්තේ පරමාර්ථයන්හිය. විදර්ශනාවට ගන්නේත් පරමාර්ථ මිස සම්මුති නොවේ. එබැවින්ම බුදුරජාණන් වහන්සේත් සත්වයා අනිත්‍යයි යනාදී ලෙස නොදක්වා රූපාදී පරමාර්ථ විදර්ශනා කරන්නට දැක්වූ සේක. එබැවින් දැකිය යුත්තේ පුටුව සෑදී ඇති පරමාර්ථයන්ගේ වෙනස්වීමාදියයි. සියලු සංස්කාරයන්ගේ ත්‍රිලක්‍ෂණය විදසුන් නුවණින් දකින්න යැයි බුදුරජුන් දැක්වූ බැවින් බාහිර රූපාදියෙහිත් පරමාර්ථයන්ගේ අනිත්‍යාදී ලක්‍ෂණ විදසුන් නුවණින් බැලිය යුතු බවත් එය සිදුකරන ආකාරයත් ධර්මයෙහි පැහැදිලිව දක්වා ඇත. ඒවා ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීමට සැමටම හැකියාව ලැබේවා යනු අපගේ මෙම ත්‍රි පූර්වාංගම ප්‍රාර්ථනයයි.

5 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ මූලින් සිලය දේශනා කරලා නෑ. සම්මා දිට්ඨිය කියන ප්‍රඥාවයි මූලින් දේශනා කලේ. ඒ නිසා මූලින් ප්‍රඥාවයි තියෙන්න ඕන. සිලය නෙවෙයි. ඒ නිසා සිලය මූලට ගෙන කීම වැරදියි.” යනාදී ලෙස කරුණු වරදවා කියා අසන්නන් නොමග යවති.

පිළිතුර : ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේදී දැක්වූයේ නිවන් මගෙහි පියවර නොවේ. මාර්ග සිතේ එකවර යෙදෙන චෛතසික අටකි. ඒවා එකවර පහළ වුනත් ලිවීමේදී කුමක් හෝ මූලින් ලිවිය යුතුය.

එහිදී ප්‍රඥාවෙන් විශේෂ කෘත්‍යයක් කෙරෙන බැවින් එය මූලට ගෙන ඇත. නිවන් මාර්ගයේ අනුපිළිවෙල දැක්වූ දේශනාවන්හි ඉතා පැහැදිලිව සීල - සමාධි - ප්‍රඥා යන අනුපිළිවෙල දක්වා ඇත. ඒ බව

I. එවමෙව බො, ආවුසො, සීලවිසුද්ධි යාවදෙව
 චිත්තවිසුද්ධත්ථා, චිත්තවිසුද්ධි යාවදෙව
 දිට්ඨිවිසුද්ධත්ථා,..... ඤාණදස්සනවිසුද්ධි යාවදෙව
 අනුපාදාපරිනිබ්බානත්ථා....

(ඇවැත්නි, මෙපරිද්දෙන්ම සීලවිසුද්ධිය චිත්තවිසුද්ධිය දක්වාම වෙයි, චිත්තවිසුද්ධිය දිට්ඨිවිසුද්ධිය දක්වාම වෙයි,..... ඤාණදස්සනවිසුද්ධිය අනුපාදිසේස නිර්වාණධාතුව දක්වාම වෙයි,)¹⁴⁴

II. “සීලෙ පතිට්ඨාය නරො සපඤ්ඤො,
 චිත්තං පඤ්ඤඤඤච භාවයං;
 ආතාපී නිපකො භික්ඛු, සො ඉමං විජට්ඨෙ ජට්ඨං.

(සීලයෙහි පිහිටි නුවණැති භික්ෂුව සමාධියක් විදර්ශනා නුවණක් වඩන්නේය.....)¹⁴⁵

යනාදී ලෙස ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එබැවින් එම වැරදි මත නොසලකා ත්‍රිශික්ෂා පිරිමෙහි උත්සුක වෙත්වා යැයි සැමට ආරාධනා කරමු.

6 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “ඔය භංගඤාණ භයඤාණ ආදී ඤාණපිළිවෙලක් කිසිම බුද්ධ දේශනාවක හමුවී

¹⁴⁴ මජ්ඣිමනිකාය 1 පොත 370 පිටුව (රථචිනිත සූත්‍රය)

¹⁴⁵ සංයුත්තනිකාය 1 පොත 26 පිටුව (ජට්ඨසූත්‍රය)

නැත. ඔවා පසුකාලෙක එකතු වූ දේවල්.” යනාදී ලෙස විදර්ශනා ඥාණ ප්‍රතික්ෂේප කරති.

පිළිතුර : මෙයද ධර්ම දැනීම අඩුකම නිසා ඇති වූ තවත් වැරදි මතයකි. පටිසම්භිදාමග්ග පෙළ පොතේම “ආරම්මණං පටිසම්භිදා භඩ්ගානුපස්සනෙ පඤ්ඤා විපස්සනෙ ඥාණං. භයතුපට්ඨානෙ පඤ්ඤා ආදීනවෙ ඥාණං. (රූපාදී ආරම්මණ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කොට භංගවශයෙන් එනම් බිඳීම් වශයෙන් දැකීමෙහි ප්‍රඥාව විදර්ශනා ඥාණයකි. සංස්කාරයන්ගේ ඉපදීම් ආදිය භය වශයෙන් වැටහීමෙහි ප්‍රඥාව ආදීනව ඥානය නම් වේ.)”¹⁴⁶ යනාදී ලෙස ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. මෙය අග්‍රශ්‍රාවක සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනාවකි. එතුමන් වහන්සේ දෙසු සච්චවිභංග සූත්‍ර ආදිය බුද්ධ අනුමැතියෙන් පසු බුද්ධදේශනා ලෙස හැඳින්වූවා සේම මෙම පටිසම්භිදාමග්ගය ද බුද්ධ අනුමැතියෙන් පසු බුද්ධදේශනා ලෙසම හැඳින්වේ. මෙය නොදැන හෝ තමාගේ මතයට නොගැලපෙන නිසා ඇතැම්හු මෙය ප්‍රතික්ෂේප කරති. සැදැහැහැවත්හු සැබෑ කරුණ තේරුම්ගනු ඇත.

7 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “ඇතැම් අය කියනවා සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැත, ඇත්තේ බිඳිබිඳි යන නාමරූප පරම්පරාවක් පමණයි කියලා. ඒක අනවබෝධයෙන් කියන කතාවක්” යැයි ද “ඔය සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නෑ කියන වැරදි මතය ආවෙ බුද්ධදේශනාවෙ නැති, පසුකාලෙක හදාගත්ත අතීත ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාවක් නිසයි. සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා.

¹⁴⁶ පටිසම්භිදාමග්ග 1 පොත 2 - 3 පිටු

නැත්තේ ආත්මයක් විතරයි. මේ (හාර) සූත්‍රයේදී ස්කන්ධ බර අරගෙන යන පුද්ගලයෙක් ගැන දේශනාකරලා තියෙනවා ” යැයි ද කැරුණු වරදවා කියති.

පිළිතුර : මෙය ද සූත්‍රපිටකය පමණක් හරිහැටි කියවා නැතිකම නිසා ඇති වූ ඉතා වැරදි දෘෂ්ටියකි. සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැති බවත්, ඇත්තේ බිඳිබිඳී යන නාමරූප පරම්පරාවක් පමණක් බවත් ඉතා පැහැදිලිව දහමෙනි දක්වා ඇත. සම්මුති හා පරමාර්ථ ධර්ම ගැන හරිහැටි වැටහීමක් නැතිකම නිසා මෙවැනි වැරදි මත ඇති වේ. පරමාර්ථ වශයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැත. මෙම වැරදි මතයට පිළිතුරු සංයුක්ත නිකායේ වජ්ජා සූත්‍රයේ දක්වා ඇත. මාරයා විසිනි “මේ සත්වයාව නිර්මාණය කළේ කවුද? ඔහු සිටින්නේ කොහිද? ...” යනාදී වශයෙන් ඇසූ ප්‍රශ්න වලට වජ්ජා භික්ෂුණීන් වහන්සේ මෙසේ පිළිතුරු දුන් සේක.

“කිං නු සත්තොති පච්චෙසි, මාර දිට්ඨිගතං නු තෙ;
සුද්ධසඬ්ඛාරපුඤ්ජොයං, නයිධ සත්තූපලබ්හති.

“යථා හි අඬ්ඛසම්භාරා, හොති සද්දො රථො ඉති;
ඵචං ඛන්ධෙසු සන්තෙසු, හොති සත්තොති සම්මුති

(මාරයා, කිම සත්වයෙක්යැයි අදහන්නෙහිද? එය නුඹගේ මාරදෘෂ්ටියක් නොවේද? මේ හුදු (තනිකර) සංස්කාර පිණ්ඩයකි. මෙහි සත්වයෙක් නොලැබේ.

රෝද, වියගහ ආදී අවයව සමූහය හේතුකොට ගෙන යම්සේ රථය යන ශබ්දයක් වේද? එසේම ස්කන්ධ පහ ඇති කල්හි සත්වයා යන සම්මුතිය (ලෝක ව්‍යවහාරය) වේ.)¹⁴⁷

ඉහත සූත්‍ර පාඨයම ගෙන මිලින්ද ප්‍රශ්නයේදීද සම්මුති - පරමාර්ථ ප්‍රශ්නය විසඳා ඇත. මෙම උදාහරණයෙන්ම ඉහත වැරදි මතයට පිළිතුරු ලැබෙන බැවින් ඒ ගැන වැඩිදුර කීමට අවශ්‍ය නැත. එබැවින් නවීනයන් කියනා අලුත් මත පිළිගැනීමට ප්‍රථම හොඳින් සිතාබැලිය යුතු බව ඉහත කරුණු අනුව තේරුම් ගත යුතුය.

8 වැරදි මතය : ඇතැම්හු “බුද්ධඝෝෂ ස්වාමීන් වහන්සේටත් නොතේරුණු පටිච්ච සමුප්පාදය අපි තේරුම් ගන්නේ කොහොමද කියලා හිතන්න එපා” යනාදී ප්‍රකාශ කරමින් “බුදුගොස් මාහිමිපාණන් වහන්සේට පටිච්ච සමුප්පාදය හරිහැටි තේරී නැත” යැයි අගවති.

පිළිතුර : මෙය ද කරුණු හරිහැටි තේරුම් නොගැනීම නිසා පවසන වැරදි මතයකි. එතුමන් වහන්සේට පටිච්ච සමුප්පාදය නොතේරුණේ යැයි කිසිම තැනක පවසා නැත. ධර්මයේ ඇති ගම්භීරත්වය දැක්වීම පිණිසත් තමන්ගේ නිහතමානිත්වය හා පූර්වාචාර්යන් වහන්සේලාගේ අතිශය සමර්ථ භාවයත් ප්‍රකට කිරීම පිණිස දැක් වූ ගාථා පාඨයක් වරදවා තේරුම් ගෙන මෙසේ පවසති. ඒ පාඨය හා එහි තේරුම මෙසේය.

වත්තුකාමො අහං අප්ප්, පච්චයාකාරවණ්ණනං;

¹⁴⁷ සංයුක්තනිකාය 1 පොත 246 පිටුව (වජිරා සූත්‍රය)

පතිට්ඨං නාධිගච්ඡාමි, අජ්ඣොගාළුභොව සාගරං.

**සාසනං පනිදං නානා-දෙසනානසමණ්ඛිතං;
පුබ්බාවරියමග්ගො ව, අබ්බොවිජ්ජනො පවත්තති.**

**යස්මා තස්මා තදුහයං, සන්නිස්සායත්ථවණ්ණනං;
ආරහිස්සාමි එතස්ස, තං සුණාථ සමාහිතා.**

මේ අවස්ථාවෙහි පටිච්ච සමුප්පාදයේ අර්ථ වර්ණනාව කරනු කැමැත්තා වූ බුද්ධසෝඡ නම් වූ මම, මහමුහුදට බැසගත් පුරුෂයෙක් පිහිටක් නොලබන්නාක් මෙන් තමාගේම හැකියාවෙන් වර්ණනාව කරන්නට පිහිටක් නොලබමි.

තමාගේම නුවණ බලයෙන් පිහිටක් ලබන්නට නොහැකි වන නමුත් අනුලෝම ප්‍රතිලෝම ආදී වූ නොයෙක් දේශනා න්‍යායන්ගෙන් සැරසූ මේ පෙළ ධර්මය ද පූර්වාචාර්යන් වහන්සේලාගේ අර්ථකථා මාර්ගය ද නොසිඳි ගෙන යම් හෙයකින් පවතී ද, එබැවින් ඒ පෙළ අටුවා යන උපකාර දෙක මනාව ඇසුරු කොට මේ පටිච්ච සමුප්පාදයේ අර්ථ වර්ණනාව අරඹමි. එකග සිත් ඇති ඔබ වහන්සේලා එය අසන සේක්වා.¹⁴⁸

මෙහි ඇති “පතිට්ඨං නාධිගච්ඡාමි, අජ්ඣොගාළුභොව සාගරං.” යන පාඨය එසේ අරුත් වරදවාගත් පාඨයයි. මෙයින් එතුමන් වහන්සේට එය නොතේරුණේ යැයි කිසිසේත්ම නොපැවසේ. තමාගේම නුවණින් එය තේරුම් නොගත් බවත් පෙළ අටුවාවන්හි ආ න්‍යායන් නිසා තේරුම් ගෙන වර්ණනාව කරන බවත් දක්වන සේක. එබැවින්ම ඊට අදාළ ටීකාවේ ද

¹⁴⁸ විහඬු අටුවා

“පතිට්ඨං නාධිගච්ඡාමිති යත්ථ ධීතස්ස වණ්ණනා සුකරා නොති,
තං නයං අත්තනොයෙව ඤාණබලෙන නාධිගච්ඡාමිති අත්ථො.
(පතිට්ඨං නාධිගච්ඡාමි යනු යම් න්‍යායක පිහිටියනුට පටිච්ච
සමුප්පාද වර්ණනාව පහසු වේද, ඒ න්‍යාය තමාගේම ඥාන
බලයෙන් නොලැබුවෙමි යන අර්ථයි.)” යැයි දැක්වූහ.

මෙසේ ධර්ම ගරුත්වය පිණිසත් තමාගේ
නිහතමානිත්වය පිණිසත් තමා එතරම් නොදන්නා බව දැක්වීම
බුදුගොස් ඇදුරුකුමන්ගේ පමණක් නොව බුදුරජුන්ගේ සම්මුඛ
ශ්‍රාවක උතුමන්ගේ ද සිරිතකි. ඒ බව පහත උදාහරණ වලින් ප්‍රකට වනු
ඇත.

- I. “සෙය්‍යථාපි, ආවුසො, පුරිසො සාරත්ථිකො සාරගවෙසී
සාරපරියෙසනං චරමානො මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො
සාරවතො අතික්කම්මෙව මූලං අතික්කම්ම ඛන්ධං
සාධාපලාසෙ සාරං පරියෙසිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍ය; එවං
සම්පදමිදං ආයස්මත්තානං සත්ථරි සම්මුඛිභූතෙ තං
භගවත්තං අතිසිත්වා අමිහෙ එතමත්ථං පටිපුච්ඡිතබ්බං
මඤ්ඤං. සො භාවුසො, භගවා ජානං ජානාති, පස්සං
පස්සති, චක්ඛුභූතො ඤාණභූතො ධම්මභූතො බ්‍රහ්මභූතො
වත්තා පවත්තා අත්ථස්ස නින්නෙතා අමතස්ස දාතා
ධම්මස්සාමි තථාගතො. සො වෙව පනෙතස්ස කාලො
අහොසි යං භගවත්තංයෙව එතමත්ථං පටිපුච්ඡෙය්‍යාථ, යථා
වො භගවා බ්‍යාකරෙය්‍ය තථා නං ධාරෙය්‍යාථා”ති.

(ඇවැත්නි, යම් සේ අරටුවෙන් ප්‍රයෝජන ඇති අරටු
සොයන අරටු සොයා ඇවිදින පුරුෂයෙක් අරටු ඇති නොවැටී
පිහිටි මහගසක මූල ඉක්මවා කඳ ඉක්මවා අතු කොළ වල අරටුව
සෙවිය යුතුයැයි සිතන්නේ ද, ඔබ වහන්සේලාත් බුදුරජුන් හමු වූ

කල්හි ඒ බුදුරජුන් ඉක්මවා අප අතින් මේ අර්ථය ඇසිය යුතු යැයි සිතන්නාහු නම් මේ කාරණයන් එබඳුය.....)

යනාදී ලෙස මහාශ්‍රාවක කවිවායන මහරහතන් වහන්සේ, ආනන්ද මහරහතන් වහන්සේ වැනි පටිසම්භිදාලාභී උතුමන් විසින් ද මධුපිණ්ඩික සූත්‍රය, අංගුත්තර නිකායේ දසක නිපාතයේ දුතිය හා තතිය අධම්ම සූත්‍ර ආදියේ දක්වා ඇත.

- II. ථෙරො චිත්තෙසි – “ඉමෙ පරිබ්බාජකා නාම සාසනස්ස පටිපක්ඛභුතා, ඉමස්ස සාසනස්ස ගම්භීරතං දස්සෙස්සාමි”ති. අත්තනො නවකභාවං දස්සෙන්නො ආහ – “අහං ඛො, ආවුසො, නවො අචිරපබ්බජ්ඣො, අධුනාගතො ඉමං ධම්මචිතයං, න තාවාහං සක්ඛිස්සාමි විත්ථාරෙන ධම්මං දෙසෙතු”න්ති.

(අස්සජ් මහරහතන් වහන්සේ “මේ පරිබ්බාජකයෝ නම් සසුනට ප්‍රතිපක්‍ෂ වූවාහුය. මොහුට සසුනේ ගැඹුරු බව දක්වන්නෙමි” යැයි සිතූ සේක. තමන් වහන්සේගේ නවක බව දක්වමින් “ඇවැත්නි, මම නවකය, පැවිදිව වැඩි කලක් නැත. මේ සසුනට අළුතින් පැමිණි කෙනෙකමි. තාම විස්තර වශයෙන් දහම් දෙසීමට නොහැක්කෙමි” යැයි වදාළ සේක.)¹⁴⁹

මෙසේ පටිසන්නේ ද පටිසම්භිදාලාභී රහතන් වහන්සේ නමකි. එබැවින් බුදුගොස් ඇදුරුපාණන් වහන්සේ ද එම සිරිත අනුගමනය කරමින් ධර්ම ගරුත්වය හා තමාගේ නිහතමානිත්වය දැක්වීමට ඉහත ප්‍රකාශය කළ බව දත යුතුය. එසේ තිබියදී

¹⁴⁹ ධම්මපද අටුවා යමක වග්ගය, සාරිපුත්තත්ථෙරවත්ථු

අතිශ්‍රේෂ්ඨ වූ රහතන් වහන්සේලා වැඩසිටි යුගයේ මහාසංඝරත්නයේ ගරුත්වයට ලක් වූ උතුමන් වහන්සේ නමක් වන බුද්ධඝෝෂ මාහිමියන් වහන්සේට පටිච්ච සමුප්පාද දහම නොතේරුනේ යැයි හැඟවීමට උත්සාහ කිරීම මහත් පාපයකි. කරුණු වරදවා දැක්වීමකි. එවැනි රහත් උතුමන් සිටි යුගයේ “පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිචිරියපටිමණ්ඩිතෙන (අතිශයින් පිරිසිදු ශුද්ධා බුද්ධි චිරියයෙන් යුක්ත වූ මේ බුද්ධඝෝෂ මහතෙරුන් විසින්)” යනාදී ලෙස සංඝරත්නයේ ගරුත්වයට පත් වූ උතුමෙකුට නොතේරුණා නම් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 2500 කටත් වඩා ඉක්ම ගොස් බුද්ධිය පිරිහීගිය යුගයක් වන මෙකල සිටින අයට ඊට වඩා කරුණු තේරෙන්නේ කෙසේදැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා.

9 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “ශුද්ධානුසාරී හා ධම්මානුසාරී උතුමෝ යනු ආර්ය මාර්ගයට පත් නොවූ නමුත් පාඨග්ජන තත්වය ඉක්ම වූ ආර්ය මාර්ගයට පත්වීමට නියත පිරිසකි.” යනාදී ධර්ම විරෝධී අදහස් පවසති.

පිළිතුර : මීට පිළිතුරු පෙර “සිංහල පරිවර්තන වල අපට හමුවූ වැරදි කීපයක්” යන මාතෘකාව යටතේ දක්වා ඇති බැවින් මෙතැනදී කරුණු නොදක්වමු.

10 වැරදි මතය : ඇතැම් දේශකයෝ “අනිච්ච යන පදය වැරදියි. එය අනිච්ඡ ලෙස විය යුතුයි.” යනාදී ලෙස දහමේ ඇති පද වරදවා දක්වති.

පිළිතුර : ඇතැමෙක් මෙසේ කරන්නේ ඔවුන්ගේ උමතුබව ආදී කරුණු නිසා බව පෙර දැක්වීමු. එබැවින් ඒ සියලු වැරදි මත දක්වා නිවැරදි කිරීම කළ නොහැකිය. එම වචනයන්ගේ නිවැරදි අර්ථ

අටුවාදී ග්‍රන්ථයන්හි “න නිව්වන්ති අනිව්වං. (නිත්‍ය නොවන බැවින් අනිත්‍ය නම් වේ.)”¹⁵⁰ යනාදී ලෙස ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. නිවැරදි දහම් කරුණු දැනගන්නා විදිය පෙර අපි දැක්වීමු. එබැවින් ඒ අයුරින් නිවැරදි දහම දැන වැරද්ද බැහැර කොට පිළිවෙත්හි යෙදී නිවන් පසක් කිරීමට සැමට භාග්‍ය සැලසේවා යැයි ආශීර්වාද කරමු.

11 වැරදි මතය : ඇතැම්හු “දැන් බුද්ධකාලයේ වගේ සිල්පද රකින්න බැහැ. මේ කාලයේ හැටියට මුදල් එහෙම පාවිච්චි නොකර, රැට ආහාර නොගෙන ජීවත් වෙන්න බැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේම පරිනිර්වාණ සූත්‍රයේදී කුඩා අනුකුඩා සිල්පද වෙනස් කරගන්නට කමක් නැහැ කියලා දේශනා කළානේ. ” යනාදිය පවසමින් අන්‍යයන්ව මුළා කරති.

පිළිතුර : මේ කරුණද හරිහැටි ධර්මවිනය නොදැනීම නිසාත් තමාට නිවන් මාර්ගයේ ගමන් කිරීමේ වුවමනාව අඩුකම නිසාත් ආදී කරුණු නිසා කියන වැරදි කථාවකි. මුලින්ම දැනගත යුත්තේ බුදුරජාණන් වහන්සේ සර්වඥ බැවින් මේ කාලයේ වෙන දේවල් ද දුටු බවයි. මෙකල එම සිකපද රකින්නට බැරි නම් ඒවා නොපණවනු ඇත. තවද මේ කාලයේත් එම සියලු සිකපද ඉතා ගරුත්වයෙන් ආරක්‍ෂා කරන භික්ෂූන් වහන්සේලා මෙරට පමණක් නොව වෙනත් බෞද්ධ රටවලත් සිටින බව දතයුතුය. එබැවින් මේ කාලයේ ඒවා රකින්නට බැහැ යැයි කීම වැරදිය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පරිනිර්වාණ සූත්‍රයේදී “කුඩා අනුකුඩා සිල්පද වෙනස් කරගන්න” යැයි නොවදාළ සේක. වදාළේ “ආකඛ්ඛමානො, ආනන්ද, සඞ්ඝො මමච්චයෙන

¹⁵⁰ අත්ථසාලිනී නම් ධම්මසංගනී අටුවාව

බුද්දානුබුද්දකානි සික්ඛාපදානි සමුහනතු. (ආනන්දයෙනි, මහාසංඝරත්නය කැමතිවන්නේ නම් මගේ ඇවෑමෙන් කුඩා අනුකුඩා සිකපද සමුහනනය එනම් අවලංගු කිරීම කරගනිවා)” යනුවෙනි. එනන්දී පැහැදිලිවම මහාසංඝරත්නය කැමති නම් යැයි දැකවූ සේක. සංගීතිකාරක මහරහතන් වහන්සේලා එම සිකපද අවලංගු නොකරන බව දැක බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි මහාසංඝරත්නයේ ඇති ගරුත්වය ලොවට ප්‍රකට කිරීමට මෙම ප්‍රකාශය කළ බවත් එම අටුවාවේ පැහැදිලි කර ඇත.

තවද පළමු සංගායනාවේදී මහාසංඝරත්නය මෙම කරුණ සාකච්ඡා කොට කිසිඳු සිකපදයක් අවලංගු නොකරන බවට ඤාත්ති දුතිය විනයකර්මයකින් සම්මත කළ සේක. එහිදී “සඞ්ඝො අප්පඤ්ඤත්තං නප්පඤ්ඤපෙනි, පඤ්ඤත්තං න සමුවිජ්ජන්දති, යථාපඤ්ඤත්තෙසු සික්ඛාපදෙසු සමාදාය වත්තති. ඛමති සඞ්ඝස්ස, තස්මා තුණ්හී, එවමෙතං ධාරයාමි. (මහාසංඝරත්නය නොපැණවූ සිකපදයක් නොපණවන්නේය. පැණවූ සිකපද අවලංගු නොකරන්නේය. පැනවූ පරිදි සිකපදයන්හි සමාදන්ව පවතින්නේය. මේ කරුණ සංඝයාට රුවිය. නිහඬ එබැවිනි. මේ කරුණ මෙසේ ධරාගනිමි.)” යැයි මහාකාෂ්‍යප මහරහතන් වහන්සේ සංඝයාට දන්වා සම්මත කළ සේක. ඒ ගැන වැඩි තොරතුරු විනය පිටකයේ චූල්ලවග්ගපාළියේ පංචසතිකක්ඛන්ධකයෙන්¹⁵¹ බලාගත හැකිය.

තවද බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ “යාවකිවඤ්ච, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපඤ්ඤත්තං න පඤ්ඤාපෙස්සන්ති, පඤ්ඤත්තං න සමුවිජ්ජන්දිස්සන්ති, යථාපඤ්ඤත්තෙසු

¹⁵¹ චූල්ලවග්ගපාළි 2 පොත 552-555 පිටු
222

සික්ඛාපදෙසු සමාදාය වත්තිස්සන්ති; වුද්ධියෙව, භික්ඛවෙ,
 භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි. (මහණෙනි, යම්තාක් භික්ෂුහු
 නොපැණවූ සිකපදයක් නොපණවත් ද, පැණවූ සිකපදයක්
 අවලංගු නොකරත් ද, පැණවූ පරිදි සිකපදයන්හි සමාදන්ව පවතිත්
 ද, මහණෙනි, භික්ෂූන්ට දියුණුවක්ම මිස පිරිහීමක් නොකැමැති
 විය යුතුය.)”¹⁵²

යන අවවාදය ද සිහිකරමින්, කිසිසේත්ම සිකපද ඉහිල්
 කරගැනීමට ඉඩක් නොමැති බවත් එසේ පැවසීම තමාටත්
 අනුන්ටත් සාසනයටත් මුළු මහත් ලෝකයටමත් අනර්ථයක්
 බවත්, සිලාදී ප්‍රතිපත්ති හරියට රකින එක් භික්ෂුවකගෙන් වුවත්
 ලෝකයට මහත් සෙනක් සැලසෙන බවත් සලකා ඉතා
 ගරුත්වයෙන් සිලාදී ප්‍රතිපත්ති පිරීමට උත්සුක වෙත්වා යනු
 අපගේ කාරුණික ආරාධනයයි.

මෑත කාලයේ මෙසේ ධර්මය විකෘති කළ අයට ලැබුණු විපාක

මෙම සිදුවීම් කිහිපය අපි දක්වන්නේ ඒ අයට වූ එම විපත
 අසා සතුටු වීමට හෝ එය අනුමෝදන් වීමට නොව ධර්මය විකෘති
 කිරීමේ ආදීනව දැනගෙන එවැනි අකුසල් වලින් වැළකීම
 පිණිසය. එබැවින්ම එම වැරදි කළ අයගේ නම් නොදක්වන අතර
 ඒ අය සිදුකළ වරද පමණක් දක්වා එයින් ලද විපාකය කෙටියෙන්
 දක්වමු.

¹⁵² අංගුත්තරනිකාය 4 පොත 312 – 313 පිටු (භික්ෂු අපරිහානිය සූත්‍රය)

1. අන්තරාභව වාදය මෙරට ව්‍යාප්ත කිරීමට උත්සුක වූ උගත් මහතෙර නමක්

මෙම මහතෙරුන් වහන්සේ මහායාන දහමක් හදාරා ඇතැම් පොත් සිංහලටද පරිවර්තනය කළේය. අන්තරාභවයක් නැතැයි කථාවන්ටුප්පකරණ ආදී පෙළ පොත්වල පැහැදිලිව දක්වා තිබියදීත් එය නොතකා අන්තරාභවයක් ඇතැයි යන තම මතය ප්‍රචලිත කිරීමට පොත්පත් රචනා කරමින් හා දේශනා පවත්වමින් කටයුතු කළේය.

ගුවන්විදුලියේ ප්‍රචාරය සඳහා එවැනි වැරදි අදහස් සහිත දේශනාවක් පටිගත කළ අතර එදිනම කථා කිරීමට නොහැකි තත්වයට (ගොළු බවට) පත් වූ බවත් ටික දිනකින්ම අපවත් වූ බවත් දැනගන්නට ලැබුණා. උන් වහන්සේ අපවත් වූ බවට කිසිම සලකුණක් දැන නොසිටි තවත් සිල්වත් ගුණවත් මහතෙරුන් වහන්සේ නමකට එම රාත්‍රියේ සිහිනයක් පෙනී තිබුණා. යම්පල්ලන් පිරිසක් පැමිණ කිහිප දෙනෙක්ව අපායට ගෙනයන බවත් ඒ අය අතර පෙර සඳහන් කළ මහතෙරුන් වහන්සේත් සිටින බවත් සිහිනයෙන් පෙනී තිබුණා. පසුදා අවදි වූ පසු එම මහතෙරුන් වහන්සේ පෙරදින රාත්‍රියේ අපවත් වූ බව දැනගන්නට ලැබී තිබුණා. කරුණු මෙසේ හෙයින් ධර්ම ගරුත්වයෙන් කටයුතු කරත්වා යැයි සැමටම කරුණාවෙන් දන්වමු.

2. ඉහත සඳහන් කළ තෙරුන්ගේ ශිෂ්‍ය හිමිනම

පෙර දැක්වූ මහතෙරුන් වහන්සේගේ අපවත් වීමෙන් පසු උන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය හික්කුන් වහන්සේ නමක් එම වැරදි මතම

ප්‍රචාරය කරමින් ග්‍රන්ථ රචනා කරන්නට පටන්ගත් අතර ටික කලෙකින් උන් වහන්සේ උමතුබවට පත් වූ බව දැනගන්නට ලැබුණා.

3. අටුවාවන්ට හා අභිධර්ම පිටකයට ගරු නොකළ කමටහන් ගුරුවරයෙකු යැයි ප්‍රසිද්ධ වූ හිමිනමක්.

භාවනා ගුරුවරයෙකු යැයි ප්‍රසිද්ධව සිටි තවත් හික්කුන් වහන්සේ නමක් අභිධර්ම පිටකය හා අට්ඨකථාවන්ට ගරු නොකරමින් ඒවාට අපහාස වන අයුරින් කරුණු දක්වමින් බොහෝ ග්‍රන්ථ ආදියත් රචනා කරන්නට යෙදුනා. පසු කලෙකදී උන්වහන්සේ වැඩසිටි සේනාසනයත් අභිමි වී හරිහැටි උපස්ථාන කිරීමට කෙනෙකුත් නොමැතිව, ශරීරයත් ඉතා දුර්වල බවට පත් වී, උමතු රෝගයට ප්‍රතිකාරත් ලබා අපවත් වීමට සිදු වූ බව දැනගන්නට ලැබුණා.

4. අටුවාවන්ට දොස් නැගූ අභිධර්ම පිටකය පසුකාලීන යැයි පැවසූ උගත් මහනාහිමි නමක්

මහාවාරිය තනතුරක් පවා ලබාසිටි භාෂා ගණනාවක් දැනසිටි මෙම උගත් නායක ස්වාමීන් වහන්සේ “අභිධර්ම පිටකය පසුකලෙක රචනා කරන ලද්දකි”, “අටුවා ග්‍රන්ථයන්ගේ වැරදි ඇත” යනාදී වැරදි ප්‍රකාශ කරමින් තවත් බොහෝ වැරදි කරුණු ඇතුලත් කරමින් ග්‍රන්ථ රචනා කළේය. උන් වහන්සේගේ එම ග්‍රන්ථ නිසා නොමග ගිය පිරිසද බොහෝ දෙනෙකි. උන් වහන්සේගේ එම අදහස් වැරදි බව දක්වා තවත් බොහෝ

මානිමිවරු කරුණු දැක්වුවද ඒවා ගණනකට නොගෙන තමාගේ වැරදි දෘෂ්ටියේම සිටියේය. උන් වහන්සේගේ අවසන් කාලයේදී “ගිහියන්ට නම් පන්සිල් හරි තියෙනවා, මට පන්සිල්වත් නෑ” යැයි කියමින් සිට අපවත් වූ බව අසන්නට ලැබේ.

5. දහම් පදයන්ට අළුතින් නිරුක්ති හැදූ භික්ෂුවක්

එක් භික්ෂුවක් මෑතකදී දහමේ සඳහන් වචනයන්ගේ දැනට තිබෙන නිරුක්තිය හා අර්ථය වැරදි බවත් තමන් නිවැරදි නිරුක්ති හා අර්ථ සොයාගත් බවත් පවසමින් එම දහම් කරුණු විකෘති කරමින් පොත් ලිවීමට හා දේශනා පැවැත්වීමට පටන්ගත්තේය. ටික කලෙකින් උන් වහන්සේ අපවත් වූ අතර අපවත් වීමට ආසන්න කාලයේදී උමතු බවට පත්ව විනාවක් වාදනය කරනවාක් දක්වමින් නටමින් සිට සිහිවිකල්ව මරණයට පත්වූ බව දැනගන්නට ලැබුණා.

6. දහමට හා සංඝරත්නයට ගැරහූ ගිහි ධර්මකටීකයෝ

දහම විනය වැරදි ලෙස ගෙන වාදවිවාද කරමින් කටයුතු කරන එක්තරා ප්‍රසිද්ධ කණ්ඩායමක් ඇත. මැල්සිරිපුර නගරයට ආසන්න ගමක ද මෙම වැරදි මත පිළිගත් පිරිසක් වෙති. ඒ අතරින් එක් අයෙක් එම වැරදි බණ අන්‍යයන්ට කීමට තේරී පත්විය. ඒ පිරිස “බුද්ධපුරා තැබීමේ තේරුමක් නැත. මැටි පිළිම වලට වැන්දාට තේරුමක් නැත. මේ කාලයේ උපසම්පදා භික්ෂූන් නැත.” යනාදී බොහෝ වැරදි මත දැරූහ. ටික කලෙකින් එම වැරදි බණ කියූ තැනැත්තාට මුඛ පිළිකාවක් ඇති වී එයින් මරණයට පත් විය.

එයින් පසු තවත් අයෙක් ඒ සඳහා පත් වූ අතර ඔහු ද පෙර සේම මුඛ පිළිකාවක් වැළඳී මිය ගිය බව දැනගන්නට ලැබුණා.

මෙම කරුණු දැක්වූයේ “ධම්මකාමො භවං හොති, ධම්මදෙස්සි පරාභවො” යන බුද්ධ දේශනාව සනාථ කිරීමටය. එබැවින් මේ පිරිසිදු දහමින් ප්‍රයෝජන ගෙන තමාගේ විමුක්තිය සලසා ගැනීමට සැම දෙනාටම අවස්ථාව සැලසේවා යැයි ද සැමට සම්මා දිට්ඨිය පහළ වේවා යැයි ද අපි මොෙත්‍රියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරමු.

10 නිගමනය

සර්වඥයින් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛ දේශනාවන්ගේ සාරයත්, ඇතැම් ඒවායේ නිදානාදී විස්තරාදියත් අඩංගු වන්නේ දැන් පෙළ පොත් වශයෙන් හඳුන්වන ග්‍රන්ථවල බව ප්‍රකටය. ඒවා ධර්මවිනය විනිශ්චයකදී මූලික සාධක බව නොකිවමනාය. එම බුද්ධ දේශනාවන්ගේ අප්‍රකට අර්ථ දැක්වීමත්, සෙසු නිදානකථා, පද ගැලපීම්, උදාහරණ දැක්වීම් ආදියත් අඩංගු වන්නේ අටුවාවන්හි ය. ධර්මවිනය විනිශ්චයකදී මෙම අටුවාද අත්‍යාවශ්‍ය බව කරුණු

සහිතව ඉහත දැක්වුවෙමු. ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් වැඩසිටි අනුරාධපුර යුගයේදී පෙළ දහමට වගේම ප්‍රමුඛත්වයක් අටුවාවට ද ලැබුණු බව පැරණි කථා වස්තු වලින් ප්‍රකට වේ. ඒ සඳහා උදාහරණයක් ඉතා කෙටියෙන් මෙසේ දක්වමු.

ත්‍රිපිටකය කටපාඩමින් රැගෙන ආ ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන්ගේ පරම්පරාවේ ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුකක් වූද, මෙරට වැඩසිටි ස්මෘතිමත් උතුමන් අතර ආශ්චර්යවත් මතකශක්තියකින් හෙබි උතුමෙකු යැයි ප්‍රකට වූ ද මහතෙරනමකි **ත්‍රිපිටක වූළාභය මහඥරුපාණන් වහන්සේ**. එතුමන්ගේ පැවිද්දේ මුල්කාලයේ, පෙළ දහම පමණක් හදාරා දරාගෙන එය හිසුන් ඉදිරියේ සිංහලට පරිවර්තනය කොට බණ කීම පිණිස මහාවිහාරයෙහි රන් බෙරය නාද කරවූ සේක. නමුත් හිසුසංඝයා “කවර ගුරුවරයෙකුගෙන් උගත් අර්ථ (අටුවා) ඇත්තේ ද? ඥරු පරම්පරාව ප්‍රකාශ නොකොට අර්ථ කියන්නට නොදෙමු” යැයි කියා එය වැලැක්වූහ. (මේ වන විට එතුමන් වහන්සේ සෝතාපන්නව සිටිබව ද දැක්වේ.) පසුව ඒ පුවත එතුමන්ගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේ දැනගෙන කරුණු විමසා අටුවා හැදෑරවීම පිණිස රුහුණට පිටත්කර යැවීය. මෙසේ එතුමන් වහන්සේ පසුව අති ශ්‍රේෂ්ඨ මහඥරුතුමෙක් වූ බව විශුද්ධිමාර්ගයේ කර්මස්ථාන නිර්දේශයේ දැක්වේ.

එබඳු විශිෂ්ට හැකියාවන්ගෙන් යුක්ත වූ ත්‍රිපිටක පෙළ දහම දරාගෙන සිටි ආර්යශ්‍රාවක උතුමෙකුට වුවත් අටුවා උගෙන නොතිබූ බැවින් බණ කීමට නොදීමෙන් එකල උතුමන් තුළ පැවති ධර්මගරුත්වය ද මනාව ප්‍රකට වේ. එමෙන්ම අටුවාවන්ට හිමිව තිබූ තත්වය ද ප්‍රකට වේ.

මෙකල ඇතැමුන් ත්‍රිපිටකයේ ඇතැම් ග්‍රන්ථ ප්‍රතිකෂේප කරන්නේත්, අටුවා-ටීකා නොසලකා හරින්නේත් කුමන හේතු නිසාදැයි විමසන අපට පහත හේතු කීපය දක්නට ලැබිණි.

1. බුදුදහම තම ජීවිතයට හුරුකරගෙන සිල-සමාධි-ප්‍රඥා ගුණ ධර්ම වැඩිමේ අරමුණින් නොව, තමාගේ උගත්කම පෙන්වීම පිණිසත් උපාධි ආදී නම්බු නාම පිණිසත් දහම හැදෑරීම. ඇතැම් භික්ෂූන් වහන්සේලා ද දහම ප්‍රායෝගිකව හුරුකරනු වෙනුවට ගිහිජීවිතයේදී අත්හළ උපාධි - නම්බුනාම, කීර්ති-ප්‍රශංසා ලැබීමේ මාර්ගයක් ලෙස සලකා ධර්මය හැදෑරීම බේදයකි. මෙය අලගද්ද පරියත්තියක් වන බව ද සැලකීම වටී.

2. දහම හැදෑරීමේදී සිල්වත් ගුණවත් ශ්‍රද්ධාවත් ගුරුවරුන් ඇසුරු කරගෙන නොම හැදෑරීම.

3. ඇතැම්හු අභිධර්මාදී ගැඹුරු දහම් කොටස් ද අටුවා - ටීකාදී ග්‍රන්ථ ද ප්‍රතිකෂේප කරන්නේ ඒවා තමාට නොතේරෙන බැවිනි. නැතිනම් ඒවායේ අර්ථ ගන්නා ක්‍රමය නොදන්නා බැවිනි. ඇතැම්හු තමා කරන වැරදි වසා ගැනීමට ද ඇතැම් දහම් කොටස් ප්‍රතිකෂේප කරති. ඇතැම්හු තමාට ඇති මානසික රෝගයක් නිසා ද එසේ කරති. ඇතැම්හු වෙනස් අදහසක් ලොවට කියා පා ප්‍රසිද්ධ වීමේ පවිටු අදහසින් එසේ කරති. මේ සැමෙකකින්ම මහා අනර්ථයක් තමාටත් ලෝකයාටත් සිදුවන බව සලකා නුවණැතිව කටයුතු කිරීමට සැවොම අදිටන් කර ගනිත්වා.

4. පාලි භාෂාව පිළිබඳ නොසලකා සිංහලෙන් පමණක් දහම හැදෑරීමට යොමුවීම හා පාළි භාෂාව හැදෑරුව ද ප්‍රමාණවත් දැනුමක් නැති බව. සිංහල පරිවර්තන වල ඇත්තාවූ ද පාළි

ශබ්දකෝෂ වල ඇත්තාවූ ද බොහොමයක් ම අර්ථ අටුවා-
ටීකාවන්හි විස්තර කර ඇති වචනාර්ථ බව බොහෝ දෙනා
නොදැන සිටීම.

5. තමා මෙම අටුවාදී ග්‍රන්ථ පරිශීලනය නොකොට උගතුන්
යැයි සම්මත වෙන කවුරුන් හෝ කියූ කරුණක් නිසා එම ග්‍රන්ථ
නොවිමසාම බැහැර කිරීමාදී ප්‍රඥාගෝචර නොවන ක්‍රියා නිසා.

6. අවම වශයෙන් නිසෙන් මිදීමට අවශ්‍ය අවම සුදුසුකම් වත්
නැති හික්කුහු දහම්දෙසිම් ග්‍රන්ථරචනාදියට යොමු වීම.

7. ගැඹුරින් දහම සෙවීමට ඇති උනන්දුවේ අඩුකම.

8. අවුරුදු දහස් ගණනක් පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට
රැකගෙන පැමිණි මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථ සිතාවක, මහනුවර යුග වැනි
ඇතැම් කාල වලදී එතරම් උගත් කමක් නැති අය අතින් ද පිටපත්
වීම සිදුවිය. එබඳු අවස්ථා වලදීත් ප්‍රමාද ලිඛිත ආදී වශයෙනුත් නම්
ගම් ආදී වූ දහම් කරුණු වශයෙන් එතරම් වැදගත් නොවන
ඇතැම් කරුණු වල සුළු සුළු වෙනස්කම් ග්‍රන්ථ අතර පැවතිය
හැකි වුවත් එමෙන් සියදහස් ගුණයකටත් වඩා වැඩි වූ එම
ග්‍රන්ථයේ සඳහන් නිවැරදි කරුණු වල අගය නොසලකා හැරීම.
එමෙන්ම පවතින ඉතා සුළු වූද එම වැරදි පමණක් ඉස්මතුකර
දැක්වීම. (මෙසේ වැරදි යැයි සලකන බොහෝවක් ද කරුණු
නිවැරදිව තේරුම් නොගැනීම නිසා වූ වැරදි වැටහීම් බව ද
දකයුතුය.)

9. ධර්මය විකෘතිකිරීමේ ආදීනව පිළිබඳ බොහෝ දෙනෙකුට අවබෝධයක් නොතිබීම. ඒ පිළිබඳ අමතර තොරතුරු රේරුකානේ වන්දවීමල මාහිමියන්ගේ අභිධර්මයේ මූලික කරුණු හා පටිච්චසමුප්පාද විවරණය යන ග්‍රන්ථයන්ගේ අග දැක්වේ.

10. බොහෝ කාලයක් මෙරට විදේශීයයන්ට නතු වූ පැවතීමෙන් දහම හැදෑරීමේ පුරාණ සම්ප්‍රදාය ගිලිහීයාම හේතුවෙන් නිවැරදිව පෙළ-අටුවා-ටීකා අනුසාරයෙන් දහම හදාරන්නේ කෙසේ ද යන බව බොහෝ දෙනා නොදැන සිටීමත්, එම ක්‍රමය හෝ එහි වටිනාකම දක්වන ග්‍රන්ථ සුලභ නොවීමත් තවත් කරුණකි.

11. මෙම වැරදි මත බණ්ඩනය කරමින් ඉතා වටිනා ලිපි පලවී ඇතත් ඒවා ඇතැම් විට වෙනම ග්‍රන්ථ ලෙස නොලියවීම නිසා ඒවා එතරම් අවධානයට ලක් නොවීම ද අවාසනාවකි. බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථයන්ගේ සඤ්ඤාපන ලෙස ලියැවුණු ලිපි ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. විශේෂයෙන්ම එහි විනය පිටක මහාවග්ග පාලි පළමු ග්‍රන්ථයේ සඤ්ඤාපනය කියවන්නේ නම් ඉහත වැරදි මත බොහෝමයකට පිළිතුරු ලැබෙනු ඇත.

12. මෙම ත්‍රිපිටකය හා අටුවා ද කටපාඩමින් ධරාගෙන පැමිණියේත් අටුවාවන්හි පැමිණෙන ආචාර්යමත ඉදිරිපත් කළේත් අප වැනි අය නොව විශ්මයජනක මතකයක් තිබුණු සති වේපුල්ලථපත්ත (සතියේ උපරිම තත්වයට පැමිණි) රහත් උතුමන් බව බොහෝ දෙනා නොදනිති. පෙරදින කළ කී දෙයවත් හරිහැටි සිහිකළ නොහැකි මෙකල සිටින්නෝ එම උතුමන්ව සැක කිරීම විහිළුවකි. එකල උතුමන්ගේ විශ්මිත මතකය ආදී

කරුණු දැන ගැනීමට විගුද්ධිමාර්ගයේ කම්මට්ඨානගහණනිද්දේසයේ එන කරුළියගිරිවාසිනාගත්ථේර, මජ්ඣිමනිකායෙදෙවත්ථේර යන උතුමන්ගෙන් දීඝනිකාය අටුවාවේ (365 පිටුවේ) එන මහාගතිමිඛ අභය, දීඝභාණක අභය, ත්‍රිපිටක චූළාභය යන උතුමන්ගෙන් කථාවස්තු කියවීම වටී. දැනගැනීම පිණිස එම කථාවස්තු කීපයක් කෙටියෙන් මෙසේ දක්වමු.

- I. මජ්ඣිමනිකායෙ දේව තෙරුන් වහන්සේ මලියදේව තෙරුන් වහන්සේ වෙත පැමිණ කමටහන් ඉල්ලූ සේක. “ආචාරිනි! ඔබ වහන්සේ පරියත්තියෙහි කෙබඳු කෙනෙක්ද?” යැයි මලියදේව තෙරුන් විසින් විමසනු ලැබූ “ස්වාමීනි! මට මජ්ඣිමනිකාය ප්‍රගුණයි” යැයි මජ්ඣිමනිකායෙ දේව තෙරුන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන් සේක. එවිට “ආචාරිනි! මජ්ඣිමනිකාය පරිභරණය (මතකයේ රඳවා ගැනීම) අපහසුය. මූලපණ්ණාසකය සජ්ඣායනා කරද්දී මජ්ඣිම පණ්ණාසකය (සජ්ඣායනා කළයුතු කාලය) පැමිණෙන්නේය, එය සජ්ඣායනා කරද්දී උපරි පණ්ණාසකය (සජ්ඣායනා කළයුතු කාලය) පැමිණෙන්නේය, ඔබ වහන්සේට කමටහනක් (වැඩිමට කාලයක්) කොයිතැන්ද?” යැයි මලියදේව තෙරුන් විමසූ විට “ස්වාමීනි! ඔබ වහන්සේගෙන් කමටහනක් ලබාගෙන නැවත මජ්ඣිමනිකාය නොබලන්නෙමි” යැයි මජ්ඣිමනිකායෙ දේව තෙරුන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන් සේක. ඉන්පසු වසර දහනවයක් සජ්ඣායනා නොකර අඛණ්ඩව කමටහන් වඩා විසිවැනි වර්ෂයේදී උතුම් අරිහත්වය සාක්ෂාත් කළ සේක. ඉන් පසු සජ්ඣායනාව

පිණිස පැමිණි භික්ෂූන්ට “ඇවැත්නි! මම වසර විස්සකින් පරියත්තිය නොබැලුවෙමි. එහෙත් මම මේ මජ්ඣිමනිකාය ප්‍රගුණ කර ඇත්තෙමි. අරඹනු මැනවි” යැයි කියා පටන් ගත් සේක. උන් වහන්සේට මුළු පටන් අග දක්වාම (මෙය වරදීද යනුවෙන්) එකම වචනයකවත් සැකයක් නොවීය.¹⁵³

II. කරුළියගිරිවාසී නාග තෙරුන් වහන්සේ ද වසර දහඅටක් පරියත්තිය අත්හැර සිට භික්ෂූන්ට ධාතුකථාප්පකරණය ඉගැන්වූ සේක. ඒ ශිෂ්‍ය භික්ෂූහු තමන් උගත් දේ ග්‍රාමවාසී තෙරවරුන් හා සසඳන්නාහු එකම ප්‍රශ්නයක්වත් පිළිවෙළ මාරුවී උගන්වා තිබීමක් නොදැක්කාහ.¹⁵⁴

III. මහාගතිමිඛය අභය තෙරුන් වහන්සේ උපත ලබා පස්වැනි දිනයේදී, මංගල කිරිබතේ හොට ගසන්නට සූදානම් වන කපුටෙකු දැක ‘හුං හුං’ යැයි ශබ්ද කළේය. පසුව උන් වහන්සේ ස්ථවිර කාලයේදී භික්ෂූන් විසින් “ස්වාමීනි! කවදා පටන් කළ කී දෑ සිහිකළ හැකිද?” යැයි විමසූ විට “ඇවැත්නි! ඉපදී පස්වැනි දිනයේදී කළ ශබ්දයේ පටන් සියල්ල සිහිකළ හැකියි.” යනුවෙන් පිළිතුරු දුන් සේක.¹⁵⁵

IV. දීඝභාණක අභය තෙරුන් වහන්සේ උපත ලබා නව වන දිනයේදී උන් වහන්සේගේ මවුතුමිය තම දරුවාව

¹⁵³ විසුද්ධිමග්ග කම්මට්ඨානගහන-නිද්දේසය

¹⁵⁴ විසුද්ධිමග්ග කම්මට්ඨානගහන-නිද්දේසය

¹⁵⁵ දීඝනිකාය අටුවාව 365 පිටුව

සිඹින්නට පහත් වෙද්දී ඇගේ හිස පැළඳ සිටි මල්කලඹ ලිහුණේය. එයින් මල් ලාහක් පමණ දරුවාගේ (දීඝභාණක අභය තෙරුන් වහන්සේගේ) පසුවට වැටුනේය. එයින් වේදනාවක් උපන්නේය. පසුව උන් වහන්සේ ස්ථවිර කාලයේදී හිඤ්ඤා විසින් “ස්වාමීනි! කවදා පටන් කළ කී දෑ සිහිකළ හැකිද?” යැයි විමසූ විට “ඇවැත්නි! ඉපදී නවවැනි දිනයේදී ඒ වේදනාව දැනුණු තැන් පටන් සියල්ල සිහිකළ හැකියි.” යනුවෙන් පිළිතුරු දුන් සේක.¹⁵⁶

- V. ත්‍රිපිටක වූළාභය තෙරුන් වහන්සේගෙන් “ස්වාමීනි! කොපමණ දෑ සිහිකළ හැකිද?” යැයි හිඤ්ඤා විසින් විමසූ විට “ඇවැත්නි! අනුරාධපුර රාජධානියේ ප්‍රධාන දොරටු හතරෙන් තුනක් වසා එක දොරටුවකින් සියලු මිනිසුන් පිට වන්නට සලස්වා ‘නුඹගේ නම කුමක්ද? නුඹගේ නම කුමක්ද?’ යැයි එකිනෙකාගෙන් විමසා හවස නැවත නොවිමසාම රාජධානියේ සිටින ඒ සියලු දෙනාගේම නම් නිවැරදිව කීමට හැකියි.” යනුවෙන් පිළිතුරු දුන් සේක.¹⁵⁷

ඉහත කරුණු අනුව දහම රැකගෙන පැමිණි පුරාණ උතුමන්ගේ තත්වය සලකාගත හැකිය. තවද පෙළ දහම ධරාගෙන පැමිණියේත් අටුවා ධරාගෙන පැමිණි උතුමන්මය. අටුවා වෙනස් කළා යැයි කියනවා නම් පෙළ දහමද වෙනස් කළ හැකිව තිබිණි. ඒ උතුමෝ සිහිනෙකින්වත් ඒවා දැන දැන වෙනස් නොකරන බව

¹⁵⁶ දීඝනිකාය අටුවාව 365 පිටුව

¹⁵⁷ දීඝනිකාය අටුවාව 365 පිටුව

නම් ස්ථිරය. තවද දැන් සිටින සියලු හිඤ්ඤාන්ත පැවිදි උපසම්පදාවන් ලැබුණේ ද ඒ උතුමන් වෙතින් බවද සිහිකරනු වටී.

13. ඇතැමුන් පවසන්නේ යමක් පෙළේ නැතිනම් එය බුද්ධභාෂිතයැයි පිළිගත නොහැකි බවයි. සියලු බුද්ධභාෂිත පෙළේ අඩංගු නොවන බවට කරුණු පෙර දැක්වුවෙමු. පෙළේ නැති නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම දෙසූ දහම් පාඨ ඕනෑතරම් අටුවාවලින් සොයාගත හැක. ආවුසෝවාදයෙන් වැඩිහිටියන් ඇමතීම නොකළ යුතුයි දක්වන පරිවාර අටුවා පාඨය, ආනන්දබෝධිය රෝපනයට අවසර ලබාදීම ආදී අවස්ථා ඊට උදාහරණ වෙත්. තවද රතනසූත්‍රාදියත්, ධම්මපද ගාථාදියත් දෙසීමට පෙර වෙන කිසිම සංවාදයක් බුදුරජුන් එම ශ්‍රාවක පිරිස හා සිදු නොකළේ යැයි කියන්නේ නම් එය ද විනිච්චකි. ඒ දේශනාවන් සිදුකිරීමට හේතු ආදිය ඇත්තේ අටුවාවේය. තවද සියලු සුභාෂිත බුද්ධභාෂිත වේ යැයි අංගුත්තර අට්ඨකතිපාතයේ උත්තරවිපත්ති සූත්‍රයේ දැක්වෙන පහත සඳහන ද සලකා බලනු වටී.

“එවමෙවං ඛො, දෙවානම්න්ද, යං කිඤ්චි සුභාසිතං සබ්බං තං තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස. තතො උපාදායුපාදාය මයඤ්ච අඤ්ඤෙව වදාම. (එසේම දෙවරජතුමනි! යම්කිසි සුභාෂිතයක් වේ නම් ඒ සියල්ල ඒ භාග්‍යවත් වූ අරිහත් වූ සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ වචනයකි. ඒ බුද්ධවචනයෙන් රැගෙන අන්‍යයෝත් අපිත් දේශනා කරමු). යනු එහි අරුතයි.

14. දහමට සම්බන්ධ යමක් ශ්‍රද්ධාවෙන් පිළිගැනීම මෝඩකමකැයි වර්තමානයේ ඇතැමුන් අතර තිබෙන දුර්මතය ද මෙසේ වැරදි මත පැතිරීමට එක් හේතුවකි. “දහම පිළිබඳ මධ්‍යස්ථ මත” යැයි පවසමින් සත්‍ය කණපිට පෙරලීම හෝ නැති වැරදි පෙන්වීම හෝ සැබෑ මධ්‍යස්ථ බව නොවන බව ද ඒ අය තේරුම් ගන්නේ නම් යහපති. අපට විෂයවන දේ පමණක් පිළිගැනීමට සිටියහොත් බුදු දහමේ පමණක් නොව වෙනත් විෂයන් වලද බොහෝ කොටස් බැහැර කළ යුතු වේ. ඒවා හැඳෑරීමට ද හැකි නොවේ. වෙනත් ශාස්ත්‍රාදිය ඉගෙනීම ආරම්භ කරන්නේ ද ඒ සියල්ල ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගෙන නොවේ. කර්මවිපාකාදී ඇතැම් කරුණු අපට සම්පූර්ණයෙන් විෂය නොවන බව අවිනිතෙය්‍ය සූත්‍රාදියේදී බුදුරජුන්ම වදාරා තිබේ. ආරම්භයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහින් ශ්‍රාවක උතුමන් කෙරෙහින් ශ්‍රද්ධාව පිහිටුවා ගෙන ධර්මය පිළිපැදීමෙන් එහි සත්‍ය අසත්‍ය තමන්ටම දතහැකි වනු ඇත.

තවද ග්‍රන්ථ කර්තෘවරු ධර්ම ග්‍රන්ථ වල වැරදි සෙවීමට උත්සුක වීම වෙනුවට ඒවායින් ප්‍රයෝජන ගන්නා ආකාරය පිළිබඳ පොත් ලියන්නේ නම් එය පාඨකයාගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ වර්ධනයට ඉවහල් වේ. වැරදි දැක්වීමෙන් ඔවුන්ගේ ශ්‍රද්ධාව අඩුවීම හැර කුමන ලාභයක් වන්නේදැයි සිතා බලනු වටී. මෙය තම මවගේ බොහෝ ගුණ තිබියදී ශරීරයේ ඇති කුඩා ලප කැළලක් නිසා මවට නිගා කිරීම වැනි අනුවණකමකැයි සිතිය යුතුය. එයින් තමාටත් අනුන්ටත් ලැබෙන්නට තිබෙන පිහිට ද අහිමි වේ.

ඇතැම්හු සිතන්නේ මෙකළ මගඵල ලාභීන් අඩුවීමට හේතුව දහමේ අර්ථ අතීතයේදී වැරදීම නිසා බවයි. කිසිසේත් එබන්දක් වී නොමැත. මගඵල ලාභීන් අඩුවීමට ප්‍රධානම හේතුව නිවරදිව පිළිවෙත් පුරන හිඤ්ඤා අඩු වීමයි. සිලාදී ප්‍රතිපත්ති නොපුරන ඇතැම්හු විදර්ශනා කරමු යැයි කියමින් උත්සාහ කළ ද ඉන් ප්‍රතිඵල නොලැබෙන බව දන යුතුය. එසේම නිවරදිව පෙළ - අටුවා - ටිකා අනුව සිලාදී පිළිවෙත් ගෞරවයෙන් පුරන උතුමන් අතර මෙකලත් ප්‍රතිඵල ලාභීන් සිටින බව ද දන යුතුය. පෙළ - අටුවා - ටිකාදී ධර්ම ග්‍රන්ථ පිළිබඳවත් භාවනාක්‍රම ගැනත් සැක ඉපදවීමෙන් වන්නේ භාවනා වශයෙන් එම දහම වැඩීමට බලාපොරොත්තු වන ආධුනිකයින් ද නොමග යාමයි. එයින් ඇතැම් අය ශ්‍රද්ධාව අඩු වී සිවුරු හැරයාමට ද හැකිය. මිසදිටු ගැනීමට ද හැකිය. එබැවින් මෙම විවේචන නවත්වා සෑම දෙනාම ව්‍යක්ත විශාරද ප්‍රතිපත්තිකාමී ගුරු උතුමන් හමුවේ ධර්මය හා භාවනා ක්‍රම හදාරා ඒවා නිවැරදිව පිළිපැද බලත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි. එසේ නිවැරදිව පිළිවෙත් පුරන පිරිසක් බිහි වී මේ ලක්දිව නැවතත් ධ්‍යාන - අභිඤ්ඤා - මාර්ගඵල ලාභී උතුමන්ගෙන් ගැවසිගත් ධර්මද්විපයක් වේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං, සම්මාසම්බුද්ධසාසනං!
සම්බුදු සසුන ලොව බොහෝ කල් පවතීවා!

සබ්බෙ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තා!
සියලු සත්වයෝ සුවපත් වූ ආත්ම ඇත්තෝ
වෙත්වා!